

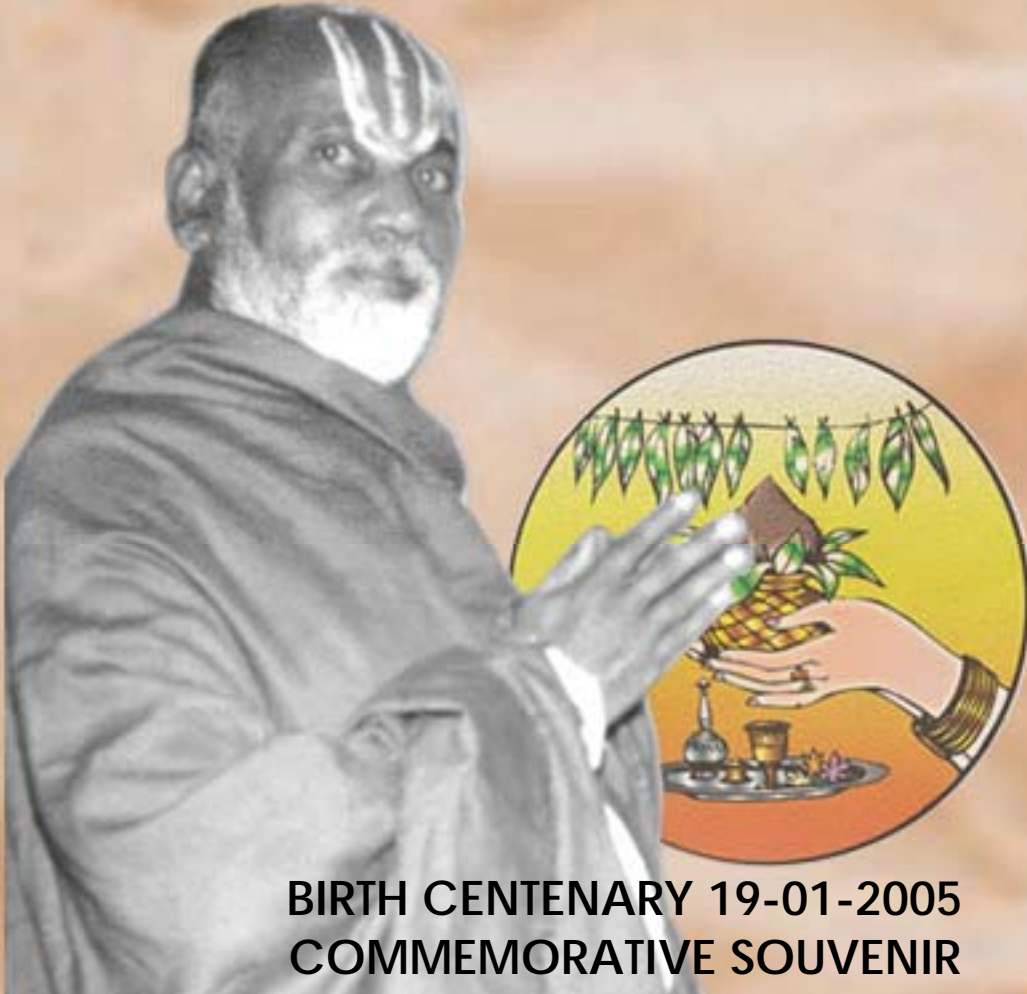
सलक्षणघनपाठी, विद्वान् उभयवेदान्ताचार्य श्री शोकहर्तृपुरं
पराङ्कुशाचार्यस्वामिनां जन्मशताब्दपूर्तिमहोत्सवः

तारण, मकर, अपभरणी (१९-१-२००५)

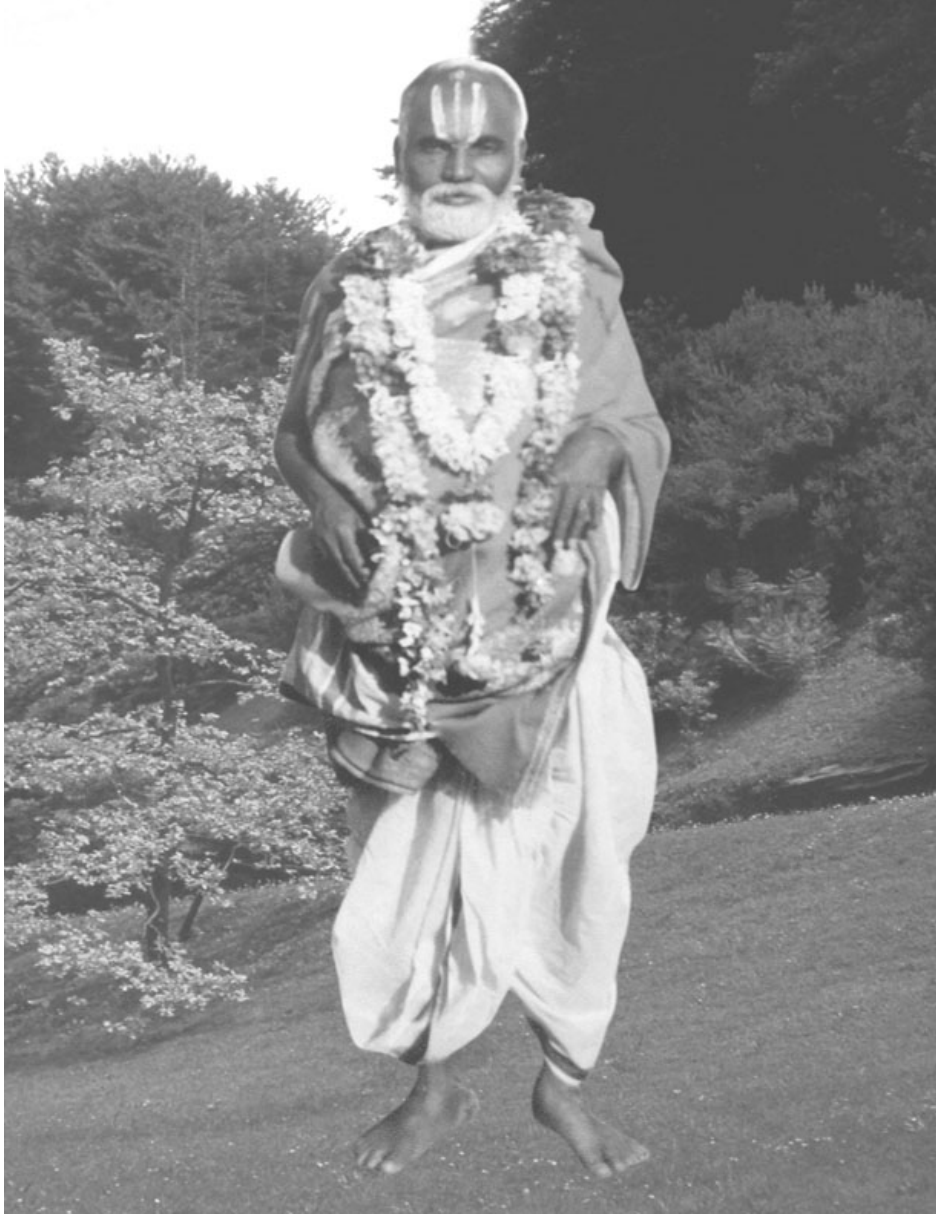
पूर्णकुम्भः

अन्यत् पूर्णादपां कुम्भात् अन्यत् पादावनेजनात् ।
अन्यत् कुशलसंप्रश्नात् न चेच्छति जनार्दनः ॥

SalakṣaṇaGhanapāṭhī,
Vidvān Ubhaya Vedāntācārya
Śrī Śokahartṛpuram Parāṅkuśācārya Svāmi



BIRTH CENTENARY 19-01-2005
COMMEMORATIVE SOUVENIR



पित्रे ब्रह्मोपदेष्ट्रे मे गुरवे दैवताय च ।
पराङ्कुशार्यवर्याय भूयो भूयो नमो नमः ॥
(जन्मनक्षत्रम् - मकर-अपभरणी)

<p>Sri AHOBILA MUTT ஸ்ரீ அஹோபில மடம் Camp 8-A, Arathi Nagar East Tambaram, Chennai 600 059, Tamil Nadu.</p>	<p>॥ श्री: ॥</p> 	<p>Sri <u>Sri Uve Sofalthur</u> <u>Romannachanjer Swamy</u> <u>Bangalore:</u></p> <p>Date <u>1-1-</u> 2005</p>
		
<p>॥ श्रीमते श्री लक्ष्मीनृसिंह परब्रह्मणे नमः ॥ ॥ श्रीमते श्रीवणशठकोप श्रीवेदान्तदेशिक यतीन्द्र महादेशिकाय नमः ॥</p>		

**श्रीमद्वेदमार्गप्रतिष्ठापनाचार्य, परमहंसपरिव्राजकाचार्य, सर्वतन्त्रस्वतन्त्रोभयवेदान्ताचार्य,
 श्रीभगवद्रामानुजसिद्धान्तनिर्धारणसार्वभौम, श्रीलक्ष्मीनृसिंहदिव्यपादुकासेवक
 श्रीवणशठकोपश्रीनारायणयतीन्द्रमहादेशिकानाम् अनुग्रहसन्देशः**

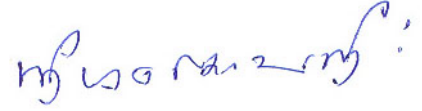
मालोलदिव्यपादूनां सेवका वणशठारयः । अहोबिलमठाधीशा नारायणयतीश्वराः ॥१॥
 पराङ्कुशार्यवर्याणां नृसिंहपदसेविनाम् । शुभान्याशासते भूरि शतमानमहे सताम् ॥२॥
 अधीताध्वर्यवाम्नायैः द्राविडाम्नायपारगैः । विद्वद्भिः सत्कुलीनैर्यैः शिष्टाचारे प्रतिष्ठितैः ॥३॥
 सर्वात्मगुणसम्पूर्णैः शास्त्रोलङ्घनसम्भवे । वेदस्याध्यापने शिष्टेऽनधिकारिषु चाग्रहात् ॥४॥
 शासकीयं पदं चापि त्यक्तं झटिति निःस्पृहैः । तृणाय मन्यमानैस्तु सर्वं शास्त्रक्रमोज्झितम् ॥५॥
 आहतः सत्पथः शश्वत् प्रोक्तः सच्छिष्यवृन्दगैः । कर्णाटदेशमध्यस्थ कल्याणपुरवासिभिः ॥६॥
 सम्प्रदायक्रमेणैव शिक्षिताः सज्जनाः सदा । वेदे गाथासु दिव्यासु धर्मशास्त्रे तथाऽऽगमे ॥७॥
 पाञ्चरात्रे स्तोत्रगुम्फे पाठिताः सम्यगादरात् । अनुग्रहपरैः शिष्टैः कीर्तिशेषैः महात्मभिः ॥८॥
 वर्धतां कीर्तिरेतेषाम् आचन्द्रार्कमनेनसाम् । महितानां गुणेद्धानां सर्वेषाञ्चानुबन्धिनाम् ॥९॥
 शिष्याणां भक्तवर्गाणां विभूतीनां हरेः सदा । कृत्वा नारायणध्यानं स्मरणं प्रीतिपूर्वकम् ॥१०॥

நம் மடத்தைச் சார்ந்த வைகுண்டவாஸி ஸ்ரீ உ.வே. சோகத்தூர் ஸலக்ஷண கனபாடி, வித்வான் பராங்குசாச்சார்ய ஸ்வாமி பெங்களூரில் சிரகாலம் எழுந்தருளியிருந்து ஸம்பந்தாய ப்ரவர்த்தனம் செய்து வந்த சம, தமாதி ஆத்மகுண பரிபூர்ணர். இந்த ஸ்வாமி உபய வேத, வேதாந்தத்திலும், தர்ம சாஸ்த்ர, பாஞ்சராத்ராகம, பௌரோஹித்ய, ஸாஹித்யாதிகளில் அநிதர ஸாதாரணமான பாண்டித்யத்துடன் த்ருடமான சாஸ்த்ர விச்வாஸமும், பகவத், பாகவத பக்தியும் ஒருங்கே அமையப் பெற்றவர். எண்ணிறந்த சிஷ்யர்களுக்குத் தம் ஜ்ஞாந, அனுஷ்டான, வைராக்யங்களால் அத்யாபனம் செய்வித்துப் போற்றத் தக்கவராய், தர்மலோபம் வரக்கூடிய ஸந்தர்ப்பத்தில் நல்ல அரசாங்க உத்யோகத்தையும் துறந்து நியமத்தைக் கைப்பிடித்த உத்தமர்.

இந்த மகானின் நூற்றாண்டு நிறைவு விழா நாளது தை மாதம் 6ம் தேதி (19.1.2005) பெங்களூரில் அவருடைய புத்ரர்களால் நடத்தப் பெறுவதைக் கேட்டு மிகவும் ஸந்தோஷி-

க்கிறோம். இதில் அந்வயிக்கும் எல்லோருக்கும் மாலோலன் ஸமஸ்த மங்களங்களையும் அனுக்ரஹிப்பான் என்று ஆசாஸிக்கிறோம்.

இந்த ஸந்தர்ப்பத்தில் நிறைய வித்வான்கள் அந்த ஸ்வாமியைப் பற்றியும், சாஸ்த்ர விஷயங்களையும் குறித்து பல மொழிகளில் எழுதிய வ்யாஸங்களைக் கொண்ட ஒரு நினைவு மலர் வெளியிடப் படுவதை அறிந்து மிகவும் மகிழ்கிறோம். அந்த ஸ்வாமி குமாரரான ஸ்ரீ.வே. ராமாநுஜாசார்யருக்கும், அவரது குடும்பத்தாருக்கும் மாலோலன் அனுக்ரஹம் உண்டாவதில் ஐயமில்லை என்றும் ஆசாஸிக்கிறோம்.



H. H. THE JEER OF
SRI AHOBILA MUTT

श्रीः । श्रीमते श्रीनिवासमहादेशिकाय नमः ।

श्रीरङ्गसद्गुरवे नमः ।

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः ।

श्रीमदित्यादि श्रीपराङ्कुशाचार्याणां शतमानमहोत्सवे
श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य श्रीश्रीरङ्गप्रियमहादेशिकानां मङ्गळाशासनम्

श्रोत्रियाणां वरेण्यः कः? कः सदाचारभूषणम्? ।

सदाचार्यकृपापात्रं सज्जनानां शिरोमणिः ॥१॥

कश्च पञ्चमहायज्ञान् आचरन् मुख्यकल्पतः ।

ज्ञानयज्ञे च निष्णातः विप्राणामुत्तमोऽभवत्? ॥२॥

संस्कृते द्राविडे चैव प्रवीणो वेदवाङ्मये ।

कश्चाध्यापनविद्यायां नदीष्णो धर्मवित्तमः? ॥३॥

पण्डितस्य सुपुत्रः कः? कः पण्डितपिताऽप्यभूत्? ।

स्वयञ्च पण्डितः को वा? वृतः शिष्यैश्च पण्डितैः ॥४॥

अस्य वै प्रश्रपूगस्य य आसीदुत्तरं परम् ।

सुधीः पराङ्कुशाचार्यः राजते कीर्तिमूर्तिमान् ॥५॥

शतमानमहे स्वस्य शताधिक-बुधोत्तमैः ।

सुधीर्महीयमानोऽयं वर्धतां धर्मवृद्धये ॥६॥



Phone : 2422536

ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲಸ್ವಾಮಿ ಮಠ

ಕೃಷ್ಣಬಿಲಾಸ ರಸ್ತೆ, (ಜಗನ್ನಾಥನ ಅರಮನೆ ನಖೀಪ) ದೇವರಾಜ ಮೊಹಲ್ಲಾ, ಮೈಸೂರು - 570 024.

Sri Brahmatantra Swatantra Parakalaswamy Mutt

Krishnavilas Road (Near J.M. Palace) Devaraja Mohalla, MYSORE - 570 024. Karnataka State, INDIA

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯವದನ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಗುರುಪರಂಪರಾಯೈ ನಮಃ



Sri Lakshmi Hayavadana
Lakshminarayanabhyam Namaha
Srimathe Ramanujaya Namaha
Srimathe Nigamanthamahadesikaya Namaha
Sri Brahmatantra Swatantra Parakala
Guruparamparayai Namaha

ॐ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವದಿವ್ಯಪಾದುಕಾಸೇವಕ ಶ್ರೀಮದಭಿನವವಾಗೀಶಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರಪರಕಾಲಮಹಾದೇಶಿಕಾನಾಂ ದಿವ್ಯಾಮೃತಸಂದೇಶ:

ಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಾಸ್ಯಮಾರಾಭ್ಯಂ ಪ್ರಣಿಪತ್ಯ ಮಹಾಮುನಿಮ್ । ಸತಾಂ ಪರಾಙ್ಕುಶಾರ್ಯಾಣಾಂ ಶತಜನ್ಮಕ್ಷಸಂಘಮೇ ॥೧॥
ಸಂದೇಶಂ ದಿವ್ಯಭಾವೋತ್ಥಂ ವೇದಾಚಾರ್ಯಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ । ಸಂದೇಶಂ ತನ್ವತೇ ದಿವ್ಯಂ ನವ್ಯ-ವಾಗೀಶ್ವರೇಶ್ವರಾಃ ॥೨॥
ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪ್ರಬಂಧಾಡ್ಯ-ಘನಪಾಠಿಪ್ರಮಾಥೃತಾಮ್ । ಪರಾಙ್ಕುಶಾರ್ಯಸನ್ಮುಖಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಯಪದಾರ್ಥಿನಾಮ್ ॥೩॥

ॐ

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ವೇದ-ವೇದಾಂತ-ಪಾರಾವಾರಪಾರೀಣಾಂ ಪ್ರಬಂಧ-ಬಂಧ-ಬಂಧುರ-ಧುರ-ವಾಹ-ಧುರೀಣಾಂ ಶ್ರೀಶಠಕೋಪ ರಾಮಾನುಜಯತೀಂದ್ರ (ತಿಲ್ಲಸ್ಥಾನಂ ಸ್ವಾಮಿ) ಪಾದಪದ್ಮಾಸ್ತ ಸ್ವಕಾಲಕ್ಷೇಪ-ಪಕ್ಷ-ಪಕ್ಷಿ-ಸ್ವ-ಪಕ್ಷ-ಪಕ್ಷಮಣಾಂ, ಸಲಕ್ಷಣಘನಪಾಠೀನಾಂ ಪ್ರಬಂಧ-ದ್ವಂದ್ವ-ಧರಾಗ್ರ-ಸೌಧ-ಪ್ರಮಾ-ದಿವ್ಯಾನಂದನಂದಾದೀಪಾನಾಂ ಶ್ರೀಮತಾಂ ವಿವಿಧದೈರೇಯಾಣಾಂ ಪರಾಙ್ಕುಶಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಶಮದಮಾಘನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಾಂ ಶತೇ ಶತಮಿತಿ ಶತಮಾನೋತ್ಸವಃ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕಂ ವೇದಾಚಾರ್ಯ-ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ಸಮೇಧತಾಮಿತಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಸ್ಮರಣಪೂರ್ವಕಮಾಶಾಸ್ಮಹೇ ।
ತಥಾ ಚ -

ಶಾಂತಾಃ ದಾಂತಾಃ ಪ್ರಮಾವಿಜ್ಞಾಃ ವೇದಾಹಾರ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ । ವೇದವಿಜ್ಞಾಧರಾ ಧೀರಾಃ ಸಮಾನಹೃದಯಾಃ ಪ್ರಿಯಾಃ ॥
ಶಿಷ್ಯಹೃತ್ಪದ್ಮಹಾರೀಣಾಃ ಪರಾಙ್ಕುಶವರಾರ್ಥಿನಃ । ಆಚಾರ್ಯಾ ವೇದಶಾಸ್ತಾರಃ ಆಚಾರ್ಯಾಸ್ಸಂಚಕಾಸತಿ ॥

ತತಶ್ಚ - ಮಹಾಮಹಿಮಾನಾಂ ವೇದಪುರುಷಾಣಾಂ ಸರ್ವೋಽಪಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಃ ವೇದವೇದಾಂತಪ್ರಕಾಶಕಃ ತಿಲ್ಲಸ್ಥಾನಂ ಸ್ವಾಮಿನಾಂ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧೌ ನಿರ್ವ್ಯೂಹ ಆಮೃಲಾಗ್ರಮಿತಿ ಮಹತಾಂ ಮಹತೀ ಪ್ರಥಾ । ದಾಸೋಽಪಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮೇ ಏತತ್ಸದ್ವಿತ್ತೀಯ ಏವ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಗೋತ್ರೇ ಇತ್ಯಹೋ ಮಹಿಮಾ ಮಹೀಯಸಾಮ್ । ದಾಸಶ್ಚ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮೇ ಏತೇಷಾಮಂತೇವಾಸೀ ವೇದ-ಮನ್ತ್ರಾಕ್ಷರರಾಶಿಗ್ರಹಣ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಪ್ರಚಮ್ ।

ಏತೇ ಚಾಚಾರ್ಯಾಃ ದುರ್ಗಮಾ ಅಪಿ ಸುಗಮಾಃ, ಪರ-ಶಿಖರಾರೂಢಾ ಅಪಿ ಸೌಲಭ್ಯ-ಸೌಧ-ವಿಹಾರಿಣಃ, ವಿವಿಧಧುರಂಧರಾ ಅಪಿ ಪಾಮರ-ಧುರ-ಧುರವಾಹಕಾಃ, ಸಮಾಸ-ಚಯನ-ಚಯನಾ ಅಪಿ ವ್ಯಾಸ-ಚಯ-ಚಯನಾಃ, ವೇದ-ಪ್ರಬಂಧ-ಬದ್ಧಾ ಅಪಿ ವೇದ-ವೇದನಾಸಂಬದ್ಧಾಃ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ-ವಿಕ್ರಮಾ ಅಪಿ ಸ್ವಾವಿಕ್ರಮ-ವಿಕ್ರಮ-ಚಂಕ್ರಮಾಃ, ಪರ್ವತಸಮವೃತ್ತಾಃ ಪರ್ವತಾಸಮವೃತ್ತಾಃ, ಅಪಿ ಸಮಾಸಮಪರ್ವತವೃತ್ತಾಃ, ವೇದ-ವೇದಾಂತ-ವಿಜ್ಞಾನ-ಕೃತವೃತ್ತಾ ಅಪಿ ತದತೀತವೃತ್ತಾಃ, ವೇದಭೂಮಿಕಾ ಅಪಿ ಸ್ವಾವೇದ-ವೇದನ-ಭೂಮಿಕಾಃ, ಅಮೂರ್ತಾ ಅಪಿ ಮೂರ್ತಾಃ, ಆಸ್ವಾಸ್ಯಾಸನ-ಪ್ರಮಾವೃತ್ತಾಃ ಸರ್ವಥಾ ಸರ್ವದಾ ಸಮೇಧಂತೇ । ಇದೃಶಾನಾಮಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಶತಮಾನೋತ್ಸವಃ ಅಹರ್ನಿಶಂ ವೇದಪುರುಷಾಣಾಂ ಪ್ರಚಲತೀತ್ಯಮಂದಮಾನಂದಮನುಭವಾಮಃ ।

ಸರ್ವಥಾ ಶತಮಾನೋತ್ಸವಃ ಪ್ರಮಾಣ-ಪ್ರಮಾ-ಪ್ರದೀಪೋತ್ಸವಃ ಪ್ರಕಾಶತಾಮಿತಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಾಸ್ಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮಃ ।

ಇತಿ ನಾರಾಯಣಸ್ಮೃತಯಃ -

ಇತ್ಯಾಚಾರ್ಯಾದೇಶವಶಂದಃ - ವೇದರತ್ನಮ್, ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯಃ ಡಾ० ಎಂ.ಎಸ್.ವೆಂಕಟನಾಥನ್ ಪರಕಾಲಮಠಂ, ಮೈಸೂರು - ೨೪.

FOREWORD

On the auspicious occasion of the birth centenary of Late Ghanapāṭhī, Vidvān, Sri U.Ve. Śohattūr Tirumalai Nallān Chakravarti Parāṅkuśācārya Svāmi, on 19.1.2005, it is my pleasant privilege to express my humble salutations to many revered scholars who have spontaneously offered to help us in the conduct of the celebrations in various ways. It is nothing but the divine grace of Lord Lakṣmī Nṛsiṃha, his mobile form HH Śrīmad Azhahiyasingar, HH Śrīmad Parakāla Svāmi, HH Śrī Raṅgapriya Svāmi, and a whole galaxy of eminent scholars of infinite erudition and compassion that we are able to present this offering of invaluable, in-depth articles of extraordinary scholarship both about the subject of the celebrations, i.e, Śrī Parāṅkuśācār Svāmi, as also diverse range of subjects in many languages.

We have, as the **contents** indicate, in all about 35 articles in four major languages, viz. Sanskrit, Tamil, Kannada and English. There is a small sample of a Prākṛtam contribution too (p. 56). A portion of an article is in Telugu script (as presented by the author - pp. 27-28) with Devanagari rendering following.

At the outset, the three Yativara-s aforesaid have graced the souvenir with their **benedictions** and noble words about the Śatamānotsava Svāmi. I remain eternally indebted and offer anantha koti Praṇāmams at Their Holinesses' lotus feet.

Long back, I had, on a Mahā-navami occasion, tried to organize all the Śāstra books at home in some orderly manner (for preparing a systematic catalogue later) and for facilitating Hayagrīva Ārādhanam, and in the process, composed a poem titled '**Hayagrīva Stavam**'. I wish to offer the same at the lotus feet of my Late Father on this occasion. This appears here as an invocation of the Vidyā-Adhidevatā.

This is followed by a **biographic sketch** of the life of our 'Śatābdī Svāmi', in Tamil, titled "**Niraikuḍam**", as little as I know about him (he passed away in my 17th year of age) and in the only imperfect way I am capable of putting it together. I pray for indulgence from scholars for this audacious attempt to contain an ocean (Pūrṇa) in a pitcher (Kumbha). My nephew, Chi. Sri. M.T. Narasimha Raghavan (alias Kannan) suggested the souvenir be titled **PŪRṆAKUMBHA**, and since it is very appropriate, in one word, to describe our Svāmi, I convey my appreciation to him for this beautiful gesture.

Next, we have **three articles in Tamil**, by 1. Sri U.Ve. Ghanapathi, Vidvan, Pazhaveri Satakopacharya Svāmi (an examinee of our Svāmi), Srikaryam, Sri Ahobila Mutt, 2. Sri U.Ve. Ghanapathi, Vidvan, Navalpakkam Varadacharya Svāmi, son of Late Somayaji Agnihotram Narayanacharya Svāmi, a teacher of our Svāmi) and 3. Sri U.Ve. Anantha Narasimhacharya Svāmi (admirers of our Svāmi), Srirangam - a renowned kalakshepa adhikari and scholar of Vedanta - on the virtues and greatness of Brahmaid-s as seen in Upanishad-s. The second Svāmi has also elucidated the principle behind the rare and courageous action of our Svāmi relinquishing his government job when in conflict with Scriptural edicts, through suitable passages and arguments.

We then have a section of **twelve articles about our Svāmi**. The first here is by Panditaraja N.T. Srinivasa Iyengar - a highly renowned scholar of Alankara, Vyakarana and Vishishtadvaita Vedānta, retired Prof. of Vyakarana at Chamarajendra Veda Mahapathashala, Bangalore - a poetic tribute to his mentor, followed by another poetic tribute by Salakshana Ghanapathi K. Pandurangacharya of Hyderabad, an examinee of our Svāmi. These *two papers are in Sanskrit*. All the rest (*ten papers*) in this section are in *Kannada*.

Panditaratnam K.S. Varadacharya of Mysore, Asthana Vidvan of Parakala Mutt and a highly renowned scholar, has explained the rare quality of sincerity, innocence, law-abiding and endearing nature of our Svāmi, particularly explaining the *paramaikantya nishta* as an ideal devotee.

Ghanapathi, Vidvan, P.S. Rameshavara Avadhani, an erudite scholar of Mimamsa, Veda, Vedāṅga, Veda Bhashya and a translator to Kannada of epics and Sayana Bhashya, briefly outlines the noble qualities of our Svāmi, as his junior contemporary and admirer.

A detailed life-history extolling the virtues as experienced by Kotikanyadanam Sri U.Ve. Vasudeva Tatacharya, a Vedic scholar and popular Brhaspati, (retired Manager, State Bank of Mysore), of Bangalore and nephew of Late Vidvan K.S. Krishna Tatacharya Svāmi, has many vivid memories he cherishes as his admirer.

"The Teacher I saw" is the title of two 'professional' Vedic students of our Svāmi that follow. The first is by Advocate Sri. G. Varadaraja Tirumale, (son of Late Sri. T.V. Govindaraja Iyengar, also an advocate and admirer of our Svāmi) who learnt prayoga from our Svāmi and Kramanta Adhyayanam from the Son-in-law of our Svāmi, Late VedaKovida, Sri. U.Ve. Melma Tirumalacharyar Svāmi (I was his class-mate in learning pada and krama from by brother-in-law, Melma Svāmi). He makes a nice distinction between stealers of heart Vs. that of money among teachers.

The second is by Sri. U. Ve. H.R. Ramanujam, a retired Chief Materials Manager, Integral Coach Factory and alumnus of Indian Institute of Science, Bangalore, (son of Late Sri. H. Rangachar, also an admirer of our Svāmi and his son-in-law) on the rigorous teaching method of our Svāmi. He has also contributed a well-researched Sanskrit article on Vedānta in Manu-Smṛti, besides generously contributing towards the celebrations. This shows his Acharya-bhakti.

Vidvan Areyar Srirama Sharma, retired Principal, Sanskrit College, Melkote and Prof. M.A. Lakshmitatachar, retired Director, Academy of Sanskrit Research, Melkote are the next two scholars reminiscing about our Svāmi's endearing, admirable qualities as an Ubhayavedantacharya *par excellence*. Areyar Svāmi has also contributed two Prakṛita slokas, besides a scholarly Sanskrit article on re-birth etc. as found in Bhagavatam.

We then have a Samavedic admirer and student of our Svāmi, Veda BrahmaShri Kadaba Nagappa Srouti's brother VedaBrahmaShri Seshanna Srouti pointing out the punishing, austere life our Svāmi led, following the Scriptures to the tee, even in times of adversity in a telling way.

Due to unforeseen circumstances, when we could not get the article by Saragur Madabhushi Vidvan Veeraraghavacharya (due to loss in transit), his son Sri. S.M. Kasturi Rangan (M.A. in Sanskrit), of Centurion bank, a student of our Svāmi, has contributed his thoughts about the ideals of our Svāmi and has somewhat made good for the former. This represents the Saragur Svāmi family's deep links with our Svāmi.

Our Svāmi's contributions to Vedic programmes at Gokhale Institute of Public Affairs, during Late Sri D.V.Gundappa's times are brought out gratefully by Sri. S.R. Ramaswamy, Chief Editor, 'Utthana', Kannada Monthly Magazine, an admirer, taking us to the memories of past in the last article in this section.

We then have the **Sanskrit Section with six articles** (two already mentioned) beginning with the great scholar Prof. N.S. Ramanuja Tatacharya, Ex-Vice-Chancellor, Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha, Tirupati and winner of almost every coveted award in Sanskrit scholastic field, lucidly establishing Mimamsaka way of asserting the Validity of Vedas in matters of Dharma, in his inimitable style.

Vidvan Setlur SrinivasaRangacharya, a student of our Svāmi and Asthana Vidvan of Andavan Ashramam, at 93, has taken pains to contribute an article narrating a Yajurvedic parable, as also giving a glimpse of his Vedic studies.

We then have a scholarly exposition of the eight Veda-Vikṛti-s namely, Jaṭā, Mālā, Śikhā, Rekḥā, Ratha, Daṇḍa, Dhvaja and Ghana, as per Ātreya Śikṣā by Mahāmahopādhyāya A.S. Veṅkaṭanāthācārya Svāmi. He is the grandson of the Late Abhinava Raṅganātha Brahmatantra Parakāla Svāmi and an expert in Veda-s and Shastra-s and is currently the Śrīkāryam of Śrīparakāla Maṭham.

The next two articles By Areyar Svāmi and Sri HR Ramanujam (on earlier birth, re-birth etc. as per Śrīmad Bhāgavatam and Vedānta in Manusmṛti) have been mentioned already. The last here is a summary of the contents of the famous poem of Goddess Mahālakṣmī, the Lakṣmīsahasram of Mahākavi Veṅkaṭādhvarī by me (which formed the Foreword to the printed version published by Ramanuja Seva Trust in 1988, edited by me), with a few errors removed and Vedic passages accented.

We then have the **Kannada section with five papers**. The first is on Vārāha Carama Śloka by G.R. Śrīnivāsa Deśikācārya Svāmi, wonderfully explaining the great quality of Sauśīlya of the Lord, during Varāha Avatāra in particular.

Greatness of Veda-s as found in Nalayira Divya Prabandhams of Alvars by Dr. A. Anantha Narasiṃhācār Svāmi, Prof. & Head, Sanskrit Department, A.P.S. Evening College, Bangalore, an Ubhaya Vedantin and Śrīkāryam Śrīpaṇḍarīkapuram Āṇḍavan Āśramam, in a thoroughly illustrative manner and the greatness of Nalayira Divya Prabandhams themselves in the Sampradāya with many quotations by another great exponent Śrī U. Ve. H.R. Śrīdhara Svāmi of A-G's Office Bangalore are related to Drāviḍa Veda-s.

Two more articles further are about Ṛgveda by Ghanapāṭhī-s, Vidvān-s S.V. Śāma Bhaṭṭa (Co-ordinator of Surasarasvatī Sabhā and teacher of Veda and Sanskrit for decades and an admirer of our Svāmi) and Dhāṭī Lakṣmīnarasimha Bhaṭṭa (son of the late Bhīma Bhaṭṭa and a renowned scholar, who studied under our Svāmi) respectively, detailing the structure and content in the former and brief concept in the latter.

We then have the **English section of four articles** beginning with two articles by the doyen in the field of Vedic and Upanishadic translations of our Sampradāya, Dr. N.S. Anantharangachar, who has rendered every important and tough Viśiṣṭādvaita work into English and Kannada, on the Vedic Insight and Vedic Tradition of Revelation. The next article is by the brilliant scholar, Prof. K.S. Kannan, Head, Dept. of Sanskrit, The National College, Jayanagar, Bangalore, on the Essence of the Veda-s, which is verily, a Vāgyajña, as mentioned by the author. The presentation format here is thoroughly enjoyable.

I take this opportunity to inform well-wishers that we intend to carry on the tradition of our illustrious father in the field of Vedic studies and research, notably, Ubhaya Vedānta Aikakaṇṭhya, through well-researched works, and, for the purpose, have established a Public Charitable Trust (contributions to this Trust enjoy Income-Tax exemption under Sec. 80-G.) named '**Parankushachar Institute of Vedic Studies**'. A glimpse into the objectives and activities (current and proposed) is provided in the last article in this section.

I regret that due to delayed receipt of the article from Ghanapathi, Vidvan, Valayapettai Sri. U. Ve. Ramanuja Tatacharya Svami, Navalpakkam, the great successor to the Late Sri. U. Ve. Ayya Devanathacharya Svami of Navalpakkam and an authority in Veda, Mimamsa, Vedanta etc., the same has been added in the end. This is an excellent, but brief write-up, in *Sanskrit*, on **Vishishtadvaita system**, the name and its suitability etc. vis-a-vis other systems. However, I am beholden to the Svami for keeping up his word amid tight schedules. It is but befitting, however, that the souvenir of 108 pages ends with the summary and gist of our system. A great symbolic significance there!

I am highly thankful to *Mrs. Padmini Ranganathan*, grand-daughter of Dr. N.S. Anantharangachar Svami, for helping out in contacting the authors and getting the manuscripts tirelessly, but for which, the Souvenir could not have been brought out on time. She also got the available portion (about 25 pages) of another of my intended articles on '*textual bases of Vishishtadvaita*', in Kannada (which is since been abandoned for now, due to lack of time).

श्रीमते लक्ष्मीनृसिंहपरब्रह्मणे नमः ।
श्रीमते श्रीवणशठकोपश्रीवेदान्तदेशिक-
यतीन्द्रमहादेशिकाय नमः ॥

श्रीहयग्रीवस्तवः

आविष्णोरभिवन्द्यादावाचार्याणां परम्पराम् ।
वेदाचार्यास्तातपादान् पराङ्कुशसदाह्वयान् ॥१॥
वात्स्यरामानुजेनाद्य हयशीर्षनुतिः शुभा ।
क्रियते कीर्तनार्थं तु नवरात्र्यां विशेषतः ॥२॥
नवमीसुदिने यत्र सर्वैः सादरमीड्यते ।
श्रीकोशरूपवान् देवः हयशीर्षा महात्मभिः ॥३॥
ब्रह्माणं जनयित्रेऽस्तु वेदांश्चास्मै प्रयच्छते ।
हयकन्धररूपेण नष्टानाहरते नमः ॥४॥
हंसरूपेणोपदेष्टे मत्स्याद्यै रक्षते च तान् ।
कालेकालेऽभिगोरे च क्षोभादिप्राप्तिहेतुषु ॥५॥
वेदवेद्याय वेदार्थस्वरूपाय च वेदिने ।
वेदसंरक्षकायापि पुरुषाय नमो नमः ॥६॥
द्रव्ययज्ञैः ज्ञानयज्ञैः जपयज्ञैस्तथैव च ।
इष्टाय सर्ववेदज्ञैः शिष्टेष्टायास्तु मङ्गलम् ॥७॥
वेदैः साङ्गैश्च मीमांसान्यायविस्तरपूर्वकैः ।
पुराणैर्धर्मशास्त्रैश्च प्रतिपाद्याय मङ्गलम् ॥८॥
ऋग्भिः स्तुताय चेष्टाय यजुर्भिः शुक्लकृष्णकैः ।
गीताय सामभिश्चास्तु ब्रह्मणेऽथर्वणे नमः ॥९॥
संहिताभिः ब्राह्मणैश्चाऽऽरण्यकोपनिषद्गणैः ।
प्रतिवेदं नुतायास्तु साङ्गकैः सोपबृंहणैः ॥१०॥
शिक्षा-व्याकृति-नैरुक्ताः छन्दो-ज्योतिष-कल्पकाः ।
यस्याङ्गभूताः स्युः सर्वे हयास्यायास्तु मङ्गलम् ॥११॥
अनाघ्राताशुभो नित्यं शिक्षाघ्राणतनुर्मम ।
शिक्षां करोतु रक्षार्थं सुशिक्षितबुधैर्नुतः ॥१२॥
व्याकर्ता नामरूपाणामशेषचिदचित्तनुः ।
व्याकृत्या मुखवान्वाचं संस्करोतु ममानिशम् ॥१३॥
निरुच्यमानः साहस्रैः नामभिः श्रुतिमूलकैः ।
निरुक्तश्रुतिरव्यान्मां भूरि पुण्यश्रवाप्तये ॥१४॥
छन्दोभिः पादभूतैस्तु त्रिलोकीं क्रमतो हरेः ।

गायत्र्याद्यैरमोघं नः छन्दः कल्पयताच्छुभम् ॥१५॥
यं वेदा ज्योतिषां ज्योतिराहुरादित्यवर्णकम् ।
अयनं ज्योतिषां चक्षुः यस्यासावस्तु नो मुदे ॥१६॥
कल्पानोकहकल्पाय कल्पहस्ताय सादरम् ।
कल्पयामः सपर्यां वै तस्य सङ्कल्पतो वयम् ॥१७॥
यः पूर्वोत्तरमीमांसे स्वशिष्येण (ध्याभ्यां) स्वयं क्रमात् ।
सूत्रयामास तं व्यासं मीमांसे विष्णुरूपिणम् ॥१८॥
सत्र्यायानुगृहीतेन शास्त्रेणाधिगताय च ।
न्यायविस्तरवेद्याय नित्यं न्यायविदे नमः ॥१९॥
पुराणैः सात्विकैः सम्यक् प्रतिपाद्याय मङ्गलम् ।
व्यासरूपेण तत्कर्त्रे पुराणपुरुषाय च ॥२०॥
वेदोपबृंहणैः पुण्यैः इतिहासैर्यथार्थतः ।
भारतेनादिकाव्येन विदिताय च मङ्गलम् ॥२१॥
धर्मसंस्थापनार्थाय सम्भवन्तं युगे युगे ।
धर्मशास्त्रैः सुवेद्याय नमो धर्मस्वरूपिणे ॥२२॥
अलङ्कारैः मनोज्ञैश्च शोभते सम्यगन्वहम् ।
आलङ्कारिकहृदाय माऽलङ्काराय मङ्गलम् ॥२३॥
वाचा देव्या श्रिया नित्यं सहितायानघैः गुणैः ।
साहित्यवाङ्मयैः सम्यक् प्रतिपाद्याय मङ्गलम् ॥२४॥
श्रीसूरिगाथास्तोत्रादि-श्राव्यैः सुकृतिभिः सदा ।
स्तुताय श्रुतिविद्भिश्च सूरिसेव्याय मङ्गलम् ॥२५॥
वेदबाह्यकुदृष्टीनां मतान्यासुरमोहने ।
प्रवर्तते प्रयोक्त्रे च दैवतेऽद्याय मङ्गलम् ॥२६॥
लौकिक्योऽपि च या वाचः वैदिक्या एव ता इति ।
विद्याभिलौकिकीभिश्च राधितायास्तु मङ्गलम् ॥२७॥
श्रीसूरि-शठजिन्नाथ-भाष्यकृद्देशिकोत्तमैः ।
पूर्वाचार्यैः सुपूज्याय कृतिभिः बहुभिः नमः ॥२८॥
वेदाचार्येण पित्राऽऽदौ वेदचूडागुरुत्तमात् ।
शिक्षितेनात्तमन्त्रेण न्यस्तभारेण च क्रमात् ॥२९॥
श्रीमन्मालोलपादाब्जे ह्यहोबिलमठाधिपात् ।
तदास्थानबुधैर्नित्यं ज्ञातव्यं ज्ञापितेन च ॥३०॥
दासेन कृतिना सेयं हयग्रीवनुतिः कृता ।
तत्कृपालम्बिनी भूयात् तदीयानां मुदे सदा ॥३१॥

॥ शुभमस्तु ॥

ಘನಪಾರೀ, ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ

ವಿಷಯಸೂಚಿ

ಅಹೋಬಿಲಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀವೈದ್ಯಕೋಪ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ಯತೀಂದ್ರ ಮಹಾದೇಶಿಕರ ಅನುಗ್ರಹ ಶ್ರೀಮುಖ	3
ಪರಮಹಂಸಪರಿವ್ರಾಜಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಂಗಪ್ರಿಯ ಮಹಾದೇಶಿಕರ ಅನುಗ್ರಹ ಶ್ರೀಮುಖ	4
ಪರಕಾಲಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀಮದಭಿನವ ವಾಗೀಶ ಬ್ರಹ್ಮತಂತ್ರ ಪರಕಾಲ ಮಹಾದೇಶಿಕರ ಅನುಗ್ರಹ ಶ್ರೀಮುಖ	5
Foreword	6
ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವಸ್ತವ:	
ಪ. ರಾಮಾನುಜ:	10
ನಿರ್ದೇಶಕರು: ಸಲಹಾಕಾರರಾದ ಕನಕಪಾದಿ ವಿಶ್ವವಾನ್ ಶೋಕತ್ತಾರ್ ತಿರುಮಲಾ ನಲ್ಲವಾನ್ ಸಕ್ರವಾರ್ತತಿ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ	13
ಕ್ರಿಯಾವಾನೇಶ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವರಿಃ:	
ಕನಕಪಾದಿ, ವಿಶ್ವವಾನ್, ಪದ್ಮವೇಗಿ ಸದಾಕೋಪಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀಕಾರ್ಯಮ್, ಶ್ರೀಮತೇಂದ್ರಾಪಿಲಮದಮ್ ವೇದವಿತ್ತಕಗಿನ್ ವರಲಾಠು	25
ಕನಕಪಾದಿ, ವಿಶ್ವವಾನ್, ನಾವಲ್ಪಾಕಕಮ್ ಸತ್ಯವೇದ ಸತ್ಯಕರತು ನಾ. ವರತಾಚಾರ್ಯಾರ್ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಾಣಮವಿತ್ತಿನ್ ಮಹಿಮಾ	
ಶ್ರೀ. ಒ.ವೇ. ಅನಂತನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀರಾಜಕಮ್	29
ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಸ್ವಾಮಿಶತಾಬ್ದಮಹೋತ್ಸವಸಮಯೆ ಪಠಿತಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿಮಾಲಾ ಪಂಡಿತರಾಜ, ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್. ಟಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು	30
Sri Parankushacharya - a Legend in Vedic Field ಸಲಹಾಕಾರರಾದ, ಪಾಂಡುರಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಹೈದರಾಬಾದ್	31
ಆದರ್ಶ ಪರಮೈಕಾಂತಿ	
ಪಂಡಿತರತ್ನಂ ಕೆ.ಎಸ್. ವರದಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಸೂರು.	32
ಶ್ರೀವೇದಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ವಿದ್ವಾನ್ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು - ಅವರ ಕಿರುಪರಿಚಯ	
ಘನಪಾರಿ, ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿ. ಎಸ್. ರಾಮೇಶ್ವರಾವಧಾನಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು	34
ಯಾಜುಷಪ್ರಯೋಗರತ್ನ, ಸಲಹಾಕಾರಘನಪಾರೀ, ತಿರುಮಲೈ ನಲ್ಲವಾನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು	
ಕೋಟಿಕನ್ಯಾದಾನಂ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವತಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು	35
ನಾ ಕಂಡ ಆಚಾರ್ಯ	
ಜಿ. ವರದರಾಜ ತಿರುಮಲೈ ಸ್ವಾಮಿ, ವಕೀಲರು, ಬೆಂಗಳೂರು	38
ನಾ ಕಂಡ ಆಚಾರ್ಯರು	
ಶ್ರೀ. ಹೆಚ್. ಆರ್. ರಾಮಾನುಜಮ್, ನಿವೃತ್ತ ರೈಲ್ವೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಬಂಧಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು	39
ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯ - ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು	
ವಿದ್ವಾನ್ ಆರೆಯರ್ ಶ್ರೀರಾಮಶರ್ಮಾ, ಬೆಂಗಳೂರು	40
ಶ್ರೀ ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು	
ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಂ. ಲಕ್ಷ್ಮೀತಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಮೇಲುಕೋಟೆ	42
ವೇದಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು - ಒಂದು ನೆನಪು	

ಕಡಬಾ ಶೇಷಣ್ಣ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ದ್ರಾಹ್ಯಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಬೆಂಗಳೂರು ಆಚಾರ್ಯ ವೈಭವಮ್	43
ಸರಗೂರ್ ಮಾಡಭೂಷಿ ಕಸ್ತೂರಿರಂಗನ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು	45
ಎಸ್. ಆರ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ, 'ಉತ್ಥಾನ' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	47
ವೇದೋಽಖಿಲೋ ಧರ್ಮಮೂಲಮ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್.ಎಸ್. ರಾಮಾನುಜತಾತಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಕುಲಪತಿಚರಃ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮದೀಯ ವೇದಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಣಾಳಿಕಾ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೇದ, ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾನ್ ಶೇಡ್ಲರ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಂಗಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಮಾಸ-ವ್ಯಾಸ-ವೇದ-ಪರಿಚಯಃ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ಎ. ಎಸ್. ವೆಂಕಟನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಮೈಸೂರು ಪೂರ್ವಜನ್ಮ-ಪುನರ್ಜನ್ಮ-ಪರಲೋಕಾನಾಂ ಮೀಮಾಂಸಾ - ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮತಾನುಸಾರಿಣಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಅರೇಯ್ ಶ್ರೀರಾಮಶರ್ಮಾ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮನುಸ್ಮೃತೌ ವೇದಾಂತದರ್ಶನಮ್ ಶ್ರೀ. ಹೆಚ್. ಆರ್. ರಾಮಾನುಜ ಶರ್ಮಾ, ನಿವೃತ್ತ ರೈಲ್ವೆ ಮುಖ್ಯಪ್ರಬಂಧಕಃ, ಬೆಂಗಳೂರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಸ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಸಂಘ್ರಹಃ ಪ. ರಾಮಾನುಜಃ	48 51 54 56 62 64
ವಾರಾಹ ಚರಮಶ್ಲೋಕಮ್ ವಿದ್ವಾನ್ ಜಿ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇಶಿಕಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಮಹಿಮೆ ಡಾ. ವಿ. ಅನಂತನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ದ್ರಮಿಡೋಪನಿಷತ್ ಮಹಿಮೆ ಶ್ರೀ ಉ.ವೇ. ಹೆಚ್. ಆರ್. ಶ್ರೀಧರ್ ಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಋಗ್ವೇದವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮ್ ಘನಪಾಠಿ, ವಿದ್ವಾನ್ ಎಸ್.ವಿ. ಶ್ಯಾಮಭಟ್ಟರು, ಬೆಂಗಳೂರು ವೇದವಿಚಾರ ಋಗ್ವೇದಸಂಪಾದಕ ಘನಪಾಠಿ, ಧಾಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಭಟ್ಟರು, ಬೆಂಗಳೂರು	74 75 83 87 89
Vedic Insight (and) Vedic Tradition of Revelation Vedanta Vidvan, Dr. NS Anantharangachar Essence of The Veda-s Prof. K.S. Kannan, Head, Dept. of Sanskrit, National College, Jayanagar, Bangalore Parankushachar Institute of Vedic Studies : P. Ramanujan ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಸಿದ್ಧಾಂತಃ ವಲಯಪ್ಪೆಡೈ ಘನಪಾಠಿ, ವಿದ್ವಾನ್ ರಾಮಾನುಜ ತಾತಾಚಾರ್ಯಃ, ನಾವಲ್ಪಾಕ್ರಮ್	90 95 97 104 106

நிறைகுடம்: ஸலக்ஷணகனபாடி,
வித்வான் ஸ்ரீ.உ.வே. சோகத்தூர்
பராங்குசாசார்ய ஸ்வாமி

पित्रे ब्रह्मोपदेष्टे मे गुरवे दैवताय च ।
पराङ्मुखाय वर्याय भूयो भूयो नमो नमः ॥
आविष्णोरभिवन्द्यादौ आचार्याणां परम्पराम् ।
वेदाचार्याश्च मे तातान् पराङ्मुखासदाह्वयान् ॥
शतमानमहे तेषां महितानां क्रियावताम् ।
वेदविद्याव्रतस्थानां परमैकान्तिनां सताम् ॥
अन्वर्थनामयुक्तानां पावनं परमाद्भुतम् ।
द्राविडे सांस्कृते वेदे निष्णातानां च दर्शने ॥
सर्वात्मगुणयुक्तानां शास्त्रविश्वासशालिनाम् ।
विख्यातानां क्षमाशान्ति ज्ञानाचारादिसद्गुणैः ॥
निष्ठानां सर्वदा धर्मे स्वाध्याये च प्रवाचने ।
कार्ताथ्यप्राप्तिहेतोश्च कार्तव्यावेदनाय च ॥
शिक्षितस्तेर्महाभागैः तत्कृपालम्बनो यते ।
चरितं सङ्ग्रहेणात्र संप्रस्तोतुं यथामति ॥

நிகழும் நாளது தாரண வருடம் தை
மாதம் பரணி நக்ஷத்ரத்தில் (19.1.2005) அடி-
யேனுடைய திருத்தகப்பனாரான கனபாடி,
வித்வான், திருமலை நல்லான் சக்ரவர்த்தி
சோகத்தூர் ஸ்ரீ. உ.வே. பராங்குசாசார்ய
ஸ்வாமியின் நூற்றாண்டு நிறைவு விழா
கொண்டாடப்படுகிறது. ஸ்வாமி தேசிகன் -
'ஏற்றி மனத்தெழில் ஞான விளக்கை, இரு-
ளானைத்தும் மாற்றினவர்க்கொரு கைம்மாறு
மாயனும் காண்கில்லான். போற்றியுட்பது-
ம், புந்தியில் கொள்வதும், பொங்குபுகழ் சா-
ற்றி வளர்ப்பதும் சற்றல்லவோ முன்னம்
பெற்றதற்கே' என்று ஆசார்யர்களுக்கு நாம்
மட்டுமென்ன, பகவானும் ப்ரத்யுபகாரம்
செய்ய முடியாதென அருளிச் செய்து, நம்
கடமைகளையும் விவரித்துள்ளார். அதன்
படி அந்த மஹானுடைய திவ்ய சரிதத்தை
ஓரளவு வெளிப்படுத்தக் கடமைப்பட்டிருக்-
கிறேன். மஹான்கள் தவறுகளைப் பொறுக்-
கப் ப்ரார்த்திக்கிறேன்.

அவதாரச் சிறப்பு

ஸ்தலம்

நம் ஸ்வாமியின் திருவவதாரஸ்தலம்
'஋மீஷு ச ஋ரிச:' என்று போற்றப்படும் ஸ்தா-
னங்களில் தொண்டை மண்டலத்தில் வந்த-
வாசிக்கு அருகே உள்ள சோகத்தூர் (ஸ்தல-
புராணத்தில் ஸோகஹ்ர்புரம் சோகமகற்றூர்) அக்ர-

ஹாரம். இங்கு ப்ரம்மா தபஸ் செய்து ஸ்ரீந்-
ருஸிம்ஹன் அனுக்ரஹத்தால் தன் சோகம்
நீங்கி ஆராதித்ததாக இவ்வூர் ஸ்தலபுரா-
ணம் கூறுகிறது. இங்குள்ள எல்லா ஸ்ரீவை-
ஷ்ணவர்களும் ஸ்ரீந்ருஸிம்ஹன் திருவடிக-
ள். ஸன்னதி சிஷ்யர்கள்.

शोकापहारकपुरीति जगत्प्रसिद्धा
शोभायुता कमलसंभवशोकहर्त्री ॥
लक्ष्मीनृसिंहपदभक्तजनैर्युता सा
लक्ष्मीसरस्तटनिवासिभिरग्रजन्यैः ॥

பரம்பரை

ஸ்ரீமத்ரஹஸ்யத்ரயஸாரத்தில் ஸ்ரீமந்-
நாதமுனிகளிலிருந்து நம் ஸம்ப்ரதாயம் இ-
ன்றளவும் தொடர்ந்து வருவதை ஸாதிக்கு-
மிடம் 'நாதமுனிகள் ஸ்ரீபாதத்தை ஆச்ரயி-
த்த முதலிகள் உய்யக்கொண்டார், குருகை-
க்காவலப்பன், நம்பி கருணாகரதாஸர், ஏறு-
திருவுடையார், திருக்கண்ணமங்கை ஆண்-
டான், வானமாதேவி ஆண்டான், உருப்ப-
ட்டூர் ஆச்சான் பிள்ளை, சோகத்தூர் ஆழ்-
வான் ஆக எண்மர்' எனச் சொல்லப்பட்டு-
ள்ளது. இந்த சோகத்தூராழ்வான் தான்
அடியோங்களுக்குக் கூடஸ்தர். அன்று
தொடங்கி 'ஏழாட்காலும் பழிப்பிலோம்' எ-
னத்தக்க வகையில் சீரிய வம்சத்தில் அவ-
தரித்த பெருமை 'சூர்ய ச்ரீமதா' ரே யோகஸ்தா-
ஜாயத் । அथவா யோகிநாமேவ குலே பவதி' என்ற ப்ரமா-
ணங்களை நினைப்பூட்டுகின்றன. (ஸ்ரீமந்-
நாதமுனிகள் யோகிவர்யராதலாலும் குலம்
சிஷ்யர்களையும் குறிப்பதாலும் இது ஒக்-
கும்).

முன்னோர்

பிறகு ஸ்ரீமதாதிவண்சடகோப யதீந்-
த்ர மஹாதேசிகன் காலத்தில் அவ்வக்ரஹா-
ரத்தவர் அனைவரும் அவரை ஆச்ரயித்து
ஸன்னதி சிஷ்யராயினர். அந்த ஆஸ்தான
பரம்பரையில் 16ம் பட்டத்தில் மூர்த்தாபி-
ஷித்தராய் எழுந்தருளியிருந்த ஸ்ரீ வண்
சடகோப ஸ்ரீசடகோப யதீந்த்ர மஹாதேசி-
கன் (சோகத்தூர் அழகியசிங்கர்) கி.பி.1694
அக்டோபரிலிருந்து கி.பி.1698 ஜூன்
வரையில் ஸ்ரீமதஹோபிலமட ஆஸ்தான-
த்தை அலங்கரித்தார்.

இவ்வழகியசிங்கர் திருவடிகளில்
திருநாராயணபுரம் தேவராஜாசார்யர் என்ற
ஒரு மஹாவித்வான் ஆச்ரயித்து கால-
க்ஷேபாதிதிகளையும் செய்தருளினார். மேலு-
ம், இவ்வழகியசிங்கரிடத்தில் இம்மஹான்
துரீயாச்ரமம் பெற்று ஸ்ரீகேசவ சடகோப

ஸ்வாமி யென்ற திருநாமம் பெற்றார். ஸ்ரீ அழகியசிங்கர் நியமனப்ரகாரம் பகவத்விஷயத்திற்குப் பதினெண்ணாயிரப்படி என்கிற ஒரு க்ரந்தரத்னத்தையும் செய்து ஸ்ரீ அழகியசிங்கர் திருவுள்ளம் உகக்கும்படி செய்தருளினார். இவ்வழகியசிங்கர் திருவடிகளில் அரசாணிப்பாலை கிடாம்பி வேங்கடாசார் என்ற ப்ரஸித்த வித்வான் (வெங்கடாத்வரி) ஆச்ரயித்து காலகேசுபம் செய்து கிருதார்த்தரானார். ('कल्याणराघवमुनेः कृपापात्रं दयानिधिम् । सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं शठकोपमुनिं भजे॥' என இவ்வழகியசிங்கர் தனியன்).

19ம் நூற்றாண்டில் சோகத்தூர் விஜயராகவாச்சாரியார் என்னும் சிறந்த தார்க்கிக ஸ்வாமி சிறு வயதில் சாஸ்த்ரம் நன்கு தரிக்க முடியாமையால் பரிபவமேற்பட, மைசூர் சென்று தர்க்கம் நன்கு கற்றுத் தேர்ந்து பெருமாள் கோவிலில் ஸுப்ரஸித்தராக எழுந்தருளியிருந்த ஸ்ரீ உ.வே. திருப்புக்குழி ஸ்வாமியுடன் வாதம் புரிந்து ஜெயித்தார். பிறகு அந்த ஸ்வாமியிடமே வேதம் அத்யயனம் செய்து தேவப்பெருமாளுக்குப் பாராயண கைங்கர்யம் செய்யும் பாக்கியத்தையும் பெற்றார். இந்த ஸ்வாமி 'शतकोटिमण्डनम्' முதலிய பல க்ரோடபத்ரங்களை இயற்றியவர்.

பகவத்கடாக்ஷம்

நம் ஸ்வாமி இப்படிப்பட்ட பெருமை வாய்ந்த திருமலை நல்லான் சக்ரவர்த்தி வம்சத்தில் ஸ்ரீநிவாஸ சக்ரவர்த்தியாசார் ஸ்வாமி, கோதைதேவியார் தம்பதிகளுக்கு மூன்று பெண்பிள்ளைகளுக்குப் பிறகு ஒரே ஆண்மகவாக க்ரோதி வருடம் தை மாதம் பரணி நக்ஷத்ரத்தில் (16.1.1905) அவதரித்தார். சிசுப்ராயத்தில் ஆறு மாதத்திலேயே குழந்தையின் உடல் நலம் பாதிக்கப்பட்டு வைத்யத்துக்குக் கட்டுப்படாது மருத்துவர்கள் கை விட்டு ஸ்வாமியின் பெற்றோர்கள் மிகவும் துக்கத்துடன் ரேழியில் குழந்தையை இருத்தி என் ஆகுமோ என நடுங்கி இருக்க, பகவதஸங்கல்பத்தால் ஸ்வாமியின் மாதுலரான தையார் வங்கீபுரம் வேதாந்தராமானுஜ மஹாதேசிகன் (அம்மாள் ஆசார்யர்) ஸ்வாமி யத்ருச்சையாக தன் ஸஹோதரியின் க்ருஹத்துக்கு எழுந்தருள், அங்கு எல்லோரும் கவலையுடன் இருக்கக் கண்டு, ஸ்வாமியின் திருத்தாயார் மருத்துவம் பலி-

க்காமையைச் சொல்லி, ப்ரபத்தி அனுஷ்டிக்க வேண்டி ப்ரார்த்திக்க, அப்பொழுதே அவரும் பரந்யாஸத்தை அனுஷ்டித்தார். உடனே குழந்தையும் நன்கு தேறியது. அம்மாளாசார்ய ஸ்வாமியும் அதற்கடுத்த இரண்டு மாதங்களிலேயே பரமபதித்து விட்டார். ஆயினும் அந்த ஸ்வாமியின் க்ருபையால் நம் ஸ்வாமி நமக்குக் கிடைத்தார். ('भारद्वाजकुलविचन्द्रवरदत्रयन्तसूरेः क्रमात् श्रीमद्रङ्गरघूतमानुसमुनेश्चागमान्तद्वयम् । वङ्गीशान्वयवारिधीन्दुरदाचार्याश्रयं तत्सुतं श्रीमन्तं निगमान्तलक्ष्मणगुरुं वन्दे दयावारीधम् ॥' என்று அந்த ஸ்வாமியின் தனியன். நம் ஸ்வாமி தன் ஆசார்யன் பாதுகைகளை கடைசி வரையில் ஆராதித்து வந்தார். இன்றளவும் ஆராதனத்தில் உள்ளது.)

வேதாத்யயனம்

இப்படி எதிர்பாராத சூழ்நிலையில் ந்யஸ்தபரராய், சரண்யன் உத்தரக்ருத்யத்தை ஏற்க, காலக்ரமத்தில் எல்லா ஸம்ஸ்காரங்களையும் உபநயனாந்தம் பெற்று, 'स्वाध्यायोऽर्ह्येत्य'., 'अधीयैतैव स्वाध्यायम्', 'स्वाध्यायप्रवचनाभ्यां न प्रमदित्वम्', 'ब्राह्मणेन निष्कारणेन षडङ्गो वेदोऽर्ह्यो ज्ञेयश्च' என்று ச்ருதி, ஸம்ருதிகள் வலியுறுத்த, அதன்படி தமது அத்தானான ஈகை தாததேசிகாசார்ய ஸ்வாமியிடம் ஸம்ஹிதை, பதம், க்ரமம் வரை அதிகரித்தார். ஹயக்ரீவ மந்த்ரஜபபலமும் சேர்ந்து அத்யயனத்தில் அஸாதாரண நைபுணம் பெற்றார். சாகை பகுதியை ஸ்ரீமுஷணம் வேதபாடசாலையில் (ஸ்ரீ. உ.வே. தேவநாதாசார்ய ஸ்வாமியிடம்) இரண்டு அஷ்டகமும், நாவல்பாக்கம் ஸோமயாஜி வித்வான் நாராயணாசார்ய ஸ்வாமியிடம் கொத்திமங்கலத்தில் மற்றுள்ள பாகத்தையும், காவ்ய, நாடகமும் (நீஷம்) அதிகரித்தார். அக்நிஹோத்ரம் தாததேசிகசார்ய ஸ்வாமியிடம் ச்ரௌத பாகம் கற்றார்.

அத்யயன வைகரி, ஆசார்ய ப்ரதிபத்தி

ஈகையில்

ஸ்வாமியின் அத்யயனத்தில் பல விசேஷ நிகழ்ச்சிகள் தான் நன்கு அதிகரிக்கவும், பல மஹான்களின் அநுக்ரஹத்தைப் பெற ஹேதுவாகவும் இருந்ததை அடியோங்களுக்கு அத்யயனம் சொல்லும் போது நினைவு கூர்வார். ஈகையில் அத்யயனம் பண்ணுங்கால் அவரது அத்தான் இரவு திருவை சொல்லும்போது எங்காவது கவலை பாய்ந்தால் பக்கத்தில் படுத்திருக்கும் இவ-

ரை எழுப்பி சொல்லச் சொல்ல, இவரும் ஸரியாகச் (உறக்கத்திலேயே) சொல்லி பிறகு மறுநாள் காலை நான் உன்னை இந்த பஞ்சாதி சொல்லச் சொன்னேன், நீயும் சொன்னாய், உனக்குத் தெரியுமா என வினவி, தெரியாதிருந்தது உண்டு எனக் கூறுவர் (34).

अष्टित्वा ६.४.५.५). தான் திருவை சொல்லும் போது அத்தான் ஸ்வாமி பக்கத்தில் படுத்திருக்க, ஏதாவது தவறு நேர்ந்தால் தூக்கத்திலும் துடையில் அடிப்பர். அப்படி ஒருமுறை (सकृद्यत्वा मनसा गभं आशयत् । (३.४.२.२)

अशयदित्यशयत् वाक्यान्वेष्टनम् வேஷ்டநத்தில் இரண்டாம் முறை - இதிக்குப் பிறகு - ஆத்யதாத்தமாகச் சொல்லாததால்) அடித்தபோது துடையில் ஒரு ரத்த கட்டி இருந்து அது உடைந்து சீழ் வர, பிறகு எண்ணெய் விளக்கேற்றி பார்த்து அத்தான் அறிந்தார். அத்தாமன்னி கூட திருவை சொல்லும்போது ஏதாவது தவறு நேர்ந்தால், 'அப்படி அல்ல, மாற்றிச் சொல்' என்பராம். 'அத்தான் அகத்தில் ஒவ்வொரு செங்கலும் அசீதித்வயம் சொல்லும்' எனக் கூறுவார்.

ஸ்ரீமுஷ்ணத்தில்

ஸ்ரீமுஷ்ணம் பாடசாலையில் இருந்த ஸமயத்தில் ஒரு நாள் அத்யயன பரிச்ரமத்தால் நான்கு முறை சாப்பிட நேர்ந்ததாகவும் ('आहिताग्निनड्वांश्च ब्रह्मचारी च ते त्रयः । अश्वन्त एव सिध्यन्ति नैषां सिद्धिरनश्रताम् ॥' - आपस्तम्बः), அங்கு பாடசாலை அதிகாரிகள் மிகவும் நல்ல முறையில் வித்யார்த்திகளைக் கவனித்துக் கொள்வதையும், அங்கிருந்த போது அந்த பாடசாலையில் 60 வருடங்கள் வேதம் சொல்லிக்கொடுத்து, நிவ்ருத்தராய், ப்ரம்மசாரியாய், ஒரு உறவினரும் இல்லாததால் அசக்தியின் பொருட்டு அங்கேயே ஒரு திண்ணையில் படுத்து 'பெரிய வாத்தியார்' என்றே வ்யவஹ்ருதராய், இவருக்கு ப்ராசார்யரான ஸ்வாமியின் பரமபத ப்ராப்தி ஏற்பட, அப்போது வித்யார்த்திகள் எல்லாம் அவருக்கு க்ரமமாக கைங்கர்யம் செய்து, பாராயணம் பண்ணி, இயல் கோஷ்டியில்

‘गावो वा एतत्’ (7.5.1) என்ற அநுவாகத்தை க்ர-

மம், கனத்துடன் (देवयानैत्रैव तत्पथा यन्ति) உயர்த்த குரலில் பாராயணம் பண்ணி கண்ணீர் மல்க விடை கொடுத்ததை பாவபூர்வமாக நினைப்பர். அங்குள்ள ஸ்வயம் வ்யக்தமா-

ன பூவராஹப்பெருமாளிடம் அதிசயித ஈடுபாடு. 'तस्य यज्ञवराहस्य विष्णोरमिततेजसः । प्रणामं येऽपि कुर्वन्ति तेषामपि नमो नमः ॥' என்று ஸ்தல புராணமும், திருமங்கை ஆழ்வார், 'ஏனத்தினுருவாகி நிலமங்கை எழில் கொண்டான் வானத்திலவர் முறையால் மகிழ்ந்தேத்தி வலங்கொள்ள, கானத்தின் கடல்மல்லைத் தலசயனத்துறைகின்ற ஞானத்தினொளியுருவை நினைவார் என் நாயகரே' என்றும் அநுஸந்தித்திருப்பதை நினைந்து நைந்துள் கரைந்துருகுவார்.

கொத்திமங்கலத்தில்

கொத்திமங்கலத்தில் ஸோமயாஜி ஸ்வாமியிடம் அத்யயனம் பண்ணும்போது அந்த ஸ்வாமி சாகைக்குப் பதபாடம் இல்லாததால் பதங்களை நன்கு பிரித்துச் சொல்லித் தருவாராம். இவரிடம் மிகுந்த ப்ரீதியால் வ்யுத்பன்னராக வேண்டும் எனக் குளிர அனுக்ரஹித்து அர்த்தத்தோடு ஸாங்கமாகவும் ஸலக்ஷணமாகவும் அத்யாபித்தார். ப்ராம்மணர்களில் மூன்று தலைமுறை ஸோமபானம் விட்டுப் போனால் பெரும் ப்ரத்ய-

வாயம் சொல்லப்பட்டிருக்கிறது. ('आ तृतीयात्

पुरुषात् सोमं न पिबेत् विच्छिन्नो वा एतस्य सोमपीथः' २.१.५.५). அந்த ஸ்வாமி ஸோமயாகம் பண்ணினபோது நான் கலந்து கொண்டிருக்கிறேன் என அடியோங்களுக்கு ஸாதிப்பர். ஆசார்யபக்தி நம் ஸ்வாமிக்கு அவரிடம் இருந்ததைப் போலவே அந்த ஸ்வாமியும் இவரிடம் பரம க்ருபையுடன் இருந்ததை அடியேன் முக்கூர் அழகியசிங்கரின் சதாபிஷேகத்துக்காக (1975) காஞ்சீபுரம் சென்றிருந்த போது, தேவப்பெருமாள் பாராயணத்தில் முதல் முறையாக ஸோமயாஜி ஸ்வாமியை தெண்டன் ஸமர்ப்பிக்க நேர்ந்தது. அப்போது ஸ்வாமி அடியேனை எந்த ஊர் என்று வினவ, அடியேன் சோகத்தூர் என, உடனே ஸ்வாமி, திருத்தகப்பனாரைக் கேட்டு, அவர் புத்ரன் என அறிந்து (அப்போது நம் ஸ்வாமி பரமபதித்து விட்டிருந்தார் - 1974), சோகம் தெரிவித்து, அத்யயன காலத்தில் நடந்த பல நிகழ்ச்சிகளை ஸாதித்தது அடியேனை மயிர்க்கூச்செறிய வைத்தது.

ஸோமயாஜி ஸ்வாமி முக்கியமாக, நம் ஸ்வாமிக்கு அத்யயன காலத்தில் வேதத்தில் மட்டும் சிறந்த ஈடுபாடு இருந்ததாகவும், அவருடைய மேதையைக் கவனித்து,

தாம் நிர்ப்பந்தமாக, காவ்யம் படித்தால் தான் அத்யயனம் சொல்லுவேன் எனச்சொல்ல, அவரும், அத்யயனத்துக்காக காவ்யம் படிக்க இசைந்து, வித்வான்களுக்கு உரைகல்லாகச் சொல்லப்படும் ('नैषधं विद्वदौषधम्') நைஷத காவ்யத்தைப் படித்தார். அத்யயனம் முடிந்தவுடன் காவ்யத்தை முடிக்கவில்லை. பிறகு, பெங்களுர் சென்று பாடசாலையில் வேத அத்யாபகரான பின்பு ஸாஹித்யம் க்ரமமாக அதிகரித்து வித்வத் பரீக்ஷையில் தேறின பிறகு தமக்கு (ஸோமயாஜி ஸ்வாமிக்கு) கடிதம் மூலமாகத் தன் க்ருதஜ்ஞையைத் தெரிவித்ததுடன் ஸ்வாமி அன்று அனுக்ரஹித்தது தான் பிறகு தனக்கு சாஸ்த்ரங்கள் வாசிக்க உறுதுணையாக இருந்ததெனத் தெரிவித்ததாக ஸாதித்தார்.

இப்படி உயர்ந்த மஹான்களின் க்ரு-
பையால் தான் ஸத்தை பெற்றேன் என்பார்.
(‘य आतृणत्यवितथेन कर्णावदुःखं कुर्वन्नेमृतं संप्रयच्छन् । तं
मन्येत पितरं मातरं च तस्मै न द्रुह्येत् कतमञ्जनाह ॥
अध्यापिता ये गुरुं नाद्रियन्ते विप्रा वाचा मनसा कर्मणा वा ।
यथैव ते न गुरोर्भोजनीयाः तथैव तान् न भुनक्ति श्रूतं तत् ॥’
या.ஸ்மৃ.௨.௧௦,௧௧) என்று உயர்ந்த கல்வியைக்
கற்பிப்பவனை தாயும் தந்தையுமாக நினை-
க்க வேண்டும். காதுகளைத் திறந்து விடுவ-
தாக இங்கு கூறப்பட்டுள்ளது ஸ்வாரஸ்ய-
மானது. அப்படி த்ரிகரணங்களாலும் கல்வி
கற்பித்தவரை நினையாமல் போனால் அந்த
கல்வி அவனைக் காக்காது.

இதன் நடுவில் ஸ்ரீமதஹோபிலமடாஸ்தானத்தில் 40ம் பட்டத்தில் மூர்த்தாபிஷி-க்தராய் எழுந்தருளி இருந்த ஸ்ரீலக்ஷ்மீந்ரு-ஸிம்ஹ திவ்யபாதுகாஸேவக ஸ்ரீவண்சட-கோப ஸ்ரீராங்கநாத சடகோப யதீந்திர மஹா-தேசிகனிடம் பஞ்சஸம்ஸ்காரத்தைப் பெற்-றார். ந்ருஸிம்ஹமந்த்ரமும் உபதேசிக்கப்-பெற்றார். श्रीमच्छारियतिशखलब्धबोधं श्रीरङ्गनाथयतिधुर्य-कृपैकपात्रम् । श्रीमत्पराङ्मुख्यतीन्द्रदायावलम्बं श्रीरङ्गनाथशठको-पमुनिं भजामः ॥ என இவ்வழகியசிங்கர் தனியன்.

பகவத் பக்தி, கைங்கர்யம்

பதினைந்து வயதிற்குள் க்ரமாந்தம்
அத்யயனம் (காவ்யமும்) முடித்து, பெரு-
மாள் கோவில் வெங்கடாசார்யர் ஸ்வாமி
முதலிய அனேக ப்ரஸித்த வித்வான்களி-

டம் பரீக்ஷை கொடுத்து, ‘उपमानमशेषाणां साधूनां यः सदाऽभवत्’ எனப் போற்றப் பட்டு, தேவப்-பெருமாளுக்குப் பாராயண கைங்கர்யத்தில் ஈடுபட்டிருந்தார். தனது அத்தான் ஸ்வாமியுடன் இரட்டை மாட்டு வண்டியில் தளிகைக்கு வேண்டிய வஸ்துக்களை எடுத்துக் கொண்டு ஆங்காங்கு தளிகை பண்ணி, அமுதுசெய்து, பாரமார்த்திகமாக வேத பாராயண கைங்கர்யம் பெருமாள்கோவில், திருவுள்ளூர், மதுராந்தகம், திருக்கடல்மல்லை, ஸ்ரீபெரும்புதூர், ஸ்ரீமுஷ்ணம் முதலிய திவ்யதேசங்களில் செய்து வந்தார். தேவப்-பெருமானிடம் இருந்த ஈடுபாட்டை அளவிட முடியாது. க்ஷேத்ராதிபதி ஆதலாலும், வேதபாராயணத்தால் நாளுக்கு நாள் மெரு-

கேற்றி 'யோ தேவேஷ்வி¹ தேவ² எக³ அஸீத்⁴ கஸ்மீ⁵ தேவாய்⁶ ஹவிஷா⁷ விதேம⁸', 'அதிகமதிகமந்யாமாத்மசோபா⁹ம்¹⁰ ஧தானம்¹¹ அனவதிகவி¹²பூ-
தி¹³ம்¹⁴ ஹஸ்திசு¹⁵லே¹⁶ஷ்வர¹⁷ம்', 'யத்ரீ¹⁸தீ¹⁹நா²⁰ம்²¹ கரி²²கிரி²³பத²⁴தே²⁵: வா²⁶ஹ²⁷வே²⁸க²⁹வ³⁰தூ³¹தா³²ந்³³ த-
ந்யா³⁴ந்³⁵ ரே³⁶நூ³⁷ந்³⁸ த்ரி³⁹த⁴⁰ச⁴¹ப⁴²த⁴³ய⁴⁴த⁴⁵ய⁴⁶த⁴⁷ய⁴⁸த⁴⁹ய⁵⁰த⁵¹ய⁵²த⁵³ய⁵⁴த⁵⁵ய⁵⁶த⁵⁷ய⁵⁸த⁵⁹ய⁶⁰த⁶¹ய⁶²த⁶³ய⁶⁴த⁶⁵ய⁶⁶த⁶⁷ய⁶⁸த⁶⁹ய⁷⁰த⁷¹ய⁷²த⁷³ய⁷⁴த⁷⁵ய⁷⁶த⁷⁷ய⁷⁸த⁷⁹ய⁸⁰த⁸¹ய⁸²த⁸³ய⁸⁴த⁸⁵ய⁸⁶த⁸⁷ய⁸⁸த⁸⁹ய⁹⁰த⁹¹ய⁹²த⁹³ய⁹⁴த⁹⁵ய⁹⁶த⁹⁷ய⁹⁸த⁹⁹ய¹⁰⁰த¹⁰¹ய¹⁰²த¹⁰³ய¹⁰⁴த¹⁰⁵ய¹⁰⁶த¹⁰⁷ய¹⁰⁸த¹⁰⁹ய¹¹⁰த¹¹¹ய¹¹²த¹¹³ய¹¹⁴த¹¹⁵ய¹¹⁶த¹¹⁷ய¹¹⁸த¹¹⁹ய¹²⁰த¹²¹ய¹²²த¹²³ய¹²⁴த¹²⁵ய¹²⁶த¹²⁷ய¹²⁸த¹²⁹ய¹³⁰த¹³¹ய¹³²த¹³³ய¹³⁴த¹³⁵ய¹³⁶த¹³⁷ய¹³⁸த¹³⁹ய¹⁴⁰த¹⁴¹ய¹⁴²த¹⁴³ய¹⁴⁴த¹⁴⁵ய¹⁴⁶த¹⁴⁷ய¹⁴⁸த¹⁴⁹ய¹⁵⁰த¹⁵¹ய¹⁵²த¹⁵³ய¹⁵⁴த¹⁵⁵ய¹⁵⁶த¹⁵⁷ய¹⁵⁸த¹⁵⁹ய¹⁶⁰த¹⁶¹ய¹⁶²த¹⁶³ய¹⁶⁴த¹⁶⁵ய¹⁶⁶த¹⁶⁷ய¹⁶⁸த¹⁶⁹ய¹⁷⁰த¹⁷¹ய¹⁷²த¹⁷³ய¹⁷⁴த¹⁷⁵ய¹⁷⁶த¹⁷⁷ய¹⁷⁸த¹⁷⁹ய¹⁸⁰த¹⁸¹ய¹⁸²த¹⁸³ய¹⁸⁴த¹⁸⁵ய¹⁸⁶த¹⁸⁷ய¹⁸⁸த¹⁸⁹ய¹⁹⁰த¹⁹¹ய¹⁹²த¹⁹³ய¹⁹⁴த¹⁹⁵ய¹⁹⁶த¹⁹⁷ய¹⁹⁸த¹⁹⁹ய²⁰⁰த²⁰¹ய²⁰²த²⁰³ய²⁰⁴த²⁰⁵ய²⁰⁶த²⁰⁷ய²⁰⁸த²⁰⁹ய²¹⁰த²¹¹ய²¹²த²¹³ய²¹⁴த²¹⁵ய²¹⁶த²¹⁷ய²¹⁸த²¹⁹ய²²⁰த²²¹ய²²²த²²³ய²²⁴த²²⁵ய²²⁶த²²⁷ய²²⁸த²²⁹ய²³⁰த²³¹ய²³²த²³³ய²³⁴த²³⁵ய²³⁶த²³⁷ய²³⁸த²³⁹ய²⁴⁰த²⁴¹ய²⁴²த²⁴³ய²⁴⁴த²⁴⁵ய²⁴⁶த²⁴⁷ய²⁴⁸த²⁴⁹ய²⁵⁰த²⁵¹ய²⁵²த²⁵³ய²⁵⁴த²⁵⁵ய²⁵⁶த²⁵⁷ய²⁵⁸த²⁵⁹ய²⁶⁰த²⁶¹ய²⁶²த²⁶³ய²⁶⁴த²⁶⁵ய²⁶⁶த²⁶⁷ய²⁶⁸த²⁶⁹ய²⁷⁰த²⁷¹ய²⁷²த²⁷³ய²⁷⁴த²⁷⁵ய²⁷⁶த²⁷⁷ய²⁷⁸த²⁷⁹ய²⁸⁰த²⁸¹ய²⁸²த²⁸³ய²⁸⁴த²⁸⁵ய²⁸⁶த²⁸⁷ய²⁸⁸த²⁸⁹ய²⁹⁰த²⁹¹ய²⁹²த²⁹³ய²⁹⁴த²⁹⁵ய²⁹⁶த²⁹⁷ய²⁹⁸த²⁹⁹ய³⁰⁰த³⁰¹ய³⁰²த³⁰³ய³⁰⁴த³⁰⁵ய³⁰⁶த³⁰⁷ய³⁰⁸த³⁰⁹ய³¹⁰த³¹¹ய³¹²த³¹³ய³¹⁴த³¹⁵ய³¹⁶த³¹⁷ய³¹⁸த³¹⁹ய³²⁰த³²¹ய³²²த³²³ய³²⁴த³²⁵ய³²⁶த³²⁷ய³²⁸த³²⁹ய³³⁰த³³¹ய³³²த³³³ய³³⁴த³³⁵ய³³⁶த³³⁷ய³³⁸த³³⁹ய³⁴⁰த³⁴¹ய³⁴²த³⁴³ய³⁴⁴த³⁴⁵ய³⁴⁶த³⁴⁷ய³⁴⁸த³⁴⁹ய³⁵⁰த³⁵¹ய³⁵²த³⁵³ய³⁵⁴த³⁵⁵ய³⁵⁶த³⁵⁷ய³⁵⁸த³⁵⁹ய³⁶⁰த³⁶¹ய³⁶²த³⁶³ய³⁶⁴த³⁶⁵ய³⁶⁶த³⁶⁷ய³⁶⁸த³⁶⁹ய³⁷⁰த³⁷¹ய³⁷²த³⁷³ய³⁷⁴த³⁷⁵ய³⁷⁶த³⁷⁷ய³⁷⁸த³⁷⁹ய³⁸⁰த³⁸¹ய³⁸²த³⁸³ய³⁸⁴த³⁸⁵ய³⁸⁶த³⁸⁷ய³⁸⁸த³⁸⁹ய³⁹⁰த³⁹¹ய³⁹²த³⁹³ய³⁹⁴த³⁹⁵ய³⁹⁶த³⁹⁷ய³⁹⁸த³⁹⁹ய⁴⁰⁰த⁴⁰¹ய⁴⁰²த⁴⁰³ய⁴⁰⁴த⁴⁰⁵ய⁴⁰⁶த⁴⁰⁷ய⁴⁰⁸த⁴⁰⁹ய⁴¹⁰த<

விவாஹம், உத்யோகம்

இப்படி பாலயத்திலிருந்தே பகவத்-ப்ரவணராக இருந்த இவரை சிறந்த வரணாகக் கருதி பைத்தாம்பாடி ஸ்ரீநீவாஸாசார்யர் ஸ்வாமி தன் திருக்குமாரத்தி சிங்காரம் என்னும் வதுவை நம் ஸ்வாமிக்கு அவரது 15ம் வயதில் விதிவத்தாக பாணிக்ரஹணம் பண்ணிக் கொடுத்தார். நம் ஸ்வாமியும் க்ருஹஸ்தராய் பாராயண கைங்கர்யம் தொடர்ந்து செய்து வந்தார். அவருடைய 17-வது வயதில் திருத்தாயார் கைங்கர்யம் ப்ராப்தமாய் அதை ஊரிலேயே செவ்வனே நடத்தினார். பிறகு சிலகாலம் பாராயணங்கள் அநுவர்த்தித்து, அவரது 22ம் வயதில் பெங்களுர் செல்ல நேர்ந்தது. நம் ஸ்வாமியின் ஜ்ஞாதி ஸ்ரீஉ.வே. க்ருஷ்ணமாசார்யர் என்பவர் பெங்களுர் சாமராஜபேட்டை அருகே மஹந்து பங்களா என்ற இடத்தில் இருந்து பௌரோஹித்யம் செய்து வந்தார். அவர் மூலமாக சாமராஜபேட்டையில் இருக்கும் வேதபாடசாலையில் அத்யாபனம் செய்விக்க உரியவரை அபேக்ஷிப்பதாக அறிந்து, 1927ல் அங்கு சென்றார். தங்குவதற்காக கலீபுரம் என்ற பகுதியில் மாதவையங்கார்

என்னும் நம் பக்கத்தவர் க்ருஹத்தில் இருந்து அந்த வீட்டு எஜமானருக்கும் அத்யயனம் சொல்லிக் கொடுத்தார். க்ருஷ்ணயஜுர்வேதம் பாடம் சொல்லிக் கொடுக்க சென்ற சமயத்தில் கனாந்தம் அத்யயனம் ஆகி இருக்க வேண்டிய நிர்ப்பந்தம் இருந்ததால், அங்கேயே தம் ஸுஹோத்யோகியான மத்வராயாச்சார் என்ற கனபாடியிடம் ஜடா, கனலக்ஷணங்களைக் கற்று, மைசூரில் 1928ல் க்ரமாந்தமும், 1929ல் ஸலக்ஷண கனாந்தமும் பரீக்ஷை கொடுத்து உயர்ந்த முறையில் தேறினார்.

வேதபரீக்ஷை கொடுத்தல்

மைசூர் மஹாராஜா ஸம்ஸ்தானத்தில் 1928-29ல் தைத்திரீய க்ருஷ்ணயஜுர்வேத க்ரமாந்த, ஸலக்ஷண கனாந்த பரீக்ஷைகளில் தேர்ச்சி பெற்றது ஒரு வகையில் மும்மத்தவரும் நம் ஸ்வாமியை கௌரவிக்க உதவிற்று. அதற்குள் க்ரமேண கன்னட மொழியையும் கற்றிருந்தார். அந்த ஸமயத்தில் பரீக்ஷாதிகாரியாக இருந்த ஸ்ரீஜயா கனபாடிகள் என்பவர், இவரது பதில்களால் மிகவும் கவரப்பட்டு, போற்றினார். அப்பொழுதெல்லாம் பரீக்ஷார்த்திகளுக்கு தங்க, சாப்பிட என்று நாளுக்கு ஒரு ரூபாய் கொடுக்கப்படுமாம். நம் ஸ்வாமிக்கு பரீக்ஷை 13 நாட்கள் நடந்ததாம். ஒரே பரீக்ஷார்த்திக்கு 13 ரூபாய்கள் அளிக்கப்பட்டதை அறிந்த மைசூர் மஹாராஜா, ஐயா கனபாடிகளை, என்ன ஸ்வாமின்! இன்னும் இவரது தேர்வு முடியவில்லையா? என வினவினாராம். (இன்னுமா பாஸ் அல்லது பெயில் எனச் சொல்ல முடியவில்லை என்று). அதற்கு ஐயா கனபாடிகள், அது முதல் தினமே முடிந்து விட்டது. ஆனால், இவர் ச்ரேளத, ஸ்மார்த்தத்திலும், லக்ஷணங்களிலும் வெகு அழகாக பதில் சொல்வதால் மேலும் மேலும் கேட்க அவாவினால் ஸம்வாதம் தொடர்கிறது என்றாராம். அதற்கு மஹாராஜா, அப்படியாயின், இவருக்கு தகுந்த அதிக மர்யாதை செய்ய வேண்டும், நாளுக்கு ஒரு ரூபாய் கூடாது என்று கூறி விசேஷ பஹுமானங்களுடன் ஸம்மானித்தார். சுமார் 3000 ரூபாய் மதிப்புள்ள உயர்ந்த வேத, சாஸ்த்ர புஸ்தகங்களை பரிசாக அளித்தார். எல்லாவற்றிலும் ராஜமுத்திரை பொறிக்கப்பட்டுள்ளது. அவையெல்லாம் தெலுங்கு எழுத்தில் இருந்ததால் நம் ஸ்வாமி அந்த லிபியையும்

கற்றார். பிறகு பெங்களூரில் அனேக வித்யார்த்திகளுக்கு (மும்மத்தவருக்கும்) வேத பாடம் சொல்லிக் கொடுத்தார். மிகுந்த அக்கறையுடனும். பொறுமையுடனும் எல்லோரும் நல்ல உயர் தர அதிகாரிகளாக வேண்டும் என்று போதித்து நூற்றுக்கும் மேற்பட்ட சிறந்த அத்யேதாக்களை தயார் பண்ணினார். இன்றும் வெகு பேர் அவரிடம் அத்யயனம் செய்தவர்கள் நன்கு விளங்குகிறார்கள்.

பரீக்ஷாதிகாரியாக

நம் ஸ்வாமி பரீக்ஷாதிகாரியாகவும் நியமிக்கப்பட்டு அதிலும் பெரும் புகழ் எய்தினார். பெங்களூர் உபய வேதாந்த ஸபை, மைசூர் மஹாராஜா ஸம்ஸ்தானம், பரகாலமடம் மற்றும் மேலக்கோட்டை பரீக்ஷைகளில் 45 வருடங்களுக்கு மேல் சிறந்த முறையில் செயல்பட்டார். அப்போது தான் பல ப்ரஸித்த வேதவிற்பன்னர்கள் இவரிடம் பரீக்ஷை கொடுத்து, இவர் கீர்த்தி தமிழ் நாட்டிலும் பரவிற்று. கேள்வி கேட்பதிலும் தனி பாங்கு, விஷய ஜ்ஞாநத்தை நன்கு வெளிக் கொணர உதவும். பலருக்கு நுணுக்கமான லக்ஷண விஷயங்களை போதித்து, தயார் பண்ணி, பிறகு பரீக்ஷை பண்ணி தேறச் செய்திருக்கிறார். 'செயல் நன்றாகத் திருத்திப் பணி கொள்வான்', 'स्वास्थ्ये शसितारम्' என்று ஆசார்யக்ருத்யமாகச் சொல்லப்பட்டுள்ளதன்றோ! 'இவர் வாயில் நல்வேதமோதும் வேதியர் வானவராவர் தோழி' என்றும், 'வஸிஷ்டர் வாயால் ப்ரம்மரிஷி' என்றும் சொல்லும்படி இவரிடம் தேறினவர்கள் மகிழ்வர்களாம்.

பரீக்ஷை பண்ணுவதில் ஜ்ஞாபக சக்தி மற்றும் அர்த்த விஷயங்கள் இரண்டுக்கும் ஸமமாக முக்கியத்துவம் கொடுப்பார்.

'इत्याह', 'द्वाद्श मासैस्सव्वत्सरः', என்று தொடங்கும்/வரும் பஞ்சாதிகள் நிறைய இருப்பதால் ஒவ்வொரு காண்டத்திலும் அவைகளையும, प्रातिशाख्यम्, श्रौत, स्मार्त प्रयोग விஷயமாக சிக்ஷா, வ்யாகரண சாஸ்த்ரங்களை ஒப்பிட்டு பார்த்தல் முதலியனவும், பஞ்சாதி அடிதான் கேட்க வேண்டும் என்ற நியமத்தால்

'इन्द्रिये एवास्मै समीचीं दधाति', 'वारुणो वा अश्वः', 'याश्च

कूप्या याश्च नाद्यास्समुद्रियाः' முதலியன ஸாதாரணமாக நினைவுக்கு வரும் இடங்கள் பஞ்சாதி-

யின் நடுவில் வருவதால் ப்ரமத்தை உண்டாக்கும் எனவும் பலவகைகளில் சோதிப்பார். தேர்ச்சியில் மகிழ்ச்சியையும் வாயார கொண்டாடுவார். இப்படி கற்பித்தும், ஊக்குவித்தும் பலரை முன் வர வழி வகுத்தார். பழுவேரி கனபாடி சடகோபாசார்யர் ஸ்வாமி, பழுவேரி கனபாடி ராஜகோபாலாசார் ஸ்வாமி, கமலாபுரம் K.V. ஸந்தானகோபாலாசார் ஸ்வாமி, மதுரை கனபாடி சேஷாத்திரி ஸ்வாமி, ஹைதராபாத்தில் இருக்கும் கனபாடி பாண்டிரங்காசார் ஸ்வாமி, புரிசை கல்யாணவெங்கடாசார் ஸ்வாமி, மைசூர் (கண் தெரியாத) ஹெம்மிகெ ஸ்ரீநிவாஸாசார்ய ஸ்வாமி முதலிய பலர் நம் ஸ்வாமியிடம் கௌரவத்துடன் இருந்துள்ளனர். பலர் பரீக்ஷை கொடுத்துள்ளனர். நம் ஸ்வாமி தம் ஸௌம்யமான ஸ்வபாவத்தாலும், எப்பொழுதும் மலர்ந்த முகத்துடன் இருப்பதாலும், தன்னடக்கத்தாலும் ‘गुणविरुचे रामः’, ‘विद्या ददाति विनयम्’, ‘जितेन्द्रियत्वं विनयस्य कारणं, गुणप्रकर्षो विनयादवाप्यते । गुणप्रकृष्टे हि जनोऽनुरज्यते जनानुरागप्रभवा हि सम्पदः ॥’, ‘ज्ञानी त्वात्मैव मे मतम्’ என்றெல்லாம் சொல்லப்படும் வகையில் பலரிடம் வெகுமதி பெற்று விளங்கினார். மஹாவித்வான்களில் திருக்குடந்தை ஸ்ரீமத் ஆண்டவன், ஸ்ரீமதபிநவ ரங்கநாத ப்ரம்மதந்த்ர பரகால ஸ்வாமி, ஸ்ரீஉ.வே. கோஷ்டிபுரம் ஸ்வாமி, மதுராந்தகம் ஸ்வாமி, காஞ்சீபுரம் ப்ரதிவாதி பயங்கரம் அண்ணங்கராசார்ய ஸ்வாமி முதலியோரின் அபிமானாதிகளுக்கு பாத்ரரானவர். காஞ்சி காமகோடி பீடாதிபதி சந்த்ரசேகரேந்தர ஸரஸ்வதி பெங்களூர் வந்திருந்த போது நம் ஸ்வாமி சாஸ்த்ர நியமத்துக்காக உத்யோகத்தை விட்டதறிந்து பார்க்க விரும்பி சொல்லி அனுப்பினாராம். நம் ஸ்வாமி அவரைப் பார்க்கச் செல்ல விரும்பாது செல்லவில்லை.

குடும்ப வாழ்க்கை

1933ல் ஸ்வாமிக்கு ஒரு பெண் குழந்தை பிறந்தது. அதற்கு திருநாராயணபுரத்துத் தாயார் பெயரான யதுகிரி என்று பெயரிட்டு, மகிழ்ச்சியுடன் பகவத் பக்தியை வளர்த்து வந்தார். ஸம்ப்ரதாயத்துக்கு இன்றியமையாததான அருளிச்செயல்களையும் வல்லார் வாய்க் கேட்டுணர எண்ணி, நாலாயிர திவ்ய ப்ரபந்தம், தேசிகப்ரபந்தம் மற்றும் அவற்றின் உரைகளையும் குருமுகமாக அதிகரித்து அதிலும் பரீக்ஷாதிகாரியாக

விளங்கினார். பின்னர், பெங்களூரிலிருந்த அனேக வித்வான்களிடமும் லௌகிக ஆஸ்திகர்களிடமும் ஸ்வாமியின் புகழ் வளர, அதற்கு சரியாக ப்ரவசனங்களும், உபயவேத அத்யாபனமும், ஸ்தோத்ர, ஸம்ப்ரதாய விஷயங்களும், தர்ம சாஸ்த்ர நிர்ணயங்களும் ஸ்வாமியால் ஏற்கப்பட்டன. ஸோமசியாண்டான் பரம்பரையைச் சேர்ந்த சில ஆசார்யபுருஷர்கள் ஸ்வாமியை கௌரவித்து வேதம் கற்க விரும்ப, நம் ஸ்வாமியும் ‘विद्वद्भ्यो चार्जम्’ என்பதற்கிணங்க ஆர்ஜவத்துடன் ‘अथवा विद्यया विद्या’ என்ற க்ரமத்தில் வேதம் கற்பித்தார். இப்படி நுக்கிஹள்ளி என்ற ஊரைச் சேர்ந்த திருநாராயண ஐயங்கார் ஸ்வாமியிடம் வ்யாகரணாதி சாஸ்த்ரங்கள் கற்று, (கஸ்தூரி ரங்காசார்ய ஸ்வாமி), அவருக்கும் அவர் ஸந்ததிகளுக்கும் வேதம் கற்பித்தார். பின்னர், க்ரமமாக அலங்கார, ஸாஹித்ய சாஸ்த்ரம் பரீக்ஷை கொடுத்து, தேர்ந்து, பாடசாலையில் வேத, ஸாஹித்ய வித்வான் என்று இரண்டிலும் போதனம் பண்ணினார். ரஸகங்காதரம், அநர்க்கராகவம், மாகம் முதலிய காவ்யங்களிலும், சம்பூராமாயணம், ப்ராக்ருதம் முதலியன கற்பிப்பதிலும் நிகரற்றவராக விளங்கினார்.

துளசிதோட்டம் எழுந்தருளல்

1938ல் பித்ருவியோகம் ஏற்பட்டு அந்த கைங்கர்யத்தையும் சோகத்தூரில் நடத்தி, பின்னர் பெங்களூரில் முன்போல் பாட, ப்ரவசனங்களில் ஈடுபட்டிருந்தார். அப்போது லௌகிக ப்ரபுக்கள் சிலர் துளசிதோட்டம் என்ற இடத்தில் உள்ள ப்ராசீனமான ராமன் மற்றும் க்ருஷ்ணன் ஸந்ததியில் ஸ்வாமி எழுந்தருளியிருந்து மங்களாசாஸன, பாராயண, ப்ரவசனாதிகளைப் பண்ண வேண்டி அழைத்ததன் பேரில் அங்கு குடி சேர்ந்தார். 1939ல் புத்ரஸந்தான ப்ராப்தி ஏற்பட்டது. குழந்தைக்கு ஸ்ரீநிவாஸன் என்று கலியுகப் பெருமாளான திருவேங்கடமுடையானின் பெயரை இட்டு வளர்த்து வந்தார். ஆண்டாள் கோஷ்டியிலும் பலர் ஸ்வாமியிடம் திவ்யப்ரபந்தங்களையும், ஸ்தோத்ரபாட, பாதுகாஸஹஸ்ரம் முதலியன கற்றனர். கோயிலில் இருந்த அர்ச்சகர்களுக்கு பாஞ்சராத்ர ஆகமத்தையும் கற்பித்தார். ஆந்த்ராவில் குப்பம் அருகில் இருக்கும் கரும்பட்டி என்னும் அக்ரஹாரத்துக்கு கோவில் பாராயணத்திற்காக எழுந்-

தருளுவார். ஸ்ரீ உ.வே. மஹாவித்வான் கோஷ்டியூரம் ஸ்வாமியும் எழுந்தருளியாகும். பிறகு, 1944ல் இன்னொரு பெண் குழந்தை பிறந்தது. அதற்கு கோதை எனப் பெயரிட்டார்.

வேதாந்த காலகோபம்

இஞ்சிமேட்டு ஸ்ரீமதழகியசிங்கர் பெங்களூர் விஜயபாத்திரையாக 1945ல் துளஸிதோட்டத்தில் எழுந்தருளின போது இரண்டாம் மாலோல வித்வத் ஸதஸ் நடந்தது. நம் ஸ்வாமி ஸ்ரீமதழகியசிங்கரிடம் க்ரந்த சதுஷ்டய காலகோபம் பண்ணப் பார்த்தித்து, ஆத்யந்தம் உபதேசம் பெற்று (श्रीरङ्गशयती-न्दुना करुणयाऽसौ स्यादिति प्रेक्षितं ख्यातश्रीनरसिंहकारिजमुनी-ट्टपादाम्बुजेन्द्रिन्द्रिम् । दान्तिक्षान्तिदयादिभिः शुभगुणैर्भान्तं बुधा-ग्रेसरं श्रीमद्रङ्गशठारियोगिनृपतिं श्रेयोनिधिं संश्रये॥ என்பது அழகியசிங்கர் தனியன்), பின்னர் பரமஹம்ஸ பரிவராஜகாசார்ய தில்லஸ்தானம் (சட-கோப ராமாநுஜ யதீந்த்ர மஹாதேசிகன்) ஸ்வாமியிடம் ஆமூலாக்ரம் வேதாந்தக்ரந்தங்கள் அதிகரித்தார். அவருடைய க்ருபைக்கு அத்யந்த பாத்திராக விளங்கினார் (श्रीरङ्ग-शयतीशदेशिकमणः पादारविन्दाश्रयं श्रीश्रीवासशठारियोगिचरण-न्यस्तात्मरक्षाभरम् । श्रीरङ्गशठारिसंयमिगुरोः कारुण्यवीक्षास्पदं श्रीमच्छ्रीशठकोपलक्ष्मणमुनिं कारुण्यपूर्णं भजे ॥ என்பது அந்த ஸ்வாமியின் தனியன்).. ஸ்ரீமதழகியசிங்கர் துளஸி தோட்டத்தில் எழுந்தருளியிருந்த ஸமயம், ஒரு நாள் நம் ஸ்வாமியின் இரண்டாவது பெண் (1-1/4 வயது) உடல் நலம் கெட, இரவு 12-1/2 மணிக்கு ஸ்வாமி பரந்யாஸத்துக்காக அழகியசிங்கரை ப்ரார்த்தித்தார். அழகியசிங்கர், அவேளையாயிற்றே, காலையில் ஆகலாமா எனக் கேட்க, நம் ஸ்வாமி காலை வரை குழந்தை பிழைக்குமா எனத் தெரியவில்லை என்று விண்ணப்பிக்க, உடனே அழகியசிங்கர் கைங்கர்யபரர்களை அழைத்து, திருக்காப்பு நீக்கி, ப்ரபத்தி அனுஷ்டித்தார். இரவு 2-1/4 மணிக்கு குழந்தை பரமபதித்து விட்டது. மறுநாள் விச்வரூபத்தின் போது இது விஷயமறிந்த ஸ்ரீமதழகியசிங்கர், 'ப்ரபத்தி ஸம்ஸ்காரம் மட்டும் எஞ்சியிருந்திருக்கிறது அச்சேதனனுக்கு. ந்ருஸிம்ஹன் அங்கீகரித்து விட்டான்' என ஸாதித்தாராம். நம் ஸ்வாமியின் தேவியாருக்கும் இஞ்சிமேட்டு ஸ்ரீமதழகியசிங்கரிடம் பரஸமர்ப்பணம் நடந்தது. தேவனார்விளாகம் ஸ்ரீமதழகியசிங்கர் அப்போது

பூர்வாச்ரமத்தில் துளஸி தோட்டத்தில் நம் ஸ்வாமியின் க்ருஹத்துக்கு அடுத்த திருமாளிகையில் எழுந்தருளியிருந்து வைச்வதேவ உபதேசம் (அநேகருக்கு) செய்வித்தாயிற்று.

இரண்டாம் விவாஹம்

இதன்பின் நம் ஸ்வாமியின் தேவியார் பரமபதிக்க, அந்த கைங்கர்யத்தையும் புத்ரனைக் கொண்டு சோகத்தூரிலேயே செய்வித்து, குழந்தைகளைக் காப்பாற்றவும், பஞ்சமஹாயஜ்ஞாதிகள் விட்டுப் போகாமலிருக்கவும் கருதி, மதுராந்தகத்தில் ப்ரஸித்த ப்ருஹஸ்பதியாகவும் தர்ம சாஸ்த்ர, வ்யாகரணங்களில் வல்லவருமான அம்மணம்பாக்கம் க்ருஷ்ணமாச்சார்யரின் (இந்த ஸ்வாமி இஞ்சிமேட்டு ஸ்ரீமதழகியசிங்கர் காலத்தில் மடத்தின் ஸ்ரீகார்யமாக இருந்த வ்யாகரண, வேதாந்த வித்வான் அம்மணம்பாக்கம் நரஸிம்ஹாச்சார்ய ஸ்வாமியின் திருத்தமையனார்) இரண்டாம் பெண்ணான ஆண்டாள் என்பவரை (இரண்டாம்) விவாஹம் செய்து கொண்டார். குமாரருக்கு திவ்ய ப்ரபந்தங்களையும் சொல்லி வைத்தார்.

சோதனை, வெற்றி

எம்பெருமான் தன் லீலைகளை பரமேகாந்திகளைப் பரீக்ஷிப்பதன் மூலமாக நடத்தி பேரானந்தம் அடைவது இயல்பு போலும். நாடு 1947-ம் ஆண்டு சுதந்திரம் பெற்ற பிறகு, சாமராஜபேட்டை ஸம்ஸ்க்ருத பாடசாலையின் நிர்வாகம் மைசூர் மஹாராஜாவிடமிருந்து மாநில அரசுக்கு மாறியது. அதன் பின்னர், பல மாற்றங்கள் நிகழ்ந்து, 1951ம் ஆண்டிலிருந்து வேதபாடம் எல்லோருக்கும் கற்பிக்கப்படவேண்டும் என்பதாக புது கட்டளை கொண்டு வரப்பட்டது. அப்போது ஆசிரியர்களாக இருந்த 9 பேர்களில் நான்கு பேர்கள் இதற்கு சம்மதிக்காது தங்கள் உத்யோகம் பறிபோவதைப் பற்றிக் கவலையின்றி வெளி நடந்தனர். அவர்களில் நம் ஸ்வாமி ஒருவர் தான் மிகச் ச்ரம தசையில் இருந்தவரும், ஸ்ரீவைஷ்ணவரும் ஆவார். சாஸ்த்ர நம்பிக்கை அனுஷ்டானத்தில் தெரிய வேண்டுமென்றும் ஏட்டுச் சுரைக்காயாகக் கூடாதென்றும் திடமாக நம்பி எம்பெருமான் யோககோபமத்தைக் கவனித்துக் கொள்வான் என்று உறு-

தியுடன் இருந்தார். ‘பரிஷா் ச ஜகந்நாத: கரோத்யதேவ-
சாம்’ (மந்த்ரஸாலகட்டம் ஸ்வாமி என்ற ம-
ஹான் பூநீரங்கத்தில் எழுந்தருளியிருக்கும்
ஸமயத்தில் இதை வெகு அழகாக விளக்கு-
வதாகச் சொல்வார். விடிகாலையில் நீராட்ட-
த்துக்கு எழுந்தருளும் போது நியமங்களை
வழுவாது பின்பற்றுபவரை நீராடி திரும்பும்
கால் திருவடியில் நீண்ட நெருஞ்சி முள்
குத்த, பெருமான், திருப்புட்கூடை, நனைத்-
துப் பிழிந்த துணி, கௌபீனம் முதலிய
கைகளிலும் தோள் முதலியவற்றிலும் இரு-
க்க, நொண்டியவாறே ஆச்ரமத்துக்கு எழு-
ந்தருளி க்ரமமாக அதை அததனிடத்தில்
சேர்ப்பித்த பின்னரே முள்ளை எடுக்க ப்ர-
யத்னிக்க முடியும். அருகிருப்பவர்களும்
உதவ இயலாது பகவானை நொந்தால் ஸ்-
வாமி இந்த ச்லோகத்தை ஸாதிப்பாராம். யுக-
வான் சேஷியாயிற்றே, உரிமை இல்லையா?
இன்னொரு காலில் முள் தைக்காதது - அத-
னால் ஏதாவது நியமத்தை மீறும்படி நேராது
பார்த்துக் கொண்டது ரக்ஷணம் அல்லவா?
என்று ஸாதிப்பதாகச் சொல்வார்), ‘अनन्याश्चिन्त-
यन्तो मां ये जनाः पयुपासते । तेषां नित्याभियुक्तानां योगक्षेमं
वहाम्यहम्’, ‘त्वयि रक्षति रक्षकैः किमन्यैः, त्वयि चारक्षति
रक्षकैः किमन्यैः । इति निश्चिन्तयिः श्रयामि नित्यं नृहरे वेगवती-
तटाश्रयं त्वाम् ॥ முதலியவற்றில் முழு நம்பிக்-
கையுடன் இருந்தார். யாரிடமும் தன் ச்ரம
தசையைச் சொல்லாமலும் எப்பொழுதும்
மலர்ந்த முகத்துடனும் இருந்தார். மெல்ல
விஷயம் வெளியில் பரவி, பல லௌகிக
ப்ரபுக்கள் ஆதரவு அளிக்க முன் வந்தனர்.
ஆகிலும், கேவலம் ஸம்ப்ரதாய ப்ரவர்த்த-
னம் மட்டும் செய்து கொண்டு தானாகத்
தற்செயலாகக் கிடைத்ததைக் கொண்டு
மட்டும் வாழ்க்கை நடத்த இசைந்தார்.
அவரது தகுதிக்கு எவ்வளவோ வழிகளில்
பொருள் ஈட்ட முடியுமாகிலும் விரக்தி மே-
லிட்டு பகவானிடம் நிகரற்ற விச்வாஸத்து-
டன் வாழ்ந்து வந்தார். பின்னர், தம் மூத்த
குமாரருக்கு உபநயனம் செய்வித்து, லௌ-
கிகப் படிப்பையும் படிக்க வைத்தார்.

தேஹயாத்ரை

உத்யோகத்தை விட்ட பிறகு தாம்
நன்கு கற்றறிந்திருந்த பௌரோஹித்யமும்
மிகவும் வேண்டியவர்களுக்கும், கர்ம ச்ரத்-
தை, சாஸ்த்ர விச்வாஸம் உடைய நன்கு
பரீக்ஷிக்கப்பட்ட அதிகாரிகளுக்கு மட்டும்

(அதிலும் பூர்வ ப்ரயோகம் மட்டும்) செய்து
வைப்பார். ஸம்ஸ்காரம் நன்கு ஏற்பட
வேண்டி இது செய்தார். ‘अभिजनविद्यासमुदेतं समा-
हितं संस्कारमोप्सत्’ (आ.गृ.सू) என்கிறபடி சில
அத்ருஷ்டசாலிகளுக்கு உபநயன, விவா-
ஹாதி ஸம்ஸ்காரங்கள் அவரால் நேர்ந்தன.
ஆகிலும், வேதம், திவ்ய ப்ரபந்தம், ஸ்தோ-
த்ரபாடம், ஸம்ப்ரதாய க்ரந்தங்கள், வேத,
க்ரந்த, ராமாயண பாராயணம், காலக்ஷேபம்
இவற்றிலேயே பஞ்சகாலபராயணராய் நற்-
பொழுது போக்கி வந்தார். வெகு நாட்க-
ளுக்குப் பிறகு பலர் முயன்று அவர் 24
வருடங்கள் பாடசாலையில் ஊழியம் செய்-
ததற்காக பென்ஷன் வரும்படி ஏற்பாடு
செய்தனர். அது கூட மிக ஸ்வல்பமான
தொகை தான் (மாதம் 45 ரூபாய்). அதிலும்
அபேக்ஷையில்லாமையால் உதாஸநீராகவே
இருந்தார்.

நூற்றுக் கணக்கில் சிஷ்யர்கள் பல
விஷயங்களிலும் ஸ்வாமியிடம் கற்றுத் தே-
றினர். ‘अधीतमध्यापितमार्जितं यशः’ என்கிறபடி
இருந்து வந்தார். பஸ்வன்குடி என்ற பகுதி-
யில் கோகலே இன்ஸ்டிடியூட் என்ற இடத்-
தில் வேதவ்யாஸபூஜை, வேதபாராயணம்
முதலியன, மல்லேச்வரத்தில் கோட்டூர் பூநீ
உ.வே. ராமஸ்வாமி ஐயங்கார் என்பவர்
வீட்டில் க்ரந்த சதுஷ்டய காலக்ஷேபம், பல-
ருக்கு அவரவர் இல்லங்களில் ப்ரபந்த அ-
த்யாபநம், மும்மதத்தவருக்கும் தம் க்ருஹ-
த்திலேயே வேதபாடம், சாஸ்த்ர பாடம்,
கரும்பட்டி என்னும் அக்ரஹாரத்தில் வார்-
ஷிக உத்ஸவங்களில் பாராயணம், அநவ-
ரதம் அத்யாத்ம, தர்ம சாஸ்த்ர க்ரந்த
ஆலோடனம் முதலிய தினசரி நடந்து வந்-
தன. சோமாசியாண்டான் பரம்பரையைச்
சேர்ந்த ஆசார்யபுருஷர் கஸ்தூரி ரங்கா-
சார்ய ஸ்வாமி, அவர் குமாரர் பூநீநிவாஸ-
கோபாலாசார்ய ஸ்வாமி, ஸாஹுகார் கரு-
டாசார் முதலிய அனேக ஆஸ்திகர்களின்
ப்ரார்த்தனையால் பல இடங்களில் ப்ரவச-
னம் ஆடம்பரமின்றி நடத்தினார். ‘यदृच्छन्नाभ-
सन्तुष्टः’ என்பது நூற்றுக்கு நூறு நம் ஸ்வாமி-
யிடமே தகும்.

பிறகு, 1956ம் ஆண்டு இரண்டாம்
பத்னிக்கு முதல் ஆண்குழந்தை பிறந்தது.
குழந்தையை வேதாந்ததேசிகன் எனப்பெ-
யரிட்டு வளர்த்து வந்தார். பின்னர், 1957ல்
இரண்டாவது பிள்ளையும், 1962ம் ஆண்டு

மூன்றாவது பிள்ளையும் பிறந்தனர். முறையே ராமானுஜன், சடகோபன் என ஆசார்யர்களின் பெயர்களையே வைத்தார். 1960ம் ஆண்டில் துளசிதோட்ட கோவிலில் புதிய நிர்வாகம் ஏற்பட்டு, இவரிடம் பக்தி, நம்பிக்கை குறைவதை அறிந்து அங்கிருந்து கிளம்பி வெளியில் வாடகைக்கு குடியிருக்கத் தொடங்கினார். குடும்ப ரக்ஷணம் சீரமாக இருந்தபோதிலும் தன்னம்பிக்கை, பகவத்விச்வாஸம் தளராது விரக்தராகவே வாழ்ந்து வந்தார். சிஷ்யர்கள் தொடர்ந்து அணுகிப் பயனடைந்தவாறு இருந்தனர். பெரிய (முத்த) குமாரரின் விவாஹம், இளைய குமாரர்களின் படிப்பு, உபநயனம், வேத, ப்ரபந்த அத்யாபனம் இப்படி நிகழ்ச்சிகள் பகவத்ஸங்கல்பத்தால் மட்டுமே நடந்தன. 1965ம் ஆண்டு எளிய முறையில் வேதபாராயணத்துடன் ஷஷ்ட்யப்தபூர்த்தி கண்டருளினார்.

காவ்ய, ப்ரபந்த, வேத அத்யாபனம்

அடியேனுக்கும் அடியேன் ஸஹோதரனுக்கும் நான்காவது வயதிலிருந்து அமரகோசம், காவ்ய, நாடகம், ஸம்ஸ்க்ருதம், ஸ்தோத்ரபாடம் முதலியன கற்றுக் கொடுத்து, பிறகு, திவ்ய ப்ரபந்தத்தையும், உபநயனாநந்தரம் ஸாங்கமாக அசீதித்வயத்தையும் (திருவை சொல்லாவிடிலும் பாதகம் இல்லை, உபஸ்திதியை ப்ரம்மயஜ்ஞத்தால் ஸாதித்து விடலாம் என்பார்), ஆஹ்னிகாதி காலக்ஷேபமும் ஸாதித்தார். ஸாமான்ய சாஸ்த்ர, வேதாந்த ப்ரகரணங்களையும், தர்ம சாஸ்த்ரங்களையும் புகட்டினார். பாராயணங்களுக்கும், உத்ஸவங்களுக்கும் கூட அழைத்துச் சென்று பழக்குவார். தர்ம சாஸ்த்ர விசாரங்களில் பங்கேற்கச் செய்வார். கூடவே, லௌகிக படிப்பும் அவச்யம் என்று பள்ளிக் கூடத்துக்கும் சேர்த்து ச்ரமத்திலும் படிக்க வைத்தார். ‘यथालोकं यथावेदं लौकिके वैदिकेऽपि वा । यो वक्ता स परिम्राहः’ என்கிறபடியே இரண்டும் பரஸ்பரம் பூரகம், விருத்தம் இல்லை என்று வலியுறுத்துவார். (லௌகிகம், வைதிகம் இரண்டையும் அறிந்தவன் தான் இரண்டிலும் கேட்கத் தக்கவன்). சில விஷயங்களில் சிறு வயதாதலால் புரிந்து கொள்ள முடியாவிட்டாலும் காலாந்தரத்தில் உபகரிக்கும், காதில் போட்டு வைக்கிறேன், பிறகு சொல்பவர்கள் கிடைப்பதரிது எனக் கூறுவார். காவ்யங்களிலெல்லாம் ஒவ்வொ-

ரு பதத்துக்கும் பூர்ணமாக சப்த நிஷ்பத்தி, அந்வயம், ஆகாங்கக்ஷ முதலியவற்றை சொல்லச் சொல்லுவார். ஸ்வாமி தேசிகன் க்ரந்தங்களை அடிக்கடி மனனம் பண்ண வேண்டும் என்றும் அதில் உள்ள விசேஷங்களை மற்ற காவ்யங்களுடன் ஒப்பிட்டு பார்த்து தாரதம்யம் உணரச் செய்வார். தினமும் விஷ்ணு ஸஹஸ்ரநாமம், லக்ஷ்மீந்ருஸிம்ஹ ஸஹஸ்ரநாமம், கோபால ஸஹஸ்ரநாமம் மூன்றும் சொல்வோம். ‘பேராளன் பேரான பேர்கள் ஆயிரங்களுமே பேசீர்களே’ (பெரியதிருமொழி 11.6.5) என்று திருமங்கை ஆழ்வார் அருளிச் செய்திருப்பதால் பஹுவசனத்துக்காக மூன்றாவது வேண்டுமே என்று. திவ்யப்ரபந்தத்தில் நம்மாழ்வார், திருமங்கை ஆழ்வார் இருவரையும் ஒவ்வொரு விஷயத்தையும் எடுத்துரைப்பதில் உள்ள ஒற்றுமை, வேற்றுமைகளுடன் அனுபவித்து, கண்ணீர் மல்க அருளிச் செய்வார். ‘வேதம் தமிழ் செய்த மாறன்’ என்ற பெருமையைப் பலகால் வேதாத்யாபனத்தில் உணர்த்துவார். வேதத்தைக் கற்பிக்கும் போது அர்த்தத்துடனும், வ்யாகரணாதி அங்கங்களோடும், உபாக்யானங்களோடும், மந்த்ர, ப்ராஹ்மண வாக்யங்களைக் கொண்டும் தினவடங்க பிறருக்கு எடுத்துச் சொல்லும் திறமை வளரும் படி கற்பிப்பார். (ஸ்வாமி தேசிகன் எவ்வளவு ஸூக்ஷ்மமாக வேதவாக்யங்களை கையாண்டிருக்கிறார் என்பது முதலியனவெல்லாம்). அடியேனுடைய 17ம் வயதில் ஸ்வாமி பரமபதித்தும் கூட அப்போது பயின்றது தான் வாழ்க்கையின் பொற்காலம் என்றால் மிகையன்று.

அசீதித்வயம் எங்களுக்கு முடிந்தவன்று इन्द्र क्रतुं न आभरं पिता पुत्रेभ्यो यथा (தீ.ச. 3.4.3.4) எனக் கூறி भगवान् स्वस्मै स्वप्रितये स्वयमेव कारितवान् என்று மகிழ்ந்தார். பதம், க்ரமம் ஒரு காண்டம் தான் ஆயிற்று. அதற்குள் ஸ்வாமி ஆனந்த வருடம் சித்திரை மாதம் அக்ஷயத்ருதீயை அன்று (24.4.74) பரமபதித்து விட்டார். அத்யயனம் சொல்லிக் கொடுக்கும் போது புஸ்தகத்தில் உள்ள தவறுகளை எல்லாம் கவனமாகத் திருத்தச் சொல்லி பரீக்ஷித்து பார்ப்பார். ப்ராதிசாக்யம், ஸப்தலக்ஷணம், ஷட்விம்சதி ஸூத்ரம் முதலிய லக்ஷணக்ரந்தங்களையும் கற்பித்தார். இவற்றில் உதாரணங்கள், ப்ரத்யுதாஹரணங்கள் முதலியவற்றின் ஆகரங்களோடு பரிஷ்காரமாக சொல்லி

வைத்தார். பஞ்சாதி ஸங்க்யை உட்பட எல்லாம் வைஷ்ணவ பாடமுறையில் (உபநிஷத், மந்திர ப்ரச்னம், ஆரண்யகம் - இவற்றில் பாடபேதங்கள், அவற்றின் விசாரம்) எழுதி வைத்துக் கொள்ளச் செய்தார். ப்ரபந்தத்தில் கூட வடகலை, ஸன்னதி க்ரமம், தொடக்கம், சாற்றுமுறை, ஸம்பாவனை, வாழித்திருநாமம், குருபரம்பரை தனியன்கள் இவற்றில் ஸம்ப்ரதாயாம்சங்களில் தெளிவும், அறிவும் அவசியம் எனத் தெரியப்படுத்துவார்.

பெங்களுர் ஆஸ்திகர்களின் ஆதரவு

பெங்களுரில் உள்ள ஆஸ்திக, வைதிகர்கள் எல்லோரும் நம் ஸ்வாமிக்கு பேராதரவு அளித்தது அவரது குணங்களுக்கு நிரூபகமாக அமைந்தது. ஒருமுறை மனை வாங்க நினைத்து பணம் கட்டி ஏமாற்றம் அடைந்தார். அதன் பின் பல வக்கீல்களும் ஜட்ஜ்களும் ப்ரமுகர்களும் ஸ்வாமிக்கு அறிமுகமாயினர். ஸ்ரீமான்களான நாதமுனி ஐயங்கார், கோவிந்தராஜ ஐயங்கார், கோபீ-வல்லப ஐயங்கார், ஸ்ரீரங்கநாதன், S.K. வெங்கடரங்க ஐயங்கார், ராமாநுஜ ஐயங்கார், போஜ ஐயங்கார், கருடாச்சார், ராமஸ்வாமி ஐயங்கார், ராகவாச்சார், வெங்கடாச்சார், H. ரங்காச்சார், டாக்டர் ராதாக்ருஷ்ணன் முதலிய பலர் ஸ்வாமியிடம் ஸத்விஷயங்களை அறிந்து விசேஷ ப்ரதிபத்தியுடன் இருந்தனர். வித்வான்களிலும் ஸ்ரீ உ.வே. க்ருஷ்ணதாதாசார் ஸ்வாமி, புலியூர் P.G. ஸ்ரீநிவாஸாசார் ஸ்வாமி, மன்னார்குடி நாராயண ஐயங்கார், வரதராஜ ஐயங்கார், ஜமக்காளம் ராமண்ணா ஸ்வாமி, பாப்பாக்குறிச்சி ஸ்ரீநிவாஸாசார் ஸ்வாமி, டெங்கணிக்கோட்டை ஸ்ரீநிவாஸாசார் ஸ்வாமி, நுக்கிஹள்ளி ஸ்ரீநிவாஸகோபாலாசார் ஸ்வாமி, சேட்டலூர் ஸ்ரீநிவாஸரங்காசார் ஸ்வாமி, N.T. ஸ்ரீநிவாஸ ஐயங்கார் ஸ்வாமி, ஸ்ரீநிவாஸ ராகவாச்சார் ஸ்வாமி, ஸரகூர் ஸ்ரீநிவாஸகோபாலாசார் ஸ்வாமி, க்ருஷ்ணமாசார் ஸ்வாமி, வீரராகவாசார் ஸ்வாமி, தேசிகாசார் ஸ்வாமி, கனபாடி அனந்தாசார் ஸ்வாமி, க்ருஷ்ணகிரி தூப்புல் சேஷாத்ரி ஐயங்கார் ஸ்வாமி, லக்ஷ்மீபுரம் ராமஸ்வாமி ஐயங்கார் ஸ்வாமி, ருக்வேத கனபாடிகள், தாளி பீம பட்டர், வித்வான் கனபாடி சாம பட்டர், கனபாடி தாளி லக்ஷ்மீந்ரஸிம்ஹ பட்டர், ஸாமவேதி நாகப்ப ச்ரேளதி, பநவதி ராமக்ருஷ்ண சாஸ்திரி, கனபாடி வித்வான் ராமேஸ்வராவதா-

னி, கனபாடி புட்டந்ரஸிம்ஹ சாஸ்திரி, கனபாடி ஹெம்மிகே ஸ்ரீநிவாஸாசார் ஸ்வாமி, V.T. திருநாராயண ஐயங்கார், எம்.வி. ஸம்ப-த்குமாராசார், ஸோமாசியாண்டான் ந்ரஸிம்மாசார்யர் ஸ்வாமி, M.P.L. சாஸ்திரி, D.V. குண்டப்பா, ஸதாசிவ சாஸ்திரி (இவருக்கு கொஞ்சம் திக்குவாயாக இருந்து, நம் ஸ்வாமியிடம் பல வருடங்கள் வேதாத்யயனம் செய்து, ப்ரம்மயஜ்ஞம் சொல்லி, குணமாயி-ற்று) சிவில் இஞ்ஜினியர் H.S. ந்ரஸிம்ஹ மூர்த்தி (ருக் சாகியான இந்த ஸ்வாமி உபய வேதமும் நம் ஸ்வாமியிடம் எட்டு வருடங்கள் தொடர்ந்து விடாது, பூர்ணமாக அத்யயனம் செய்தார். பின்னர் ஸாமவேதமும் அத்யயனம் செய்து 'த்ரிவேதி' என்னப்பட்டார்) போன்ற பலரின் மதிப்பு, கௌரவம், மற்றும் க்ருதஜ்ஞதைக்கு ஆளானார். பலர் தர்ம சாஸ்த்ர விஷயங்களில் நிர்ணயத்துக்காக அணுகுவர். 'He was an authority in Kṛṣṇa Yajurveda' என்றால் மிகையாகாது.

ஸ்த்ரீகளிலும் நிறைய பேர்கள் திவ்ய ப்ரபந்தம், ஸ்தோத்ர பாடம், பாதுகா ஸஹ-ஸ்ரம் முதலியன கற்றனர். பகவத்விஷய காலக்ஷேபமும் அனேகர் பண்ணினர். வக்கீல் ஸ்ரீரங்கநாதன் தர்மபத்னி திருமதி தாரா, திருமதி சாரதா, வஸுதா, கோதா, மாலதி, சீதா, சீதம்மா, ஸ்ரீரங்கம்மா, குப்பம்மா, ஸத்யவதி, பத்மா, வேதம்மா, சஞ்ச-லா, ரத்னம்மா, ஆண்டாளம்மாள், ஜயம்மா முதலியோர் ஸ்வாமியிடம் கற்றவர்கள். இவ்வளவு தகுதி இருந்தும், பணம் ஸம்பா-திக்கவோ, வீடு கட்டவோ, வாங்கவோ கூட முயலவில்லை. யாராவது ஏன் வாடகைக் குக் குடித்தனம் இருக்க வேண்டும், சொந்த வீடு ஏற்படுத்திக் கொள்ளலாமே என்றால் 'எனக்கு ஆழ்வார் ஸாதித்த "உம்முயிர் மி-டுடையானிடை வீடு" (மோகஷம்) தான் சொந்த வீடு' என்பார். ஒரு முறை விஜய நகர் பகுதியில் 72க்கு 80அடி அளவுள்ள மனை ஒன்றை 8000 ரூபாய்களுக்கு வாங்கிக் கொள்ளுமாறு ஒரு ஆப்தர் விண்ணப்-பிக்க, தன்னிடம் அவ்வளவு பணம் இல்-லையாதலாலும், தான் கடன் வாங்க விரும்-பாதலாலும், "अ॒न॒ना अ॒स्मि॒न्नाः पर॑स्मि॒ स्त॒ती॒यं लो॒के अ॒न॒नाः स्या॑म" என்று ச்ருதி சொல்வதைக் கூறி மறுத்து விட்டார்.

ஆத்மகுணபூர்த்தி

‘श्रुतिस्मृती ममैवाज्ञे यस्तामुल्लङ्घ्य वर्तते । आज्ञाच्छेदी मम द्रोही मद्भक्तोऽपि न वैष्णवः’ என்று சரண்யன் திருவுள்ளமாதலால் வர்ணாச்ரம தர்மங்களில் சற்று கூட அச்ரத்தை கூடாதென அடிக்கடி ஸாதிப்பார். தாமும் வைதிக அனுஷ்டானம் சிறிதும் வழுவாது நடந்து வந்து, ஸ்வயம் பாகம், பரான்ன நியமம், யஜ்ஞோபவீத நிர்மாணம் உட்பட நன்கு சோதித்து நியமப்படி ப்ரதிஷ்டிதமாக உபயோகித்தல், உடல் நிலைக்குக் கூட மந்த்ரங்களாலேயே சமனம் ஏற்படுத்திக் கொள்ளல், நவீன மருத்துவம் ஏற்காது (ஒரு முறை மட்டும் ஆயுர்வேதப்படி கற்றுணர்ந்தவர், முறைப்படி தனியாகத் தயாரித்த மருந்துகளை உட்கொள்ளும் படி இருந்தது) திடமாக இருத்தல் முதலிய பல விஷயங்களிலும் பின்பற்றத் தக்கவராய்த் திகழ்ந்தார். ஆத்மகுணம் பரிபூர்ணமாக இருந்ததுடன் பாகவத ப்ரதிபத்தியும் அந்-யாத்ருசமாகப் பெற்றிருந்தார். வயதில் சிறியவராயினும், அதிகம் படிக்காவிடினும் மிக்க கௌரவத்துடன் மெதுவாகப் பேசுவார். சுபாஷ் நகர் ஏரிக்கரையில் ப்ரம்மயஜ்ஞம் சொன்னால், ரயில் விட்டு இறங்கி வரும் நம் பக்கத்து வேத பரீக்ஷார்த்திகள் கேட்டு ஸ்வாமி அத்யயனம் சொல்கிறார் என்னும் படி பாராயணத்தில் குரல்வளம் இருப்பினும் ம்ருதுவான குரலிலேயே அடியார்களை ஸம்போதிப்பார். தாம் உதகசாந்தி முதலியவற்றுக்குப் போய் அங்கு வேறு வாத்யார்கள் பௌரோஹித்யம் செய்வித்தால் தான் அறிந்தவராகவே காட்டிக் கொள்ள மாட்டார். கேட்டால் ஒழிய தவறுகளைக் கூட சுட்டிக் காட்ட மாட்டார். பாகவதாபசாரம் கொடியது என்பார். ஸ்திதப்ரஜ்ஞ லக்ஷணம் நன்கு அமையப் பெற்றவர். ‘तुल्यनिन्दा-स्तुतिर्माँनी’, ‘अद्वेष्टा सर्वभूतानां मैत्रः करुण एव च । निर्ममो निरहङ्कारः समदुःखसुखः क्षमी ॥ सन्तुष्टः सततं’ என்பதற்கேற்ப வாழ்ந்தார். இம் மலரிலும் பல வித்வான்கள் நம் ஸ்வாமியிடம் தாங்கள் அனுபவித்த பல ஆத்மகுணங்களைப் பற்றி எழுதி வாசிக கைங்கர்யம் செய்து அடியோங்களை தன்யர்களாக்கி உள்ளார்கள். வேதபரீக்ஷைக்கு வரும் தொண்டை மண்டலத்தாரெனில் பக்தி பெருக்கிடும். தேவப் பெருமாளின் உத்ஸவ வைகரிகளைப் பற்றி கண்ணும் கண்ணீருமாக, குரல் தழுதழுக்க விசாரிப்பார். ‘देवः श्रीमान् स यदि विहरेत्स्वैरमारामभूमौ’

என்னும்படி ‘देवेष्वाधि देव एकः’, ‘एक इद्राज्जगत्तो ब्रूव’ என்கிற தேவாதிராஜனான பேரருளாளனைப் பற்றி நினைந்திருந்தே சிரமம்தீர்வார்.

அவருடைய யோக்யதையைப் பற்றியோ, பிருதங்களையோ யாரிடமும் சொல்லிக் கொண்டதில்லை. அடியோங்கள் ஸ்வாமி அனுக்ரஹத்தால், ஆழ்வார், ‘நல்ல பதத்தால் மனை வாழ்வார் கொண்ட பெண்டிர் மக்களே’ என்று ஸாதித்தபடி சொந்த குடிசையை ஏற்படுத்தி குடி வந்த போது பழைய காகிதங்களின் நடுவே நம் ஸ்வாமிக்கு 14.1.1963 அன்று உபய வேதாந்த ஸபையார் ‘பூலோக நித்யஸூரி’ என பிருதம் அளித்திருந்தது கிடைத்தது. அவர் இதைப் பற்றி சொன்னது கூட கிடையாது. இப்படி நீறு பூத்த நெருப்பு போலவும், நிறைகுடமாகவும் விளங்கி பரமைகாந்தி ஸ்ரீவைஷ்ணவர்களுக்கு உயர்ந்த எடுத்துக் காட்டாகத் திகழ்ந்தார். ஆகவே, இம்மலரை அடியேன் மருமான் மேல்மா நரஸிம்மராகவன் (எ) கண்ணன் மிகப் பொருத்தமாக பூர்ணகும்பம் (நிறைகுடம்) எனப் பெயரிடச் சொன்னது மகிழ்வுடன் ஏற்கப்பட்டுள்ளது. ‘सम्पूर्णकुम्भो न करोति शब्दं, अर्धो घटो घोषमिषेति नूनम् । विद्वान् कुलीनो न करोति गर्वं’ என்று வழங்குமிதே.

1970ம் ஆண்டு வாக்கில் கண்ணில் cataract உபாதையும், வலது கால் முட்டியில் சற்று உபாதை உண்டாய், பக்கவாதம் (paralytic stroke) ஏற்பட, உபநிஷத் பொய்க்காது, ‘खज्ञा भवन्ति, काणा भवन्ति’ என்பது எப்படி உண்மை ஆகிறது பார் என்பார். கால் உபாதைக்கு ஆயுர்வேத சிகிச்சையும், கண்ணுக்கு ஆபரேஷன் செய்து கொள்ள அப்போதெல்லாம் ஒரு மாதம் வரை treatment வேண்டியிருந்ததால் தொடர்ந்து 25 நாளாவது ஸங்க்ரமணம், அமாவாஸ்யை, மாஸிச் சராத்தம் முதலிய இல்லாத சமயம் நேர்ந்தால் பார்க்கலாம் என்றார். அப்படிப்பட்ட சமயம் நேராது அந்த உபாதையை பரிஹரித்துக் கொள்ளவேயில்லை. அப்படியே பரமபதித்தார்.

நித்ய விபூதி அலங்கரித்தல்

பரமபதித்த அன்றும் ஒரு உதகசாந்தி பாராயணத்துக்காக என்று காலையிலே-

யே கிளம்பிச் சென்றார். அடியோங்களும்தான் சென்றிருந்தோம். லௌகிக படிப்புக்காக நாங்கள் திரும்பி விட, ஸ்வாமியை அவ்வீட்டார் உபநயனத்துக்கும் இருக்கச் சொன்னதாகவும், பிறகு 12-1/2 மணிக்கு திரும்பி வர வண்டி இல்லாததால், சற்று தூரம் வரை ஒரு பாகவதர் கொண்டு வந்து விட, அதன் பின் சுமார் ஒரு கி.மீ. நடந்து எழுந்தருளினார். அக்ஷயத்ருதியை, சித்திரை வெய்யிலாலும், காலில் பாதரக்ஷை கூட இல்லாததாலும், பக்கவாத ச்ரமத்தாலும், பசியாலும் தீவிர அசக்தி ஏற்பட, வெறும் மனோபலத்தால் மட்டுமே (வழியில் ஏதும் அசம்பாவிதம் நேர்ந்து விடக்கூடாதென, post-mortem முதலியன நடக்க வேண்டி வந்தால் என்று) வீடு வந்து சேர்ந்து, நடந்ததைச்

சுருக்கமாகச் சொல்லி, ‘नाखनि प्रमीयते’ என்ற ச்ருதி பொய்யல்ல என்று ஸாதித்து, ப்ராங்குமகராய், அஷ்டாக்ஷரம் அனுஸந்தித்துக் கொண்டே ‘மாளுமோர் இடத்திலும் வணக்கொடு மாள்வது வலமே’ என்ற க்ரமத்தில் தண்டவத் ப்ரணாமம் போல் சாய்ந்து திருமாமணிமண்டபம் எழுந்தருளினார். உடனே வரவழைக்கப்பட்ட பக்கத்தில் உள்ள குடும்ப வைத்யர் கூட, ‘நானும் கவனித்தேன். ஏதோ ஒரு தெய்வ சக்தியால் உந்தப்பட்டு வருபவரைப் போல விரைந்து வந்தார். எனக்கும் ஆச்சரியமாக இருந்தது’ என்றார். விஷயம் அறிந்த உடனே திரண்ட ஸ்ரீவைஷ்ணவ கோஷ்டி ஸ்ரீகூர்ணபரிபாலனாதியாக உயர்ந்த முறையில் ப்ரம்மமேத ஸம்ஸ்காரம் ஸ்வாமியின் அபிமானிகளால் விமர்சையாக நடத்தப்பட்டது.

நிகமனம்

‘अगुणी गुणिनं द्वेष्टि गुणी गुणिषु मत्सरी । गुणी च गुणरागी च विरलः सरलः जनः ॥’ என வழங்கும்படி (குணமற்றவன் குணமுள்ளவனை வெறுக்கிறான் (இன்மையால்). குணமுள்ளவன் தன் போன்ற மற்றொருவனைப் பொறுப்பதில்லை (பொறாமை, போட்டியால்). குணமும் இருந்து, குணமுள்ளவரைப் போற்றும் எளிமையானவர் கிடைப்பதரிது என்பது மேற்கோளின் பொருள்). இப்படி எளிய, சிறந்த செயல் நடையால் எல்லோரையும் தெளிவித்து, ஊக்குவித்து, உயர்வித்த நம் ஸ்வாமியின் குணங்களை அடியேன் நாவு புனி-

தமாகக் கருதி ‘இளைய புன் கவிதையே-லும் எம்பிராற்கினியவாறே’ என்றும் ‘திருமாலுக்குத் தித்திக்குமே’ என்றும் அவருடைய திருவடிவாரங்களில் அனந்த கோடி ப்ரணாமங்களுடன் ஸமர்ப்பித்து ‘जनित्वाऽहं वंशे महति जगति ख्यातयशसां शुचीनां युक्तानां गुणपुरुषतत्त्वस्थितिर्विदाम् । निसर्गादेव त्वञ्चरणकमलैकान्तमनसां अधोऽधः पापात्मा शरणद निमज्जामि तमसि’ என்ற நிலையில் உள்ள அடியேன் க்ருதார்த்தனாகிறேன்.

இதில் நிறைய விஷயங்களின்/ பேர்களின் விரிவு விடப்பட்டிருந்தாலும், வேறு எவ்வித ஸ்காலித்யங்கள் இருப்பினும், ஸ்வாமிகள் க்ருபையுடன் மன்னித்து பொறுத்தருளி இந்த ஸ்வாமியின் ஜீவனம் எல்லோருக்கும் பயன்பட வேண்டும் என்ற எண்ணத்தால் மட்டும் இக் கைங்கர்யம் செய்யப் படுவதாக அங்கீகரித்து அனுக்ரஹிக்கப் ப்ரார்த்திக்கிறேன்.

ராமானுஜ தாஸன்.

क्रियावानेष ब्रह्मविदां वरिष्ठः

ந்யாய வேதாந்த வித்வான், கனபாடி,
பழுவேரி சடகோபாசார்யர் ஸ்வாமி,
ஸ்ரீகார்யம், ஸ்ரீமதஹோபிலமடம்

வைதிக கர்மாநுஷ்டானத்தைப் பண்ணுபவனே வேதவித்துக்களில் சிறந்தவன். முண்டக உபநிஷத்தில் உள்ள ‘प्राणां ह्येष यः सर्वभूतैर्विभाति विज्ञानं विद्वान् भवते नातिवादि । आत्मक्रीड आत्मरतिः क्रियावान् एष ब्रह्मविदां वरिष्ठः’ (மூ.3. 3.1.8) என்கிற மந்த்ரம் - ப்ராணன் என்று சொல்லப்படும் இந்த ப்ரஸித்தமான பரமாத்மா ஸர்வபூதங்களிலும் அந்தர்யாமியாய் இருக்கிறான் என்பதை அறிந்தவன் அதிவாதி (மிகைப்படுத்திச் சொல்லுபவன்) ஆவதில்லை. அவன் எம்பெருமானையே நினைப்பவனாகவும், அவனையே எப்பொழுதும் அநுபவிப்பவனாகவும் ஆகிறான். ஜ்ஞானம், அனுஷ்டானம் (அறிவு, செயல்) இவைகளில் அறிவுடன் கூடிய அனுஷ்டானம் உடையவன் சிறந்தவன். அறிவின்றி அநுஷ்டித்தலில் குறை ஏற்படலாம். அனுஷ்டானமற்ற அறிவு உபயோகமற்றது. ஸ்வாமி ஸ்ரீதேசிகன் ‘नाच्छादयति कौपीनं न दश-मशकापहम् । शूनः पुच्छमिवानर्थं पाण्डित्यं धर्मवर्जितम् ॥’ என்று ஸாதிக்கிறார். நாயின் வால் எப்படி குறுயத்தை மறைக்கவோ, கொசு முதலியவற்றை விரட்டவும் பயன்படுவதில்லையோ அதைப் போல் அனுஷ்டானமற்ற அறிவு உபயோகமற்றது.

‘ब्राह्मणेन निष्कारणेन षडङ्गो वेदोऽध्येयो ज्ञेयश्च’ என்கிற ரீதியிலே நம் ஸ்ரீ பராங்குசாசார்ய ஸ்வாமியானவர், வந்தவாசிக்கு அருகே சோகத்தார் என்னும் அக்ரஹாரத்தில் நல்ல வேதவித்து தம்பதிகளுக்குப் புத்ரனாகப் பிறந்தவர். பாலயத்திலேயே காலத்தில் உபநயனாதி ஸம்ஸ்காரங்களைப் பெற்று முன்னோர்களிடம் ஸமக்ரமாக வேதாத்யயனத்தையும், காவ்ய, நாடக விபாகங்களையும், வ்யாகரண சாஸ்த்ரத்தையும் அதிகரித்தார். அலங்கார சாஸ்த்ரத்திலும் அநிதர ஸாதாரணமான (இணையற்ற) பாண்டித்யத்தைப் பெற்றிருந்தார்.

பின்னர், பெங்களூர் சென்று வேத, ஸம்ஸ்க்ருத பாடசாலையில் வேத அத்யாபனம் செய்வதில் ஸமர்த்தராய், ரஸகங்காதரம் முதலிய உயர்ந்த க்ரந்தங்களைக் கற்பிப்பதிலும் சிறந்து விளங்கினார். மேலக்கோட்டை, மைசூர் மற்றும் பெங்களூரில் நடக்கும் பரீக்ஷைகளில் மற்றும் பல சபைகளில் பரீக்ஷாதிகாரியாக ப்ரஸித்தி

பெற்றார். தமிழ்நாட்டிலிருந்து நிறைய வித்வான்கள் பரீக்ஷைக்குச் செல்ல நம் ஸ்வாமியிடம் தங்கி, உதவி பெற்று சிறந்த முறையில் தேறி உள்ளனர்.

ஸந்யஸ்த தர்மத்தை வழுவாது அனுஷ்டித்தவரான பரமபரி. தில்லஸ்தானம் ஸ்வாமி ஸன்னதியில் க்ரந்த சதுஷ்டயம் முதலிய விஷயங்களைக் கசடறக் கற்று அந்த ப்ராந்தத்தில் உள்ளவர்களுக்குக் கற்பித்தார். வேதாந்த காலக்ஷபங்களுக்கும், உபய வேதத்தையும் நிறைய பேர்களுக்குச் சொல்லிக் கொடுத்துப் பெரும் ப்ரஸித்தியை அடைந்தவர். தர்மசாஸ்த்ரத்திலும், பாஞ்சராத்ர ஆகமத்திலும், பௌரோஹித்யத்திலும் நல்ல நிபுணராக விளங்கினார்.

இதற்கெல்லாம் சிகரம் வைப்பது போன்றது ஸ்வாமியின் அனுஷ்டானம் தான். ‘अभिगच्छन् हरिं प्रातः पश्चाद् द्रव्याणि चार्जयन् । अर्चयंश्च ततो देवं ततो मन्त्रान् जपन्नापि । ध्यायन्नापि परं देवं कालेषूक्तेषु पञ्चसू’, ‘स्नानं सन्ध्या जपो होमो देवतानां च पूजनम् । आतिथ्यं वैश्वदेवं च षट् कर्माणि दिनेदिने ॥’ என்கிற படியே பஞ்சகாலபராயணராக அறுதொழில் அந்தணராக விளங்கி எப்பொழுதும் வைதிகானுஷ்டானத்தில் சிறிதும் வழுவாது நடந்து வந்தார். ‘पञ्च सूना गृहस्थस्य चुक्षी पेषण्युपस्करः । कण्डिनी चोदकुम्भश्च बध्यते यास्तु वाहयन् ॥’ என்று க்ருஹஸ்தர்களுக்கு அன்றாடம் அடுப்பு, அம்மி, குழவி, முறம், உரல், உலக்கை, அரிவாள்மணை, தீர்த்தபாத்ரம் முதலிய இடங்களில் உண்டாகக்கூடிய ஐவகையான ஸூநாதோஷங்கள் (ப்ராணி வதம்) வைச்வ தேவ பஞ்சமஹாயஜ்ஞங்களை விடாமல் அனுஷ்டிப்பதால் போகின்றன (வैश्वदेवस्तु कर्तव्यः पञ्चसूनापनुत्तये) என்பதற்கேற்ப இருந்து ச்ரம தசையிலும் வைதிகர்களுக்கு விருந்தோம்பலிலும் உயர்ந்து இருந்தார்.

அடியேனுக்குக் கூட இந்த ஸ்வாமி பரீக்ஷாதிகாரியாக இருந்திருக்கிறார். இவரது தர்ம பத்னியும் மிகவும் கனிவுடன் வைதிகர்களுக்கு ஆதித்யம் செய்து ஸஹதர்மசரியாக இருந்தார். இப்படி நம் ஸன்னதி ஸம்ப்ரதாயத்தை பெங்களூர் பகுதியில் வளர்க்க வெகுவாக முயன்ற, இன்று அங்கு நிறைய ஆஸ்திகர்கள் ஸம்ப்ரதாயத்தை அறியக் காரணரான இந்த ஸ்வாமியின் நூற்றாண்டு விழாவில் அடியேனும் க்ருதஜ்ஞதையை ஆவிஷ்கரித்து தன்யனாகிறேன்.

சுபமஸ்து.

ஸ்ரீமதே ராமாநுஜாய நமஃ வேதவித்தகரின் வரலாறு

கனபாடி, வித்வான், நாவல்பாக்கம் சதுர்-
வேத சதக்ரது நா. வரதாச்சாரியார் ஸ்வாமி

‘वेदविद्यौ दिवेदिवे नमस्कुर्व्यात्, नाश्लिर्लं की
त्येत’ என்று வேதம் வேதவித்துக்களை
அனுதினமும் ஸேவிக்கவேணும், வேதம-
றியாத விபரீதர்களுடன் ஸம்பாஷணமும்
ஆகாது என்கிறது. அஸத்ஸம்பாஷணம்
தவிர்க்க முடியாது போனால் வேதவித் நம-
ஸ்காரம் ப்ரதிஷித்த ஸம்பாஷணத்திற்கு
ப்ராயச்சித்தமுமாம் என்கிறது உபந்ரும்ம-
ணம். இத்தகைய அரியதொரு வாய்ப்பு
அடியேனுக்கு வந்துள்ளது.

ஸ்ரீ.உ.வே. ஸலக்ஷணகனபாடி சோ-
கத்தூர் பராங்குசாசார் ஸ்வாமி சதாபிஷேக
மஹோத்ஸவ மலரில், விஷயதானம் பண்-
ணும்படியான வாய்ப்பு வாய்த்திருக்கிறது.
வேத வித்தகரான இந்த ஸ்வாமியின் சரித்-
ரம் விஷயமாக இம்மலரில் அடியேனால்
ஸமர்ப்பிக்கப் படுகிறது. இந்த ஸ்வாமியின்
சரித்ரம் அநகமானது. பாபப்ரசமுமானது.
பரமனிடம் பரந்யாஸம் பண்ணின ப்ரபன்-
னன் தேஹயாத்ரையை சாஸ்த்ரீய வழியில்
நடத்த வேண்டும் என லக்ஷ்மீதந்த்ரத்தில்
‘मनीषी वैदिकाचारं मनसापि न लङ्घयेत्’ என்று பெரிய
பிராட்டியின் உபதேசம். ப்ரபன்னன் வேத-
விஹித தர்மத்தை மனத்தாலும் விட வே-
ண்டும் என்று நினைக்கவுமாகாது என்று இ-
தன் பொருள். அதன்படி தேஹயாத்ரையை
நல்வழியில் நடத்தக்கருதினார் இந்த ஸ்வா-
மி. வேதாத்யாபன ஜீவனமே இந்த ஸ்வாமி-
க்கு ருசித்தது. குற்றமற்றதாக ப்ராம்மணனு-
க்கு வேதாத்யயனமும் அத்யாபனமாகிற
ப்ரவசனமும் உத்தமோத்தமதர்மம் என
வேதம் விரிக்கிறது. அதனைப் பார்ப்போம்.

(1) ‘सत्यमिति सत्यवचो राशीतरः’- ராஜீதரர்
என்ற மஹர்ஷி ஸத்யமே பேசுபவர் ஸத்ய-
மே உயர்ந்தது என்றார். (2) ‘तप इति तपोनित्यः
पौरुषिष्ठिः’ - பெளருசிஷ்டி என்பவர் தவத்தை-
யே வ்ரதமாகக் கொண்டவர். அவர் தவமே
உயர்ந்தது என்றார். (3) ‘स्वाध्यायप्रवचने एवेति नाको
मौढ्यः’ முத்கலரின் குமாரர், நாகர் என்பவர்
வேதாத்யயனப்ரவசனங்களே உயர்ந்தவை;
ஸத்யமோ, தவமோ இதற்கு ऋடாகா - ‘तद्धि

तपः तद्धि तपः’ - அவையே உயர்ந்த தவமாயி-
ருக்கின்றனவாதலால் என்று ஸித்தாந்தம்
செய்துள்ளார் என வேதம் விரிக்கிறது.
இதன் உட்கருத்து - ஸத்யம் உயர்ந்தது என்-
று பேசினவர் ஸத்யத்தில் அபிமானத்தாலே
பேசினார் என்கிறது வேதம் ஸத்யவசா:
என்ற அடைமொழியால். தவம் உயர்ந்தது
என்று பேசினவரும் தபோநித்யராகப் பேசி-
னார். இது வேதத்தின் கருத்து என்று
வேதத்தை முன் ப்ரமாணமாகக் காட்டிப்
பேசவில்லை. அபிமானத்தாலே மட்டும்
பேசிய வார்த்தைகள் இவை. நாகர் என்ற
மௌத்கல்யர் இந்த இரு பக்ஷங்களும் சரி-
யானவை அன்று என்பதை ஸ்வாடியய்ரவச்ச-
னே என்று ஏவகாரத்தால் விலக்கி ஸ்வாத்யாய
ப்ரவசனபக்ஷத்தை ஸ்தாபித்தார் என்கிறது
வேதம். அதனைத் தர்க்கத்தால் நிரூபணமு-

ம் பண்ணுகிறது. तद्धि तपः तद्धि तपः - தவத்தி-
ற்குள் ஸ்வாத்யாய ப்ரவசனங்களும் ஒன்று,
அதுவே மற்ற தவத்தினும் உயர்ந்ததானபடி-
யால் - என்று தர்க்கத்தையும் இட்டு நிரூப-
ணம் பண்ணுகிறது வேதம் தனது வாயி-
னால். तपःस्वाध्यायनिरतो नाको मौढ्यः - என்றபடி
அடைமொழி (அபிமானமூலமானது) எதை-
யும் காட்டவில்லை, सत्य-वचः तपोनित्यः என்பது
போன்று. ஆகையால் இது தர்மமூலவேத
ஸித்தாந்தம். இப்படி வேதமே முன்வந்து
மஹாஜநபரிக்ரஹத்தையும் காட்டி விரித்த
உத்தமதர்மமான ப்ரவசனவ்ரதத்தைப் போ-
ன்றி நின்றவர் இந்த ஸ்வாமி.

இவரது ஜன்மபூமியின் மஹிமை -
நாதமுனிகளின் ப்ரதானசீடர்களில் சோகத்-
தூராழ்வான் என்பவர் ஒருவர். அவரது அ-
வதாரஸ்த்தலம் சோகத்தூர். அந்த கேஷத்ரம்
இவரது ஜன்மபூமி. ‘जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरी-
यसी’ என்பது ஒரு நல்லுரை. அதன்படி ஸு-
கஜீவனத்திற்காக தங்களது அக்ரஹாரத்தை
விட்டு வெளியேறக் கூடாது. வறுமைக்கு
அஞ்சாது ப்ரவசனத்தை மேற்கொண்டு தங்-
களது அக்ரஹாரத்தை ரக்ஷிப்பதே உத்தம-
ம். பகவதாராதனத்துக்கு அபேக்ஷிதமான
தான்யங்களை தனது பூமியில் பயிரிட்டு
ஜீவனம் நடத்துவது உசிதம். அவ்வூர் வேத
ப்ரவசனத்திற்கு அனுகூலமாக இல்லாது
போனால் வேதப்ரவசனத்தாலே அக்ரஹார
ரக்ஷணம் அசக்யமாகி விடுவதால் ஊரை
விட்டாவது ப்ரவசனவ்ரதத்தை மேற்கொள்-
வதே சிறந்தது, போற்றத்தக்கது. இது
வேதோபந்ரும்மணமான ஸ்ரீராமாயண தர்-
மம். ‘न भूम्या कार्यमस्माकं स्वाध्यायव्रतशालिनाम्’ என்று

அது பேசுகிறது.

விவரணம் - தசரதர் ப்ராம்மணர்களுக்கு பூமிதானம் பண்ண முன் வந்தார். ஸ்வாத்யாயப்ரவசனவ்ரதசாலிகளான எங்களுக்கு பூமியைக் கொண்டு கார்யம் செய்யலாகாது. ஸ்வாத்யாயவ்ரதத்தை விடவேண்டி வரும் என்று கூறி அதனை ஏற்க மறுத்தனர் என்பது வரலாறு.

இப்படி தனது ஊர் தற்காலத்தில் ஸ்வாத்யாயப்ரவசனத்திற்குப் பாங்காக இல்லாததால் பெங்களூரில் வேதபாடசாலையொன்றில் அத்யாபனஸ்த்தானத்தை ஏற்றார். கலிகோலாஹலத்தால் அத்யாபனஸ்த்தானத்தையும் விடவேண்டி வந்தது. **स्वाध्यायप्रव-**

चनाभ्यां न प्रमदित्वम् - என்ற ப்ரவசனவ்ரதத்தையும் விட்டு விட்டார். ஏன் எனில் நான்காவது வர்ணத்திற்கும் அத்யாபனம் செய்ய வேண்டும் என்று அதிகாரிகள் விதித்தனர். அது வேதவிதிக்கு விருத்தமானபடியால் அதனை ஏற்க மறுத்து விட்டார். ப்ரவசனவ்ரதத்தை விடுவது கீழ்க்காட்டிய வேதவிதியை மீறலாகாதா? என்று சிலர் கேட்பர். இது சரியான கேள்வியாகாது. **‘स्वाध्यायप्रवचना-**

भ्यां न प्रमदित्वम् என்பதற்கு ப்ரவசனத்தை விடக்கூடாது என்று பொருளன்று. வழி தப்பி ப்ரவசனத்தை செய்யலாகாது. அத்யாபனம் ராகப்ராப்தம். அதை விதிக்க முடியாது. **न प्रमदित्वम्** தவறுதல் செய்யக்கூடாது என்று பொருள். ராகப்ராப்த ப்ரவசனத்தை விதிமுறை தவறி செய்யலாகாது. பிறர்க்கு போதித்தல் விதி மீறலாகும். ஆகையால் அவ்வாறு போதிக்கலாகாது என்றே அதன் கருத்து.

‘यान्यस्माकं सुचरितानि । तानि त्वयौपास्यानि ।

नो ईतराणि என்று ஆசார்யன் உபதேசிக்க வேண்டும் என்கிறது. ‘வேதத்தில் செய்யலாகாது என்பதை செய்யாதே, வேதத்தில் சொல்லியவற்றை மட்டுமே செய்’ என்று சிஷ்யனுக்கு உபதேசிக்க வேண்டும். இந்த வழியிலே உறுதியாக நின்று வேத தர்ம பரிபாலனம் பண்ணார்.

சிலர் சங்கிப்பர் - குடும்பரக்ஷணத்திற்காக ‘अप्यकार्यशतं कृत्वा भर्तव्या:’ என்ற வழி சாஸ்த்ரம் காட்டிய படியால் இந்த உறுதி போற்றத் தகுந்ததாகுமா? குடும்ப ரக்ஷணத்தைச் செய்யாதிருக்கலாமா? என்று.

அது தவறு. ஆத்மரக்ஷாபரத்தைப் பரமனிடம் சமர்ப்பித்த ப்ரபன்னனுக்கு ‘मनीषी वैदिकाचारं मनसापि न लङ्घयेत्’ லக்ஷமீதந்தரத்தில் ப்ரபத்யத்யாயத்தில் உபதேசிக்கிறார் பிராட்டியார் - ப்ரபத்தி செய்த பின்பு வேத விஹித தர்மத்தை மீறலாம் என்று மனத்தினாலும் எண்ணலாகாது. புத்திமான் ‘புத்திபூர்வ அபராதம் விவிதமான அனர்த்தத்தை விளைவிக்குமானபடியால்’ என்பது இதன் கருத்து. ‘नहि कल्याणकृत् कश्चित् दुर्गातिं तात गच्छति’ (गी. 6.80) வேதவிதிப்படி நல்ல செயலைச் செய்பவன் அசுபத்தை அடைய மாட்டான். குடும்ப ரக்ஷணத்திற்காகவே வழி தவறாமல் நடந்து கொள்ளவேண்டும். ப்ராணாபத்து காலத்தில் தனக்காகவும் குடும்ப ரக்ஷணத்திற்காகவும் அகார்யத்தைச் சாஸ்த்ரம் அனுமதிக்கிறது. அவ்வளவு மட்டுமே. குடும்ப ரக்ஷணம் என்று சொல்லிக் கொண்டு எப்போதுமே அகார்யம் செய்யலாகாது. என்பதே ஸுசரிதமாகும்.

பகவதாஜ்ஞானுவர்தனசீலர் - இந்த ஸ்வாமி ‘श्रुतिस्मृती ममैवाज्ञा यस्तामुल्लङ्घ्य वरंते । आज्ञाच्छेदी मम द्रोही मद्भक्तोऽपि न वैष्णवः ॥’ என்று பகவத்வசனத்தை அடியொற்றி (பகவதாஜ்ஞானுவர்தன) ‘भगवदाज्ञानुवर्तनशीलः वैष्णवाग्रसरा:’ என்ற யதிவரனாரின் ஸூக்திப்படி வாழ்ந்தவர். எனது ஆஜ்ஞாருபமான வர்ணாச்ரம தர்மத்தை விட்டவன் எனக்கு (பகவானுக்கு) த்ரோஹி, எனக்கு பக்தனாக இருந்தாலும் அவன் வைஷ்ணவனல்லன் என்று இதன் பொருள்.

ஒரு கேள்வி - மோட்சத்திற்கான உபாஸனம் யாவஜ்ஜீவம் தொடர்வதால், அதற்கு அங்கமான வர்ணாச்ரம தர்மம் சரீராவஸானம் வரையில் தொடர வேண்டியுள்ளது. ப்ரபன்னனுக்கு ப்ரபத்திகாலத்திலோ, பின்போ ஆச்ரமதர்மம் ப்ரபத்திக்கு அங்கமல்லாததால் அவனுக்கு ஆச்ரமதர்மத்யாகம் குற்றமாகாது. பரமனிடத்தில் பரந்யஸனம் பண்ணினவனுக்கு ஈரத்தை ஏற்ற பரமன் ஸத்யஸங்கல்பனானபடியாலே மோட்சம் ஸித்தம். நரகம் வரும் என்றும் சொல்ல முடியாது. ஆகையால் ப்ரபன்னனுக்கு பகவதாஜ்ஞானுவர்தனம் பயன்றது. யதிபதி, யாமுன, நாதமுனிகள் பகவதாஜ்ஞானுவர்தன சீலர்களாகவே இருந்தார்களே என்பது லோகஸங்க்ரஹார்த்தம் மட்டுமே என்றாகாதோவெனில் -

ஆகாது. ப்ரபத்யத்யாயத்தில் ப்ரபன்-
னனைப் பற்றியே விசேஷித்து - ‘மனீஷி
வैदिकाचारं मनसापि न लङ्घयेत्’ - என்று உள்ளத்தால்
உள்ளலும் ஆஜ்ஞாநிலங்கனம், தீது என்று
பிராட்டி பறை சாற்றியிருப்பதாலும், ப்ராய-
ச்சித்தமும் விதித்திருப்பதாலும் ப்ராயச்சித்-
தத்தைச் செய்யாமல் விட்டால், ‘खंजा भवन्ति,
काणा भवन्ति, अविधेयपुत्रभायां भवन्ति’ என்று பலவித-
மாக அனர்த்தத்தை விளைவித்து புத்தியூர்-
வாபராதத்தைப் போக்கியே தான் ப்ரபத்தி-
யை ஏற்கிறான் என்று சாஸிதாவின் சாஸன-
மான படியாலும் புத்தியூர்வாபராதம் ப்ரபன்-
னனுக்குக் கூடாது. ஸ்வரூபத்துக்கும் அனு-
ரூபமன்று. விருத்தமுமாம். பண்ணின ப்ரப-
த்திக்கு பகவதாஜ்ஞானுவர்தனம் உபகாரக-
முமாம். ‘उपायः सुकरश्चयं दुष्करश्च मतो मम’ என்கிற-
து சாஸ்த்ரம். பக்தி போலன்றி ஸக்ருத்
அனுஷ்டானத்தால் ஸுகரமாயினும், அங்-
கங்களில் கார்பண்யம், மஹாவிச்வாஸம்
ஆகியவை உண்டாதல் ச்ரமஸாத்யமான-
தால் ப்ரபத்தி துஷ்கரமாயுமாயிற்று. பக்தி
மார்கத்தில் இந்த ச்ரமமில்லை. ஆகையால்
ஜ்ஞானசக்தி உடையவர்கள் பக்தியையே
உபாயமாக ஏற்றனர். பலவிளம்பாக்ஷமர்
மட்டுமே பக்தர்கள் மஹாவிச்வாஸம் பிறந்-
தவர்கள் ப்ரபத்தியை உபாயமாகப் பற்றினர்.
இதைக் கணிசித்தே “कल एगंरु போய் கல
எண்ணெயாயிற்று” என்று அப்புள்ளார்
அருளிச் செய்வார் என்ற ஸம்ப்ரதாயமும்
வந்தது. இந் நிலையில் சாஸ்த்ரானுவர்தனம்
ப்ரபத்திக்கு எப்படி உபகாரகம் என்பதை
ஸ்ரீதேசிகன் ப்ரஸாதித்தருளுகிறார்.

பகவதாஜ்ஞானுவர்தனம் க்ருதப்ரப-
த்திக்கு மஹாவிச்வாஸம் முதலிய அங்கத்-
தில் குறையிருந்தால் அந்த குறையைப்
போக்கி அங்கபூர்த்தியைப் பண்ணி வைத்-
து ப்ரபத்தியைப் பயனுள்ளதாக்கும். அதா-
வது இதனாலே ப்ரீதனான பகவான் மஹா
விச்வாஸத்தை உண்டாக்கி ப்ரபத்திக்குப்
பலம் தருவான். பூர்ணப்ரபத்திநிஷ்ட்டனுக்-
கு இதனால் என்ன பயன் எனில், இதை
விட்டால் வரும் சரண்யாப்ரீதியை விலக்கி
நிரதிசயப்ரீதியை விளைவித்து சரண்யனு-
க்கு இவனை ப்ரியதமனாக்கும். இதனினும்
புருஷார்த்தம் வேறு உண்டோ?

இப்படி பலவகையாலும் பகவதாஜ்-
ஞானுவர்தனம் யோகக்ஷேமங்களை வி-
ளைவிப்பதால் ‘भगवदाज्ञानुवर्तनशीलः वैष्णवाग्रेसराः’
என்று யதிவரனார் ஸித்தாந்தித்தார். இப்படி

இம்மஹான் பகவதாஜ்ஞாவிபரீதத்தை வில-
க்கி அனுவர்தனசீலராய் வைஷ்ணவாக்ரே-
ஸரப்ரபன்னராய் எழுந்தருளியிருந்து சரித்-
திரம் படைத்து ‘सुचरितसिलहारी सूरिवृन्दाभिनन्द्यः’
என்று வாழ்ந்தவர்.

இம்மஹானின் அத்யயன வாழ்க்கை
- இம்மஹானின் அத்யாபன சரித்திரத்தைப்
பார்த்தோம். அத்யயனக்ரமத்தையும் பார்ப்-
போம். ஈகை அக்ரஹாரத்தில் தன் அத்தான்
க்ருஹத்திலிருந்து அத்தானிடம் க்ருஷ்ண
யஜுஸ்ஸம்ஹிதாபாகத்தை அதிகரித்தார்.
ஈகை அக்ரஹாரத்துக்கு அருகில் கொத்தி-
மங்கலம் என்ற அக்ரஹாரம் உள்ளது.
அங்கு அடியேன் தகப்பனார் அக்னிஹோ-
த்ரம் நாராயணாசார் ஸ்வாமி எழுந்தருளி-
யிருந்தார். அவரிடம் சாகாபாகத்தை அதிக-
ரித்தார். காவ்யங்களையும் வாசிக்க வேண்-
டும் என்று வற்புறுத்தி அவற்றையும் சேர்த்-
து மேற்படி ஸ்வாமி அத்யாபனம் பண்ணி
வைத்தார். பால்யத்தில் க்ரஹண, தாரண
படுவாய் இச்சிஷ்யர் இருந்ததால் ஸலக்ஷ-
ணகனபாடியாய் நீர் வரவேண்டும். ‘लक्ष्मण
ஜ்ஞானத்திற்கு காவ்யாலங்காரங்கள் அவச்-
யம் என்று சொல்லி அவற்றையும் கற்பித்த-
தை நினைத்து க்ருதஜ்ஞராய் போற்றி நின்-
றார். தான் லக்ஷணஜ்ஞானத்துடன் கனபாடி-
யாய் வளர்ந்ததற்குக் காரணம் இந்த ஸ்வா-
மியின் அவ்யாஜவாத்ஸல்யமே என்று அ-
டியேன் தகப்பனார் கூறுவர் என்று இந்த
ஸ்வாமியின் குமாரர் P. ராமானுஜன் ஸாதித்-
துள்ளார்.

இந்த ஸ்வாமி ஸந்ததியின் சீர்மை -
P. ராமானுஜன் இந்த ஸ்வாமியின் குமாரர்
ஆங்கிலக் கல்வி புலமை பெற்று பெரிய
உத்யோகத்தில் இருப்பதுடன் ஸத்ஸந்தான-
ப்ரஸூதஸதாசாரசீல வேதவித்தாய் ஸல-
க்ஷணகனபாடியாய் தகப்பனார் போலவே-
யிருக்கிறார். திருத்தகப்பனாரின் ஸுசரிதத்-
தின் பயன் என்றே சொல்லவேண்டும்.
‘नास्याद्भविष्यत् कुरु भवति’ என்ற ச்ருதி இங்கு
அன்வர்த்தமாகிறது.

இந்த வ்யாஸம் ஏதேனும் கோதுடை-
யதாயினும் கங்கோதகத்துடன் கலந்த ரத்-
யோதகம் போல் மஹனீயவிஷயத்தில் கல-
ந்து பரிசுத்தியைப் பெறுகிறது என்ற ஆத்ம
த்ருப்தியைத் தருகிறது.

श्रीः । श्रीलक्ष्मीनृसिंहपरब्रह्मणे नमः ।
श्रीपराङ्मुखशरकालादियतिवरनिगमान्तमहादेशिकेभ्यो
गुरुभ्यो नमः ।

ப்ரஹ்மவித்தின் மஹிமை
अनन्तरसिंहाचार्यः, श्रीरङ्गम्

श्रीवत्सवंशजातानां गुरूणां गुणशालिनाम् ।
मुक्तावदातवृत्तानां मालिकां कलये हृदि ॥

இந்த ச்லோகமானது ஸ்ரீவத்ஸகோத்ரத்தில் அவதரித்த ஆசார்யர்களுக்கு பொதுவாக ஏற்பட்ட தனியன். இந்த குருமாலிகையில் ஸ்ரீவத்ஸகோத்ரம் திருமலை நல்லான் சக்ரவர்த்தி திருவம்சத்தில் அவதரித்த சோகத்தூர் ஸ்ரீக்ராமத்திற்குச் சேர்ந்த ஸ்ரீபரங்குசாச்சாரியார் ஸ்வாமியும் இருக்கிறார்.

இந்த ஸ்வாமியை ஸேவிக்கிற பாக்யம் அடியேனுக்கு பால்யத்தில் ஏற்பட்டது. நெருங்கின தொடர்பு அடியேனுக்கு ஏற்படவில்லை. இருந்தபோதிலும் இந்த மஹானுடைய குணாதிசயங்கள் பலபேர் மூலம் கேட்டு அறிய பாக்யம் கிடைத்தது. அதை அனுஸரித்து யதாமதி அந்த ஸ்வாமியைப் பற்றி இந்த லேகனமூலம் விண்ணப்பித்து அடியேனுடைய வாக்கு சுத்தி அடையும்படி செய்கிறேன்.

‘गर्भाष्टमे ब्राह्मणमुपनयीत । तम् अध्यापयेत्’ என்கிற சாஸ்த்ரத்தின்படி உபநயன ஸம்ஸ்காரத்தைப் பெற்று வேதாத்யயனத்தைத் தொடங்கினார் இந்த மஹான். ‘आप्तायानाम् अयोगेन विद्यां प्रशिक्षिलाम् इव’ என்ற ஸ்ரீமத்ராமாயண ச்லோகம் வேதாத்யயன ஸம்பத்தி இல்லை என்றால் ஒரு வித்யையும் ப்ரதிஷ்டிதமாகாது என்று சொல்லுகிறது. எல்லா வித்யைகளும் ப்ரதிஷ்டிதமாக்குவதற்கு வேதாத்யயனம் பண்ணியே தீரவேண்டும். ஆகையினால் இந்த க்ருஷ்ணயஜுச்சாகையைய பூர்ணமாக அத்யயனம் பண்ணினார்.

यजनं, याजनं, अध्ययनं, अध्यापनं, दानं, प्रतिग्रहं என்கிற ஆறு கர்மங்கள் ப்ரஹ்மணனுக்கு விஹிதமானவை. அதன்படி இந்த ஸ்வாமி தம்முடைய குமாராக்கள் எல்லாருக்கும் அத்யயனத்தை சொல்லி வைத்தார். அத்யயனம் ஸம்ஸ்க்ருத வேதத்துக்கு மட்டும் இல்லாமல் த்ராவிட வேதமாயும் ஆழ்-

வார் அருளிச்செயலாகவும் உள்ள 4000 திவ்யப்ரபந்தத்தையும் அதிகரித்தார். இதையும் குமாரர்களுக்கு சொல்லி வைத்தார்.

இத்தால் ஸ்ரீஸ்வாமி பாஷ்யகாரர் ஸ்ரீபாஷ்யத்தில் அருளிச் செய்த படியே இந்த ஸ்வாமிக்கு சத்ஸந்தானப்ரஸூதத்வம், சதாசார்-நிஷத்வம், ஆத்மகுணோபேதத்வம் என்கிற கல்யாண-குணங்கள் ஏற்பட்டது.

பெருமாள் பரశுரामராக ஸ்ரீவத்ஸகோத்ரத்தில் அவதரித்தார். இதனால் ஸ்ரீவத்ஸகோத்ரத்திற்கு தனி சிறப்பு ஏற்பட்டது. இந்த கோத்ரம் பञ्चाष्यமானபடியால் இந்த கோத்ரத்துக்கு மற்றொரு சிறப்பு ஏற்பட்டது. ஸ்ரீகாஞ்சீ பேரருளாளன் அளித்த பிருது நல்லான் என்பது. ஸ்ரீதிருவேங்கடமுடையான் ஸ்ரீதிருமலை நல்லான் சக்ரவர்த்தி என்கிற பிருதை அனுக்ரஹித்தார். ஸ்ரீவத்ஸகோத்ரத்தில் திருமலை நல்லான் சக்ரவர்த்தி வம்சமானது மிக சிறந்தது. இந்த வம்சத்தில் அந்த மஹான் அவதரித்தபடியால் அபிஜாத்யம் ஏற்பட்டபடியால் அவருக்கு சத்ஸந்தானப்ரஸூதத்வம் உண்டாயிற்று. இவர் நित्यनैमित्तिककर्मங்களை முறையோடே அனுஷ்டித்தவராகையாலே இவருக்கு சதாசார்நிஷத்வம் ஏற்பட்டது. இந்த ஸ்வாமி ஆத்மகுண ஸம்பன்னராக இருந்தார். दया सर्वेषु भूतेषु, क्षान्तिः, अनसूया, शौचं, अनायासं, अकार्पण्यं, अस्पृहा, मङ्गलं என்பவை எட்டு ஆத்ம குணங்கள்.

सिद्धं सत्संप्रदाये स्थिरधियमनघं श्रोत्रियं ब्रह्मनिष्ठं सत्वस्थं सत्यवाचं समयनियतया साधुवृत्त्या समेतम् ।
डम्भासूयादिमुक्तं जितविषयगणं दीर्घबन्धुं दयालुं
स्खालित्ये शासितारं स्वपरहितपरं देशिकं भूष्णुरीप्सेत् ॥
என்கிற ந்யாஸவிம்சதி முதல் ச்லோகத்தில் சொல்லப்பட்ட ஆசார்யனுக்கு இருக்க வேண்டிய குணங்களை பெற்றிருந்தவர் இந்த ஸ்வாமி.

பெங்களுர் நகரத்தில் நீண்ட காலம் வாஸம் பண்ணி பலபேருக்கு அத்யயனத்தை சொல்லி வைத்து அவர்களை அத்யயனஸம்பன்னர்களாக ஆக்கினார் இந்த ஸ்வாமி. இந்த மஹானுடைய சதாப்தி மஹோத்ஸவத்தை சிறப்பாக கொண்டாட அவருடைய குமாரர்கள் நிச்சயித்திருப்பது பாராட்டுக்கு உரியது.

முண்டகோபநிஷத்தானது ப்ரஹ்ம-
வித்துக்களுடைய திருநகூதரம் போன்ற
கொண்டாட்டங்களை அவச்யமாக செய்ய
வேண்டுமென்று சொல்லுகிறது.

"यं यं लोकं मनसा संविभाति
विशुद्धसत्त्वः कामयते यांश्च कामान् ।
तं तं लोकं जायते तांश्च कामान्

तस्मादात्मज्ञं हि अर्चयेत् भूतिकामः ॥" (3.1.10)
இந்த மந்த்ரத்துக்கு தாத்தபர்யமானது பரமபதே-
தர்யகாம: பரமாத்மஜ்ஞானிந் ஸ்ரீமஹாபாகவத் பூஜயேத்
என்பது.

‘स वेदैतत् परमं ब्रह्म धाम
यत्र विश्वं निहितं भाति शुभ्रम् ।
उपासते पुरुषं ये हि अकामाः

ते शुक्रमेतत् अतिवर्तन्ति धीराः ॥" (3.2.1)
என்பது முற்சொன்ன மந்த்ரத்திற்கு அடுத்த
மந்த்ரம். இந்த மந்த்ரத்திலும் ப்ரஹ்மவித்-
தை பூஜித்தால் கிடைக்கும் மோகூபலத்தை
சொல்லுகிறது. இதனுடைய வ்யாக்யான-
மானது கீழ் வருமாறு.

यत्र ब्रह्मणि चेतनाचेतनप्रपञ्चं स्थितं - तथापि
निर्मलं भाति (प्रकाशते) एतत् सर्वान्तर्यामि परमं
सर्वोत्तमं ब्रह्मशब्दवाच्यं श्रियःपतिं यः जानाति तं पुरुषं ब्र-
ह्मविदं काम्यफलरहिताः ये हि उपासते भगवच्छरीरा-
वयवभूत-पादारविन्दमिव उपासते - ते उपासकाः धीराः
शुक्रं शरीरोत्पत्तिकारणभूतं धातुविशेषं अतिवर्तन्ते -
पुनरावृत्तिरहितं मोक्षं प्राप्नुवन्ति ।

இந்த ப்ரமாணங்களாலே மேற்கூறிய
சதாப்தி மஹோத்ஸவமானது விதிபல ப்ரா-
ப்தம் ராக ப்ராப்தம் கூட. இந்த உத்ஸவம்
வேத பாராயணம், திவ்ய ப்ரபந்த பாராய-
ணம், க்ரந்தசதுஷ்டய பாராயணம், ததீயா-
ராதனம் வித்வத்ஸதஸ்ஸோடு நன்றாக
நடக்க வேண்டும் என்று ஸ்ரீரங்க திவ்ய
தம்பதிகளையும் பூர்வாசார்யர்களையும்
ப்ரார்த்திக்கிறேன். இந்த உத்ஸவத்தை
கொண்டாடக்கூடிய குமாரர்களுக்கும்
அவர்களுடைய குடும்பத்தினர்களுக்கும்
எல்லா மங்களங்களையும் அனுக்ரஹிக்க
வேண்டுமென்று திவ்ய தம்பதிகளை
ப்ரார்த்திக்கிறேன்.

सर्वेषां समस्तसन्मङ्गलानि भवन्तु ।

श्रीः

श्रीपराङ्कुशाचार्यस्वामिशताब्दमहोत्सवसमये पठिता

प्रशस्तिमाला

पण्डितराजः एन् टी. श्रीनिवासय्यङ्गार्यः

श्रीनल्लान् चक्रवर्तीति वंशे श्रीमति विश्रुते ।
प्राप्तवानुत्तमं धन्यं जन्म प्राज्ञैः प्रशंसितम् ॥
शोहतूरिति विख्याते कर्मठानां कुलं श्रितः ।
वेदान्तिनां वैदिकानां गोष्ठ्यां संवर्धितो महान् ॥
अध्येत वेदविद्यां च सदाचार्यस्य सन्निधौ ।
यजुर्वेदं घनान्तं च विधिवत् सकलं पुनः ॥
सलक्षणमधीत्यासौ घनपाठीति शंसितः ।
वेदविद्वत्परीक्षायां समुत्तीर्णो महामतिः ॥
वेदविद्वत्प्रशस्तिं च सर्वकारादवाप्तवान् ।
वाचो विधेयः कृत्स्नोऽपि यजुर्वेदो महामतेः ॥
विख्यातो घनपाठीति श्रीमानेष पराङ्कुशः ।
पराङ्कुशाचार्य इति प्रसिद्धिं वैदिकेषु च ॥
वेदमध्यापिताः छात्राः शालायां शतशस्तथा ।
श्रद्धया परयाऽनेन वेदविद्या सुरक्षिता ॥
पराङ्कुशाचार्यनामा सात्विकः कर्मठस्तथा ।
आसीत् आदर्शभूतोऽयं वेदविद्यारतेषु च ॥
श्रीवत्सगोत्रे संभूतः श्रीपराङ्कुशनामभाक् ।
गोत्रस्य महिमानं च पालयामास निष्ठया ।
पराङ्कुशाचार्यसमः विरलो घनपाठिषु ।
अखिलैर्वेदविद्भिश्च स्तुतः स्तुत्यश्च सर्वदा ॥

पराङ्कुशाचार्यवरस्य कीर्तिः प्रवर्धतां वैदिकवृन्दमध्ये ।

आदर्शभूतं हृदि तं निधाय तद्दर्शितं सत्यथमाश्रयन्ताम् ॥

Sri Parankushacharya - a Legend in Vedic Field

K. Pandurangacharya, Salakshana
Ghanapathi, Hyderabad

Late Salakshana Ghanapathi, Sri Parankushacharya was a great legend in Vedic field. He was an expert not only in Krishna Yajurveda, but also in Dravida Prabandhams, Dharma Sastras, Sahitya, Vyakarana, Vedanta and Pancharatra Agama. He taught Veda and other Sastra-s to the students for 24 years and was an examiner of Vedic and Divya Prabandha Exams at Bangalore, Mysore and Melkote etc. I am a great fortunate student because he was my examiner in Krishna Yajurveda. Here I wrote some Sanskrit slokas in his praise as a gratitude to the great scholar. They are in Telugu script :

వస్తే పరాంకుశాచార్యం శ్రీవైష్ణవశిఖామణిమ్ ।
ప్రస్థానత్రయసారజ్ఞం ప్రాజ్ఞానామగ్రగామినమ్ ॥1॥
వేదాంతార్థవిశారదో గుణనిధిస్సాహిత్యవిద్యాంబుధిః
వేదాధ్యాపకరత్నహారతరలో విద్యజ్ఞనైః సంస్తుతః ।
దేవాచార్యసమానవైభవమతిః శిష్యాళికల్పద్రుమః
నానాశాస్త్రసుబోధనైకనిపుణః శ్రీవిష్ణుభక్తాగ్రణీః ॥2॥
క్రోధివర్షే మాఘమాసే సర్వపుణ్య ఫలప్రదే ।
జాతః పరాంకుశాచార్యః వేదరక్షణహేతవే ॥3॥
శతాబ్దపూర్వసంజాతః శతమేధావిసన్నిభః ।
సహస్రశిష్యబృందేన పూజితః పుణ్యవర్తనః ॥4॥
అహోబిలమరేశానాం యతీంద్రాణాం మహాత్మనామ్ ।
శిష్యలోకాగ్రణీః శ్రీమన్నస్సింహపదసేవకః ॥5॥
ధర్మవ్యాకరణాదిశాస్త్రచతురః దివ్యప్రబంధావళీ
సారజ్ఞః శ్రుతిపాఠబోధనకలాపారంగతో ధీనిధిః ।
శ్రీమద్వైష్ణవసంప్రదాయపథికః షట్కర్మనిష్ఠాకరః
శ్రేయస్సాధనపుణ్యకార్యనిలయో ధర్మక్రియాబోధకః ॥6॥
సదాచారనిష్ఠాగరిష్ఠో బుధేంద్రః
సదా చాత్మశిష్యైరశేషైర్విశిష్టైః ।
మహాభక్తియుక్తైః వినయైః కృతార్థైః
వారేః పాదపద్మద్వయీధ్యానధన్యః ॥7॥
శ్రీరామానుజ పాదపద్మయుగళీవిన్యస్తచిత్తో మహాన్

వేదాంతార్యసుధోక్తిసారవిదుషాం శ్రేష్ఠో వరిష్ఠః సతామ్ ।
నిత్యం శిష్యహితైకచింతనపరః కారుణ్యవారాన్నిధిః
వేదాధ్యాపనశాస్త్రబోధనవిధౌ చాతుర్యధుర్యో గురుః ॥8॥
విద్యాన్ పరాంకుశాచార్యః వేదవిద్యావిశారదః ।
వేదధర్మప్రతిష్ఠాతా వేదబోధనజీవనః ॥9॥
విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతపథవర్తీ మహాశయః ।
శ్రీనారాయణపాదాబ్జమరందాస్వాదిబంభరః ॥10॥

(వందే పరాంకుశాచార్య శ్రీవైష్ణవశిఖామణిమ్ ।
ప్రస్థానత్రయసారజ్ఞం ప్రాజ్ఞానామగ్రగామినమ్ ॥1॥
వేదాంతార్థవిశారదో గుణనిధిస్సాహిత్యవిద్యాంబుధిః
వేదాధ్యాపకరత్నహారతరలో విద్యజ్ఞనైః సంస్తుతః ।
దేవాచార్యసమానవైభవమతిః శిష్యాళికల్పద్రుమః
నానాశాస్త్రసుబోధనైకనిపుణః శ్రీవిష్ణుభక్తాగ్రణీః ॥2॥
క్రోధివర్షే మాఘమాసే సర్వపుణ్యఫలప్రదే ।
జాతః పరాంకుశాచార్యః వేదరక్షణహేతవే ॥3॥
శతాబ్దపూర్వసంజాతః శతమేధావిసన్నిభః ।
సహస్రశిష్యబృందేన పూజితః పుణ్యవర్తనః ॥4॥
అహోబిలమరేశానాం యతీంద్రాణాం మహాత్మనామ్ ।
శిష్యలోకాగ్రణీః శ్రీమన్నస్సింహపదసేవకః ॥5॥
ధర్మవ్యాకరణాదిశాస్త్రచతురః దివ్యప్రబంధావళీ-
సారజ్ఞః శ్రుతిపాఠబోధనకలాపారంగతో ధీనిధిః ।
శ్రీమద్వైష్ణవసంప్రదాయపథికః షట్కర్మనిష్ఠాకరః
శ్రేయస్సాధనపుణ్యకార్యనిలయో ధర్మక్రియాబోధకః ॥6॥
సదాచారనిష్ఠాగరిష్ఠో బుధేంద్రః
సదా చాత్మశిష్యైరశేషైర్విశిష్టైః ।
మహాభక్తియుక్తైః వినయైః కృతార్థైః
హరేః పాదపద్మద్వయీధ్యానధన్యః ॥7॥
శ్రీరామానుజ-పాదపద్మయుగళీవిన్యస్తచిత్తో మహాన్
వేదాంతార్థసుధోక్తిసారవిదుషాం శ్రేష్ఠో వరిష్ఠః సతామ్ ।
నిత్యం శిష్యహితైకచింతనపరః కారుణ్యవారాన్నిధిః
వేదాధ్యాపనశాస్త్రబోధనవిధౌ చాతుర్యధుర్యో గురుః ॥8॥
విద్యాన్ పరాంకుశాచార్యః వేదవిద్యావిశారదః ।
వేదధర్మప్రతిష్ఠాతా వేదబోధనజీవనః ॥9॥
విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతపథవర్తీ మహాశయః ।
శ్రీనారాయణపాదాబ్జమరందాస్వాదిబంభరః ॥10॥)

ಆದರ್ಶ ಪರಮೈಕಾಂತಿ

ಪಂಡಿತರತ್ನಂ ಕೆ. ಎಸ್. ವರದಾಚಾರ್ಯ, ಮೈಸೂರು.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಮದರಾಸ್(ಚೆನ್ನೈ)ಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಹೋಗಲು ಅಂದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಗಾಡಿ ಬದಲಾಯಿಸದೇ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಒಂದೆ ಟ್ರೈನ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಸ್‌ಗಳಂತು ಅಷ್ಟೊಂದು ದೂರ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಎರಡನೇ ವಿಶ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ (IInd World War) ಹಿಂದೆ ಬಸ್‌ಗಳು ಕೇವಲ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಚಾಲಿತ, ಹೆಚ್ಚು ದೂರ ಹೋದರೆ ಗಾಡಿಯೇ ಉಂದು ಬಿಡುವ ಸಂಭವ. ಡೀಸಲ್ ಎಂಜಿನ್ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ನಂತರವೇ ಬಸ್‌ಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲ್ ದೂರ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದಲೂ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರೇ ಟ್ರೈನ್‌ಗಳು ಇದ್ದವು. ಮೈಯ್ ೧, ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ೧, ಪೇಸಂಜರ್ ೧. ಪೇಸಂಜರ್ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟರಂತೂ ಮದರಾಸ್ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ೨೪ ಘಂಟೆಗಳೇ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ತಲುಪಿದ ಮೇಲೇ, ಮದ್ರಾಸ್ ಗಾಡಿಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ವೈದಿಕರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು, ಸ್ಟೇಷನ್ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ತುಳಸಿತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಇಳಿಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಅಥವಾ ಸ್ನಾನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಮದ್ರಾಸ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ವಿಷಯ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿದಾಗ, ಒಂದು ಸಲ "ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದವರು ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ ಎಂಬ ಒಬ್ಬರು ಇದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಅವರನ್ನು ನೋಡು. ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವರು. ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ತಿಳಿದು ಬಹಳ ವರ್ಷ ಆಗಿದೆ" ಎಂದೆಂದರು.

ಅದರಂತೆ, ನಾನು ಒಂದು ಸಲ, ಇದಂಪ್ರಥಮವಾಗಿ ತುಳಸಿತೋಟದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅವಾಗ ಅವರು ತುಳಸಿತೋಟದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ, ಕೈಂಕರ್ಯಪರರ ವಾಸಗೃಹದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ವೇದದ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರಂತಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯ ಭೇಟಿಯಲ್ಲೇ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಸ್ಸೇಹವು ಗಾಢವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು, ಅಷ್ಟೊಂದು ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ಅವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ವಿಷಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು, ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು "ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಆರಂಭ ಶಿಕ್ಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದೆ" ಎಂಬ ಹೊಸವಿಷಯವನ್ನೂ ಹೇಳಿ, ಬಹಳ

ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಕಾಲವಾದಾಗ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆಯೂ ಅವರು ನನಗೆ ಹೇಳುವರು. ಅವರ ಸಾತ್ವಿಕತೆ, ಮುಗ್ಧವಾದ, ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಸ್ವಾವ, ಆಚಾರಾನುಷ್ಠಾನಾದಿಗಳ ನಿಷ್ಠೆ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದ ನನಗೆ, "ಯಾಚಾರ್ಯೇತ್ ಶ್ರೇತ್ರಿಯಸ್ಯಾನ್ಮಂ" ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂತು. ಅನೇಕ ಸಲ ಅವರ ಮನೆಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಅವರ ದೇವಿಯರೂ ಸಹ ಅವರಂತೆಯೇ ಸಕಲಸದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನೆಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅತಿಸಂಕೋಚಿಯಾದರೂ ನಾನು ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಮುಂದೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ "ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿತವರಂತೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ, "ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೇನು? ಅವರಿಗೆ ಸ್ಮರಣೆ ಇರುವುದೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ನೆನಪಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ" ಎಂದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಸರ್ಕಾರಿ ವೇದಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವೇದದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ತುಳಸಿತೋಟದಿಂದ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಾಠಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕಾಲುವಡೆಯಿಂದಲೇ ಹೋಗಿ ಬರುವವರು ಅವರು. ಎಂದೂ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಅವರು ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿದವರೇ ಆಲ್ಲ. ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿ ಬಿಡುವ ಭೀತಿ.

ಹೀಗೆ ಇದ್ದಾಗ, ಕಾಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಶಿಕ್ಷಣೆಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವೇದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಾದ ನಿರ್ಬಂಧವೊದಗಿತು. ಮುಗ್ಧರೂ, ಪರಮತಿಷ್ಠರೂ ಆದ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಆ ಸರ್ಕಾರ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೊರೆದೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಲ್ಲ, ಯೋಚಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆವಾಗ ಶ್ರೀಯುತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಿನ್ಸ್‌ಸ್ಕಾಲರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ನೆನಪು. ಅವರು ಇವರನ್ನು ಕಂಡು ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದರು. ಕಾಲದ ಕಷ್ಟಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ, "ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ನೀವು ಮಾತ್ರ ಏಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೀರಿ? ವೇದ ಓದಲು ಬೇರೆಯವರು ಯಾರೂ ಬರುವುದೂ ಇಲ್ಲ" ಇತ್ಯಾದಿ ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೂ ಇವರು ಒಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಸಾತ್ವಿಕತೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸದ್ಗುಣಗಳು, ಮುಗ್ಧಸ್ವಭಾವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಗೌರವ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಕೆಲಸವನ್ನು

ತಾನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪೆನ್‌ಷನಿಗೂ ತಕರಾರಾಗುವುದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಿ-
ಗಳು ಯೋಚಿಸಿದರು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ರಾಜರ ಆಡಳಿತೆ-
ಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸರ್. ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಸಾಹೇಬರು
ದಿವಾನರಾಗಿದ್ದರು. ಬಹಳ ದಕ್ಷರೂ, ಉದಾರಸ್ವಭಾವದವರೂ ಆಗಿ-
ದ್ದರು ಅವರು. ಗುಣಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳು. ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ,
ವಿಶ್ವಾಸ, ಗೌರವವುಳ್ಳವರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ದಿವಾನ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ
ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಂದಷ್ಟು ಪೆನ್‌ಷನ್ ಬರು-
ವಂತೆ ಸಹಕರಿಸುವಂತೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಪರವಾಗಿ ಅವರೇ ವಿನಯ-
ದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ದಿವಾನ್ ಸಾಹೇಬರೂ ಸಹ ಆಶ್ಚ-
ರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿ, ಒಂದು ಸಲ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು
ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಒಪ್ಪಿ, ಎಷ್ಟೋ ಒಳ್ಳೆ-
ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ದಿವಾನ್ ಸಾಹೇಬರ
ಸಮಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇವರನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅತ್ಯಂತ
ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಗಳಾದ ದಿವಾನ್ ಸಾಹೇಬರು ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾ-
ರ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ, ಅವರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು
ಕೊಂಡು, ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಆ ಭಾರ-
ವನ್ನು ವಹಿಸಿದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಬರೆಯಿಸಬೇಕೋ, ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಬರೆಯಿಸಿ
ಕಳುಹಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಪೆನ್‌ಷನ್ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅನಂತರ ಒಂದು ಸಮಯ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದ ನಾನು ಶ್ರೀ
ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ, "ಯಾವ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಾವು ಕೇಲಸವನ್ನು ಬಿಡ-
ಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಿರಿ" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದು
ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸದೆ ಅವರ ಸಹಜ ಮುಗಭಾವದಿ-
ಂದಲೇ "ಶಾಸ್ತ್ರವಿರೋಧ ಎಂದಾದ ಮೇಲೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಆ
ಭಗವಂತನಿದಾನಲ್ಲ, ಅವನೇ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ" ಎಂದು
ಸುಲಭವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನು
ಕಂಡು ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. "ಹಾಗಾದರೆ, ಈವಾಗ ನೀವು
ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ" ಎಂದು
ಕೇಳಿದರೆ, "ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನೇ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ"
ಎಂದು ಲಘುವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆವಾಗ ನನಗೆ "ಅನನ್ಯಾಶ್ರಿತ-
ಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ | ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾ-
ಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವೇ
ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಶ್ಲೋಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಥೆಗಳನ್ನು
ಕೇಳಿದ್ದರೂ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲೇ ಅದರ್ಶವಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡ ನನಗೆ,

ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗೌರವಭಾವ ಮತ್ತಷ್ಟು
ಬೆಳೆಯಿತು. ಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ
ಬಾಳುವವರನ್ನು ಪರಮೈಕಾಂತಿಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ವಿಷಯವನ್ನು
"ಜ್ಞಾನೀ ತು ಪರಮೈಕಾಂತೀ" ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ವಾಮುನಾಚಾ-
ರ್ಯರು ಗೀತಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವರು. "ಜ್ಞಾನೀ" ಎಂದು
ಹೇಳಿದರೂ, ಇವರು ಭಕ್ತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಅನೇಕರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯ
ಜನರಿಗಾಗಿ ಇರುವುದೆಂದೂ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಿಗಳೇ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ
ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇದು
ಸರಿಯಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಮತ್ತು ಸೋಪಾನಗಳಿ-
ರುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಮರನಿಂದ, ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮ-
ಣೋತ್ತಮರ ವರೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯು ಅನೇಕಸೋಪಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ
'ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ' ಎಂಬುದೇ ವೈದಿಕವಾದ ವಿಶುದ್ಧವಾದ
ಮಾರ್ಗ. 'ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ' ಎಂದು ಜನರು ಭಾವಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ
ಮಾರ್ಗ 'ನೇತಿನೇತಿ ಮಾರ್ಗ' ಅಷ್ಟೇ! ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕ್ಲೇಶಗ-
ಳುಂಟು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ತನ್ನ ಸ್ವಪ್ರಯ-
ತ್ನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ನೇತಿನೇತಿ ಮಾರ್ಗ.
ಇದನ್ನು 'ಅವ್ಯಕ್ತಮಾರ್ಗ' ಎನ್ನಬಹುದು. ಮಗುವಿನ ಕೈಯನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ತಂದೆಯು ನಡೆಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ
ಇರುವುದು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ. ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಇದರಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.
ಇದೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ೧೨ನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಭಕ್ತಿಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಗೀತೆಯ ೭ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. "ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಡೆಯಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಮಾಯೆ-
ಯನ್ನು ನನ್ನ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೇ ದಾಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಪುಣ್ಯ
ಮಾಡಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು
ದಾಟುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಲಾರರು"
(ಗೀ. ೭-೧೪,೧೫) ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. 'ನ ಋತೇ ಶ್ರಾಂತಸ್ಯ
ಸಖ್ಯಾಯ ದೇವಾಃ' ಎಂದು ಋಗ್ವೇದದ ವಾಕ್ಯದ (೪.೩೩.೧೧)
ವಿವರಣೆಯಿದು. ನನ್ನ ಭಕ್ತರು "ಆರ್ತರು, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿಗಳು,
ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿರುವರು"
ಎಂದೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವನನ್ನು 'ಜ್ಞಾನಿ' ಎಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತನೇ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ-
ಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬೌದ್ಧರ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾರ್ಗವಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ
ಕೆಲವರು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಅದು ನೇತಿನೇತಿ
ಮಾರ್ಗವೇ ಹೊರತು, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವಲ್ಲ. ಅದನ್ನೇ 'ಅವ್ಯಕ್ತ

ಮಾರ್ಗ' ಎಂದೂ, 'ನಿರಾಕಾರ ಮಾರ್ಗ' ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವೇ 'ವ್ಯಕ್ತಮಾರ್ಗ' ಅಥವಾ 'ಸಾಕಾರಮಾರ್ಗ' ವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶುದ್ಧವೈದಿಕಮಾರ್ಗ. ವೈದಿಕಮಾರ್ಗವು ಕ್ಷೀಣಿಸಿದರೆ, ಬೌದ್ಧಮಾರ್ಗ ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧಮಾರ್ಗ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದಾಗ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗವು ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು.

ವೈದಿಕಮಾರ್ಗದ, ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವವನನ್ನೇ 'ಪರಮೈಕಾಂತಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಗವದ್ಗಾ-ಮುನಾಚಾರ್ಯರು ಇದನ್ನು 'ಜ್ಞಾನೀ ತು ಪರಮೈಕಾಂತೀ' ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಇವನಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಸದಾ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ, ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಕೃತ ಶತಮಾ-ನೋತ್ಸವ ನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ಪರಮೈಕಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಒಂದು ದಿನವೂ ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಭಯದಿಂದ ಇದ್ದಿದ್ದನ್ನು ಎಂದೂ ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊತ್ತಿಮಂಗಲ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ, ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಗುರುವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಉ.ವೇ. ಶೀಮಾಚಾರ್ ಸ್ವಾಮಿಯ-ವರೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ, ನಿರ್ಭಯರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಆ ಶೀಮಾಚಾರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಈ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಬ್ಬರೂ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಹೊರಗಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲೂ, ಬಣ್ಣದಲ್ಲೂ, ವರ್ತನೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ, ಈಗಲೂ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಎದುರಲ್ಲೇ ಕಂಡಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮೂರ್ತಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿ-ರುವ ಇವರ ಮಕ್ಕಳೂ ಧನ್ಯರೇ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿ ಇಂತಹ ಒ-ಂದು ಲೇಖನ ಮಾಡುವ ಸದವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನನ್ನ ಪರಮಭಾಗ್ಯವೇ.

ನಮ್ಮ ಈ ದೇಶದ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಕೃತಯುಗವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವ-ರಿದರೆ, ಅದು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದೋ ಎಂದು ಭಯವೇ ಆಗು-ತ್ತದೆ. ದೇವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ಕರುಣಿಸಲಿ. "ಸರ್ವೇ ಜನಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು".

ಶ್ರೀ ವೇದಮೂರ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ವಿದ್ವಾನ್

ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು - ಅವರ ಕಿರುಪರಿಚಯ

ವೇ. ಬ್ರ. ಶ್ರೀ. ಘನಪಾಠೀ ವಿದ್ವಾನ್ P.S. ರಾಮೇಶ್ವರಾವಧಾನೀ

ಶ್ರೀಯುತರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತುಳಸಿತೋಟದಲ್ಲಿ ವಾಸ-ವಾಗಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದರು. 'ವೇದಾಕ್ಷ-ರಾಣಿ ಯಾವನ್ನಿ ಪಠಿತಾನಿ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ | ತಾವನ್ನಿ ಹರಿನಾಮಾನಿ ಕೀರ್ತಿಸಂತಾನಿ ನ ಸಂಶಯಃ ||' ಎಂಬಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವೇದಪರ-ಮಾತ್ಮನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ಗೋಖಲೆ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವೇದ-ವ್ಯಾಸಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

'ಆಚಾರಹೀನಂ ನ ಪುನಂತಿ ವೇದಾಃ' ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಸತ್ಪುತ್ರರನ್ನೂ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನರನ್ನಾಗಿಯೂ ಆಚಾರಸಂಪನ್ನರನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕವಿಗಳು "ಶಿಷ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾ ಕಸ್ಯಚಿದಾತ್ಮಸಂಸ್ಥಾ ಸಂ-ಕ್ರಾಂತಿರನ್ಯತ್ರ ವಿಶೇಷಯುಕ್ತಾ | ಯಸ್ಯೋಭಯಂ ಸಾಧು ಸ ಶಿಕ್ಷ-ಕಾಣಾಂ ಧುರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಿತವ್ಯ ಏವ ||" ಎಂಬಂತೆ ಆಚಾರ್ಯ-ಶ್ರೇಷ್ಠರು.

ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ವೇದವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಘನಾಂತ ವಿದ್ವತ್ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾಹಿತ್ಯ (ಅಲಂಕಾರ) ವಿದ್ವತ್ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನರೂ, ಆಚಾರಸಂಪನ್ನರೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಯುತರು ನಮ್ಮೆ-ಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಲಿ. "ಯಾವತೀವೈ ದೇವತಾಸ್ತಾ-ಸ್ಸರ್ವಾ ವೇದವಿದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವಸಂತಿ" ಎಂಬಂತೆ ವೇದವಿದರಾದ ಶ್ರೀಯುತರ ಆಶೀರ್ವಾದರೂಪವಾಗಿ ಅವರ ಸತ್ಪುತ್ರರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳೂ ಲಭಿಸಲಿ.

ಶ್ರೀಃ ಶ್ರೀಅಲರ್ಮೇಲ್ಯಂಘ್ರಿಸಮೇತಶ್ರೀನಿವಾಸಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ |
 ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |
 ಕಲ್ಯಾಣಾದ್ಭುತಗಾತ್ರಾಯ ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಿನೇ |
 ಶ್ರೀಮದ್ವೇಂಜುಟನಾಥಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ತೇ ನಮಃ ||
 ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ಹರಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |
 ಪ್ರಣತಕ್ಷೇಶನಾಶಾಯ ಗೋವಿನ್ದಾಯ ನಮೋನಮಃ ||
 ದಿಶನ್ತು ಮೇ ದೇವ ಸದಾ ತ್ವದೀಯಾಃ
 ದಯಾತರಂಗಾನುಚರಾಃ ಕಟಾಕ್ಷಾಃ |
 ಶ್ರೋತ್ರೇಷು ಪುಂಸಾಮಮೃತಂ ಕ್ಷರಂತೀಂ
 ಸರಸ್ವತೀಂ ಸಂಪ್ರಿತಕಾಮಧೇನುಮ್ ||

ಯಾಜುಷಪ್ರಯೋಗರತ್ನ, ಸಲಕ್ಷಣಘನಪಾರೀ, ತಿರುಮಲೈ
 ನಲ್ಲಾನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ
 ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು

ಕೋಟಿಕನ್ಯಾದಾನಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವತಾತಾಚಾರ್ಯಃ,
 ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯಪುರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದಮಾರ್ಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯೋಭಯವೇ-
 ದಾಂತಪ್ರವರ್ತಕರು, ಯಾಜುಷಪ್ರಯೋಗಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳು, ಸಲಕ್ಷಣ
 ಘನಪಾರಿಗಳು, ವೇದವೇದಾಂಗ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನರು, ಧರ್ಮ-
 ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಕಾಲಕ್ಷೀಪಪ್ರವಚನಕಾರರು, ವೇದಭಾಷ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು,
 ತಿರುಮಲೈ ನಲ್ಲಾನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸದ್ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾ-
 ಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಶತಮಾನ ತಿರುನಕ್ಷತ್ರ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ
 ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ದಾಸನ ಕಿರು-
 ಲೇಖನವಿದು.

ಶ್ರೀಯುತರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೇನೂ ಹೇಳಲು ಶಕ್ತನಲ್ಲ. ಹಾಗೇ-
 ನಾದರೂ ಹೇಳುವುದಾದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮೇಣದ
 ಬತ್ತಿ ಹತ್ತಿಸಿ ತೋರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. "ಯದ್ಯದ್ವಿಭೂತಿಮತ್ಸತ್ವಂ
 ಶ್ರೀಮದೂರ್ಜಿತಮೇವ ವಾ | ತತ್ತದೇವಾವಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಮಮ
 ತೇಜೋಂಶಸಂಭವಮ್ ||" (೧೦.೪೧). ಮಹಾಮಹಿಮರು,
 ಅಪಾರುಷೇಯವಾದ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ
 ಶಕ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸು, ಮನೋದೃಢತೆ, ಜಪ, ತಪಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಿ
 ಹೊಂದಿ ವಿರಾಜಿಸಿದರೆ, ಅಂತಹ ತೇಜೋಶಕ್ತಿಗಳು ನನ್ನ ಅಂಶಗಳೇ
 ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನ ವಾಣಿ.

‘ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋದ್ಯೇತವ್ಯಃ’ ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಪ್ರಮಾಣದಂತೆ
 ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ
 ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕ ಪಡೆದು ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ

ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅರ್ಹನಾಗ ಬೇಕು. ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಹ ತಿಳಿ-
 ಯುವವನಾಗ ಬೇಕು. ‘ಧರ್ಮಾತ್ಮುಖಂ ಚ ಜ್ಞಾನಂ ಚ
 ಯಸ್ಯಾದ್ಭಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ | ತಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್
 ಧರ್ಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ||’, ‘ಧರ್ಮೋ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ’,
 ‘ಧರ್ಮೋ ರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಿತಃ’ ಎಂಬ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರುತಿ
 ಪ್ರಮಾಣಗಳಂತೆ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟು
 ಕೊಂಡು, ಭಗವತ್, ಭಾಗವತ, ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯವರ್ಯರುಗಳ
 ದಿವ್ಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ನ್ಯಾಯಪಥದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅನುಷ್ಠಾನ-
 ದಲ್ಲಿಯೂ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ವಿರಾಜಿಸಿದ ಪರಮವೈದಿಕಶ್ರೇಷ್ಠರು,
 ಭಾಗವತೋತ್ತಮರು, ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು.

‘ಸ್ನಾನಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಜಪೋ ಹೋಮೋ ದೇವತಾನಾಂ ಚ
 ಪೂಜನಮ್ | ವೈಶ್ವದೇವಾತಿಥೇಯಂ ಚ ಷಟ್ಕರ್ಮಾಣಿ ದಿನೇದಿನೇ
 ||’, ‘ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತ್ಯುದಿತಂ ಧರ್ಮಮನುತಿಷ್ಠನ್‌ಹಿ ಮಾನವಃ | ಇಹ
 ಕೀರ್ತಿಮವಾಪ್ನೋತಿ ಪ್ರೇತ್ಯ ಚಾನುತ್ತಮಾಂ ಗತಿಮ್ ||’
 ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ
 ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರರಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅನ್ನರೂಪವಾಗಿ
 ವೈಶ್ವದೇವವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೈದಿಕ-ಸಂಪನ್ನರು.

‘ಸ್ವರೂಪ-ರೂಪ-ವಿಭವ-ಗುಣ-ಕರ್ಮಾಣಿ ಶಾಬ್ದೇಣಃ
 | ವ್ಯಾಚಕ್ಷೀತ ನಿಬದ್ಧೀಯಾತ್ ಶೃಣುಯಾದ್ವಿಲಿಖೇ ತ್ವರೇತ್ ||’
 ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣದಂತೆ ಸಲಕ್ಷಣಘನಪಾರಿಯಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ-
 ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ, ಶ್ರೀಶ್ರೀಶ್ರೀ ತಿಲ್ಲಸ್ಥಾನಂ ಶರಕೋಪ ರಾಮಾನುಜ
 ಮಹಾದೇಶಿಕ ಯೋಗಿವರ್ಯರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಚತುಷ್ಟಯಾದಿ ಅನೇಕ
 ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಲಕ್ಷೀಪ ಮಾಡಿ ಅಪಾರಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ, ಭಗವ-
 ದ್ರಾಮಾನುಜರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರ ವಿಶಿ-
 ಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸತ್ಯಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆಯೂ ಬಾರದಂತೆ
 ಧರ್ಮಪ್ರವಚನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವಿರಾರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರು ಇವರಲ್ಲಿ
 ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಲಕ್ಷೀಪಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ
 ಶ್ರೋತ್ರಿಯಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ-
 ಪ್ರಮಾಣಗಳು, ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯರುಗಳ ಸೂಕ್ತಿಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿ
 ರಂಜನೀಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ತುಲಸೀವನ ಪ್ರಾಂತ್ಯವು ಬೆಂಗಳೂರು
 ನಗರದ ಪ್ರಮುಖ ಬಡಾವಣೆಯಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಪ್ರಸನ್ನಕೃಷ್ಣ-
 ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಗೋಷ್ಠಿಯು ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ
 ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದು ಸೇವೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಮೊರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
 ಎಂತಹವರಿಗೂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಮನಸ್ಸಾಗಿ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
 ಶ್ರೀಯುತರೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣ-
 ವರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಸತ್ಯಧಾಕಾಲಕ್ಷೀಪಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ
 ಈಗಲೂ ಅನೇಕರು ಶ್ರೀಯುತರ ಬಗ್ಗೆ ಉನ್ನತಗೌರವವಿಟ್ಟು ನೆನೆಸಿ

ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವೇದ, ಪ್ರಬಂಧ ಪಾರಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರು ಭಾಗ ವಹಿಸಿ, 'ಅನುಹವಂ ಪರಿಹವಂ ಪ್ರತಿ ನಸ್ಸುಮನಾ ಭವ' । 'ಆಶುಶ್ರೀಶಾನೋ ವಿಶ್ವಾಹಾ ಶರ್ಮಯಚ್ಛತು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶಕುನಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಮಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಿಸಿ, 'ಅಭಿಗೀರ್ಭೀರ್ಯದತೋ ನ ಊನಂ ಭೂಯಿಷ್ಯಭಾಜೋ ಅಥ ತೇ ಸ್ಯಾಮ್' ಎಂಬಂತೆ ಪಾರಾಯಣಗಳು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಇನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ಪಾದಗಳು ಒಡೆದು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ನೋವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಪಾರಾಯಣಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೈವಭಕ್ತಿ, ನೈಜ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ವೈದಿಕಪರಾಕಾಷ್ಠತೆ ತೋರಿಸುವಂತಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಮಾಣಗಳಂತೆ, ಸುಸ್ವರವಾಗಿ, ಪದವಿಭಾಗಗಳೊಡನೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪೌರೋಹಿತೃವು ಬಹು ಇಂಪಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರದ್ಧಾ, ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಾ ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಆಶಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ' (೨.೪೭) ಎಂಬ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನ ಆಪ್ತನೆಯಂತೆ ಅಲ್ಪತ್ಯಪ್ತರಾಗಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ನೈಜ ಆತ್ಮಗುಣ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ವೈದಿಕಸಂಪನ್ನತೆ, ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಸರ್ವರೂ ಕೃತಜ್ಞರು.

ಇವರ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರೌಢವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಭೆ, ಪರಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಧರ್ಮವಿಚಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಂಸ್ಕೃತಮಹಾ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವೇದವಿಭಾಗದ ಪ್ರಬಂಧಕರಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆತು ಇದೇ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ಅಪಾರವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಠ, ಪ್ರವಚನಗಳು ಭಗವತ್ತೀತಿಯಾಗಿ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತರಾಗಿ ಸಂಸಾರಸಮೇತ ಭಗವನ್ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಲ್ಲೀನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸ್ಸದಾಚಾರಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಚ ಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮನಃ । ಸಮ್ಯಕ್ಸಂಕಲ್ಪಜಃ ಕಾಮಃ ಧರ್ಮಮೂಲಮಿದಂ ಸ್ಮೃತಮ್ ॥' ಎಂಬ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ ಸ್ಮೃತಿಪ್ರೋಕ್ತದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಸದಾಚಾರ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂಲಕವಾದುದು. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾ ಗತಿಃ' ಎಂಬಂತೆ ಧರ್ಮದ ಶಬ್ದವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹುಮಿಶಾಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಹೌದು. ಧೃತಿಗೆಡದೆ ಏಕಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂತಹಾ ಧರ್ಮಸಂಕಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದರೂ ಎದುರಿಸುವಂತಾಗಿರ ಬೇಕು.

'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ ಷಡಂಗೋ ವೇದೋದ್ಯೋಯೋ ಜ್ಞೇಯಶ್ಚ' ಎಂಬುದು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನ ಭಾಷ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಂತೆ ಉಪನಿತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಸಹಜವಾಗಿರುವುದು. 'ಷಡ್ವಿ-ರ್ಮನುಷ್ಯಚಿಂತಾನಾಂ ಸಪ್ತಮಂ ದೈವಚಿಂತನಂ' ಎಂಬಂತೆ, ತಾವು ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಕ್ಷೇಶ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದು ಉದ್ಭವಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮ, ನೀತ್ಯಾರ್ಥನಿಷ್ಠಾ, ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ನೇರ ವಿರೋಧವಾದದ್ದಾಗಿ ಸ್ಥೈರ್ಯ-ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗ ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಬಂದರು. ನಿಷ್ಕಾವಂತ, ವೈದಿಕ, ತ್ಯಾಗಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಗಳಾಗಿ ಇಡೀ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಮೇರುಪರ್ವತದಂತೆ ಉತ್ತುಂಗಶಿಖರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸಿದವರಾದರು.

ಏತನ್ಮಧ್ಯೇ ಕ್ಷಿಪ್ತಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಅನಾಹುತ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ, ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೇ ವಿಪರೀತ ತೊಂದರೆಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಬಹಳವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು, ಹಿತೈಷಿಗಳೂ ಚಿಂತೆಗೀಡಾದರು. 'ಧಿಗ್ವಲಂ ಕ್ಷುಪ್ತಿಯಬಲಂ ಬ್ರಹ್ಮತೇ-ಜೋಬಲಂ ಬಲಂ । ಏಕೇನ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡೇನ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಹತಾನಿ ಮೇ ॥' ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹವಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ಹೇಗೆ ವಿಪತ್ತು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಿಷ್ಕಾಮಯೋಗಿಯಾಗಿ ಕರ್ಮಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಮಹಿಮರಿಗೆ ಎಂದೂ ಅಹಿತಕರ ಘಟನೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಸಜಾತಿವೈರಿ ಚತ್ವಾರಿ ಶ್ವಾನಸಿಂಹಗಜ ದ್ವಿಜಾಃ' ಎಂಬಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವವು. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ಕೊಡಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರಂತೆ. ಪ್ರತೀಕಾರಭಾವನೆ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದಂತಹಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಇನ್ನೂ ಬಾಲ್ಯದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು, ಹಿತಚಿಂತಕರು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇವರ ಮನಸ್ಸೊಪ್ಪಿಸಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಾದರೂ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಸುತರಾಂ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, 'ತ್ವಯಿ ರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಕೈಃ ಕಿಮನ್ಯೈಃ, ತ್ವಯಿ ಚಾರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಕೈಃ ಕಿಮನ್ಯೈಃ । ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತಧೀಃ ಶ್ರಯಾಮಿ ನಿತ್ಯಂ ನೃಹರೇ ವೇಗವತೀತಟಾಶ್ರಯಂ ತ್ವಾಮ್ ॥' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವರಲ್ಲವೇ? ನಾನೂ ಸಹಾ ನನ್ನ ಕುಲದೈವವಾದ ನೃಸಿಂಹನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕೈಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. 'ವಿಪದಃ ಸಂತು ನಃ ಶಶ್ವತಾ ತತ್ರ ತತ್ರ ಜಗದ್ಗುರೋ । ಭವತೋ ದರ್ಶನಂ ಯತ್ಸಾದ-ಪುನರ್ಭವದರ್ಶನಮ್ ॥' ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ

ಕುಂತಿಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವುದನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆಯದಂತೆ ಆಗಾಗ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಬರಬೇಕು. ನಿರಂತರ ಭಗವದ್ಭಾವನಕ್ಕಾಗಿ ಇದೇ ಸಾಧನ. ಕಾರಣ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆಯುವ ಸಂಭವವೂ ಉಂಟೆಂಬುದಾಗಿ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾದರೂ ಧೃತಿಗೆಡಬಾರದು, ವಿವೇಕಸ್ಥನಾಗಿ 'ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಚ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯೇ ಭಯಾಭಯೇ | ಬಂಧಂ ಮೋಕ್ಷಂ ಚ ಯಾ ವೇತ್ತಿ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಾ ಪಾರ್ಥ ಸಾತ್ವಿಕೀ ||' 'ಅಯಥಾವತ್ಪ್ರ-ಜಾನಾತಿ ಬುದ್ಧಿಃ ಸಾ ಪಾರ್ಥ ರಾಜಸೀ' (೧೮.೩೦.೩೧) ಎಂಬ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಉಂಟೇ? ಸುಖಕಾರತತ್ವ-ದಲ್ಲಿ ಚೇತನನು ನೆನೆಸಬೇಕಾದರೆ ವಿವೇಕಪ್ರಧಾನವಾಗಿ, ವಿವೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳೇ, ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಸಂಪತ್ಸಾಧನ. ಈ ಮಾರ್ಗವೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ, ಇಹಪರಕ್ಕೂ ಸಾಧನವಲ್ಲವೇ? ಎಂಬುದಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆರೈಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, 'ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣ ವ್ರತೀ ಮಾಂ ನ ವಿಹಾತುಂ ರಣಪುಂಗವಾರ್ಹಸಿ ತ್ವಮ್ | ವಿದಿತಂ ಭುವನೇ ವಿಭೀ-ಷಣೋ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಾವಣ ಇತ್ಯುದೀರಿತಂ ತೇ ||' ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಭಗವಂತನು ಆತನನ್ನೇ ನಂಬಿರುವವರಿಗೆ ಆತನ ರಕ್ಷಣೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತೆ. ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಎಂದೂ ತ್ಯಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯವಾಗಿರಬೇಕಷ್ಟೆ.

'ಅನನ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಯು-ಪಾಸತೇ | ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾ-ಮ್ಯಹಂ ||' (೯.೨೨) ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಗವಂತನೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿರುವವರ ರಕ್ಷಣೆ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಾದಿಗಳು ನನ್ನದಾಗಿರಲಿ ಎಂಬ ಅಭಯಪ್ರಧಾನನಾಗಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರನಾಗಿ ಆತನೇ ಪಾಲಕನಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ-ರಲ್ಲಿಯೂ ಕಳಕಳಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಪರಮಾಪ್ತರಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಗವಂತನು ಸಮಸ್ತ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಲೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರಂತೆ. ಅಪಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರಂತೆ. ಇವುಗಳು ಶ್ರೀಯುತರು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪೂಜ್ಯತೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಯದ್ವಾಚಾ ವದತಿ | ತತ್ಕರ್ಮಣಾ ಕರೋತಿ' ಎಂಬ ನೇರ ಹೃದ-ಯವಂತರು. ನೈಜಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮವೈದಿಕಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞರಾಗಿ ನಮ್ಮ ವೈಷ್ಣವ-ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆ ಇದು.

'ಸಿದ್ಧಂ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯೇ ಸ್ಥಿರಧಿಯಮನಘಂ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠಂ ಸತ್ಪತ್ನಂ ಸತ್ಯವಾಚಂ ಸಮಯನಿಯತಯಾ ಸಾಧುವೃತ್ಯಾ ಸಮೇತಮ್ | ಡಂಭಾಸೂಯಾದಿಮುಕ್ತಂ ಚಿತವಿಷಯಗಣಂ ದೀರ್ಘಬಂಧುಂ ದಯಾಳುಂ ಸ್ಥಾಲಿತ್ಯೇ ಶಾಸಿತಾರಂ ಸ್ವಪರಹಿತಪರಂ ದೇಶಿಕಂ ಭೂಷ್ಣುರೇಷ್ವೇತ್ ||' ಎಂಬಂತೆ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಆಚಾ-ರ್ಯನ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯನ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಂತೆ ಆಚಾರ್ಯ-

ನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಅಷ್ಟೂ ಉತ್ತಮಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ನಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟಾ-ದ್ವೈತ ವೈಷ್ಣವ-ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿಪ್ರಾಯರಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮಸಂಪನ್ನರು, ಶುದ್ಧಾತ್ಮರು.

'ಸ್ವತ್ವಮಾತ್ಮನಿ ಸಂಜಾತಂ ಸ್ವಾಮಿತ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಸ್ಥಿತಂ', 'ದಾಸಭೂತಾಃ ಸ್ವತಃ ಸರ್ವೇ ಹ್ಯಾತ್ಮಾನಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ', 'ತಥಾಪಿ ಪುರುಷಾಕಾರೋ ಭಕ್ತಾನಾಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಸೇ', 'ಸರ್ವೈರ್ಮುಕ್ತೈಶ್ಚ ಸೇವಿತಾ' ಎಂಬಂತೆ ನಿರುಪಾಧಿಕಶೇಷಭೂತರಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನೇ ಆಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಭಗ-ವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ವೇದಧರ್ಮಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ಯೋಗ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ತನ್ನ ಧರ್ಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ, ನಿಷ್ಠೆಯ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಾಗದೇ ಭಗವತ್ಪ್ರೇರಣೆ-ಯಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊರಬಂದ ಮೇಲೆ ಆ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಸಲಹಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. 'ಶೇಷಾಯುಷ್ಯಪಿ ಶೇಷಿದಂಪತಿ ದಯಾ ದೀಕ್ಷಾಮುದೀಕ್ಷಾಮಹೇ', 'ನೃಸ್ಯ ತ್ವತ್ಪಾದಪದ್ಮೇ ವರದ ನಿಜಭರಂ ನಿರ್ಭರೋ ನಿರ್ಭಯೋಸ್ಮಿ' ಎಂಬಂತೆ ಪರಮಪುರುಷನ ಅಪ್ರಾಕೃತ ದಿವ್ಯಮಂಗಳಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ಪರಮ-ದೈವವೆಂದು ಆರಾಧಿಸಿ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರರಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸಿ ಬಹು ಆತ್ಮಗುಣವುಳ್ಳ ಶುದ್ಧಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಅವರ ಸಾಧನೆಯೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹಾ ಮಹಾಪುರುಷರ ಶತಮಾನತಿರುನಕ್ಷತ್ರ-ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರ ಪರಮಧರ್ಮವಾದುದು, ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀವೇಂಕಟಾದ್ರಿನಿಲಯಃ ಕಮಲಾಕಾಮುಕಃ ಪುಮಾನ್ |

ಅಭಂಗುರವಿಭೂತಿಸ್ವರಂಗಯತು ಮಂಗಳಮ್ ||

ಶ್ರುತಿಷು ಸ್ಮೃತಿಷು ಪ್ರಮಾಣತತ್ತ್ವಂ

ಕೃಪಯಾಲೋಚ್ಯ ವಿಶುದ್ಧಯಾ ಹಿ ಬುಧ್ಯಾ |

ಅಕರೋಃ ಕಿಲ ದಿವ್ಯಭಾಷ್ಯರತ್ನಂ

ಜಯ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶ ನಿತ್ಯಧಾಮ್ನಿ ನಿತ್ಯಮ್ ||

ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಸಾರ್ವಜ್ಞಸರ್ವಸ್ವಪ್ರಮುಖಾನ್ ಗುರೂನ್ |

ಮಂಗಳಾಶಾಸನಪರಾನ್ ಮಹಿತಾನನಿಶಂ ಭಜೇ ||

ಮಂಗಳಾಶಾಸನಪರೈಃ ಮದಾಚಾರ್ಯಪುರೋಗಮೈಃ |

ಸರ್ವೈಶ್ಚ ಪೂರ್ವೈರಾಚಾರ್ಯೈಃ ಸತ್ಯತಾಯಾಸ್ತು ಮಂಗಳಮ್ ||

ಭದ್ರಂ - ಶುಭಂ - ಮಂಗಳಮ್

ನಾ ಕಂಡ ಆಚಾರ್ಯ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜಿ. ವರದರಾಜ ತಿರುಮಲೆ, ವಕೀಲರು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾನುಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ |

ಶ್ರೀಮತೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಹಯಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ |

ಮಾನವನಿಗೆ ಮೊದಲ ಆಚಾರ್ಯ ಯಾರು ? ತಾಯಿ ಎಂದೇ ಉತ್ತರ. ತದನಂತರ ತಂದೆ. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವರು. ಹೆಚ್ಚಾದ ಜ್ಞಾನ ಕೊಡುವವರೂ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಕೊಡುವವರೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಲೌಕಿಕವಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವವರನ್ನು, ಅಂದರೆ College Teachers, ಆಚಾರ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕವಾದ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಮರ್ಯಾದೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದ-ಲ್ಲಂತೂ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಮೆಡಿಕಲ್ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಅಪಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ. ಶಿಷ್ಯವಿತ್ತಾಪ-ಹಾರಕರೇ ಇವರೆಲ್ಲಾ. ಶಿಷ್ಯಚಿತ್ತಾಪಹಾರಕರು ಎಲ್ಲೋ ಬಹಳ ವಿರಳ-ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವತಃ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಕೊಡಲು ಸಾಮ-ರ್ಥ್ಯವಿರುವವರೇ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ, ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ-ವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಒಂದಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ -

"ಶಿಷ್ಯಾ ಕ್ರಿಯಾ ಕಸ್ಯಚಿದಾತ್ಮಸಂಸ್ಥಾ,

ಸಂಕ್ರಾಂತಿರನ್ಯತ್ರ ವಿಶೇಷಯುಕ್ತಾ |

ಯಸ್ಯೋಭಯಂ ಸಾಧು ಸ ಶಿಕ್ಷಕಾಣಾಂ

ಧುರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಿತವ್ಯ ಏವ ||"

(ಕಾಳಿದಾಸ - ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ.) ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಜನರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹುಡುಕಬೇಕು.

ನನಗೆ ಮನೆಗೇ ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರವೇ ಬಂದಿತು. ಇದಾಗಿದ್ದು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ. ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಈ ಜ್ಞಾನ-ಭಂಡಾರವು. ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಪರಿಚಯವು. ವೇದಜ್ಞಾನದ ಗಣಿಯು. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಪರಾವತಾರವು. ವೈದಿಕ ಮನೆ-ತನದ ಸಿರಿಯು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ, ನಮ್ರತೆ, ವಿನಯಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರೇ ಇವರು. ಆರ್ಥಿಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಗಳಿದ್ದರೂ, ಮೇಲೆ ತೋರಿಸದೆ ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛೆ ಎಂದು ನಂಬಿರುವ ಶಿವಾಮಣಿಯು. ನನ್ನ ತಂಗಿಯರಿಗೂ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀ-ಯರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಿಂದನೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆದವರು, ಈ ಆಚಾರ್ಯರು. ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ-ಪಾರಾಯಣ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸೀತೆಗೆ ಬಂದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೆನೆದು ಈ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಅತ್ತರು. ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹೀಗೆ.

ನಾನು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಯೋಗ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಸತತವಾಗಿ ಪಾಠ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಧ್ಯೆ ನಾನು ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು, "ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಪರಾಜಯವು ಗುರುವಿಗೆ ಕೀರ್ತಿಯು, ಕೇಳು, ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೇಳು" ಎಂದರು. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಉತ್ತರವೀಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಚಿತ್ತಾಪಹಾರ-ಕರೇ ಈ ಆಚಾರ್ಯರು. ಇವರ ಅಳಿಯಂದಿರಾದ ದಿ || ಶ್ರೀಮಾನ್ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯರೇ ನನಗೆ ಕ್ರಮಾಂತ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ವಿಕಾಸ ಗೊಳ್ಳಲು ಈವರೆಗೆ ಕಾರಣರು. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಬರೆದರೂ ಸಾಲದು. ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರು.

ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ರೋಗಗ್ರಸ್ತರಿಗೆ ವಾಸಿಯಾಗಲೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ವಿಧಿಯಂತೆ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚಂದ್ರ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡಿಸಲು, ದಾತೃವಿಗೆ ಶೀಘ್ರವೇ ಆರೋಗ್ಯವಾಯಿತು. ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರೇನೇ ಫಲವು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು, ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಶುಭವಾಗಲೆಂದು, ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಮಹಾತ್ಮರ ಕೆಲಸಗಳು ವರ್ಣನಾ-ತೀತವು. ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಸಂಪತ್ತು, ಆಯುಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಿದೆ ಶಾಸ್ತ್ರವು.

"ಗುರುಂ ಪ್ರಕಾಶಯೇತ್ ಧೀಮಾನ್

ಮಂತ್ರಂ ಯತ್ನೇನ ಗೋಪಯೇತ್ |

ಅಪ್ರಕಾಶಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ

ಕ್ಷೀಯೇತೇ ಸಂಪದಾಯುಷೀ ||"

ಗುಣವಂತರೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳುವರು. ಹೇಗಾದರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಈ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ P. ರಾಮಾನುಜಂರವರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಶ್ರೀ ನಾ ಕಂಡ ಆಚಾರ್ಯರು

ಹೆಚ್. ಆರ್. ರಾಮಾನುಜಮ್

ಅಧೀತಾಧ್ಯಯವೇದಂ ತಂ ದ್ರಾವಿಡಾಮ್ನಾಯಪಾರಗಮ್ |

ಪರಾಂಕುಶಗುರುಂ ವಂದೇ ಶಿಷ್ಯಾಚಾರೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್ ||

ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಅಭಿಷೇಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿತ್ತು. ಆಗ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರು ಸುಸ್ವರವಾಗಿಯೂ, ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿಯೂ ವೇದಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ನಾನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ಸಲ ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಎದುರಿಗೆ ವೇದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಗಬಾರದೇ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯಿತು. ಮೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಆಸೆಯನ್ನು ನನ್ನ ತೀರ್ಥರೂಪರಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿದೆ. ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಘನಪಾಠಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನನಗೆ ವೇದಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅವರೂ ಉದಾರಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನನಗೆ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಲು ಒಪ್ಪಿದರು. ಸದ್ಗುರುಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಲಭಿಸುವುದೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಸದ್ಗುರು ಲಭಿಸಿದ್ದು ನನಗೆ ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಟಾಟಾ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ಚಿಕ್ಕಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಬಳಿ ತುಲಸೀತೋಟದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ವಠಾರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮೊದಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ವೇದಪಾಠ ವೇದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಬಂದ ನಂತರ ಈ ನಿಯಮ ಉತ್ತವಾಯಿತು. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ರಾಜಿನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಆಗದಂತೆ ಇರುವ ವರೆಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೇ ಸಂಚಕಾರ ಬರುವಂತಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ತಾನೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಷ್ಠಾನ ಸಾಧಿಸಬಹುದು? ಸಂಸಾರಸ್ಥರಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ನೂ ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವಾಗ, ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರದ್ಧೆಯ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದರು. ಇದು ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಗತಿ.

ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಟಾಟಾ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನ ರಜಾ ದಿನಗಳೇ ಆಗಬೇಕು. ಮೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನಧ್ಯಯನದ ದಿನಗಳು, ಪ್ರಥಮೆ, ಅಷ್ಟಮಿ, ಚತುರ್ದಶೀ, ಪೌರ್ಣಮಿ ಮತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ತಿಥಿಗಳು ಎರಡು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ, ಎರಡು ದಿವಸಗಳೂ ಸಹ ಅನಧ್ಯಯನಗಳೇ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ದಿವಸಗಳೇ ಅಲ್ಪ. ಇಷ್ಟು ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿದ್ದರೂ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಪೂರ್ವೀಕರು ವೇದಪಾರಂಗತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಆಹಾರ ನಿಯಮ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಯಮ ಪಾಲನೆಯಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೇಧಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು. ಅನಧ್ಯಯನದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಕಲಿಯ ಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದ ಸುಂದರಕಾಂಡ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದರು. ಅದು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದ ಹನುಮಂತ ವಾನರರಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದುದು.

ಸಾ ಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ತನ್ವಂಗೀ ತದ್ವಿಯೋಗೇನ ಕರ್ತೀತಾ |
ಪ್ರತಿಪತ್ವಾತಲಿಸ್ಯ ವಿದ್ಯೇವ ತನುತಾಂ ಗತಾ || (೫೯.೧೯)

ಅಂದರೆ, ಆ ಸೀತೆಯು ಸ್ವಭಾವತಃ ತೆಳಗಿದ್ದರೂ, ರಾಮನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಥಮೆಯ ದಿನ ಪಾಠ ಮಾಡುವವನ ವಿದ್ಯೆಯಂತೆ ಕೃಶಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು. ಆಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ವೇದಪಾಠವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಳದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಸಹ ನಿರ್ದೇಶನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇದದ ಅನಧ್ಯಯನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಬಂಧದ ಲಘುನಿತ್ಯಾನುಸಂಧಾನಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಾಲಾಯಿರ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದು ಉಭಯವೇದಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದರಷ್ಟೆ.

ಪಾಠಕ್ರಮ ಹೇಗೆಂದರೆ - ಹೃದ್ಗತವಾದ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳುವುದು. ಅದಂತೆಯೇ ನಾನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಹಾಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು. ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸ್ವರವನ್ನು ನಾನು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಉಚ್ಚರಿಸದೆ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದೆ. ಆಗ ಅವರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಹೇಳಿದ ತಪ್ಪು ಸ್ವರವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಲೇಖನಿಯಿಂದ ತಿದ್ದಿದರು. ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಪಡ ಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಈ ಕಾಲದವನಾದ್ದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕದ ಪಾಠವೇ ಸರಿಯೋ ಅಥವಾ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸರಿಯೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನಪಟ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಯೋ ಏನೋ, ಆಚಾರ್ಯರೇ ನನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಮುದ್ರಣದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಶಯ ಪರಿಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಪಾಠವೇ ಸರಿಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನೇ ನೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಅದು ತಪ್ಪು ಎನ್ನುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಆಚಾರ್ಯರಿಗಿದ್ದದ್ದು ಅವರು ಘನಪಾಠಿಗಳಾಗಿದ್ದುದಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ವ್ಯಾಸ ಶಿಕ್ಷೆ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿ

ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾಂಡಿತ್ಯ. ಪಾಠದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುತಾಗಿಯೇ ಎಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದ ಮುದ್ರಣದ ದೋಷವನ್ನು ತಿದ್ದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವೇದಪಾಠಕರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಿದರು - 'ಗೀತೀ ಶೀಘ್ರೇ ಶಿರಃಕಂಪೀ ತಥಾ ಲಿಖಿತಪಾಠಕಃ .' (ಪಾ.ಶಿ. ೩.೨) ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗಚೇಷ್ಟೆ - ತಲೆ ಆಡಿಸುವುದು. ತಲೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ವಿಧಾನ - ಒಂದು ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ಎರಡು ಹೋಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಒಂದು ಹೋಳನ್ನು ವೃತ್ತಾಕಾರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರುವಂತೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡು, ಅದು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ವೇದಪಾಠ ಮಾಡುವುದು. ಹೀಗೆ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿ ವೇದಪಾಠ ಮಾಡಲು ಎಷ್ಟೋ ವಿಧಾನಗಳು. ಆಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದವರು.

ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವೇದಾಭ್ಯಾಸ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳು ಮಾತ್ರ ಜರುಗಿತು. ನಂತರ ನನಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿ ಅವರ ಬಳಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸುವ ಸುಯೋಗ ತಪ್ಪಿತು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಆಚಾರ್ಯರಂತೆ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಆ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆಚಾರ್ಯರು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯತೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕ (೧೨.೧೦೯) ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಏನೆಂದರೆ -

**‘ಧರ್ಮೇಣಾಧಿಗತೋ ಯೈಸ್ತು ವೇದಸ್ಸಪರಿಭೃಂಹಣಃ |
ತೇ ಶಿಷ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಶ್ರುತಿಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಹೇತವಃ ||’**

ಆಚಾರ್ಯರು ಧರ್ಮದಿಂದ ವೇದವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಶಿಷ್ಯಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರು.

ಆಚಾರ್ಯಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ -
**‘ಅಚಿನೋತಿ ಹಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಆಚಾರೇ ಸ್ಥಾಪಯತ್ಯಪಿ |
ಸ್ವಯಮಪ್ಯಾಚರೇದ್ಯಸ್ತು ಸ ಆಚಾರ್ಯ ಇತೀರಿತಃ ||’**

ಅಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಕ್ಕರಿಸುವವನು, ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವವನು, ಮತ್ತು ತಾನೂ ಅಂತೆಯೇ ಆಚರಿಸುವವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಎರಡು ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಎಷ್ಟು ದುಷ್ಕರವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆಚಾರ್ಯರಾದರೋ, ತಾವು ಶಿಷ್ಯಾಚಾರಸಂಪನ್ನರಷ್ಟೇ ಆಗಿರದೇ, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಶಿಷ್ಯಾಚಾರಸಂಪನ್ನರಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಅವರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯ - ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು

ತಿರುನಾರಾಯಣಪುರಂ ಅರೆಯರ್ ಶ್ರೀರಾಮಶರ್ಮಾ

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದಿಸುವ ಗಳಿಗೆಗಳೂ ಉಂಟು. ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರೂ ಅಹುದು. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಶ್ರೀ||ಉ||ವೇ|| ಫನಪಾರಿ ದಿವಂಗತ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು.

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಚಂಚಲ-ಚೇಷ್ಟೆಯ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಇರುವ ಸಹಜವಾದ ಕಾಲ. ಆದರೂ ಕೆಲವರ ಎದುರಿಗೆ ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಬುದ್ಧಿಯಾಗಲಿ ಚಂಚಲತೆಯಾಗಲಿ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ - ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ದೈವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಃಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಗಡಿಯಾರಗಳನ್ನೂ, ರಿಸ್ಕ್ ವಾಚುಗಳನ್ನೂ, ಕಾರುಗಳನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ದೂರದಿಂದಲೇ ಸ್ವಬ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರ ಪವಾಡ ಎಂತಹುದಿರಬಹುದು ? ಎಂದು. ಯಾವ ಪವಾಡವನ್ನೂ ಮಾಡದೆಯೇ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳಬಹುದು!

ನನ್ನ ಮಾತಾಮಹರು ಮೇಲುಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದ್ದರಂತೆ. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿಯೂ ತಪ್ಪು ಹೇಳುವುದಾಗಲಿ ತಿರುಗು-ಮುರುಗು ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಕಲಹ-ಗಲಾಟೆ ಮಾಡುವುದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯಾಗದ ನಿಯಮಬದ್ಧವಾದ ಸಾಧುಜೀವನ ಇಂತಹವರದು. ಇಂತಹವರೇ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು. ವೇದದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ಇಂತಹ ಅದ್ವಿತೀಯರು.

ಇವರು ಯಾರು ಎಂತಹವರು ಯಾವ ಊರಿನವರು ಎಂಬ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಆ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೂ ಇವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೆದರಿಕೆ ಅಲ್ಲ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿ ನನ್ನ ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಿಂತು ಹೋಗಿ ಇವರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಗಮನಿಸುವ ಭಾವ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ವಿಚಾರಗಳು ಅರ್ಥವಾಗುವ ವಯಸ್ಸು ನನ್ನದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಭಯವೇದಾಂತ ಪ್ರವರ್ತನ ಸಭೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನಾನು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಆರು ವಯಸ್ಸಿಗೇ ಉಪನ-

ಯನವಾಗಿದ್ದು ನಾನು ಎಂದೂ ಸ್ಕೂಲಿಗಾಗಲಿ ಪಾಠಶಾಲೆಗಾಗಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಲೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲೇ ತಾತನ ಬಳಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಬಳಿ ವೇದ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೇಳಿ-
ದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನೇ ಮತ್ತೆರಡು ಸಲ ಜೋರಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳುವುದಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತು. ಸುಮಾರು ಇಂದಿಗೆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು ಇದು.

ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸಭಾಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವರು ಇತರರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ. ಅವರ ಮುಖ ಅಷ್ಟು ಸುಂದರವಲ್ಲವೆಂದರೂ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಟ್ಟ ಪಂಚಕಚ್ಚಿ, ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೇಲ್ವಸ್ತ್ರ, ಉಳಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪವೀತದಂತೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಅದೇ ಮೇಲ್ವಸ್ತ್ರ ಯೋಗವೇಷ್ಟಿ, ದ್ವಾದಶೋರ್ಧ್ವಾಪುಂಡ್ರ, ತೆರೆದೂ ಮುಚ್ಚಿದಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ನೆಲ ನೋಡುತ್ತಾ ದೇವರ ಹಿಂದೆ ವೇದಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಡೆಯುವುದು, ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಗಮನದಲ್ಲಿದ್ದುದು ನೆನಪು.

ಇವರು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂಪಾಕ ಅಥವಾ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿ ಪ್ರಸಾದವೇ ಊಟ. ಇವರು ಯಾವ ಒಂದು ಪಂಡಿತಾಡಂಬರದ ಘಟಾಟೋಪದ ಶಾಲುವನ್ನಾಗಲಿ, ಕುಂಡಲವನ್ನಾಗಲಿ ಕಂಕಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಸರವನ್ನಾಗಲಿ ಧರಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ಕಾಣೆ. ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಸಾಧು ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಹಾರೀತಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಸಲ್ಲುವ ಸಾದಾ ಕೆಂಪಂಚಿನ ೧೦+೬ ಮೊಳಗಳ ಎರಡು ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆ 'ವೇಷ್ಟಿ' ಮಾತ್ರ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತುಂಡುವಸ್ತ್ರ ಇದ್ದಿರಬಹುದು.

ನನಗೆ ವಯಸ್ಸು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬಂದಾಗಲೂ ತುಳಸಿತೋಟ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ತಲೆ ಕೂದಲಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಇವರು ಎಂದೂ ಹಚ್ಚಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ? ಹೊಳಪಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಚುವುದೆಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಶಿಖಿಯು ಮಾತ್ರ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವಶವಾಗಿ ಕಟ್ಟಹಾಕಿದ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳಂತೆ ಕೆದರಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಗಾಗಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗಾಗಲಿ

ಸಾಬೂನು ಸೋಡಾ ಉಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದವರಲ್ಲ ಇವರು. ಬಿಳಿಯ ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಬೂದುಗಪ್ಪಿನ ಇವರ ಮೈ ಎರಡೂ ಕಂದು ಕೆಂಚು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದವಷ್ಟೇ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳ ಸಹಜ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಲೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ! ನನಗೆ ಈಗ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ರೈಕ್ಷಮುನಿಯ ಗೃಹಸ್ಥಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕೆ ಇವರನ್ನು ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತೇನೋ! ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯ ಭೂಷಿತವಾದ ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನ ಇವರದು.

ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದಟ್ಟದರಿದ್ರರೆಂದು ಯಾವುದೋ ಗೊಡ್ಡು ವೈದಿಕ ಎಂದು ವೇಷದಿಂದ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇವರು ನಿತ್ಯದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಇದನ್ನೇ ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೇ! ಈ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತುಂಬಿದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ. ಅಸಂತೋಷ, ಕೋಪ, ನಿಂದೆ ಎಂದೂ ಇವರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಅಸಂತುಷ್ಣೋ ದ್ವಿಜೋ ನಷ್ಟಃ ಸಂತುಷ್ಟ ಇವ ಪಾರ್ಥಿವಃ | ಸಲಜ್ಞಾ ಗಣಿಕಾ ನಷ್ಟಾ ನಿರ್ಲಜ್ಜೇವ ಕುಲಾಂಗನಾ' ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆನೆದರೆ. ಇವರು ತನಗೆ ಸಾಲದು, ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸಾಲದು, ವೈಭೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಲದು ಎಂದು ಸಂಪಾದಿಸಹೊರಡುವ; ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನಷ್ಟ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಜನ ಅಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀಚಾಮ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾ ಪೂರ್ವಾಪರಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತಿದ್ದರೂ 'ಪುರೋಹಿತವೃತ್ತಿ' - ಜೀವನವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ 'ಬಹುಕುಟುಂಬಿ'ಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೂ ಬಹುಪುತ್ರವಂತರಾಗಿದ್ದವರು ಇವರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಶಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನರ್ಹರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ನಿಯಮವು ಸರಕಾರದಿಂದ ಜಾರಿಯಾದಾಗ; ಈ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡೆನೆಂದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯದ ಆ ಉದ್ಯೋಗವೊಂದನ್ನು ನಿರುದ್ವೇಗದಿಂದ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದವರು ಇವರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದರೂ ಇವರು ಯಾರನ್ನೂ ಬೇಡದೆ, ಬಯಸದೆ, ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಧರ್ಮ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದರು. ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವದವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ನಮಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಇವರಿಗೆ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಾಸ ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಖಾಲಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು

ಇವರಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಾಸಕ್ಕೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇನೋ! ಇವರು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಪೈಪ್ ಲೈನ್ ಗೀತಾಂಜಲಿ ಟಾಕೀಸ್ ಬಳಿಯ ಹಳೆಯ ಸ್ಥಂ ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬಚ್ಚಲ ಪಕ್ಕದ ಗಿಡಿಸಲು ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲೇ ಜೀವನವನ್ನು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿದರು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ನನಗೂ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಇನ್ನುಳಿದ ಅವರ ಜೀವನದ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳು ಅನೇಕ ಉಂಟಾದರೂ ಅವರ ಸಾತ್ವಿಕ ಧೈರ್ಯ ಅಚಲ.

ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮೇಲುಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಂತೆಯೇ ಅನೇಕ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನರಿತು ಎಂದಿಗೂ ಮೈಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಲೋಹ ಸಂಬಂಧದ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಜರಿ ಪಂಚೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ. ರೇಷ್ಮೆ ಉಡಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ||ಉ||ವೇ||ಕೈಂಕರ್ಯಂ ಶೆಲ್ವನಾರಣ್ಯಂಗಾರ್, ಕಾಳಮೇಘಾಚಾರ್, ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್, ಅವರ ಪುತ್ರರಾಗಿದ್ದ ವಿ.ಟಿ. ತಿರುನಾರಣ್ಯಂಗಾರ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮೈಸೂರಿನ ಕಳಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಐಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಸಾದ ಉಡುಪು ಸಾದ ಜೀವನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದವರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರಲ್ಲದ ಎಸ್.ಆರ್ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರೂ ಮದರಾಸಿನ ಮೈಲಾಪುರ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವೇದಭಾಷ್ಯ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಇಂತಹ ಸಾದಾ ಜೀವನ ವೇಷಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಮಹಾತ್ಮರೆನಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಸತ್ಯಸಂಧರಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ನಮ್ಮ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರಂತಹ ಜನರೂ ಮಹಾತ್ಮರೇ. ಇಂತಹ ವೈರಾಗ್ಯಭೂಷಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದುದಕ್ಕೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ಇವರ ನೆನೆಪೇ ಈ ದಿನ ನನ್ನ 'ವೈಕುಂಠ ಏಕಾದಶಿ-ಗೀತಾ ಜಯಂತಿ'ಯ ಉಪ = ಸಮೀಪ, ವಾಸ = ಇರುವ ವ್ರತವಾಯಿತು. (ದಿ. ೨೨.೧೨.೨೦೦೪ ಸೌಮ್ಯವಾಸರ).

ಇಂತಹ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರನ್ನೂ ನೆನೆದು ನಿಮಗೂ ನೆನಪಿಸಿದರೆ, ಅಥವಾ ಅವರ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಭಾವವನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದರೆ, ನಾಳೆಯ ದ್ವಾದಶೀಪಾರಣೆಯೂ ಇದೇ ಆಯಿತು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಧನ್ಯರಲ್ಲವೇ! ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲು ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ||ಉ||ವೇ|| ವೇದ-ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಪಿ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಅವರಿಗೂ ಅವರ ಸಹಾಯಕಿ ಚಿ||ಸೌ || ಪದ್ಮಿನಿಗೂ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವೆನು.

ಶ್ರೀ ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು

ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ. ಲಕ್ಷ್ಮೀತಾತಾಚಾರ್ಯ, ಮೇಲುಕೋಟೆ

ಮಾನವ ಜನ್ಮ ದೊಡ್ಡದು. ಸಾವಿರಾರು ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಯಾವುದೋ ಸುಕೃತವಿಶೇಷದಿಂದ ಮಾನವ ಜನ್ಮ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಮಾನವ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಬಹಳ ವಿರಳ.

ದುರ್ಲಭೋ ಮಾನುಷೋ ದೇಹಃ ದೇಹಿನಾಂ ಕ್ಷಣಭಂಗುರಃ |

ತತ್ರಾಪಿ ದುರ್ಲಭಂ ಮನ್ಯೇ ವೈಕುಂಠಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ ||

ಎನ್ನುತ್ತವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು. ನೀರ ಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ, ಕ್ಷಣಕಾಲ ಮಾತ್ರವಿರುವ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ದೊರೆತರೂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅವನ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವುದು, ಇನ್ನೂ ದುರ್ಲಭ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಮಹನೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಉ. ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರು. ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರು. ಕೇವಲ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅಕ್ಷರಶಃ ಉಭಯ-ವೇದಾಂತಪ್ರವರ್ತಕಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು. ಇಂತಹ ಮಹಾ-ಮಹಿಮರು ಸರ್ವದಾ ಸ್ಮರಣೀಯರು.

ಶ್ರೀ. ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರಂತಹ ಹಿರಿಯ ಚೇತನರ ಮುಂದೆ, ನಾನೊಬ್ಬ ಕಿರಿಯ ಚೇತನ. ಅವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರೌಢಿಮೆ ಎಲ್ಲಿ! ನನ್ನಂತಹ ಅಕಿಂಚನನ ಅಲ್ಪಜ್ಞತ್ವವೆಲ್ಲಿ! ಆದರೂ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ, ನನ್ನ ಸುಹೃದ್ವೃಣಿ ಶ್ರೀ ಉ.ವೇ. P. ರಾಮಾನುಜಂ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಆದೇಶದಂತೆ, ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ.ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಕಟ್ಟಾ ವೈದಿಕರು. ಶಿಖಾಯಜ್ಞೋಪವೀತದ್ವಾದಶೋರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧಾರಿಗಳಾದ ಇವರನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ, ಇವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗದೆ, ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಭಯವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆಳವಾದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತವೇದ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡವೇದಗಳು ಅವರಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕ. ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸನಾತನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಪರರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಂಕುಶವಾಗಿದ್ದವರು.

ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ, ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ವೇದ-ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ವೇದವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪಾ-ತ್ರರಿಗೂ ವೇದವಿದ್ಯಾ ಪ್ರದಾಲ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ, ದೇಹಯಾತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನಿತೂ ಚಿಂತಿಸದೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜಿ-ನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು, ಹೊರ ಬಂದ ಧೀರರು. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಹೋಯಿ-

ತೆಂದು ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ-ಜಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಧೀರಸ್ವತ್ರ ನ ಮುಹ್ಯತಿ ಎಂಬಂತೆ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ, ಜಯಿಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮರು.

ನನಗೆ ಅವರ ಪರಿಚಯವೇನೂ ಬಹಳ ಕಾಲದಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವೈದಿಕಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಬಹಳ ಕಿರಿಯವನಾದರೂ, ನನ್ನ ಪಿತೃವರ್ಯ-ರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅತ್ಯಂತ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರ, ವೈದಿಕವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪುರೋಹಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಅವರು, ಪಂಚಕಾಲಪರಾಯಣರಾಗಿ, ಕಟ್ಟಾ ವೈದಿಕರಾಗಿದ್ದರೂ, ನವ್ಯನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕುಮಾರರಿಗೆ ವೇದ ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನೂ, ದ್ರಾವಿಡವೇದಾಂತಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದವರು. ಅಪ್ಪಟ ವೈದಿಕರು ತಮ್ಮ ಮೂಲಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸದೆ, ನವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬಾಳಬಲ್ಲರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ವೈದಿಕರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸುಖ ಜೀವನ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರೂ, ಆ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನಂತೂ ಆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಶ್ರೀ. ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ. ಅವರ ಸುಪುತ್ರರಾದ, ವೇದವಾರಿಧಿ ಡಾ. P. ರಾಮಾನುಜಂವರನ್ನು ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ವೈದಿಕ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯದಿರುವವರು ವಿರಳ. ಇಂತಹ ಪುತ್ರರತ್ನಕ್ಕೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ಆ ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಧನ್ಯರು.

ಇಂದು ಶ್ರೀ. ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಆತ್ಮಾ ವೈ ಪುತ್ರನಾಮಾಸಿ ಎಂಬಂತೆ, ಪಿತೃತಗುಣರಾಗಿ, ಉಭಯವೇದಾಂತ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಿಶಾರದರಾಗಿ, ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಾನುಜಂವರರು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪಿತೃವರ್ಯರಂತೆ ಇವರೂ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಸಂತತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ. ಇವರಿಗೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿ, ಈ ಕಿರು ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವೇದಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು

- ಒಂದು ನೆನಪು

ಕಡಬಾ ಶೇಷಣ್ಣ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ದ್ರಾಹ್ಮಾಯಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ,
ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಸದಾಚಾರನಿರತ, ಪರಿಶುದ್ಧ, ಜೀವನಕ್ರಮದ ಚಾಕ್ಷುಷರೂಪವಾಗಿ, ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತು, ಸರಳತೆ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ನಯ, ನವಿರಿನ ಬಗೆಗೆ ಹಿರಿಯರ, ಕಿರಿಯರ, ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರ ಆದರ, ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದ ಬಾಳನ್ನು ಬಾಳುತ್ತಾ, ಪರಿಚಿತರಲ್ಲಿ, ಬಂಧುಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ, ಯಜ್ಞಾದಿ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಮಠ, ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ, ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ, ವಿದ್ವಂತರೊಡನೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೇ ಪೂಜ್ಯ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು. ಧರ್ಮದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡಲಾರರೆಂದಿರತ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಆ ಆದರ್ಶದ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಜನಪದಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಉತ್ಸಾಹ, ಕಾಲ, ದೇಶಾನುಗುಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ವ್ಯವಹಾರಾಧಿಕೃತಿಲ್ಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬಹು ಕಠಿಣವಾದ ವಿಧಿ, ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿ, ಧರ್ಮದ ಪರಮೋಚ್ಚ ಆದರ್ಶವು ಕಾರ್ಯಾನ್ವಿತವಾಗಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರಂತಹಾ ವೈದಿಕರು ತಮ್ಮ ನಡೆ, ನುಡಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

‘ಧೃತಿಃ ಕ್ಷಮಾ ದಮೋಽಸ್ತೇಯಂ ಶೌಚಮಿನ್ದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹಃ | ಧೀರ್ವಿದ್ಯಾ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧೋ ದಶಕಂ ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಮ್ ||’ (ಮನು ೬-೯೨). ಧೈರ್ಯ, ಕ್ಷಮೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮತೋಲನ, ಪರರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸದಿರುವುದು, ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶುಚಿತ್ವ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಬುದ್ಧಿಯ ಸದಸದ್ವಿವೇಕ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಸತ್ಯ, ಕ್ರೋಧ-ರಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣವಾದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅಂದಿನ ಸಮಕಾಲೀನರಿಗಿಂತ ತುಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವರೇ ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು. ಆರಾಮಕುಚರ್ಚೆಯ ಶುಷ್ಕತರ್ಕಪಂಡಿತರಾಗದೆ ‘ತತ್ ಚಿಂತನಂ ತತ್ ಕಥನಂ ತತ್ಪರಸ್ಪರಬೋಧನಂ’ ಎಂಬುದೇ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ, ಬಂಧು

ಬಾಂಧವರ ವಿಧ್ವಾಂಸರ ಮಠಮಂದಿರಗಳ ಸಂಪರ್ಕದ ಉದ್ದೇಶವಾ-
ಗಿದ್ದಿತು. ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಯಜನ,
ಯಾಜನ, ದಾನ, ಪ್ರತಿಗೃಹ, ಜಪ, ತಪ, ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆಂಬ
ಸಾಧನ ಮಾರ್ಗದ ಪಯಣಿಗರಾಗಿದ್ದರು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಬುದ್ಧಿಕುಶಲಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು,
ಜೀವನ ವಿಧಾನದೊಂದಿಗಿನ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಲೆ ನಿಬಂಧಗಳಿಗೇನೂ ಒಳ-
ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವದರ್ಶನದ ವಿಚಾರಕ್ರಮವು ಬುದ್ಧಿಕುಶಲ-
ತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಗ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂಯಮರೂಪವಾದ ಸಹ-
ಕಾರದಿಂದ ರೂಪಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೂ ಆಗಿದೆ.
ಕೇವಲ ಶಬ್ದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಯ ಚಮತ್ಕೃತಿಯಿಂದ ವೇದ-
ರಹಸ್ಯದ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ
ತರ್ಕ, ಮೀಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಹಾಯವೂ, ಸಾತ್ವಿಕವಾದ
ವೇದೋಕ್ತ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ
ಉಪಲಬ್ಧಿ, ಅವಗತಿ, ಪ್ರತಿಬೋಧ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಂತದೃಷ್ಟಿ
ಆವಶ್ಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ,
ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಿಂದಲೇ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ದಿನಚರ್ಯೆಯನ್ನು
ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾ ಜೀವಮಾಲಿನ್ಯ ತೊಳೆಯುವ ಜಪ, ತಪ, ಅಗ್ನಿಪರಿ-
ಚರ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ವ್ರತಾದಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕ್ಲಪ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ ಯಜ್ಞ ಯಾಜನಗಳಲ್ಲಿ
ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದವರು ಪೂಜ್ಯ
ಆಚಾರ್ಯರು.

ನಿತ್ಯದ ಜೀವನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ
ಎಂಬೆರಡೂ ತೋರಿಕೆಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಎಂದೆನಿಸಿದರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ
ಇವೆರಡೂ ಅವಿನಾಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವೆಂದೂ ದೃಶ್ಯ ಜೀವನ ಭವ್ಯವಾಗ-
ಬೇಕಾದರೆ ಅದನ್ನು ಅದೃಶ್ಯ ಪರಿಚ್ಛಾದದಿಂದ ತಿದ್ದಿ ಬೇಕೆಂದರಿತ ಶ್ರೀ
ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ದೃಶ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಾತ್ರವಾದ
ಅದೃಶ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ಧರ್ಮವೆಂದು
ವೇದದಲ್ಲಿ ಪರಮಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾತ್ವಿಕವಲ್ಲದ ಅಪಾತ್ರರಿಂದ
ದುಷ್ಟಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು ನೀಡುವ ಅನ್ನ, ಪಾನೀಯಗ-
ಳು, ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂಬ ಅಪರಿಗ್ರಹವ್ರತವನ್ನು ಜೀವನ-
ಪರ್ಯಂತ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಯದೃಚ್ಛಾ ಲಾಭಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದರು.
ಇಂತಹದೇ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸ
ಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಡ ಬಂದೀತೆಂಬ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು

ಆರ್ಥಿಕ ಆಲಂಬನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕುಟುಂಬನಿರ್ವಹ-
ಣೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿದ್ದ ಸರ್ಕಾರಿ ವೇತನದ ಅಧ್ಯಾಪಕವೃತ್ತಿಯನ್ನು -
ಆರ್ಥಿಕ-ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅನೇಕ ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ -
ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಯಾವ ದುಗುಡ ದುಮ್ಮನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಿ,
ನೆಮ್ಮದಿಗಳಿಂದ ತಾವು ನಂಬಿದ ವೇದಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಮುನ್ನಡೆಯು-
ತ್ತಿದ್ದರು. ಮಠ, ಮಂದಿರ, ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ವೇದಾ-
ಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಾ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಸದಾಚಾರಿಗಳೂ
ಶುದ್ಧ ಹೃದಯಿಗಳೂ ಆದ ಸದ್ಗೃಹಸ್ಥರ ಅನುನಯ, ವಿನಯಗಳ
ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಅವರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥೋಚಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ವೇದಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಲು ಉತ್ಸಾಹ
ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ಮನಃಶಕ್ತಿಯು ನಾವು ಸೇವಿಸುವ ಅನ್ನಾದಿ ಸ್ಥೂಲ
ಆಹಾರಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯು ನೀರು ಆದಿ
ಪಾನೀಯಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶದಿಂದಲೂ, ವಾಕ್ಯಶಕ್ತಿಯು ನಾವು ಸೇವಿಸುವ
ತುಪ್ಪ ಆದಿ ತೇಜಃಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶದಿಂದಲೂ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ
(ಛಾ.ಉ. ೬.೫.೧). ಅನ್ನವೇ ಬ್ರಹ್ಮ, ಜಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮ, ತೇಜಸ್ಸೇ ಬ್ರಹ್ಮ
ಎಂದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು. (ಛಾ.ಉ. ೨.೬.೬.೧, ಐತರೇಯ
೧.೩.೧೦.೧) ಎಂಬ ಇದೇ ತೆರನ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದ
ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇವು ಕೇವಲ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತ-
ವಾಗದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವೆಂದರಿವಾಗಿ ಪರಾನ್ನ-ಭೋಜನ-
ನಿಷೇಧವೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಸ್ವಗೃಹ-
ದಲ್ಲಿನ ಭೋಜನದಲ್ಲೂ, 'ಜಾತಿದುಷ್ಟಂ ಕ್ರಿಯಾದುಷ್ಟಂ
ಕಾಲಾಶ್ರಯ-ವಿಗರ್ಹಿತಮ್' . ಸಂಸರ್ಗಾಶ್ರಯ ದುಷ್ಟಂ ಚ
ಸುಹೃಲ್ಲೇಖ್ಯಂ ತೃಜೇತ್ '(ಮನು ೨.೫೨ ಸಾ.ವಿ.ಬ್ರಾ. ೧.೬.೧)
ಹೇಳಿರುವಂತೆ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾಗಿ-ದ್ದವು. ಆಹಾರಸೇವನೆಯೂ 'ಸಾಯಂ
ಪ್ರಾತರ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಅಶನಂ ಶ್ರುತಿಚೋದಿತಂ . ನಾಂತರಾ
ಭೋಜನಂ ಕುರ್ಯಾದಗ್ನಿಹೋತ್ರ-ಸಮೋ ವಿಧಿಃ' ಎಂಬಂತೆ
ಅನುದಿನವೂ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಈ
ಮಧ್ಯೆ ಯಾವ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನೂ ಸೇವಿಸದಿರುವ
ವ್ರತವನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರು ಸದ್ಯೋಪವಾ-ಸಿಗಳೂ
ಪಂಕ್ತಿಪಾವನರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಕೇವಲ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿಯೇ ಸಕಲ ಭೋಗೈಶ್ವರ್ಯ-
ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನು

ಬಳಸಿ ಕೊಂಡು ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲೆಂದೇ ಬದುಕನ್ನು ಸವೆಸುವ ಜಾಯಮಾನದವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಶ್ರೀಪರಾಂಕು-ಶಾಚಾರ್ಯರು. ದೈಹಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಜೊತೆಗೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾ-ಗಿಯೇ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರು-ಷಾರ್ಥಗಳ ಮೌಲ್ಯವೆಂದಿರತಿದ್ದರು. ಆತ್ಮದ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೇ ಮೋಕ್ಷ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಜೀವಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಧರ್ಮ. ಆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲಾಗುವಂತಹುದೇ ಅರ್ಥ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯ ವಿವೇಕವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಕಾಲ, ದೇಶ ಪರಿವ-ರ್ತನೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ವೇದಾಂತದ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಾನುಸಾರ 'ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಯಜ್ಞದ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಇಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲೂ ಸಲ್ಲವಂತೆ ಸದ್ವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

‘ಕಾಮಕ್ರೋಧೌ ವಶೇ ಕೃತ್ವಾ ದಂಭಂ ಲೋಭಮನಾ-ರ್ಜವಂ | ಧರ್ಮ ಇತ್ಯೇವ ಸಂತುಷ್ಟಾಸ್ತೇ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಶಿಷ್ಟಸಂಮತಾಃ ||’
‘ದಾತಾರಃ ಸಂವಿಭಕ್ತಾರಃ ದೀನಾನುಗ್ರಹಕಾರಿಣಃ | ಸರ್ವಭೂತದ-ಯಾವಂತಸ್ತೇ ಶಿಷ್ಟಾಃ ಶಿಷ್ಟಸಂಮತಾಃ ||’ (ಮ.ಭಾ. ೩- ೧೯೮-೫೮,೮೩). ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ಸಂಯಮದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಡಂ-ಭಾಚಾರ, ಜಿಪುಣತನ, ಕುಟಲತೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತಿ ಗೊಂಡವರು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಶಿಷ್ಟರೇ ಪೂಜ್ಯ ಪರಾಂಕು-ಶಾಚಾರ್ಯರು. ಇದನ್ನರಿತೇ ಮಾನ್ಯ ಡಿ.ವಿ.ಜಿಯವರು ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಪೂಜೆ ವೇದ-ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಂತಹ ವೈದಿಕರನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಇವರೇ ಅಂದಿನ ವಸಿಷ್ಠ, ಪರಾಶರಾದಿ ಋಷಿಗಳೆಂದೂ ಪೂಜ್ಯರೆಂದೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಂತಹ ಶಿಷ್ಟರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದ್ದ ಪೂಜ್ಯ-ರಾದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಧನ್ಯತಾ ಭಾವವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಇತಿ ಶಮ್

ಶ್ರೀಃ | ಆಚಾರ್ಯವೈಭವಮ್

ಸ.ಮಾ. ಕಸ್ತೂರಿರಂಗದಾಸ

उच्चैर्गतिर्जगति सिध्यति धर्मतश्चेत्
तस्य प्रमा च वचनैः कृतकेतुरैश्चेत् ।
तेषां प्रकाशनदशा च महीसुरैश्चेत्
तानन्तरेण निपतेत् क्व नु मत्प्रणामः ॥

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ಥಾನ ಧರ್ಮದಿಂದ ಸಿಗುವು-ದಾದರೆ, ಆ ಧರ್ಮದ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಅಪೌರುಷೇಯವಾದ ವಚನಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ವೇದಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಾದರೆ, ಈ ವೇದಗಳ ಪ್ರಕಾಶನ, ಅಂದರೆ, ಸತ್ಯಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಆಗುವುದಾದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ನಮ-ಸ್ಕಾರ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ? (ಭೋಜರಾಜ ಚಂಪೂರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸರ್ವದಾ ವಂದನೀಯರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮ ಉನ್ನತಿಗೆ ಕಾರಣರು. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಚಂಪೂರಾಮಾಯಣದ ಶ್ಲೋಕವಿದು. ಇದೇ ಮಾತ-ನ್ನು ವೇದವೂ ಸಹ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ‘ब्राह्मणो वै सर्वा देवता:’, ‘तस्माद्ब्राह्मणेभ्यो वेदविद्भ्यो दिवे दिवे नमस्कुर्व्यात्’ .

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತಿಗೆ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರರಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ ಆದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಇಂದಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೫ ಕ್ರೋಧಿನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಮಕರ ಮಾಸ ಭರಣಿ ನಕ್ಷತ್ರ (೧೬.೧.೧೯೦೫)ದಂದು ತೂಪ್ಪುಲ್ ಹತ್ತಿರ ಶೋಹತ್ತೂರ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್, ತಾಯಿ ಗೋದಾ. ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವೇ. ಸಲಕ್ಷಣ ಘನಾಂತ (ಕೃಷ್ಣಯಜುರ್ವೇದ), ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮ, ದ್ರವಿಡವೇದ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ವ್ಯಾಕರಣ, ವೇದಾಂತ ಇತ್ಯಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ. ತಿಲ್ಲಸ್ಥಾನಂ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ವೇದಾಂತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ.

ಮುಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವೇದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ. ತುಳಸೀ ತೋಟ ದೋವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಾಯಣ ಕೈಂಕರ್ಯ. ಇವರು ಶ್ರೌತ, ಸ್ಮಾರ್ತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿ. ಪೌರೋಹಿತ ಇವರಿಗೊಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಸಮಭಾವನೆ ಕೇಳಿ ಪಡೆ-ಯುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಇವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮನೆಯ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ ಇತ್ಯಾದಿ

ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ಮಯತೆ, ಪೂರ್ಣ ವೈರಾಗ್ಯ. ತಾವರೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀರಿನ ಬಿಂದುವಂತೆ. ಸಾಂಸಾರಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕರ್ತವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಷ್ಟೇ. ಆದರೆ, ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲೇ ಬಹುತೇಕ ಸಮಯ, ಶಕ್ತಿ ವ್ಯಯ.

ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮಗುಣದಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದಾದುದೆಷ್ಟೋ. ಆದರೆ, ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಈ ಪ್ರಯಾಸಕ್ಕೊಂದು ನಿದರ್ಶನ, 'ತಿತೀಃ ದ್ರುತರಂ ಮೋಹಾತ್ ತದ್ವಿಪೇನಾಸಿಮಿ ಸಾಗರಮ್' (ಸಣ್ಣ ದೋಣಿಯಿಂದ ಸಾಗರ ದಾಟುವ ಪ್ರಯಾಸ). ಒಟ್ಟಾರೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳದು. ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಲು ನಿಧಾನಿಸಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಬಹು ಅಪರೂಪವಾದ ಗುಣ, ತಾನು ನಂಬಿದ್ದನ್ನು ನಡೆಸುವ ಭಲ (conviction). ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಕಾಲೇಜಿ-ನಲ್ಲಿ ವೇದಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದಾಗ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಿಗೆ ವೇದಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯ ಬಂದಾಗ ಇವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರನಡೆದರು. ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ರಾಜೀನಾಮೆ. ಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಅಸಾಧಾರಣ ನಡವಳಿಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರ್ಶದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾದೃಶರವರು.

(ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕತೆ. ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಪ್ರಜೆಗಳು ಹತ್ತಿರದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಹೊರಟರು. ಊರಿನವರೆಲ್ಲಾ ಗುಂಪಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಚಿಕ್ಕ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬ ಕೊಡೆಯೊಂದನ್ನು ಜೊತೆಗೊಯ್ದ. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಗುಂಪಿನಲ್ಲೊಬ್ಬ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದ. "ಈ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯೆಂತು? ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ತಲೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ" ಎಂದ. ತಕ್ಷಣವೇ ಬಂತು ಹುಡುಗನಿಂದ ಉತ್ತರ. "ಮಳೆ ಬರುವ ನಂಬಿಕೆ ನಿಮಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಟುವುದೇಕೆ? ಹುಚ್ಚು ನನಗೋ ನಿಮಗೋ?". ನನ್ನ ಬೇಡಿಕೆ ಅವನಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿರುಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯದಿರಲು ನಾನೀ ಕೊಡೆ ತಂದೆ).

ಸಣ್ಣ ಮನೆ, ಸರಳ ಜೀವನ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳು ಇವರದು ಹಾಗೂ ಇವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯರದು. ಇಬ್ಬರೂ ತಾಳ್ಮೆಯ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧ ನಡವಳಿಕೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ನನಗೆ ಸುಭಾಷಿತೋಕ್ತಿಯೊಂದು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. 'ಮನಸ್ಯೇಕಂ ವಚಸ್ಯೇಕಂ ಕರ್ಮಣ್ಯೇಕಂ ಮಾತಮನಾಮ್'. ಕಷ್ಟದ ದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆದರು. ಆದರ್ಶ ದಾಂಪತ್ಯ ಇದಲ್ಲವೇ? ಇಂತಹ ಆದರ್ಶದಾಂಪತ್ಯದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳೂ ಉತ್ತಮರಾಗಿರಬೇಕಷ್ಟೆ ?

ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೇಳಿದ್ದ ನನಗೆ ಇವರು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ಲಭಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ನಾನು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ಇವರಲ್ಲಿ

ವೇದಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರು ತೊಡಗಿಸಿದರು. ಈ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತು, ಆರಣ್ಯಕ, ಮಂತ್ರಪ್ರಶ್ನ, ಉದಕಶಾಂತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಇವರ ಜ್ಞಾನ ಅಪಾರ. ನನ್ನ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಲಿತೆ. ಆಯಾ ಉಪಯುಕ್ತಾಂಶಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಎಂಬುದೇ ಸಮಾಧಾನ. ನನ್ನೇ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದೊಂದು ಹೋಲಿಕೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. 'ಕೃಪೆ ಪಶ್ಯ ಪಯಾನಿಧಾವಪಿ ಘಟೋ ಗೃಹ್ಣಾತಿ ತುಲ್ಯಂ ಜಲಮ್' (ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ, ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೂ, ಅದರ ಅಳತೆಯಷ್ಟೇ ಅದು ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ).

ಇವರ ಮಕ್ಕಳಾದರೋ ತಂದೆಯವರಿಂದ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಾದರು. ವೇದ, ಪ್ರಬಂಧ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಇವೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರವೀಣರಾದರು. 'ಪುತ್ರಾದಿಷ್ಟೇ ಪರಾಜಯಮ್' ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಒಂದು ನಾಣ್ಯ. ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ (ರಾಮಾನುಜಂ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು) ವೈದಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ೭೦ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪರಮಪದ ಹೊಂದಿದರು.

ಅವರ ಶತಾಬ್ದಿ ಉತ್ಸವ ಅವರ ಪುತ್ರರಾದ ರಾಮಾನುಜಂ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಷಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಿರುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವಿಚಾರ. ಅವರು ಈ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯ-ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಹದುದ್ದೇಶವೊಂದಿದೆ. ಈ ಉತ್ಸವದ ವ್ಯಾಜದಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇವರ ಜೀವನ ಒಂದು ತೆರೆದ ಪುಸ್ತಕದಂತೆ. ಇದು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ-ರ್ಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮಹದುಪಕಾರ. ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತದೆ ಸಹ. ವೇದೋಕ್ತಿಯೊಂದು ಇದನ್ನೇ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಅಲೃಕ್ಷಾ ಧರ್ಮಕಾಮಾಸ್ಸುಃ । ಯಥಾ ತೇ ತೇಷು ವರ್ತೇನ್ ॥ ತಥಾ ತೇಷು ವರ್ತೇಥಾಃ ।' ಲೋಕೋಕ್ತಿಯೊಂದು ಇದನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. 'ಯದ್ಯದಾಚರತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ತತ್ತದೇವತರೋ ಜನಃ । ಸ ಯತ್ರಮಾಣಂ ಕುರುತೇ ಲೋಕಸ್ತದನುವರ್ತತೇ ॥' (Gita 3.21).

ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯೆ, ವಿವೇಕ ಇವುಗಳ ಖನಿಯಾದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆದರ್ಶ (ಕನ್ನಡಿ) ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿಂಬರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನನಗಿದೆ. ಈ ಉತ್ಸವದಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸುವವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇವರ ಪುತ್ರ, ಪೌತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ವಂಶಜರಿಗೆ ಸಕಲ ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಲೆಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಾತಃಸ್ವರಣೀಯ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು

ಎಸ್. ಆರ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ, 'ಉತ್ಥಾನ',
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ, ೧೯೫೦ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರರೂ ನಾನೂ ಆಗಾಗ ಕೆ.ಆರ್. ಗೋಪೀವಲ್ಲಭ ಐಯಂಗಾರ್ಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಕೀಲರೂ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಆದ ಅವರು ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರಿಗೂ ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗೂ ನಿಕಟವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆಗಾಗ ಅವರನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಳ್ವನದ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದ, ಹಸನ್ಮುಖಿ ವೈದಿಕರೊಬ್ಬರು ಕಂಡರು. ಅವರ ಒಂದೊಂದು ಮಾತೂ ಸಂಸ್ಕಾರಪಂಪನ್ನಾಗಿತ್ತು; ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರವಾಕ್ಯಗಳ ಉಚ್ಚಾರವಂತೂ ಅಸಾಧಾರಣ ಓಜೋಭೂಯಿಷ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ತೆರಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಗೋಪೀವಲ್ಲಭ ಐಯಂಗಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದರು: "ಅವರು ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು. ಯಜುರ್ವೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾರಂಗತರು. ಅವರಂಥ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಮ್ಮ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಯಾವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲೂ ಅಪರೂಪವೇ".

ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಮೌನದ ನಂತರ ಗೋಪೀವಲ್ಲಭ ಐಯಂಗಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾಸದಂತೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದೆ: "ಅವರು ಮೈಮೇಲೆ ಉಟ್ಟಿರುವ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೊರತು ಅವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಜತೆ ಬಟ್ಟೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವೇ!". ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತೇಜ್ಜೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದರೂ, ಅದು ತುಂಬಾ ಸತ್ಯದೂರವಾದ್ದೇನಾಗಿರಲಾರದು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಜೀವನಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿಯದು ಅಹನ್ಯಹನಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವೇ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಹೇಳಹೊರಟಿದ್ದು ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರ ಅಕಿಂಚನತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಲ್ಲ; ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ನಿತ್ಯಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಕುರಿತು. ಉಂಥವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಘಂಟಾವತಾರರಾದ ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರು 'ನಾಸ್ತಿ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತಂ ಕಿಂಚಿತ್ ನ ಮಯಾ ಕಿಂಚಿದಾರ್ಜಿತಮ್ | ಅಸ್ತಿ ಮೇ ಹಸ್ತಿಶೈಲಾಗ್ರೇ ವಸ್ತು ಪೈತಾಮಹಂ ಧನಮ್ ||' ಎಂದು ಯಾವ ಮಹಾಧನವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿದ್ದರೋ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮೌಲ್ಯವಂತವಾದ್ದೆಂದು ತ್ರಿಕರಣಪೂರ್ವಕ ನಂಬಿ ಅದರ ಆರ್ಜನೆಗೆ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡುಪಾಗಿರಿಸಿದ್ದವರು, ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು. ಅವರ ನಿತ್ಯಹಸನ್ಮುಖವನ್ನೂ ಸದಾಸಂತೃಪ್ತ ಉಲ್ಲಾಸಮಯ ಮುಖಚಹರೆಯನ್ನೂ ಅವರು ಅಹರ್ನಿಶಿಯೂ ದೈವಾಭಿಮುಖ ಉದಾತ್ತಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ನಿವಿಷ್ಟರಾಗಿರುತ್ತಿ-

ದ್ದುದನ್ನೂ ಕಂಡ ಯಾರಿಗೂ ಅವರದು ಎಷ್ಟು ಸರಳ ಮತ್ತು ಅತಿ-ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಜೀವನವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವ ಸಂಭವವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಹ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಅವರು ಅಷ್ಟು ವಿಮುಖರಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಸಮುನ್ನತಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದರು.

ಹಳೆಮೈಸೂರಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ-ಅಧ್ಯಾಪನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ೧೯೨೦ರಿಂದ ೧೯೫೦ರ ಅಸುಪಾಸಿನ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸುವರ್ಣಯುಗವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರುಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಗಳು; ಮೈಸೂರು ಪರಕಾಲಮಠ; ಬೆಂಗಳೂರು ಶಂಕರಮಠದ ಗೀರ್ವಾಣ ಪ್ರೌಢವಿದ್ಯಾಭಿವರ್ಧಿನೀ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆ; ಮೇಲುಕೋಟೆ, ಬೇಲೂರು, ಕೆಳದಿ ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳ ಆಚಾರ್ಯಸಾನ್ನಿಧ್ಯಗಳು; - ಇವೆಲ್ಲ ಆ ದಿನಗಳ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾರಂಪರಿಕ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಗಳೆನಿಸಿದ್ದವು. ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ದಾಳಿ ಭೀಮ-ಭಟ್ಟರು, ಯಜುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಮಧ್ವರಾಯಾಚಾರ್ಯರು, ವ್ಯಾಕರಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನು.ಸೋ. ತಿರುನಾರಾಯಣ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು, ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಹಾನಗಲ್ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಾಲಫಾಟ್ ನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನೇಮಂ ವೈದ್ಯನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನವೀನಂ ವೆಂಕಟೇಶಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಚತುರ್ವೇದಿ ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರು, - ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಮಂದಿ ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತ ಕೀರ್ತಿವಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲಾವಧಿ ಅದು. ಈ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಯಶೋಭಾಜನರಾಗಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆ ಉಚ್ಚಕೋಟಿಯ ಪಂಡಿತವರ್ಗದ ಶಿಷ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠರು. 'ಯಜುರ್ವೇದರತ್ನ' ಮಣಿವಿನಕುರಿಕೆ ಪುಟ್ಟನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಮಧ್ವರಾಯಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರು. 'ವೇದರತ್ನಾಕರ' ಬನವತಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರು.

ಯಜುರ್ವೇದ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಶಾಖೆಯ ಕ್ರಮಾಂತ, ಘನಾಂತ ಪಾಠ ಮಾಡಿದವರು ಹಲವರು ದೊರೆತಾರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪಾಂಕ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅತಿ ವಿರಳರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು (೧೯೦೫-೧೯೭೪). ಇದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯ-ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರುತ-ಸ್ಮಾರ್ತ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಳ್ವಾರರ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪಡೆದಿದ್ದುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಬೆರಗುಗೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರು ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಅವರು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದು ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು. ಆದರೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಹೊರಗಾಗಲಿ

ಯಾರು ಯಾವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದರೂ ಅವರಿಂದ ಬೋಧೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಹೋಬಲ ಮಠದ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಮಠದ ೪೦-೪೨ನೆ ಜೀಯರುಗಳಿಂದಲೂ ತಿಲ್ಲೈಸ್ಥಾನಂ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನುಗೃಹೀತರಾಗಿದ್ದ ಸಾಧಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅನಂತರವೂ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳು ಮೊದಲಾದ ಅನ್ಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಮೇಲುಕೋಟೆ ಮೊದಲಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಿತರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಅವರು ವೇದಪಾಠವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದಷ್ಟೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಸಂದರ್ಭವಿದ್ದಾಗ ಪೌರೋಹಿತವನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ಗಳಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಜೋಪಯೋಗಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಹೀಗೆ ಬಹುಮುಖ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಧನ್ಯತೆ ಪಡೆದರು.

೧೯೫೦-೬೦ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಸ್ಥಾಪಕ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಿಯತವಾಗಿ ವ್ಯಾಸಪೂಜೆ, ವೇದಪಾರಾಯಣ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಮಧ್ವರಾಯಾಚಾರ್ಯರು, ಎಚ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಎಂ. ಪುಟ್ಟನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರೊಡನೆ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸುಪುತ್ರರಾದ ವೇದಾಂತದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ರಾಮಾನುಜರ ಸಮೇತ ಬಂದು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ವರ್ಷಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಸ ತರುತ್ತಿತ್ತು. (ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿದ್ದುದು ತುಳಸಿ-ತೋಟದಲ್ಲಿ.) ಅದು ನಮಗೆ ಮರೆಯಲಾಗದ ಅನುಭವ. ಕೇವಲ ವೇದಗಾಯನಕ್ಕೇ ಮೀಸಲಾದ ಅಪರೂಪದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅದಾಗಿತ್ತು. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರಿಗಂತೂ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು, ಮಧ್ವರಾಯಾಚಾರ್ಯರು ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರು ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ವೇದಗೋಷ್ಠಿಯು ಅಮಿತ ಆನಂದ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಸಾರಸ್ವತಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರ ನೆನಪನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗಾಗಿ ಉಳಿಸಲು ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ 'ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ವೇದಿಕ್ ಸ್ಟಡೀಸ್' ಎಂಬ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿದ್ವತ್ಪರ್ಯಾಯದ ಪ್ರವರ್ತನ ಮಾಡಲೆಳಸಿರುವುದು ಸಮುಚಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸತ್ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಕೋರುತ್ತಿರುವೆ.

॥ ಶ್ರೀ: ॥

ಶ್ರೀಮದ್ವೇದ-ಮಾರ್ಗ-ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯೇತ್ಯಾದಿ-ವಿಶೇಷಣ-
ವಿಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಅಧೀತವೇದಾನಾಂ ವೇದೋಕ್ತಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನನಿರತಾನಾಂ ಸದಾ-
ಚಾರಸಂಪನ್ನಾನಾಂ ಸ್ವಪುತ್ರಾದಿನಪಿ ವೇದಮಧ್ಯಾಪ್ಯ ಸದಾಚಾರಾದಿಸಂಪನ್ನಾನ್
ಕೃತವತಾಂ ಶ್ರೀಮತ್ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿನಾಂ ಶತಮಾನೋತ್ಸವಮುಪ-
ಲಕ್ಷ್ಯ ತದङ್ಗತಯಾ ಸ್ಮಾರಕಗ್ರಂಥಂ ತತ್ಪುತ್ರ: ಅಧೀತವೇದ: ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾ-
ನಸಂಪನ್ನ: ಆಧುನಿಕವಿಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠಾತ: ಶ್ರೀ.ಉ.ವೆ. ರಾಮಾನುಜಾಚಾ-
ರ್ಯ: ಪ್ರಕಾಶಯಿತುಮಿच्छತಿ । ತತ್ರ ವೇದಂ ವೈದಿಕಂ ಧರ್ಮಂ ಚಾಶ್ರಿತ್ಯ
ಲೇಖನಮುಚಿತಮಿತಿ ಮನ್ಯಮಾನ: ಇಮಂ ಲಘುನಿಬಂಧಂ "ವೇದೋಽಖಿಲೋ
ಧರ್ಮಮೂಲಮ್" ಇತಿ ಶೀರ್ಷಕಯುತಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಧನ್ಯೋ ಭವಾಮಿ ॥

1.12.2004

ಎನ್. ಎಸ್. ರಾಮಾನುಜತಾತಾಚಾರ್ಯ:

ವೇದೋಽಖಿಲೋ ಧರ್ಮಮೂಲಮ್

[ಎನ್. ಎಸ್. ರಾಮಾನುಜತಾತಾಚಾರ್ಯ: , ಕುಲಪತಿಚರ:]

ಇದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಮನುಸ್ಮೃತೌ ಪಠ್ಯತೇ । ತತ್ರತ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ
ಪ್ರಥಮ: ಪಾದೋಽಯಮ್ । 'ವೇದೋಽಖಿಲೋ ಧರ್ಮಮೂಲಂ ಸ್ಮೃತಿಶೀಲೇ ಚ
ತದ್ವಿದಾಮ್ । ಆಚಾರಶ್ಚೈವ ಸಾಧುನಾಮಾತ್ಮನಸ್ತುಃಪ್ರೀತೇವ ಚ ॥'
(ಮನು. 2-6) ಇತಿ ಪೂರ್ಣ: ಶ್ಲೋಕ: । ಅಸ್ಯಾಯಮರ್ಥ: - ವೇದ ಇತಿ
ಜಾತಾವೇಕವಚನಮ್ । ಧರ್ಮಮೂಲಂ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರಮಾಣಂ ಧರ್ಮವಿಷಯಕ-
ಪ್ರಮಿತಿಜನಕಮ್ । ನ ಕೇವಲಂ ವಿಧ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಏವ ವೇದೋ ಧರ್ಮಸ್ಯ
ಪ್ರಮಾಣಮ್, ಕಿಂ ತು ಮನ್ತ್ರನಾಮಧೇಯನಿಷೇಧಾರ್ಥವಾದಾತ್ಮಕೋ-
ಽಪಿತ್ಯಾಶಯೇನ ಅಖಿಲ ಇತ್ಯುಕ್ತಮ್ । ಅಥ ಯತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋ ವೇದೋ
ನೋಪಲಭ್ಯತೇ ತತ್ರ ಧರ್ಮ: ಕಥಂ ಪ್ರಮಾತವ್ಯ ಇತಿ ಶङ್ಕಾಯಾಮುಕ್ತಂ -
ಸ್ಮೃತಿ-ಶೀಲೇ ಚ ತದ್ವಿದಾಮಿತಿ । ತದ್ವಿದಾಂ ವೇದವಿದಾಂ ವೇದಾರ್ಥ-
ಜ್ಞಾನಾಮಿತಿ ಯಾವತ್ । ಸ್ಮೃತಿ: ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾನಿ ಶೀಲಂ
ಚ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಮೂಲಮ್ । ಸಂಭಾವನೀಯತಾಹೇತು: ಆತ್ಮಗುಣಸಂಪತ್
ಶೀಲಮ್ । ತದುಕ್ತಂ ಮಹಾಭಾರತೇ - 'ತತು ಕರ್ಮ ತಥಾ ಕುರ್ಯಾತ್ ಯೇನ
ಶ್ಲಾಘ್ಯೇತ ಸಂಸದಿ । ಶೀಲಂ ಸಮಾಸೇನೈತತ್ತೇ ಕಥಿತಂ ಕುರುನಂದನ
॥' (ಶಾಂತಿಪರ್ವ. 124-68) । एवं ವೇದವಿದಾಮಾಚಾರಶ್ಚ
ಧರ್ಮಮೂಲಮ್ । ಆಚಾರೋ ನಾಮ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರ-ನಿಮಿತ್ತಶೌಚಾ-
ಚಮನಾದಿಲಕ್ಷಣಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷ: । ಸಾಧುನಾಂ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಾಣಾಂ
ಆತ್ಮನಸ್ತುಃಪ್ರೀತಿ: ಮನಸೋ ರುಚಿ: । ಸಾ ಚ ಧರ್ಮಮೂಲಮ್ ।
ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಾಗೋಚರತ್ವೇನ ಧರ್ಮಂ ಪ್ರತಿ ಸಂಶಯಿತೋಪ್ಪರ್ಯೇಷು ಸಾಧುನಾಂ
ಧರ್ಮತ್ವೇನ ಯೋ ಮನಸೇ ರೋಚತೇ ಸ ಧರ್ಮ ಇತ್ಯರ್ಥ: । ಅತ್ರ ಚ
ದುಷ್ಯಂತಸ್ಯ ಶಕ್ರುಂತಲಯಾಂ ಮನ:ಪ್ರವೃತ್ತಿರುದಾಹರಣಮ್ । ಆಹ ಚ

महाकविः - 'सतां हि संदेहपदेषु वस्तुषु प्रमाणमन्तः-
करणप्रवृत्तयः' इति ।

यत्र च धर्मस्य प्रमाणभूतो वेदो नोपलभ्यते-
ऽस्मदादिभिः, तत्र स वेदभागः स्मृतिकारैर्मन्वादिभि-
रुपलब्ध इत्यनुमीयते । तदा हापस्तम्बः - 'तेषामुत्सन्नाः
पाठाः प्रयोगादनुमीयन्ते' इति । तथा च प्रत्यक्षो वेदः
मन्वादीनां धर्मप्रमाणम् । अन्येषां तु वेदाः स्मृत्यादिकं च
प्रमाणमित्युक्तं भवति । तदेतन्मनूक्तं याज्ञवल्क्यादिभिः
सर्वैः महर्षिभिरन्वमोदि । तथा हि याज्ञवल्क्यः - 'श्रुतिः
स्मृतिः सदाचारः स्वस्य च प्रियमात्मनः । सम्यक्
संकल्पजः कामः धर्ममूलमिदं स्मृतम् ॥' इति । सम्यक्
संकल्पजः कामः शास्त्राविरुद्धः, यथा स्वर्गकामेन मया
ज्योतिष्टोमयागः कर्तव्यः इत्यादिरूपः । आह च व्यासः -
'धर्ममूलं वेदमाहुः ग्रन्थराशिमकृत्रिमम् । तद्विदां स्मृति-
शीले च साध्वाचारं मनःप्रियम् ॥' इति । हारीतः -
'वेदाः प्रमाणं स्मृतयः प्रमाणं धर्मार्थयुक्तं वचनं प्रमाणम्
। यस्य प्रमाणं न भवेत् प्रमाणं कस्तस्य कुर्याद्वचनं
प्रमाणम् ॥' इति । आपस्तम्बः - 'धर्मज्ञसमयः प्रमाणं
वेदाश्च' इति । गौतमः - 'वेदो धर्ममूलम् । तद्विदां च
स्मृतिशीले' इति । तस्मात् नित्यनिर्दोषवेदप्रमाणकः धर्म
इति सिद्धम् ।

अत्र विषयत्रयं प्राधान्येन सर्वैरवगन्तव्यं भवति
। अखिलस्य विधिमन्त्रनामधेयनिषेधार्थवादात्मना पञ्चवि-
धस्य वेदस्य कथं धर्मप्रमाणकत्वम्? धर्मस्य लक्षणं किम्?
धर्मानुष्ठानस्य किं फलम्? इति । एतद्विषयत्रयमपि
समासेन निरूप्यते संप्रति ।

विधेः धर्मे प्रामाण्यम्

तत्र विधिः प्रयोजनवदर्थ्यात्मकधर्मविधानेनार्थवान्
भवति । स च प्रमाणान्तरेणाज्ञातमर्थं विधत्ते । यथा
'अग्निहोत्रं जुहुयात् स्वर्गकामः' इति विधिः
प्रमाणान्तरेणा-नवगतं स्वर्गाख्यप्रयोजनवन्तं होमं विधत्ते
अग्निहोत्रं होमेन स्वर्गं भावयेत् इति । यत्र तु कर्म
प्रकारान्तरेण प्राप्तं, तत्र तदुद्देशेन गुणमात्रं विधत्ते । यथा

'दध्ना जुहुयात्' इत्यत्र होमस्य 'अग्निहोत्रं जुहुयात्'
इत्यनेन प्राप्तत्वात्, होमोद्देशेन दधिमात्रविधानं - दध्ना होमं
भावयेत् इति । यत्र तु कर्म गुणश्चेत्युभयमप्राप्तं, तत्र
गुणविशिष्टं कर्म विधत्ते । यथा - 'सोमेन यजेते'त्यत्र
सोमलतारूप गुणयागयोः उभयोरप्राप्तत्वात्
सोमविशिष्टयागविधानं सोमवता यागेनेष्टं भावयेत् इति ।

स चायं विधिश्चतुर्विधः उत्पत्तिविधिः
विनियोगविधिः प्रयोगविधिः अधिकारविधिश्चेति । तत्र
कर्म स्वरूपमात्रबोधको विधिः उत्पत्तिविधिः, यथा
अग्निहोत्रं जुहोतीति । अङ्गप्रधानसंबन्धबोधको विधिः
विनियोगविधिः यथा दध्ना जुहोतीति । स हि तृतीया-
प्रतिपन्नाङ्गभावस्य दध्नाः होमसंबन्धं विधत्ते दध्ना होमं
भावयेत् इति । प्रयोगप्राशुभावबोधको विधिः प्रयोगविधिः
। स चाङ्गवाक्यैकवाक्यतामापन्नः प्रधानविधिरेव । स हि
साङ्गं प्रधानम् अनुष्ठापयन् विलम्बे प्रमाणाभावात्
अविलम्बापरपर्यायं प्रयोगप्राशुभावं विधत्ते । न च
विलम्बवत् अविलम्बेऽपि प्रमाणाभावात् कथं प्राशुभाव
इति वाच्यम् । विलम्बेन हि अङ्गप्रधानयोः अनुष्ठाने
अङ्गप्रधानविध्येकवाक्यतावगत-तत्साहित्यानुपपत्तिप्रसङ्गात्
। न हि विलम्बेन क्रियमाणयोः पदार्थयोः सह कृतमिति
साहित्यं व्यवहरन्ति । फलस्वाम्यबोधको विधिः अधिका-
रविधिः । फलस्वाम्यं च कर्मजन्यफलभोक्तृत्वम् । स च
यजेत स्वर्गकामः इत्येवंरूपः । अनेन हि स्वर्गमुद्दिश्य
यागं विदधता स्वर्गकामस्य यागजन्यस्वर्गभोक्तृत्वं प्रतिपा-
द्यते । 'यस्याहिताग्रेरग्निर्गृहान् दहेत् सोऽग्नये क्षामवते
पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपेत्' इत्यादिभिः गृहदाहादौ
निमित्ते कर्म विदधद्भिः निमित्तवतः कर्मजन्यपापक्षयरूप-
फलस्वाम्यं बोध्यते । तत्राधिकारिविशेषणम् अर्थित्वं
सामर्थ्यं च । एतदुभयवत एव फलस्वाम्यम् । यद्यपि
प्रयोजनमुद्दिश्य विधीयमानोऽर्थ एव धर्मः । तत्र च
अग्निहोत्रं जुहुयात् स्वर्गकामः इत्यादिवाक्यमेव साक्षात्
प्रमाणम् । तथापि विनियोगविध्यादीनां परम्परया
प्रयोजनवदर्थपर्यवसानात् धर्मे प्रामाण्यमवसेयम् ।

तथा हि वेदबोधितेष्टसाधनताकोऽर्थो हि धर्मः ।
‘अग्निहोत्रं जुहुयात्’ इत्युत्पत्तिविधौ लिङा होमस्य
इष्टसाधनत्वं बोध्यत इति इष्टसाधनताकार्यप्रमापकत्वात्
तस्य विधेः धर्मे प्रमाणता । दध्यङ्गकस्यैव होमस्येष्ट
साधनत्वात् होमद्वारा दध्नेऽपीष्टसाधनत्वात् विनियोगविधेः
धर्मप्रमाणता । अविलम्बविशिष्टाङ्गप्रधानयोरेवेष्टसाधन-
त्वात् इष्टसाधनत्वोपयोग्यविलम्बबोधकतया प्रयोगविधेः
धर्मप्रमाणता । सामर्थ्यशक्तिविशिष्टकर्तृकर्मण एवेष्टसाध-
नत्वात् इष्टसाधनत्वोपयोगिसामर्थ्यफलस्वाम्यबोधकतया
अधिकारविधेः धर्मे प्रमाणतेत्यवधेयम् ।

मन्त्राणां धर्मे प्रमाणत्वम्

मन्त्राणां च प्रयोगसमवेतार्थस्मारकतयार्थवत्त्वम्
। प्रयोगोऽनुष्ठानं तत्समवेतः तत्संबद्धो योऽर्थः तत्स्मार-
कत्वेनेत्यर्थः । कर्मणां स्मरणपूर्वकम् अनुष्ठानस्यैव
विहितत्वात् तादृशस्मरणहेतवः मन्त्राः भवन्ति । एवं
अनुष्ठीयमानधर्मस्मरणहेतुतया मन्त्राणां धर्मे प्रामाण्यमि-
त्युक्तं भवति ।

नामधेयानां धर्मे प्रामाण्यम्

नामधेयानां विधेयार्थपरिच्छेदकतया अर्थवत्त्वम्
। परिच्छेदः इतरेभ्यो व्यावृत्तिः । ‘उद्भिदा यजेत पशु-
कामः’ इत्यत्र उद्भिच्छब्दः यागनामधेयम् । तेन च
विधेयार्थपरिच्छेदः क्रियते । अनेन हि वाक्येन पशुरूप-
फलोद्देशेन यागो विधीयते । तत्र कोऽसौ विशेष इत्यपे-
क्षायाम् उद्भिच्छब्दात् उद्भिन्नामकः याग इति ज्ञायते ।
उद्भिदा यागेनेति सामानाधिकरण्येन उद्भिन्नाप्नोऽन्वयात् ।

निषेधानां प्रामाण्यम्

‘न कलञ्जं भक्षयेत्’ इत्यादिनिषेधवाक्यानां
निषिध्यमानस्य कलञ्जभक्षणादेः अनिष्टसाधनत्वबोधनेन
अधर्मत्वं बोधयतां ततः पुरुषस्य निवृत्तिबोधने तात्पर्यम्
। अधर्मान्निवृत्तिरपि धर्मः । तद्वोधकतया धर्मे प्रामाण्यं
निषिध्यमानानाम् ।

अर्थवादानां प्रामाण्यम्

विधिशेषभूतानामर्थवादानां विधेयार्थप्राशस्त्य-
बोधकतया निषेधभूतानामर्थवादानां निषिध्यमानार्था-
प्राशस्त्यबोधकतया च प्रामाण्यम् । एवं च विधिमन्त्र-
नामधेयनिषेधार्थवादात्मकस्य अखिलस्य वेदस्य धर्मे
प्रामाण्यं संग्रहेणात्र प्रतिपादितम् ।

धर्मस्य लक्षणम्

‘चोदनालक्षणोऽर्थो धर्मः’ इति वदन् जैमिनिः
वेदप्रतिपाद्यः प्रयोजनवानर्थो धर्मः इति धर्मलक्षणमाह ।
‘यतोऽभ्युदयनिःश्रेयससिद्धिः स धर्मः’ इति कणादः ।
अभ्युदयः पुत्रपश्वादिकमैहिकम्, आमुष्मिकः स्वर्गश्च ।
निःश्रेयसं मोक्षः । जैमिनेः यागादिक्रिया धर्मः इति,
कणादस्य विहितक्रियाजन्यमात्मसमवेतमदृष्टं धर्म इति च
मतम् । ‘वाक्कर्मजन्योऽभ्युदयनिःश्रेयसहेतुः अपूर्वाख्य
आत्मगुणो धर्मः’ इति हरदत्तः ।

मनुस्मृतौ तु - ‘विद्वद्भिः सेवितः सद्भिर्नित्यमद्वेषरागिभिः
। हृदयेनाभ्यनुज्ञातो यस्तं धर्मं व्यवस्यत ॥’ इत्युक्तम् ।
विद्वद्भिः वेदार्थविद्भिः रागद्वेषरितैः सद्भिः धर्मः नित्यं
सेवितः धर्मत्वेन नित्यमनुष्ठितः, हृदयेनाभ्यनुज्ञातः इदमेव
श्रेय इति स्वारस्ययुक्तेन हृदयेन स्वीकृतः योऽर्थः तं धर्मं
व्यवस्यत । हे महर्षयो निश्चिनुत इत्यर्थः ।

विश्वामित्रः - ‘यमार्याः क्रियमाणं हि शंसन्त्यागमवेदिनः
। स धर्मो, यं विगर्हन्ते तमधर्मं प्रचक्षते ॥’ इत्याह ।

आपस्तम्बः (1-10-6-7) - ‘न धर्माधर्मौ चरत आवं स्व
इति । न देवगन्धर्वा न पितर इत्याचक्षतेऽयं धर्मोऽयं धर्म
इति । यत्त्वार्याः क्रियमाणं प्रशंसन्ति स धर्मो, यं गृहन्ते
सोऽधर्मः’ इति । आवामिति छान्दसं रूपम् ।
आवामित्यर्थः । यदि हि धर्माधर्मौ विग्रहवन्तौ आवां स्व
इति ब्रुवाणौ चरेतां यदि वा देवादयः प्रकृष्टज्ञाना ब्रूयुः
इमौ धर्माधर्माविति तदा तयोः उपलब्धिः स्यात् ।
तदभावात् आर्याः यं प्रशंसन्ति स धर्मः, यं निन्दन्ति
सोऽधर्म इत्यर्थः । आर्याश्च वेदविदः वेदविहितमेवार्थं धर्म
इति ब्रूयुरिति वेदविहितश्रेयःसाधनताकोऽर्थो धर्म इत्येव
धर्मलक्षणं पर्यवस्यति ।

धर्मानुष्ठानस्य फलम्

तैत्तिरीयोपनिषदि श्रूयते - 'धर्म इति धर्मेण सर्वमिदं परिगृहीतं धर्मान्नाति दुश्चरं तस्माद्धर्मे रमन्ते' इति । अस्यार्थः - धर्म इति धर्मो नाम नित्यनैमित्तिकादि श्रौतं स्मार्तं च कर्म । तेन धर्मेण सर्वमाध्यात्मिकादिभेदभिन्नमिदं जगत् परिगृहीतं स्थितम् । तस्मात् धर्मात् परं नास्ति । श्रेयोऽर्थिभिः सर्वैः धर्म एव कर्तव्यः । तस्मात् धर्मे रमन्त इति ।

तत्रैव पुनः श्रूयते - 'धर्मो विश्वस्य जगतः प्रतिष्ठा, लोके धर्मिष्ठं प्रजा उपसर्पन्ति, धर्मेण पापमपनुदति, धर्मे सर्वं प्रतिष्ठितम्, तस्माद्धर्मं परमं वदन्ति' इति । अयमर्थः - धर्मः पूर्वोक्तः विश्वस्य जगतः प्रतिष्ठा । प्रतितिष्ठत्यनेनेति प्रतिष्ठा । श्रौतस्मार्तकर्मभिः सर्वं जगत् ध्रियत इत्यर्थः । लोके धर्मिष्ठं अतिशयेन धर्मानुष्ठानं प्रजाः धर्मावात्यर्थं अधर्मापाकरणार्थं च उपसर्पन्ति । धर्मेण पापमपनुदति नाशयति । धर्मे सर्वं प्रतिष्ठितम् । इतरथा बाधितं स्यात् । तस्मात् धर्मविदः धर्मं परमं वदन्तीति । तस्मात् स्वस्य जगतश्च धृतिहेतुत्वात् धर्मोऽवश्यं कर्तव्यः । आह च मनुः (4-238 तः 243) -

धर्मं शनैः संचिनुयात् वल्मीकमिव पुत्तिकाः ।
परलोकसहायार्थं सर्वभूतान्यपीडयन् ॥
नामुत्र हि सहायार्थं पिता माता च तिष्ठतः ।
न पुत्रदारा न ज्ञातिधर्मस्तिष्ठति केवलः ॥
मृतं शरीरमुत्सृष्टं काष्ठलोष्टसमं क्षितौ ।
विमुखा बान्धवा यान्ति धर्मस्तमनुगच्छति ॥
तस्माद्धर्मं सहायार्थं नित्यं संचिनुयाच्छनैः ।
धर्मेण हि सहायेन तमस्तरति दुस्तरम् ॥
धर्मप्रधानं पुरुषं तपसा वीतकल्मषम् ।
परलोकं नयत्याशु भास्वन्तं खे शरीरिणम् ॥
श्रुतिस्मृत्युदितं कुर्वन्निबद्धः स्वेषु कर्मसु ।
धर्ममूलं निषेवेत सदाचारमतन्द्रितः ॥ इति ।

श्रीः । ज्ञानानन्दमयं देवं निर्मलस्फटिकाकृतिम् ।
आधारं सर्वविद्यानां हयग्रीवमुपास्महे ॥
व्याख्यामुद्रां करसरसिजैः पुस्तकं शङ्खचक्रे
बिभ्रद्भिन्नस्फटिकरुचिरे पुण्डरीके निषण्णः ।
अम्लानश्रीरमृतविशदैरंशुभिः प्लावयन्मां
आविर्भूयादनघमहिमा मानसे वागधीशः ॥

मदीय वेदाभ्यास प्रणालिका

साहित्य वेद वेदान्त विद्वान्
श्रीरङ्गं श्रीमदाण्डवन् आश्रमम् आस्थान विद्वान्
शेट्टलूर श्रीनिवासरङ्गाचार्यः

परमेष्ठिनः हृदयान्तराले एको नादः समजनि ।
तदेव बीजाक्षरम् 'ओम्' इति । तस्य एतस्य महाभूतस्य निश्चसितम् एतत् ऋग्वेदः यजुर्वेदः सामवेद इति । तं चेदं स्वनाभ्यामुत्पन्नस्य चतुर्मुखस्य तस्मै स्वयमेव उपदिदेश । ततः परम्परया अस्मत्पर्यन्तं प्राप्तम् ।

ननु कोऽयं वेदो नाम? किं वा तस्य लक्षणम्?
के वा तस्य विषयप्रयोजनसंबन्धाधिकारिणः? कथं वा तस्य प्रामाण्यम्? किं एतस्मिन्नसति वेदे तदभ्यासे वा कस्यापि प्रवृत्तिर्न स्यात्?

अत्रोच्यते - इष्टप्राप्तिः अनिष्टनिवारणं च यो वेदयति स वेदः । "यैयं क्रतुमधीते तेन तेनास्येष्टं भवति अग्नेर्वायोरादित्यस्य सार्युज्यं गच्छति" इति खलु वेदपुरुषः स्वयमेव प्राह । "प्रत्यक्षेणानुमित्या वा यस्तूपायो न बुध्यते । एनं विदन्ति वेदेन तस्माद्वेदस्य वेदता" ॥ इति भाष्यकारोपोद्धातः । "इतिहासपुराणाभ्यां वेदं समुपबृंहयेत् । बिभेत्यल्पश्रुताद्वेदः मामयं प्रतरिष्यति" ॥ अल्पश्रुतः = अल्पज्ञानवान् । तादृशवेदे स्त्रीशूद्रादीनां अनधिकारः । उपनयनसंस्कारसंस्कृतानामेव अधिकारः । एवं गुरुपसदनं प्राप्य गुरुद्वारणानूच्चारणपूर्वकं गृहीतस्य तस्य वीर्यवत्तरत्वमिति नियमः ।

इतः परं मदीयवेदाभ्यासप्रणालिका प्रारभ्यते ।

बाल्ये मम उपाकर्मानन्तरमेव मम पितृव्य-महोदयानां शेट्टलूर कृष्णापुरं लक्ष्मीनृसिंहाचार्याणां सन्निधौ

वेदाभ्यासः आरब्धः । मम सतीर्थ्याः चत्वारः आसन् ।
आचार्यपुत्रौ द्वौ, अहम्, अन्यो मम दायादश्च । निष्पक्ष-
पाततया स्वपुत्रैः साकमहं शिक्षितः पाठितश्च । आचार्या-
नुग्रहेण इदानीमपि अध्यापनं प्रचलतीति वक्तुमहमुत्सहे ।

कल्याणनगरे विद्यमान-श्रीरङ्गं श्रीमदाण्डवन्
स्वामिपाठशालायां जयनगरे एकादशहायनपर्यन्तं अध्याप-
नमभूत् । कारणान्तरेण तस्य विच्छित्तिः अभूत् ।
एकादशशिष्येषु एका नारी आसीत् । अहं 'श्रोतव्यमेव
त्वया, उच्चारणे तव अधिकारः नास्तीति' तां प्रत्यवदम् ।
तथैवास्तु इति सापि यथाकालं तैः साकं पाठिता ।
श्रवणमात्रे तृप्ता सा अभवत् । तस्याः नाम 'पट्टम्मा' इति
। सायणभाष्यमपि तया विक्रीतमासीत् । तस्याः
औत्सुक्यम् अभिवीक्ष्य अहं मध्येमध्ये इतिहासकथां
न्यवदन्नासम् । सा च तुष्टा अभवत् । एतत् सर्वं
कथाशेषमभवत् ।

मम सुतयोः 1 S.V. राघवन् 2 श्रीनिवास-
देशिकन् द्वयोरपि अशीतिद्वयमपि यथावसरं शालावेळा
अविरोधेन एव अध्यापनम् उपाकर्मानन्तरमारभ्य
अभवदिति मम तोषमभिव्यञ्जये । तयोरेकस्य
राघवशर्मणः द्राविडवेदमपि समग्रम् उपदिष्टम् । इदं तु
आत्मीयविषयम् ।

1 कडाम्बि श्रीनिवासाचार्यः 2 राजगोपालाचार्यः
(उभौ भ्रातरौ) 3 लक्ष्मीनरसिंहन् 4 पार्थसारथिः (उभौ
भ्रातरौ) (four gems) इमे श्रद्धालवः मदन्तिकम्
आगत्य अध्ययनार्थं प्रार्थयामासुः । तेषां संहितापाठः
प्रायः द्विवर्षावधि अभूत् । मुडुम्बि रामस्वामिशर्मणश्च
वर्षद्वये अशीतिद्वयमपि प्रातश्च सायं चाभूत् ।

मम गृहे 'वेद सदन' (584, हनुमन्नगरे) पाठः
प्रचलतीति यदुक्तं, तद्विषयम् अधिकृत्य किञ्चित् ब्रवीमि ।
'शर्मा'-रघु' इतिनामानौ द्वौ अन्तेवासिनौ आस्ताम् ।
तयोरेकस्य मम अभिमाननाम शङ्कराचार्यः इति ।
अपरस्य नाम मध्वाचार्य इति । तयोः संहिता काण्डत्रयं,
ब्राह्मणभागः समग्रः, आरण्यकं च शालावेळाम् अनुसृत्य

तौ पाठितौ । एतस्मिन्नन्तरे आवयोः गुरुशिष्ययोः
वैयधिकरण्यमभूत् ।

एतादृशस्य मम कश्चन सुसमयः प्राप्तः ।

गवीपुरं श्रीमतां माधवैयङ्गार्याणां कतिपयवर्षात्
प्राक् षष्ठ्यब्दपूर्तिमहोत्सवः प्राप्तः । तस्मिन् अवसरे
वेदपारायणं समजनि । तदानीमहं तैत्तिरीयब्राह्मणभागे
नियुक्तः अभवम् । संहिताभागः तदानीं असमग्रमभूत् ।
तत्र संहिता पारायणे प्रवृत्ताः प्रसिद्धाः श्रीमन्तः शोहचूर्
पराङ्कुशाचार्याः आसन् ।

'कुतो वा भवद्भिः अपरिपूर्णतया अधीतम्?'
इति तैः एतैः महाभागैः पराङ्कुशाचार्यैः मां प्रति परिपृष्टम्
। 'एतस्मिन् विषये मम दौर्भाग्यमेव निदानम्' इति
प्रत्यवदम् । अतः स एव सुसमयः इति चिन्तयन्
"शिष्यस्तेऽहम् शाधि मां त्वां प्रपन्नम्" इति तेषां सविधे
मयोक्तम् । चतुर्थकाण्डमारभ्य संहिताभागः, पदपाठश्च
(किञ्चित्) एतेषां सविधे अधीतम् अभूत् । इदानीं बहवः
अन्तेवासिनः मम सन्तीति वक्तुमुत्सहे ।

"मया बाल्ये प्रवेशपरीक्षा (Entrance
Examination) समये सामान्यशास्त्रं व्याकरणादिकं
सिद्धान्तकौमुदी-पर्यन्तमधीतम् । तस्मिन् समये तदेवा-
परिमितं मतम् । अनन्तरं परमलघुमञ्जूषादिकं पठितुम्
इच्छा विद्यते । अतः भवन्तः जानन्ति चेत् 'अथवा
विद्यया विद्या' इति क्रमेण पाठयन्तु" इति श्रीपराङ्कुशा-
चार्यस्वामिभिः 'शिष्यस्तेऽहम् शाधि मां त्वां प्रपन्नम्' इति
मां प्रति उक्तम् । एतत् तेषां विद्यादाहं निष्कपटभावं च
व्यनक्ति ।

'महतां कोप इव प्रशान्तः' इति भासकवि-
विरचितनाटके (दावाग्रिरुपशान्तः) बाल्ये एव अधीतं
मया । तद्वत् एतैः महाभागैः सुलभकोपत्वेऽपि उत्तरक्षण
एव 'भागवतापचारः सूक्ष्मः' इति तैरेव अनुपदं वदद्भिः
प्रशान्तचित्ता एते अभवन्निति च निवेदयामि । तथैव एते
स्वनिष्ठाम् अपरित्यजन्तः "सावित्र्युपदेशरहितानां
वेदाक्षराणि न पाठयेयमिति वृत्तिक्लेशो संभवत्यपि
अनधिकारिणाम् अपाठयन्तः एव सर्वकारपदवीम् अपि

त्यक्तवन्तः इति च सर्वविदितम् । स्वयं पराङ्कुशाः सन्तः
साम्प्रदायिकक्रमेण पुत्राणां वेदान्तदेशिकः, रामानुजः,
शठकोपः इति नामधेयानि विदधुः ।

अस्मिन्नवसरे काचित् वैदिकी आख्यायिका
स्मृतिपथम् आरोहति । तामपि अत्र संयोजयामि ।

भरद्वाजो ह त्रिभिरार्युर्भिर्ब्रह्मचर्यमुवास । तः ह
जीर्णिः स्थविरः शयानम् । इन्द्र उपब्रज्यौवाच । भरद्वाज ।
यत्तं चतुर्थमार्युर्दद्याम् । किमेनेन कुर्या इति । ब्रह्मचर्यमेवैनेन
चरेयुर्मिति होवाच । तः ह त्रीन्गिरि-रूपानविज्ञातानिव
दर्शयाञ्चकार । तेषां हैकैकस्मान्मुष्टिनाऽऽदे । स होवाच
। भरद्वाजेत्यामन्त्र्य । वेदा वा एते । अनुन्ता वै वेदाः । एतद्वा
एतैस्त्रिभिरार्युर्भिरन्ववोचथाः । अथ त इतरदननूक्तमेव । एहीमं
विद्धि । अयव्वं सर्वविद्येति । तस्मै हैतमग्निः सावित्रमुवाच ।
तः स विदित्वा । अमृतो भूत्वा । स्वर्गलोकमियाय ।
आदित्यस्य सायुज्यम् । अमृतो ह वै भूत्वा । स्वर्गलोकमेति ।
आदित्यस्य सायुज्यम् । य एवव्वद ।।

प्रायः 1 शतमानं भवति शतायुः पुरुषः
शतेन्द्रियः आयुष्येवेन्द्रिये प्रतितिष्ठति, 2 शतायुर्वै पुरुषः
शतवीर्यः 3 शतं जीवेम शरदुः सवीराः इत्यादि
वेदपुरुषानुग्रहश्च ।

तदनुसृत्य नीतिकारः आह -
आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्थं गतं
तस्यार्धस्य परस्य सार्धमपरं बाल्यत्ववृद्धत्वयोः ।
शेषं व्याधिवियोगदुःखजनितं सेवादिभिर्नीयते
जीवे वारितरङ्गबुद्धदसमे सौख्यं कुतः प्राणिनाम् ।।

तदनुसृत्य भक्ताङ्घ्रिरेणुसूरेः (तोण्डरडिप्पोडि
आळ्वार) 'तिरुमालै' नामकद्राविडवेदे चैवं प्रतिपादितम् ।

வேதநூல் பிராயம் நூறு மனிசர் தாம் புகுவரேலும்
பாதியும் உறங்கிப் போகும், நின்றதில்
பதினையாண்டு
பேதை பாலகனதாகும் பிணி பசி மூப்புத் துன்பம்
ஆதலால் பிறவி வேண்டேன்
அரங்கமாநகருளானே! 12.

एवं मनुष्यदृष्ट्या आयुःपरिगणने कृतेऽपि
भक्तिसारास्तु (तिरुमळिशै आळ्वार) भूलोके सप्तशतो-
त्तरचतुःसहस्रहायन पर्यन्तम् (4700) आसन् इति दिव्य-
सूरिचरितात् जानीमः । (Exceptional case).

पुरा कदाचित् भरद्वाजाख्यो महर्षिः सर्वेषां
वेदानाम् अध्ययने कृतप्रयत्नः 'इदि परमैश्वर्ये' इति धातोः
निष्पन्नं परमात्मानम् 'इन्द्रं' प्रसाद्य तत्प्रसादात् शत-
संवत्सरपरिमितानि त्रीण्यायूषि लब्ध्वा तैरार्युभिः
ब्रह्मचर्यमुवास । वेदाध्ययनमुद्दिश्य गुरुकुले वासं कृतवान्
। शतत्रयस्यान्ते जीर्णशरीरं वृद्धमशक्तत्वेन शयानं तं
भरद्वाजं प्रति इन्द्र उपेत्योवाच । यच्चतुर्थमार्युस्तुभ्यं
दद्यामेतेनार्युषा किं कुर्याः कं पुरुषार्थं साधयसीति । स
च वेदाध्ययनमेव करिष्यामीत्युवाच । ततः सर्ववेदा-
ध्ययनकृतप्रयत्नं तं भरद्वाजमुद्दिश्य सर्वाध्ययनयाशक्यत्वं
बोधयितुम् ऋग्यजुःसामवेदानां त्रयाणां स्वकीययोग-
सामर्थ्येन पर्वताकारत्वं संपाद्य गिरित्रयरूपान् पूर्वमविज्ञा-
तानेव वेदानस्मै दर्शयामास । ततस्तेषां पर्वतानां मध्ये
एकैकस्मात्पर्वतान्मुष्टिना पांसूनाददे । आदायैवमुवाच - हे
भरद्वाज, एते त्रयः पर्वता वेदा एव । तत्रैकैकः पांसुरेको
वेदस्तस्मादनन्ता वेदाः तेषां मध्ये त्वमेतैस्त्रिभिरार्युभिः
एतन्मुष्टित्रयपरिमितं वेदजातं गुरुरूपदेशमन्वधीतवानसि ।
अथानन्तरं तवेतरत् वेदजातमनधीतमेव । तस्मात्सर्व-
वेदाध्ययनमशक्यमेव । यदि सर्वाध्ययनफलमपेक्षितं
तर्ह्यागच्छेमं सावित्रमग्निं विद्धि ध्यानेन साक्षात्कुरु ।
अयमेव सावित्रोऽग्निः सर्ववेदविषया विद्येत्येवं बोधयित्वा
तस्मै भरद्वाजायैतं सावित्रमग्निं पूर्वोक्तप्रकारेणोवाच । ततः
स भरद्वाजः तं सावित्रमग्निं ध्यानेन स्वात्मतया
साक्षात्कृत्य तदग्निरूपः स्वयममृतो देवो भूत्वा वर्तमान-
देहादूर्ध्वं स्वर्गं प्राप्य तत्र आदित्यसायुज्यं प्राप्तवान् ।।

विजयतेतमाम् पराङ्कुशश्रीः ।।

आशास्तेऽयय्यंजमानोऽसौ । आयुराशास्ते ।
सुप्रजास्त्वमाशास्ते । सजातवृत्तस्यामाशास्ते ।
उत्तरान्देवयुज्यामाशास्ते । भूयो हविष्करणमाशास्ते ।
दिव्यन्धामाशास्ते । विश्वं प्रियमाशास्ते । यदनेन
हविषाऽऽशास्ते । तदश्यात्तदध्यात् । तदस्मै देवा रासन्ताम् ।
तदग्निदेवो देवेभ्यो वनते । व्यमग्रेमार्नुषाः । इष्टञ्च वीतञ्च ।
उभे च नो द्यावापृथिवी अहंस्पाताम् । इह गतिर्वामस्येदञ्च
। नमो देवेभ्यः ।।

ॐ समास-व्यास-वेद-परिचयः ॐ

वेदरत्नम्, महामहोपाध्यायः डा०ए०एस्०वेङ्कटनाथन्
श्रीकार्यकर्ता, परकालमठं, मैसूरु - २४.

संहितादि घनान्तस्य हारीतो वक्ति लक्षणम् ।
ज्ञान-सृष्ट्यर्थतत्त्वस्य ज्ञानविज्ञानभास्करम् ॥

-- संहिता --

सहस्रारपरामात्रा-मूलबन्धार्थभासिका ।
सुषुम्नानलदीप्त्यर्था त्रिक्षेत्रस्वत्वयोजिका ॥१॥
समष्टिस्वरबन्धार्था देववृद्ध्यर्थशासिका ।
अवरोहणगत्यर्था सनातनपदास्थिता ॥२॥
नादभूत्यर्थयोगाढ्या समष्टिपदमास्थिता ।
विकृतीनां पराधारा संहिता भासते स्वयम् ॥३॥

-- पदम् --

आज्ञाभूमिकया भाति पदवृत्तं व्यवस्थितम् ।
सस्वरं साहितं भावं पदं भासयति स्वयम् ॥४॥
एकप्राणविभक्त्योत्थं दिव्यं भावं विवक्षति ।
अप्राकृतं प्रकृत्यर्थं स्वयं बोधयति ध्रुवम् ॥५॥

-- क्रमः --

चक्षुर्भूम्यवबद्धार्थः अवरोहः क्रमः स्मृतः ।
इडापिङ्गळयोः रेखां मध्याव्यक्तामनुस्मरेत् ॥६॥
अवरोहात्तथारोहादवरोहार्थवृत्तगः ।
स्वरादर्थगतेर्भेदं तद्वृत्तं तनुते स्वयम् ॥७॥
पिङ्गळायामिडाबन्धः इडायां पिङ्गळात्मनः ।
पुनः पूर्वानुबन्धेन क्रमः पूर्णत्वमश्रुते ॥८॥
पुं-प्रकृत्यर्थसन्धानं तत्समेधयति ध्रुवम् ।
पदद्वयस्वबन्धेन सृष्टौ देवस्वमेधते ॥९॥

-- पञ्चसन्धिः --

विशुद्धिचक्रभागाभ्यां पञ्चसन्धिः प्रपञ्च्यते ।
पदद्वयेन विस्तारः स्वरस्यार्थस्य तद्वृत्तेः ॥१०॥
घनपाठे विशेषेण सुषुम्नाबन्ध इष्यते ।
क्रमव्युत्क्रमगत्यैव सत्ताऽत्र त्रिविधा मता ।
पञ्चधा भूमिकाऽऽलक्ष्या वरोहारोहावरोहैः ॥११॥
इत्थं पञ्चस्वलक्ष्यार्थः विस्तारमनुशास्ति सः ।
पिङ्गळेडाविभूत्यर्थः पञ्चबन्धेन शिक्ष्यते ॥१२॥
आनुपूर्व्यां पदे द्वित्वं व्युत्क्रमे प्रथमे तथा ।
आनुपूर्व्यां स सन्धिसस्यान्नाडीयोगविभूषितः ॥१३॥
अवरोहात्तथारोहात्तथाऽवरोहणादिह ।
समष्ट्या पदमावृत्तं त्रयस्त्रिंशेन सङ्ख्यया ॥१४॥

-- जटा --

वेदस्य पूरुषस्यासौ जटा भाति सनातनी ।
इडा-पिङ्गळ-सम्बन्धः मध्याव्यक्तो विशिष्यते ॥१५॥
जटायां बन्धवृत्तेन क्रमत्रयमुदाहृतम् ।
पदद्वयेन गत्यर्थं यथापूर्वं विभावयेत् ॥१६॥
गतौ स्वरे तथार्थं च भूतिभेदो विवक्षितः ।
नाडीबन्धः सरस्वत्या विशेषेण विभाव्यते ॥१७॥
अनुलोमविलोमाभ्यामनुलोमात्तथा पुनः ।
पदानां स्वरभङ्गेन विंशत्येकः व्यवस्थितः ॥१८॥
आवृत्तिः प्रतिवृत्तं स्यात् सप्तसङ्ख्या विवक्षिता ।
नाडीगति-स्व-योगेन स्वरेणासौ विवर्धते ॥१९॥
जटायाः क्रम आधारः पञ्चसन्धिसमन्वितः ।
स्वरविस्तारसन्धानात् जटासौ मुनिमानिता ॥२०॥

-- माला --

मालादिषु ध्वजान्तेषु न विशेषोऽभिलक्ष्यते ।
षड्भिर्विकृतिभिर्याति स्वरराज्यं सनातनम् ॥२१॥
माला तस्याभरणं स्यादिडापिङ्गळसङ्गतम् ।
विशुद्धिमणिपूरान्तं वृत्तं तस्या विवक्षितम् ॥२२॥
पदत्रयस्य मालेयं चतुर्वृत्तेन भासते ।
विंशत्यक्षरवृद्ध्यात्र स्वरबन्धो विराजते ॥२३॥
अनुलोमविलोमाभ्यां वृत्तमाद्यं विवक्षितम् ।
विपरीतं तृतीयं स्यात् अनुलोमसमाप्तिगा ॥२४॥
"सुषुम्ना" वेदिराज्यस्य षट् सत्ता परिभासकः ।
वेदस्वरविकासेन ज्ञानज्योतिर्विवर्धयेत् ॥२५॥
संहितापीठमासाद्य सर्वमेतत्प्रकाशते ।
संहितायां गतौ सर्वाः चकासति यथायथम् ॥२६॥

-- शिखा --

शिखा वेदस्य सौषुम्नी चैतन्यस्यानुभाविता ।
वेदस्य गतिरूर्ध्वा स्यात्सुषुम्ना लक्षिताऽमृता ॥२७॥
चतुःपदसमाक्रान्ता पञ्चपादी प्रकाशते ।
तार्तीया विकृतिर्भाति शिखा चैतन्यभाविता ॥२८॥
अनुलोमविलोमाभ्यां ह्यनुलोमविशेषिता ।
षोडशाक्षरवृत्तेन शिखा हारीतशिक्षिता ॥२९॥
शिखा ब्रह्ममयी यस्य गतिर्नाड्यास्समेधते ।
जीवनं नन्वपूर्णं स्यात् विषमं तदभावतः ॥३०॥

-- रेखा --

रेखेयं स्वप्रभा भाति द्विमूलपदयोजिका ।
मूलाधारात्सहस्रान्तं सुषुम्ना भासतेऽन्वहम् ॥३१॥
पदपञ्चकयोगेन सोपानाष्टकसङ्गता ।
अनुलोमविलोमाभ्यां रेखाबन्धः प्रशासकः ॥३२॥

-- रथः --

सहस्रारविशुद्धयन्तं भूमिका प्रथमा स्मृता ।
विशुद्धेर्मणिपूरान्तं द्वितीया मुनिपुङ्गवैः ॥३३॥
सा तस्मात्तृतीयाऽऽमूलं चक्रे भागद्वयं ततः ।
इत्थं विभक्तबन्धोऽयं रथो वेदस्य शिक्षितः ॥३४॥
वेदस्य पुरुषो याति रथेनानेन केवलः ।
ज्ञानविस्तारदीक्षात्मा कुरुते सृष्टिमुत्तमाम् ॥३५॥
षडक्षरविभक्तोऽयं वैदिको रथ इष्यते ।
स्वररश्मिनियन्तासौ रथी सारथिसङ्गतः ॥३६॥
उष्णीषस्य पृथक्त्वेन सप्त भागाः रथाङ्किताः ।
सप्तलोकसमाक्रान्ते रथे यस्तिष्ठति चेतनः ॥३७॥
स सप्तपर्वविक्रान्तं पदं प्रत्येति विक्रमी ।
तस्माद्रथप्रतिष्ठित्या वर्धते चेतसस्स्वयम् ॥३८॥
संख्या स्यात् षट्पदावृत्त्या चतुर्दश (४०) विभाव्यताम् ।
अनुलोमविलोमाभ्यां विलोमेनानुलोमतः ॥३९॥
सृष्टिगत्यर्थरूपत्वात् वैदिको रथ उन्नतः ।
शरीरं रथमारुह्य स्वरक्षेत्रं प्रकाशते ॥४०॥

-- दण्डः --

आमूलमासहस्रारं दण्डो भाति सदातनः ।
ब्रह्मदण्डप्रकारार्थः मानदण्डो व्यवस्थितः ॥४१॥
पदसप्तकसङ्गत्या स्वावृत्त्या षट्चतु (४६) भवेत् ।
मेरुदण्डप्रकाशेन ब्रह्मर्षिश्चेतनो भवेत् ॥४२॥

-- ध्वजः --

प्रणवध्वज एवायं वेदपुरुषशिक्षितः ।
सृष्टितत्त्वप्रकाशाय सध्वजो याति पूरुषः ॥४३॥

---- इत्यात्रेयशिक्षा ----

पदाष्टकसमायुक्तः विभागाष्टकशिक्षितः ।
अष्टौ पदानि स्वावृत्त्या भवन्त्येव चतुर्दश (४०)
॥४४॥
अनुलोमविलोमानां गतिरत्र विभासते । विलोमेनानुलोमेन
वृत्तं पूर्णत्वमश्रुते ॥४५॥
सध्वजः पुरुषो भाति वेदात्मा लोकशासकः ।
आध्वजं पदमारुह्य सुषुम्नां ग्रथते मुनिः ॥४६॥
आजटं ध्वजपर्यन्तं इडापिङ्गळयोः सदा ।
तया स्वाव्यक्तबन्धत्वं अधिगच्छति वैदिकः ॥४७॥

-- घनः --

आदौ समासगत्यर्थः समष्ट्या त्रिप्रकारगः ।
अन्ते व्यासविभागार्थः प्रकारत्रयलक्षणः ॥४८॥
त्रिदशा (१३) वृत्तिविक्रान्तं प्रतिवृत्तं पदत्रयम् ।
अनुलोममहामार्गं अनुलोमविलोमतः ॥४९॥

स्वरसन्ध्यर्थसङ्क्रान्तं पदमासाद्य सन्ततम् ।
वेदस्य स्वघनशान्तः स्वरबन्धेन भासते ॥५०॥
अयमत्र विवेकार्थः ऋषिभ्यां शिक्ष्यते स्वयम् ।
तत्रात्रेय इदं शास्ति त्रिवेणीसङ्गमे घने ॥५१॥
विकासोऽयं घनस्यास्ति स्वानुलोमाद्विलोमतः ।
तथानुलोमात्प्रत्येकं त्रिवेणीसङ्गमो नव ॥५२॥
अयं व्यासविकासस्स्यात् देवताशक्तिभासकः ।
तदध्येता विशेषेण स्वावापोद्वापशिक्षितः ॥५३॥
आवाप अवरोहस्स्यात् उद्वापारोहरूपकः ।
इत्थं प्रथमवृत्तं स्यात् घनचक्रप्रकाशकम् ॥५४॥
द्वितीयं तु विशेषेण समासेनानुभूयते ।
गतित्रयं समष्ट्यैव त्रिवेणीसङ्गमाद्भवेत् ॥५५॥
स्वरसृष्टिविकासेऽस्मिन् प्रकारद्वयमुद्यतम् ।
व्यासेनाथ समासेन स्वरराज्यं प्रशासितम् ॥५६॥
द्वितीयस्तु विशिष्टेन समष्टिव्यष्टिलक्ष्मणा ।
ओतप्रोतविधानेन घनो राज्यं भुनक्ति हि ॥५७॥
हारीतरूपितो मार्गः विशिष्टः सङ्गतः प्रभुः ।
गतिद्वयप्रबन्धेन स्वोतप्रोतविधानतः ॥५८॥
पदत्रये विशिष्टत्वं मार्गत्रयनिरूपणात् ।
त्रिवेणीसङ्गमे भाति रोहत्रयविधानता ॥५९॥
ओतप्रोतसमासेन वैशिष्ट्यमनुभूयते ।
विशिष्टाभेदसम्भूतिस्समष्ट्यैव प्रपञ्चितः ॥६०॥
अमुलोमेन विलोमेन पदत्रयविवेचनम् ।
तथानुलोममार्गेण, सहैव घनशासनम् ॥६१॥
विशिष्टा पदकावृत्तिः त्रयोदश पदक्रमात् ।
नाडीत्रयगतेर्बन्धस्समासेनानुभूयते ॥६२॥
नवत्रिंशत्पदावृत्तिः स्वरशासनशासिता ।
त्रिगुणत्रिपदावृत्त्या स्वरबन्धार्थलक्षणा ॥६३॥
सुषुम्ना-स्वर-सन्ध्यर्थ आत्मदेवस्वमुद्बहेत् ।
आत्रेयरूपितो मार्गः सृष्टौ व्यासं प्रकाशयेत् ॥६४॥
आदौ, समासपाठेन समास-व्याससङ्गतिः ।
भूमिकेयं विशिष्टार्था स्वराद्वैवीविभूतिदा ॥६५॥
समष्टिव्यष्टियोगार्था महर्षिभिरुदाहता ।
इत्थं घनस्य योगेन वेदो दीव्यति पूरुषः ॥६६॥
हारीतलक्षितः पन्थास्समासमनुभावयेत् ।
विशिष्टघनतत्त्वार्थ स्वरशासकशासनात् ॥६७॥
वेदाध्ययनमित्थं स्याद्विकृत्यष्टकशासकम् ।
आत्म-भूति-प्रमास्वाद्यं क्रमपञ्चजटाघनैः ॥६८॥

पूर्वजन्म-पुनर्जन्म-परलोकानां मीमांसा -

श्रीमद्भागवतमतानुसारिणी

प्रबन्धा - अरैयर् श्रीरामशर्मा, निवृत्तः प्रांशुपालः,
सर्वकारीयसंस्कृतकालेज् - मेलुकोटे ५७१४३१.

मङ्गलम्

अखिलभुवनमध्यद्वीपसद्धारतीय-

प्रचुरविविधशास्त्रप्राच्यविद्याविनेयम् ।

सकलविबुधसंगं संस्तुवन् सत्प्रबन्धैः

प्रणमति परितोषात् प्रस्तुतो रामशर्मा ॥

भूमिका (नवांशा)

१. जन्म

जन्म इति उत्पत्तिः । तस्याः प्रयोजिका सृष्टिः इत्यर्थः । सृष्टिः वस्तुनः स्थितिं नाशं च सम्बध्यैव भवति । चेतनः अचेतनं इति वस्तुवर्गद्वयं सर्वैः जनैः अनुभूयते एव । जनशब्दः एव प्रादुर्भावात्मिकां उत्पत्तिं प्रतिपादयति । अचेतनस्य घट-पटादेः वस्तुनः सृष्टिः कुलाल-कुविन्दादि-चेतनद्वारा तेन निमित्तेनैव भवति । कुलाल-कुविन्दादीनां चेतनानां अपि उत्पत्तिः तत्तन्माता-पितृद्वारैव भवति, नान्यथा ॥

२. चेतनाचेतनभेदः

अत्र दार्शनिकैः सर्वैरपि चेतनोत्पत्तिविषये विचारः कृतः । चार्वाकदर्शनेऽपि कुलाल-कुविन्दादि-शरीराणामेव माता-पित्रादिभ्यः उत्पत्तिः अङ्गीकृता । इन्द्रियादिव्यापारगमकं चैतन्यं पृथिव्यप्-तेजो-वायु-मय-शरीर-रूप-भूतसङ्घाते आगन्तुको धर्मः, इति ते स्वदर्शन-निश्चयं वदन्ति । तादृश-धर्मविशिष्टं शरीरमेव आत्मा चेतनः इति व्यवहियते इति तेषां आशयः । एवं तन्मते-ऽपि चेतनाचेतनभेदः चैतन्यधर्मविशिष्टत्वतद्रहितत्वरूपाभ्यां सह अङ्गीकृत एव ॥

३. शरीरात् अतिरिक्तः चेतनः

एवं सति चैतन्यरूपस्य धर्मस्य आश्रयभूतः धर्मी केवलं भूतसङ्घातरूपं शरीरं न भवति । शरीरातिरिक्तः कश्चन चेतनः चैतन्याश्रयः अङ्गीकर्तव्यः इति चार्वाकेतर-दार्शनिकानां आशयः ॥

४. अणुस्वभावभेदात् चेतनाचेतनभेदः

परस्परविरुद्धयोः चेतनत्व-अचेतनत्वरूपयोः धर्मयोः एकस्मिन् वस्तुनि एकस्मिन्नेव काले वृत्तिः कैरपि बुद्धिमद्भिः तर्केण वा गणितेन वा साधयितुं नैव हि शक्यते । किञ्च अचेतनानां घटादीनां सृष्टिः न खलु

स्वयं सम्भवन्ती दृश्यते । कुलालादि-चेतनानामेव तत्र कर्तृत्वेन सर्वलोकसिद्धत्वात् । मृत्पिण्डेन शरावं आमं अनग्निपक्वं कृत्वा पुनः तस्य पिण्डीभावः कर्तुं शक्यते । पुनः तस्मात् पिण्डात् गजाकारः पदार्थः उत्पादयितुं शक्यते । तमपि आमं पिण्डीकृत्य अश्वाकारो गवाकारो मनुष्याकारो वा यथानुकूलाकारः पदार्थः उत्पादयितुं शक्यते इति सर्वलोकानुभवः । नात्र मृत्पिण्डभूतपरिणामेषु चैतन्यं किमप्यनुभूयते । कर्तृचैतन्यं हि कुलाल-शरीरगतं निरन्तरं अनुभूयते । तस्य तु मृत्पिण्डाद्याकार-परिणामे निमित्तत्वं सर्वैः अङ्गीकृतमेव । कुलाल-शवादीनां कर्तृचैतन्याभावात् तत्र निमित्तत्वं न संभवति । देव-तिर्यङ्-मनुष्य-स्थावराख्य-भेद-भिन्नेषु शरीरेष्वेव तत्तच्छास्त्रादिषु परिणामविशेषाणां अङ्गीकारात् घट-पटादिषु तादृशशरीरत्वनिमित्तं चैतन्याश्रयत्वं नास्तीति चैतन्याश्रयत्वस्य नियमः कश्चन अङ्गीकार्यो भवति । तथा च चैतन्याश्रयत्वं केषुचिदेव अणुषु शास्त्रज्ञैः अङ्गीकृतं एव । चैतन्याश्रयस्य जीवाणुशब्दवाच्यस्य स्व-सदृश-सन्तति-जननसामर्थ्यं च अङ्गीकर्तव्यम् । एवं चैतन्यविशिष्टाः अणवः चेतनाः इति चैतन्यरहिताः अणवश्च अचेतनाः इति चेतनाचेतनभेदः स्वाभाविकः एव लोकेऽप्यङ्गीकार्यो भवति ॥

५. शरीरोत्पत्तिप्रकारात् चेतनाचेतनभेदः

एवं एकस्य जीवाणोः नानाजीवाणुसमुदाय-जीवेतराणुप्रभृतिसमुदायस्वीकारात् शरीरोत्पत्तिः वक्तव्या । अजीवाणोः अजीवाणु समुदायरूपसंयोगात् शरीरत्व-रहित-पदार्थाकारोत्पत्तिः प्रत्यक्षसिद्धैव अङ्गीकार्या ॥

६. सृष्टेः अनाकस्मिकत्वात् अचेतनातिरिक्तः चेतनः

एवं जन्मत एव चेतनाचेतनभेदः अङ्गीकार्यः । सृष्टेः आकस्मिकत्वं कैरपि नाङ्गीकर्तुं शक्यते दार्शनिकैः । सृष्टौ वैचित्र्यं च नाकस्मिकं वक्तुं शक्यते चार्वाकैरपि । अन्यथा घटादिष्वपि शरीरत्वं चैतन्याश्रयत्वं च कदाचित् स्यात् । न खलु तथा पामरैरपि अङ्गीक्रियते ॥

७. चेतनसिद्धिप्रमाणविचारः

तस्मात् शरीरोत्पत्तिं चिन्तयतां तपस्विनां दार्शनिकानां दर्शनैः अचेतनातिरिक्तः चेतनपदार्थः अङ्गीकारं अर्हति । प्रत्यक्षस्येव प्रत्यक्षेतरप्रमाणानामपि आकस्मिकविषयकत्वाभावात् अनुमानप्रमाणादिभिरेव चेतनपदार्थस्य अचेतनातिरिक्तत्वेन सह सिद्धिः वक्तव्या भवति । प्रमाणानां प्रामाण्यस्वीकारश्च स्वतः परतश्च यथासम्भवं भवत्येव । प्रसिद्धानां प्रमाणानां अस्वीकारे

तु प्रमाणाधीना प्रमेयसिद्धिः अस्वीकर्तुः न भवत्येवेति अस्वीकार एवात्र दोषः । जल्प-वितण्डाप्रकारान् विना वादप्रकारं अनुसरतां तु प्रत्यक्षानुमानागमाः प्रमाणानि त्रीणि स्वस्मिन् इतरसर्वप्रमाणान्तर्भावविधया संगच्छन्ते ॥

८. चेतनसिद्धिप्रमाणादेव जन्मादीनां सिद्धिः

एवं प्रत्यक्षप्रमाणमात्रस्वीकर्तृचार्वाकदर्शनं विहाय अन्येषु सर्वेषु वैदिकेषु अवैदिकेषु वा दर्शनेषु अचेतनातिरिक्त-चेतनाङ्गीकारात्, तदनुसारेण चेतनस्य शरीरपरिग्रहरूपा सृष्टिः स्थितिः शरीरत्यागरूपो विनाशश्च संगच्छते । पूर्वोक्त-त्रिविधप्रमाणबलात् सृष्टि-स्थिति-विनाशपर्यायस्य अनुभूयमानत्वात् चेतनवस्तुनः पूर्वजन्म-पुनर्जन्मादीनामपि अङ्गीकारः लोके शास्त्रे च समस्त्येव । लोकानुभवसिद्ध-वैचित्र्यादि-कारणपरिशीलने तु आकस्मिकत्वाभावात् चार्वाकेणापि स्वानुभवं अनिगूह्यैव स्वादृष्टं जन्मान्तरादिकं स्वीकार्यं भवति ॥

९. दर्शनेषु पुनर्जन्मादीनां अङ्गीकारः

अथ इदानीं आर्हत-भदन्तादीनां वेदप्रमाणानङ्गी-कर्तृदार्शनिकानां स्व-स्वागमाख्य-शब्दप्रमाणानुसारिणां दर्शनेषु, साङ्गोपाङ्ग-सरहस्य-वेदाख्यशब्दराशिं प्रमाणम-ङ्गीकुर्वतां दर्शनेषु, म्लेच्छादीनां अपि दर्शनेषु पूर्वजन्म-पुनर्जन्मादीनां यथासम्भवं अङ्गीकारः अस्तीति, तत्र वैष्णव-स्मृति-पुराणागमाद्यनुसारिणां वैदिकैकदेशिनां श्रीमद्भागवतमतानुयायिनां दार्शनिकानां पूर्वजन्म-पुनर्जन्मादिविषये स्वेतरसंवादमुखेन विचारः यथामति यथावकाशं च अत्र क्रियते ॥

इति भूमिका ।

श्रीभागवतं मतम्

भगवन्मतमेव भागवतं मतम् । भगवांश्च पाणि-नीयव्याकरणानुसारेण श्रीमहाविष्णुरेव । भगवति भक्ति-मतां भागवताः इति हि व्यवहारः । अन्येषां तु भक्ति-मार्गानुसारिणां स्वस्वोपास्यदेवताविशेषनिर्देशेन सह शिवभागवतः, देवीभागवतः, सूर्यभागवतः, स्कन्दभाग-वतः इति हि व्यवहारः । एवं च वैष्णवा एव केवलभा-गवताः भगवन्मतानुसारिणः इति सिद्धम् ॥

भागवतमते प्रमाणानि

भागवतानां प्रत्यक्षानुमानागमाख्य-प्रमाण-त्रया-ङ्गीकारोऽस्ति । तत्र साङ्गोपाङ्ग-सरहस्य-वेदाख्य-शब्द-प्रमाणे प्रधाने सति, तत्र वेदोत्तररूपाः उपनिषदः, वेदाङ्ग-स्मृतिषु भगवद्गीता, वेदान्तन्यायरूपः बादरायणब्रह्मसूत्र-

ग्रन्थश्च प्रस्थानत्रयाख्यया प्रसिद्धानि शब्द-प्रमाणानि । एवं स्मृतिषु पाञ्चरात्राद्यागमाः पुराणेषु विष्णुपुराण-श्रीमद्भाग-वतादि-सात्विकपुराणानि च प्रशस्ततमानि प्रमाणानि ॥

अवतार-जन्मादिप्रकारः

तत्र 'अजायमानो बहुधा विजायते, तस्य

धीराः परिजानन्ति योनिम्, मरीचीनां पदम्' इत्यादिना परमात्मनः परब्रह्मण एव जन्मादिकं यत् निरूपितं, तत् 'जन्म कर्म च मे दिव्यम्', 'अजोऽपि सन् अव्ययात्मा भूतानां ईश्वरोऽपि सन् । प्रकृतिं स्वां अधिष्ठाय सम्भ वामि आत्ममायया ॥' इत्यादिभिः

१: भगवद्गीतावचनैः निर्दोषतया निरूपितम् । 'माया = वयुनं = ज्ञानम्' इति हि वैदिको निघण्टुः । एवं पुण्य-पापाख्य-कर्मनिमित्तक-जन्माद्यभावेऽपि परमात्मनः स्वसङ्कल्पज्ञानपूर्विका दिव्य-जन्मादिपरिपाटी अङ्गीकृता । जीवात्मनां तु परमात्मभि-न्नानां एतादृशभेदकारणतया पुण्य-पापरूप-कर्मसम्बन्ध-निमित्तका जन्म-जरा-मरण-पुनर्जन्मादिपरिपाटी अङ्गी-कृता । तथाहि जन्मान्तरसद्भावे अर्जुनं प्रति श्रीकृष्णस्य भगवतः वचनं - 'बहूनि मे व्यतीतानि जन्मानि तव चार्जुन! । तान्यहं वेद सर्वाणि, न त्वं वेत्थ परन्तप!' इति, 'न त्वेवाहं जातु नासं, न त्वं नेमे जनाधिपाः । न चैव न भविष्यामः सर्वे वयमतः परम् ॥' इति च ॥

पुनर्जन्मादिकारणानि

एवं सति सामान्येन जन्मनां कर्मणां च सम्बन्धसत्त्वात् धर्मशास्त्रीयं वचनं च अत्र उपन्यस्यते यथा - 'वाचिकैः पक्षिमृगतां मानसैरन्त्यजातिताम् । शरीरजैः कर्मदोषैः याति स्थावरतां नरः ॥' इति । 'गुरुं त्वङ्कृत्य हुङ्कृत्य, विप्रं निर्जित्य वादतः । श्मशाने जायते वृक्षः कङ्कगृध्रादिसेवितः ॥' इति च ॥

एवं कर्मविपाकाख्यग्रन्थे ज्यौतिषवीरसिन्धीये च कर्मणां नानाजन्मविशेषकारणत्वं तत्तत्कर्मदोष-परिहार-प्रकाराश्च निरूपिताः वेदितव्याः । गरुडपुराणादिषु पापिष्ठजनभोग्यानां सप्तनरकाणां एकविंशतितद्भेदानां असंख्य-स्वर्ग-भौमादि भोगस्थानानां पुण्यकर्मभिरनुभा-व्यानां च विस्तारः वर्णितः ।

एवं शरीर-वाङ्मनसरूप-करणत्रयदोष एव एतादृशजन्मवैचित्र्यहेतुः इत्यवगतम् । स च अज्ञानं

अशक्तिः अप्राप्तिः इत्याचार्याः ॥

पञ्चाग्निविद्योक्तः जन्मप्रकारः

सामान्यतस्तु शुक्र-शोणित-धातुसम्बन्धः तदनु-
कूलं पुण्यं पापं वा परमतत्त्वज्ञानाद्यभावविशिष्टं जन्मा-
दीनां कारणं भवति । तथा उपनिषत्सु पञ्चाग्नि-विद्यायां
जीवस्य दोषानुसन्धानपूर्वकं तादृश-दोष-निवारणप्रकार-
पुनर्जन्माद्यभावरूप-नित्यमोक्षाख्य-परम-पुरुषार्थ-सिद्ध्यर्थं
जन्मप्रकारोऽपि निरूपितः । बृहदारण्यकोपनिषदि आरु-
ण्यः श्वेतकेतुः पाञ्चालानां परिषदि जैबलिना प्रवाहणेन
संवादे तं बोधयति । एवं छान्दोग्योपनिषदि च -

देवाख्याः जीवस्य प्राणाः अग्नित्वेन रूपिते
द्युलोके श्रद्धाख्यं वस्तु निक्षिपन्ति । सा च श्रद्धा सोम-
राजाख्यामृतमयं देहरूपेण परिणमते । तं चामृतमयं देहं
त एव प्राणाः पर्जन्येऽग्नित्वेन रूपिते प्रक्षिपन्ति । स च
देहः तत्र प्रक्षिप्तो वर्षं भवति । तच्च वर्षं त एव प्राणाः
पृथिव्यां अग्नित्वरूपितायां प्रक्षिपन्ति । तच्च तत्र प्रक्षिप्तं
सत् अन्नं भवति । तच्चान्नं त एव पुरुषे अग्नित्वरूपिते
प्रक्षिपन्ति । तत्र तच्च रेतो भवति । तच्च त एव योषायां
अग्नित्वरूपितायां प्रक्षिपन्ति । तच्च तत्र प्रक्षिप्तं गर्भो भव-
ति इत्युक्त्वा, आह - 'इति तु पञ्चम्यां आहुतौ आपः

पुरुषवचसो भवन्ति' इति । 'श्रद्धा वा आपः' इति
अद्भिः परिष्वक्ताः त्रिवृत्करणरीत्या भूतसूक्ष्मैः सम्परि-
ष्वक्ताः जीवाः एवं स्थूलशरीर-वियोगानन्तरं स्वकृत-
इष्टापूर्त-दत्तादि-पुण्यशालिनः परब्रह्म-तत्त्वज्ञान-विधुराः
पुनर्जन्म लभन्ते इति प्रकरणसारार्थः ॥

लिङ्गशरीरविचारः

परलोकगमने पुनर्जन्मादिषु च भूतसूक्ष्ममयं
लिङ्गशरीरं अतिसूक्ष्मं जीवस्य स्थूलशरीरवियोगरूप-
मरणानन्तरमपि अनुवर्तते । प्रकृतिमण्डलबहिष्परम-
मोक्षरूपस्थानगमने तु लिङ्गशरीरं सर्पकञ्चुकविगलनवत्
विगळतीति उपनिषदन्तरे 'यथा पादोदरः त्वचा विनि-
र्मुक्तः' (प्र.उ. ५.५) इत्युक्तम् ॥

पञ्चाग्निविद्यातिरिक्तः जन्मप्रकारः

पञ्चमाहुतिसापेक्षत्वं द्युलोकादिगमनं च पुण्य-
शालिनामेव । दंशमशकादीनां पापिष्ठजन्मनां तु पञ्चाग्नि-
विद्योक्तपञ्चावरथाहुतिः नावश्यकीति धूमादिमार्गगमनेन
तेषां आरोहणे सति, अवरोहणं अन्यथाऽपि उपनिषत्सु
श्रावितम् । यथा धूम-रात्रि-अपरपक्ष-दक्षिणायन-षण्मास-
-पितृलोक-आकाश-चन्द्र-क्रमेण आरोहणम्; अवरोहणं

तु चन्द्राकाश-वायु-धूम-अभ्र-मेघक्रमेण भवति इति ॥
एवं द्रौपदी-धृष्टद्युम्न-दाशरथि-विश्वामित्र-जमदग्नि-पृथु-प्रभृ-
तीनां चतुर्थ-पञ्चमाहुत्यनपेक्षाण्येव दिव्यानि जन्मानि ।
अगस्त्यवसिष्ठस्कन्दादीनां तु पञ्चमाहुति-निरपेक्षाण्येव ॥

परलोके मार्गविचारः

‘ये चत्वारः पृथग्यो देवयानां अन्तरा द्यावा-

पृथिवी विर्यन्ति' इत्यादिभिः श्रुतिवचनैः
लोकान्तरगमन-मार्गाः निरूपिताः । भगवद्गीतायां तु
देवयानः एकः पितृयाणः अपरः इति संगृह्य मार्गद्वयं
योगिनां उपयोगाय निरूपितम् । देवयानेन
अपुनरावृत्तिरूप-कैवल्यगत्यादि-विशिष्टमोक्षस्थानप्राप्तिः,
पितृयाणमार्गेण तु पुनरावृत्तिरूप -
पुनर्जन्माख्यसंसारपत्तिः इति ॥

अन्तिमस्मृतिः पुनर्जन्मादिकारणम्

एवमपि पूर्वसञ्चितप्रबलभावानामेव पुनर्जन्मा-
दिषु कारणत्वं निरूपितं भगवद्गीतायाम् - 'यं यं वाऽपि
स्मरन् भावं त्यजत्यन्ते कळेबरम् । तं तमेवैति
कौन्तेय सदा तद्भावभावितः ॥' इति । अस्योदाहरणं
तु भागवतपुराणे श्रीजडभरतोपाख्याने प्रसिद्धम् । यथा -

भागवतपुराणोक्तं आदिभरतोपाख्यानम्

महात्मनो योगिनो महाराजस्य ऋषभदेवस्य
तुल्यस्सुतः महाराजो भरतोऽभवत् । अस्य अधिशास-
नेन भारतं वर्षमिति जम्बूद्वीपविभागः प्रसिद्धिमभजत्
। स ब्रह्मविन्महीपतिः ...वर्षायुतसहस्रपर्यन्तावसितकर्म-
निर्वाणावसरः अधिभुज्यमानं स्वतनयेभ्यो रिक्थं पितृ-
पैतामहं यथादायं विभज्य, स्वयं सकलसम्पन्निकेतात्
स्वनिकेतात् पुलहाश्रमं प्रवव्राज । सोऽयं महाव्रतः
आत्मवित् महानद्यां उदकान्त उपविवेश । तदा तु
एणकुणकं कृपणं स्रोतसाऽनूह्यमानं अभिवीक्ष्य अपविद्धं
बन्धुरिवानुकम्पया राजर्षिर्भरत आदाय मृतमातरमित्या-
श्रमपदमनयत् । '.... नूनं ह्यार्याः साधवः उपशम-
शीलाः कृपणसुहृदः एवंविधार्थे स्वार्थानपि गुरुतरा-
नुपेक्षन्ते' इति कृतानुषङ्गः आसन-शयनाटन-स्थाना-
शनादिषु सह मृगजहुना स्नेहानुबद्धहृदयः आसीत् ॥

एवम् अघटमान-मनोरथाकुल-हृदयः मृगदार-
काभासेन स्वारब्धकर्मणा योगारम्भणतो विभ्रंशितः ।
तस्यैवं अन्तरायविहतयोगारम्भणस्य राजर्षेः भरतस्य
तावदात्मानं अहिरिवाखु-बिलं दुरतिक्रमः कालः कराल-
रभस आपद्यत । तदानीमपि पार्श्ववर्तिनं आत्मजमिव

अनुशोचन्तं अभिवीक्षमाणः मृग एवाभिनिवेशितात्म-मना
विसृज्य लोकमिमं मृतजन्मानुस्मृतिः इतरवत्
मृगशरीरं अवाप ॥

मृगभरतोपाख्यानम्

तत्रापि ह वा आत्मनो मृगत्वकारणं भगवदा-
राधन-समीहानुभावेन अनुस्मृत्य भृशं अनुतप्यमानः
इत्येवं निगूढनिर्वेदो विसृज्य मृगीं मातरं, पुनर्भगवत्क्षेत्रं
उपशमशीलमुनिगणदयितं शालग्रामं पुलस्त्यपुलहाश्रमं
कालञ्जरात् प्रत्याजगाम ।

तस्मिन्नपि कालं प्रतीक्षमाणः सङ्गाञ्च भृशमुद्विग्नः
आत्मसहचरः शुष्कपर्णतृणवीरुधा वर्तमानः मृगत्व-
निमित्तावसानमेव गणयन् मृगशरीरं, तीर्थोदकक्लिन्नम्
उत्ससर्ज ॥ ५-८ ॥

जडभरतोपाख्यानम्

अथ कस्यचित् द्विजवरस्याङ्गिरःप्रवरस्य शम-
दमतपः-स्वाध्यायाध्ययन-त्याग-सन्तोषतितिक्षाप्रश्रय-विद्या
ऽनसूया-ऽऽत्मज्ञान+आनन्द-युक्तस्य आत्म-सदृश-श्रुत-
शीलाचार-रूपौदार्यगुणाः नव सोदर्याः अङ्गजा बभूवुः ।
मिथुनं च यवीयस्यां भार्यायाम् । यस्तु तत्र पुमान् तं
परम-भागवतं राजर्षिं प्रवरं भरतं उत्सृष्टमृगशरीरं चरम-
शरीरेण विप्रत्वं गतमाहुः । तत्रापि स्वजन-सङ्गाञ्च भृश-
मुद्विजमानः भगवतः कर्म-बन्ध-विध्वंसन-श्रवण-स्मरण-
गुण-विवरण-चरणारविन्दयुगलं मनसा विदधत्, आत्मनः
प्रतिघातं आशङ्कमानः, भगवदनुग्रहेण अनुस्मृतस्वपूर्व-
जन्मावलिः, आत्मानं उन्मत्त-जडान्ध-बधिर-स्वरूपेण
दर्शयामास लोकस्य ॥

पितर्युपरते मातरि स्वयमनुसंस्थया पतिलोकं
गतायां भ्रातरः एनम् अतत्प्रभावविदः त्रय्यां विद्यायामेव
पर्यवसितमतयः, न परविद्यायां; जडमतिरिति भ्रातुः
अनुशासननिर्बन्धान् न्यवृत्सन्त । स च प्राकृतैः द्विपद-
पशुभिः उन्मत्त! जड! बधिरेत्यभिभाष्यमाणः ... कर्माणि
कार्यमाणः विष्टितो वेतनतो वा याच्चया वा उपसादितं
अल्पं बहु मृष्टं कदन्नं वाऽभ्यवहरति; परं नेन्द्रियप्रीति-
निमित्तम् । ... शीतोष्णवातवर्षेषु वृष इवानावृताङ्गः
पीनः संहननाङ्गः, स्थण्डिलसंवेशन-अनुन्मर्दन-अमञ्जन-
रजसा महामणिरिव अनभिष्यक्तब्रह्मवर्चसः ... ब्रह्मबन्धु-
रिति संज्ञयाऽतञ्जनावमतो विचचार । न समं
न्यूनं अधिकं इति वेद कणापिण्याक-फलीकरण-कुल्माष-
स्थालीपुरीषादीनपि अमृतवदभ्यवहरति ॥

अथ कदाचित् कश्चित् वृषलपतिः भद्रकाळ्यै
पुरुषपशुं आलभत अपत्यकामः । तस्य च
तदनुचराः निशि अनधिगतपशवः आकस्मिकेन विधिना
केदारान् वीरासनेन मृगवराहादिभ्यः संरक्षमाणं अङ्गिरः-
प्रवरसुतं अपश्यन् । अनवद्यलक्षणं एनं अवमृश्य
बद्ध्वा रशनया चण्डिकागृहं उपनिन्युः । अथ पणयः तं
भद्रकाळ्याः पुरत उपवेशयामासुः ।

अथ वृषलराजपणिः पुरुषपशोः असृगासवेन देवीं भद्र-
काळीं यक्ष्यमाणः तदभिमान्त्रितं असिं अतिकरालनिशितं
उपाददे ।

इति तेषां भगवत्कलावीरकुलं कदर्थीकृत्य
उत्पथेन स्वैरं विहरतां हिंसाविहाराणां कर्म अतिदारुणं
यत् ब्रह्मभूतस्य साक्षाद्ब्रह्मर्षिसुतस्य निर्वैरस्य सर्वभूत-
सुहृदः सूनायामपि अननुमतं आलम्भनं तदुपलभ्य ब्रह्म-
तेजसा अतिदुर्विषहेण दन्दह्यमानवपुषा सहसोच्चचाट सैव
भद्रकाळी । ... तेनैवासिना ... पापीयसां दुष्टानां
विवृक्कणशीर्ष्णां ... ननर्त च विजहार च शिरः कन्दुक-
लीलया । एवमेव खलु महदभिचारातिक्रमः कार्त्स्न्येन
आत्मने फलति । न वा एतद्, विष्णुदत्त! महदद्भुतं यत्,
असंभ्रमः शिरश्छेदने आपतितेऽपि विमुक्तदेहाद्यात्मभावः
..... भागवतपरमहंसानाम् ॥ (५-९)

अथ सिन्धुसौवीरपतेः रहूगणस्य व्रजतः
इक्षुमत्यास्तटे शिबिकावाहपुरुषान्वेषणसमये
पूर्वविष्टिगृहीतैस्सह गृहीतः प्रसभं अतदर्ह उवाह शिबिकां
स महानुभावः ।

यदा हि द्विजवरस्य इषुमात्रावलोकानुगतेः न
समाहिता पुरुषगतिः तदा ... रहूगण उपधार्याह ...
किमिति विषमं उह्यते यानम्? इति ... बहु विप्रलब्धो-
ऽपि स्वचरमकलेबरेऽवस्तुनि संस्थानविशेषे अहं
ममेत्यनधारोपितमिथ्याप्रत्ययः ब्रह्मभूतः तूष्णीं शिबिकां
पूर्ववदुवाह । ... प्रकुपित उवाच रहूगणः - किमिदमरे!
त्वं जीवन्मृतो मां कदर्थीकृत्य भर्तृशासनं न अनुचरसि
... इति ।

एवं बहु अबद्धं भाषमाणं नरदेवाभिमानं
पण्डितमानिनं स भगवान् ब्राह्मणो ब्रह्मभूतः सर्वभूतसुहृत्
... विगत विस्मय आह -

जीवन्मृतत्वं नियमेन राजन्

आद्यन्तवद्यत् विकृतस्य दृष्टम् । ११

विशेषबुद्धेः विवरं मनाक् च

पश्यामि यन्न व्यवहारतोऽन्यत् ।
 क ईश्वरस्तत्र किमीशितव्यं
 तथाऽपि राजन् करवाम किं ते? १२
 अर्थः कियान् भवता शिक्षितेन
 स्तब्धप्रमत्तस्य च पिष्टपेषः? १३
 एतावद् अनुवादपरिभाषया प्रत्युदीर्य मुनिवरः
 उपशमशीलः उपरतानात्म्यनिमित्तः उपभोगेन कर्मारब्धं
 व्यपनयन् राजानमपि तथोवाह । स चापि पाण्डवेय!
 सिन्धुसौवीरपतिः तत्त्वजिज्ञासायां सम्यक् श्रद्धयाऽधिकृ-
 ताधिकारः तद् हृदयग्रन्थिमोचनं द्विजवचः आश्रुत्य बहु-
 योगग्रन्थसम्मतं, त्वरयाऽवरुह्य शिरसा पादमूलमुपसृतः
 क्षमापयन् विगतनृपदेवस्मयः उवाच -

‘तद्ब्रह्मसङ्गो जडवन्निगूढ-
 विज्ञानवीर्यो विचरस्यपारः ।’ १८
 ‘कृषीष्ट मैत्रीदृशमार्तबन्धो
 यथा तरे सदवध्यानमहः ।।’ २४ (५-१०)
 ब्राह्मण उवाच -
 ‘न वेदवादिषु हि तत्त्ववादः
 प्रायेण शुद्धो नु चकास्ति साधुः ।
 विमुक्तसङ्गो जितषट्सपत्नो
 वेदात्मतत्त्वं, भ्रमतीह तावत् ।।’ १५ (५-११)
 रहूगण उवाच -

‘नमोऽवधूत! द्विजबन्धुलिङ्ग!
 निगूढनित्यानुभवाय तुभ्यम् ।
 अध्यात्मयोगग्रथितं तवोक्तं
 आख्याहि कौतूहलचेतसो मे ।।’ ३ ।।
 ब्राह्मण उवाच -
 ‘ज्ञानं विशुद्धं परमार्थमेकं
 अनन्तरं त्वबहिर् ब्रह्म सत्यम् ।।’ ११ ।।
 हरिं तदीहाकथनश्रुताभ्यां
 लब्धस्मृतिर्यात्यतिपारमध्वनः ।।’ १६ ।। (५-१२)
 ‘दुरत्ययेऽध्वन्यजया निवेशितो
 रजस्तमस्सत्त्वविवृद्धकर्मदृक् ।
 स एष सार्थोऽर्थपरः परिभ्रमन्
 भवाटवीं याति न शर्म विन्दति ।।’ ११ ।।
 ‘रहूगण त्वमपि ह्यध्वनोऽस्य
 सन्न्यस्तदण्डः कृतभूतमैत्रः ।
 असञ्जितात्मा हरिसेवया शितं
 ज्ञानासिमादाय तरातिपारम् ।।’ २० ।।

राजोवाच - (परीक्षित्)
 ‘नमो महद्ब्रह्मोऽस्तु नमश्शिशुभ्यः
 नमो युवभ्यो नम आवटुभ्यः ।
 ये ब्राह्मणा गामवधूतलिङ्गा-
 श्ररन्ति तेभ्यश्शिवमस्तु राजानम् ।।’ २३ ।।

श्रीशुक उवाच - इत्येवमुत्तरामातः! स वै ब्रह्मर्षिसुतः
 सिन्धुपतये आत्मतत्त्वं विगणयतः परानुभावः परम-
 कारुणिकतयोपदिश्य, रहूगणेन सकरुणं अभिवन्दित-
 चरणः, आपूर्णार्णव इव निभृतकरणोर्म्याशयः धरणिमिमं
 विचचार । सौवीरपतिरपि सुजनसमवगतपरमात्मसतत्त्व
 आत्मन्यविद्याध्यारोपितां च देहात्ममतिं विससर्ज ।। २५
 ।। (५-१३)

यहोवाच - य एष देहात्ममानिनां सत्त्वादिगुणविशेष-
 विकल्पित-कुशलाकुशल-समवहार-निर्मित-विविधदेहाव-
 लिभिः ... षडिन्द्रियवर्गेण तस्मिन् दुर्गाध्ववत् असुगमेऽ-
 ध्वन्यापतितः ... संसाराख्यां गतः ... एवमध्वन्यवरुन्धा-
 नो मृत्युगजभयात् ... दुरन्तविषयविषण्ण आस्ते ।
 एतस्मिन् संसाराध्वनि ... आपन्नविपन्नो ... जातंजातमु-
 पादाय शोचन् मुह्यन् बिभ्यत् विवदन् क्रन्दन् संहृष्यन्
 गायन् नह्यमानः साधु-वर्जितो नैवावर्ततेऽद्यापि, यत
 आरब्ध एष नरलोकसार्थो, यमध्वनः पारं उपदिशन्ति ।
 यदिदं योगानुशासनं, न वा एतदवरुन्धते, यत् न्यस्त-
 दण्डः मुनयः उपशमशीलाः उपरतात्मानः समवगच्छन्ति
 । ... कर्मवल्लीमवलम्ब्य तत आपदः कथंचिन्नरकात्
 विमुक्तः पुनरप्येवं संसाराध्वनि वर्तमानो नरलोकसार्थ-
 मुपयाति; एवमुपरि गतोऽपि ।। ४१ ।।
 तस्येदमुपगायन्ति -

‘आर्षभस्येह राजर्षेः मनसाऽपि महात्मनः ।
 नानुवर्त्माहति नृपः मक्षिकेव गरुत्मतः ।।’ ४२ ।।
 ‘यो दुस्त्यजान् दारसुतान् सुहृद्राज्यं हृदिस्पृशः ।
 जहौ युवैव मलवत् उत्तमश्लोकलालसः ।।’ ४३ ।।
 ‘यज्ञाय धर्मपतये विधिनैपुणाय
 योगाय सांख्यशिरसे प्रकृतीश्वराय ।
 नारायणाय हरये नम इत्युदारं
 हास्यन् मृगत्वमपि यस्समुदाजहार ।।’ ४५ ।।
 य इदं भागवतसभाजितावदातगुणकर्मणो राज-
 र्षेर्भरतस्यानुचरितं स्वस्त्ययनमायुष्यं धन्यं यशस्यं
 स्वर्ग्यापवर्ग्यं वाऽनुशृणोति आख्यास्यति अभिनन्दति च
 सर्व एवाशिष आत्मन आशास्ते; न काञ्चन परतः ।।

४६ ।। (५-१४)

भगवद्गीतोक्तः जन्मान्तरप्रकारः

एवं भगवद्गीतायां दैवासुरसम्पद्विभागे उक्तरीत्या भरतमुनीन्द्रोऽयं दैवीं सम्पदं आप्तवानिति मन्तव्यम् । ‘शुचीनां श्रीमतां गेहे योगभ्रष्टोऽभिजायते । अथवा योगिनामेव कुले महति धीमताम् ।।’ इत्यादिना जन्मान्तरं दृढीकृतं भगवतैव महात्मनाम् ।।

उक्तार्थसंग्रहः

एवं भागवतपुराणे भगवन्मतानुसारेण १. पाप्मनां अधोनरकलोकावहत्वम्, २. श्रेयसां ऊर्ध्वस्वर्गलोकावहत्वम्, ३. एतल्लोकद्वयगतानामपि प्रारब्ध-कर्म-फलभोगावसाने पुनस्संचितकर्मभोगार्थं इह लोके जन्म, ४. तथा तत्तत्-पूर्वकर्मसंस्कारवशात् जीवनवृत्तिः, ५. तत्र च तत्त्वज्ञानद्वारा भगवद्भुरुक्तानुग्रहादिभिः दुःखमयात् संसाराध्वनः परिपूर्णनिवृत्त्या, ६. ऊर्ध्व-पारगमन + अपुनरावृत्तिलक्षणमोक्षाख्यपुरुषार्थं प्राप्तस्य परलोकस्थितिश्च, इत्यादिकं निरूपितं आदि-भरत-मृग-भरत-जड-भरताख्य-जन्म-त्रयाख्यायिकोपदेशेन ।।

अदृष्टं पुण्यपापाख्यं अन्यदप्येवं अङ्गीकुर्वतां सर्वेषामेव मते पर-लोक-पूर्व-जन्म-पुनर्जन्मादयो हि सुलभावगमाः । अदृष्टमनङ्गीकुर्वतां मते तु कामाद्युपहतानां संसारभोगाभास एव भोगकाष्ठेति विभ्रम एव ।।

उपनिषत्सु परलोकादिविचारः

औपनिषदे श्रीभागवतमते कठोपनिषत्प्रसिद्ध-यम-नचिकेतस्संवादावगताः ‘सोऽध्वनः पारमाप्रोति तद्विष्णोः परमं पदम्’ इति परलोकादयो हि स्पष्टं अङ्गीकृता एव । एवं च विशेषतः मनुष्येष्वेव अनक्षरज्ञानां विद्यादिरहितानामपि क्वचित् क्वचित् नचिकेतस्सदृशानां बालानां, गन्धर्वगृहीतानां स्त्रीणां च महायोगिप्रवराद्यनुगृहीतशरीराणां परलोक-पूर्वजन्म-पुनर्जन्मादि विषये श्रौताः आख्यायिकाश्च उपलभ्यन्ते ।

अपुनरावृत्तिलक्षणे मोक्षे परलोकविशेषाः तत्रतत्र तत्तद्दर्शनकारैरेव अभिहिताः । एवं श्रीभागवतदर्शनेऽपि श्रीवैकुण्ठ-लोकादीनां वर्णनं पुराणागमोपबृंहिताभिः उपनिषद्भिः प्रतिपादिताः इति शम् ।।

निगमनम्

आख्यायिकाभिरनुकूलतराभिराभिः

पूर्वं परं च परलोकगतिं च जन्म ।

प्रामाणिकैर्भगवतो वचनैर्विवरे

नैयायिकोऽपि सरलः किल रामशर्मा ।।

(८.१०.२००१) दिनाङ्कः

इत्याचार्याभयङ्करापराभिधानस्य श्रीयदुगिरितिराजसम्पत्कुमारनारायणभगवद्विज्ञापकवंश्यस्य श्रीरामशर्मणः परस्सहस्रेषु प्रबन्धेषु सङ्गनानुयोगात् विरचितेयं भागवतमतानुसारिणी वैदिकी पुनर्जन्मादिमीमांसा यावत्सम्पादिता । मङ्गलम् । महाश्रीः । श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीवेङ्कटेशमहागुरवे नमः ।

प्राकृते विज्ञप्तिः

गोविन्दः

अप्पाकिदो वि पाकिअ-लोआणं लो अणाणं जो चन्दो ।
सो गोइन्दो मह तह किदणामो दाणिं होदु आणन्दो ।।

[अप्राकृतोऽपि प्राकृतलोकानां लोचनानां यश्चन्द्रः ।

स गोविन्दो मम तथा इदानीं भवत्वानन्दः ।।]

अगस्त्यः

सव्वमुणिन्देन्दं तं दक्खिणवाअं अअतिअं पणुमो इ ।
अज्ज वि अज्जो जस्स णु सव्वो सीसेण पाउअं धरइ इइ
।।

[सर्वमुनीन्द्रेन्द्रं तं दक्षिणवाचं अगस्त्यं प्रणुमो इ ।

अद्याप्यार्यो यस्य नु सर्वशरीर्षेण प्राकृतं (पादुकां)

धारयति इति ।।]

-- श्रीरामशर्मणः

श्रीः । श्रीमते नारायणाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

मनुस्मृतौ वेदान्तदर्शनम् रामानुजशर्मा

मनुधर्मशास्त्रं हि स्वर्गापवर्गफलसाधनभूतधर्म-
बोधकं समस्तमानवोद्धारकं श्रुतिस्मृतिसंमतं शिष्टपरि-
गृहीतं महदुपकारकं शास्त्रम् । अर्थकामावप्यस्मिन् शास्त्रे
धर्मान्तर्गतावेव । यतः अर्थार्जनविषये विधिनियम-
निषेधानुपदिशति । मोक्षसाधकज्ञानमपि तत्प्रशंसापूर्वक-
मुपदिशत्येव परमधर्मतया । यद्यपि ‘मनुमेकाग्रमासीनमि’
ति (1-1) ग्रन्थ आरभ्यते, तथापि शास्त्रोपदेशस्तु ‘आसी-
दिदं तमोभूतमि’ति (1-5) जगत्सृष्टिप्रकरणादि ब्रह्मज्ञानोप-
देशेनावतार्यते । वक्ष्यति च चरमाध्याये ‘आत्मज्ञाने शमे
च स्यात् वेदाभ्यासे च यत्नवान् ॥’ (12-92), ‘एतद्धि
जन्मसाफल्यं ब्राह्मणस्य विशेषतः ॥’ (12-93) ‘प्रशासि-
तारं सर्वेषामणीयांसमणोरपि । रुक्माभं स्वप्रधीगम्यं
विद्यान्तं पुरुषं परम् ॥’ (12-122) उपसंहरति शास्त्रम्
‘एवं यः सर्वभूतेषु पश्यत्यात्मानमात्मना । स
सर्वसमतामेत्य ब्रह्माप्येति परं पदम् ॥’ (12-125) इति ।

मनूपदिष्टं ज्ञानं वेदान्तोदितमेव । तेन तस्य
परमप्रामाण्येन स्वीकृतत्वात् । वक्ष्यति - ‘धर्मं जिज्ञास-
मानानां प्रमाणं परमं श्रुतिः’ (2-13), ‘आर्षं धर्मोपदेशं च
वेदशास्त्राविरोधिना । यस्तर्केणानुसंधत्ते स धर्मं वेद नेतरः
॥’ (12-106) श्रुतिरप्याह - ‘यद्वै किं च मनुरवदत्
तद्भैषजम्’ (तै.सं.2.2.10.2) इति । वेदान्तविषये मनुमत-
मत्र यथामति विवृणोमि ।

2. उक्तं च उपदेशारम्भ आसीदित्यनेनेति -

‘आसीदिदं तमोभूतमप्रज्ञातमलक्षणम् ।

अप्रतर्क्यमविज्ञेयं प्रसुप्तमिव सर्वतः ॥’ (1-5).

अत्र इदमिति परिदृश्यमानस्य जगतः सृष्ट्यादौ सूक्ष्म-
रूपेणावस्थितत्वं सृष्टिकार्योपरमत्वं चोक्तम् । ‘सदेव
सोम्येदमग्र आसीत्’, ‘असद्वा इदमग्र आसीत्’ इति
श्रुतयोः सामरस्यं निरूपितम्, आसीदिति
सत्स्वभावनिरूपणेन तमोभूतमित्याद्यसच्छब्दार्थविवृत्या ।
आसीदित्यनेन जगत्सत्यमित्युक्तं भवति मनुना ।

3. प्रलयावसाने किमभूदित्याह तत इति ।

‘ततः स्वयंभूर्भगवानव्यक्तो व्यञ्जयन्निदम् ।

महाभूतादिवृत्तौजाः प्रादुरासीत्तमोनुदः ॥’ (1-6).

‘योऽसावतीन्द्रियग्राह्यः सूक्ष्मोऽव्यक्तस्सनातनः ।

सर्वभूतमयोऽचिन्त्यः स एव स्वयमुद्वभौ ॥’ (1-7).

श्लोकद्वयेनानेन परब्रह्मणः स्वरूपं तस्य जगदुत्पत्ति-
कारणत्वं च वर्णयति । स भगवान् पूर्वोक्तप्रलयावस्था
वस्थिताव्यक्तरूपतां त्यक्त्वा आकाशादीनि महाभूतानि
प्रकटयन् स्वयं प्रादुर्बभूव । स्वयंभूः, स एव स्वयमुद्वभा-
विति पदैः परमात्मनः प्रादुर्भावः कारणान्तररहितः, स च
स्वेच्छयैव न कर्माधीनतया, अन्यनियमेन वेति निरूपितम्
। भगवानिति शब्देन तस्य षाड्गुण्यपरिपूर्णत्वं वृत्तौजा
इत्यनेनाप्रतिहतसृष्टिसामर्थ्यं च व्यज्यते । सर्वभूतमय
इत्यनेन तस्य स्वशरीरभूतचिदचिदात्मभूतत्वमुक्तं भवति ।
अत एव महाभूतादि व्यञ्जयन् प्रादुरासीदिति भूतादीनामपि
तेन सह युगपदाविर्भाव उक्तः । जगत्कारणं ब्रह्म
चिदचिद्विशिष्टमेवेति निरूपितम् ।

4. सृष्टिप्रकारं वर्णयति स इत्यादिना -

‘सोऽभिध्याय शरीरात्स्वात् सिसृक्षुर्विविधाः प्रजाः ।

अप एव ससर्जदौ तासु वीर्यमवासृजत् ॥’ (1-8).

स परमात्मा, अभिध्यायेति शब्देन जगतः निमित्तकारणं,
शरीरात्स्वादित्यनेनोपादानकारणमपीति निरूपितः । तैत्ति-
रीयाः पठन्ति - ‘सोऽकामयत । बहु स्यां प्रजायेयेति ।
स तपोऽतप्यत । स तपस्तप्त्वा । इदं सर्वमसृजत’ इति
। अत्राभिध्यानं तपश्चरणं च भगवत्संकल्पार्थ-द्योतकावेव
। अपां सृष्टिश्च ‘यतः प्रसूता जगतः प्रसूती तोयेन
जीवान्व्य-संसर्जं भूम्याम्’ इति याज्ञिक्युपनिषद्वाक्यं
स्मारयति ।

5. लोके सर्वलोकपितामह इति जगत्सृष्टत्वेन प्रसिद्धो
ब्रह्मापि परब्रह्मणोत्पादित इत्याह तदिति -

‘तदण्डमभवद्भैरवं सहस्रांशुसमप्रभम् ।

तस्मिञ्जज्ञे स्वयं ब्रह्मा सर्वलोकपितामहः ॥’ (1-9)

‘यत्तत्कारणमव्यक्तं नित्यं सदसदात्मकम् ।

तद्विसृष्टः स पुरुषो लोके ब्रह्मेति कीर्त्यते ॥’ (1-11).

स्वयमित्यनेन ब्रह्मेति प्रसिद्धस्य हिरण्यगर्भस्योत्पत्तौ
परब्रह्मातिरिक्तं नान्यत्कारणमित्यवगन्तव्यम् । अपि च स
ब्रह्मा परब्रह्मणो विभूतिरित्येव वक्ष्यति चरमाध्याये
एतमिति - ‘एतमेके वदन्त्यग्निं मनुमन्ये प्रजापतिम् ।
इन्द्रमेके परे प्राणमपरे ब्रह्म शाश्वतम् ॥’ (12-123).
अनेन प्रजापत्यपरनाम्ना ब्रह्मणा प्रजापतिमन्वादिक्रमेण
स्थावरजङ्गमात्मकं जगत्सृष्टमिति विस्तरेण वर्णितं
प्रथमाध्याये । परमात्मनः ब्रह्मणो जनकत्वात् ब्रह्मणः

परमात्मनो विभूतित्वात् ब्रह्मसृष्टेर्जगतोऽपि कारणं स एवेति सिध्यति । एवं जगत्स्थितिहेतुरपि स एव यत्र ब्रह्मेति निर्दिश्यते ।

6. परब्रह्मणः जगत्स्थितिकारणत्वं च वर्णयति सर्वेषामित्यादिभिः -

‘सर्वेषां स तु नामानि कर्माणि च पृथक्पृथक् ।
वेदशब्देभ्य एवादौ पृथक्संस्थाश्च निर्ममे ॥’ (1-21)

‘अग्निवायुरविभ्यस्तु त्रयं ब्रह्म सनातनम् ।
दुदोह यज्ञसिद्ध्यर्थमृग्यजुस्सामलक्षणम् ॥’ (1-23)

‘इदं शास्त्रं तु कृत्वासौ मामेव स्वयमादितः ।
विधिवद्वाहयामास मरीच्यादींस्त्वहं मुनीन् ॥’ (1-58)

‘कर्मणां च विवेकार्थं धर्माधर्मौ व्यवचयत् ।
द्वन्द्वैरयोजयन्नेमाः सुखदुःखादिभिः प्रजाः ॥’ (1-26)
इदमुक्तं भवति । स लोकस्थित्यै सनातनं वेदं प्रवर्तितवान् येन लोके धर्माधर्मव्यवस्था च निर्मिता । ‘यज्ञाद्भवति पर्जन्यः’ (गीता 3-14) इति भगवतोक्तप्रकारेण लोकनिर्वहणमपि अन्नोत्पादकवृष्टिकारकयज्ञसाधनश्रुतिमूलकतया भगवतैव क्रियते । स एव लोकव्यवहारसिद्ध्यर्थं मन्वाद्यधिकारिभ्यः शास्त्राण्युपदिशति । अपि च चरमाध्याये ‘प्रशासितारं सर्वेषामि’ति (12-122) परमपुरुषनिर्देशनेन स एव देवादीन् स्वाधिकारेषु नियुज्य लोकान्यालयतीत्यवगम्यते । तथा च श्रुतयः - ‘एतस्य वा अक्षरस्य प्रशासने गार्गी सूर्याचन्द्रमसौ विधृतौ तिष्ठतः’, ‘भीषास्माद्वातः पवते’ इत्यादयः ।

7. जगदुत्पत्तिस्थितिहेतोः परमात्मनो जगल्लयहेतुत्वमप्याह -

‘युगपत्तु प्रलीयन्ते यदा तस्मिन् महात्मनि ।
तदायं सर्वभूतात्मा सुखं स्वपिति निर्वृतः ॥’ (1-54).

8. एवं च ‘यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते । येन जातानि जीवन्ति । यत्प्रयन्त्युभिसंविशन्ति’ इति श्रुत्युक्तत्रिविधजगद्धापासक्तमिति परं ब्रह्म वर्णयति । स च सृष्ट्यादिजगद्धापासः न सकृत् अपि तु परिवर्तनशीलमित्याह एवमिति -

‘एवं स जाग्रत्स्वप्नाभ्यामिदं सर्वं चराचरम् ।
संजीवयति चाजस्रं प्रमापयति चाव्ययः ॥’ (1-57)
‘एष सर्वाणि भूतानि पञ्चभिर्व्याप्य मूर्तिभिः ।
जन्मवृद्धिक्षयैर्नित्यं संसारयति चक्रवत् ॥’ (12-124).

9. एष संसारः ब्रह्मादिस्थावरपर्यन्त इत्याह एतदिति -

‘एतदन्तास्तु गतयो ब्रह्माद्यास्समुदाहताः ।

घोरेऽस्मिन् भूतसंसारे नित्यं सततयायिनि ॥’ (1-50).
परमात्मना जीवानाम् उच्चावचेषु देहेषु सृष्टिः, वृक्षादिस्थावरसृष्टिप्रसङ्गे तत्तत्कर्मापेक्षयैव, न तु तस्य वैषम्येन नैर्घृण्येन वेत्याह तमसेति -

‘तमसा बहुरूपेण वेष्टिताः कर्महेतुना ।

अन्तःसंज्ञा भवन्त्येते सुखदुःखसमन्विताः ॥’ (1-49).
अपि च - ‘यथाकर्म तपोयोगात्सृष्टं स्थावरजङ्गमम् ॥’ (1-41) इति ।

10. नन्वसकृज्जगद्धापासक्तिः परमात्मनः श्रमावहमिति चेन्नेत्याह मन्वन्तराणीति -

‘मन्वन्तराण्यसंख्यानि सर्गः संहार एव च ।

क्रीडन्निवैतत्कुरुते परमेष्ठी पुनःपुनः ॥’ (1-80).
क्रीडाशब्दस्तु तस्यापरिमितशक्तियुक्तत्वम् अवाप्तसमस्तकामत्वं च द्योतयति । तथा च ब्रह्मसूत्रम् - ‘लोकवत्तु लीलाकैवल्यम्’ (2.1.33) इति ।

11. स परमात्मा श्रुतिस्मृत्यादिभिर्लोके प्रसिद्धः नारायण एवेत्याह तच्छब्दार्थविवृत्या आप इति -

आपो नारा इति प्रोक्ता आपो वै नरसूनवः ।

ता यदस्यायनं पूर्वं तेन नारायणः स्मृतः ॥ (1-10).
तथा च श्रुतिः - ‘अम्भस्यपारे’ (तै.आ.6.1.1) इति ।

12. मोक्षोपायं वक्ति चरमाध्याये इहेति -

‘इह चामुत्र वा काम्यं प्रवृत्तं कर्म कीर्त्यते ।

निष्कामं ज्ञानपूर्वं तु निवृत्तमुपदिश्यते ॥’ (12-89)

‘प्रवृत्तं कर्म संसेव्य देवानामेति साम्यताम् ।

निवृत्तं सेवमानस्तु भूतान्यप्येति पञ्च वै ॥’ (12-90).

13. संक्षेपतः मनुमतमेद्भवति । सर्वोऽपि जगज्जन्मादिकारणं परब्रह्मभूतं भगवन्तं श्रीमन्नारायणं तदुदिततदाज्ञाभूतश्रुतिस्मृतिसिद्धं स्ववर्णाश्रमावस्थोचितधर्ममाचरंस्तद्विहितकर्माण्यपि फलाभिसन्धिरहितं कुर्वल्लब्धात्मज्ञानमोक्षमाप्नोतीति । अत एवोपदिष्टं मोक्षसाधनभूतब्रह्मज्ञानमुपदिष्टाश्च तदुपायतया विविधवर्णाश्रमावस्थोचिताः धर्माः । उक्तं च भगवता - ‘यतः प्रवृत्तिर्भूतानां येन सर्वमिदं ततम् । स्वकर्मणा तमभ्यर्च्य सिद्धिं विन्दति मानवः ॥’ (गीता. 18.46) इति शम् ॥

श्रीः ।। श्रीमते लक्ष्मीनृसिंहपरब्रह्मणे नमः ।।

श्रीमते लक्ष्मीहयवदनपरब्रह्मणे नमः ।।

।। श्रीमते श्रीवणशठकोप श्री

वेदान्तदेशिकयतीन्द्रमहादेशिकाय नमः ।।

।। लक्ष्मीसहस्रप्रतिपाद्यसङ्ग्रहः ।।

शोकहर्तृपुराभिजनः रामानुजदासः

श्रुत्युक्तविभवां विभ्वीं देवदेवीं श्रये श्रियम् ।

वाचं श्रद्धां तथा मेधां दत्तात्सा मे तथाविधा ।।

लक्ष्मीसहस्रनामेदं वेङ्कटाध्वरिणा कृतम् ।

प्रथते रसिकेष्वद्धा महालक्ष्मीस्तवोत्तमम् ।।

स्तोत्रस्य सङ्ग्रहेणास्य प्रतिपाद्यं निवेद्यते ।

लक्ष्मीतत्त्वान्ततद्भक्ततुष्ट्यै स्यादिदमञ्जसा ।।

क्वाहं अत्यलसो मन्दः क्व वा लक्ष्मीर्हरिप्रिया ।

तथापि तद्गुणान् वक्तुं उद्युञ्जे तत्कृपाबलात् ।।

अयि भोः प्रेक्षावन्तो महाजनाः !

सुविदितमेवेदं समेषां विद्वद्वराणां महाकवि-
वेङ्कटाध्वरिणः चरितं प्रथितानेकग्रन्थरचनञ्च । तेषां
ग्रन्थेष्वन्यतमं अनुत्तमं वक्तृविषयवचनपाटवादिबहुमहिम-
शालि श्रुत्यर्थगर्भितं च चकास्तीदं लक्ष्मीसहस्रनामकं
स्तोत्ररत्नं महालक्ष्म्याः समस्त-कल्याण-गुण-गण-
प्रकाशकम् । प्रथितं चेदं स्तोत्ररत्नं विधिवदधीतं सत्
नेत्रपाटवाविष्कारीति । सन्ति च व्याख्याः ग्रन्थरत्नस्यास्य
तात्पर्यवर्णनपराः । ईदृशविभवस्यास्य महाग्रन्थस्य विषये
किञ्चिद्वक्तव्यमस्तीत्यालोच्य तत्प्रतिपाद्यसङ्ग्रहः युक्त इति
स्वीकृतः । अत्र ग्रन्थकर्तृविषयः, ग्रन्थशैली, स्वरूपं तथा
तत्र वर्तमानानां असंख्येयार्थरत्नानां श्रुत्युक्तविषयाणां
दिङ्मात्रप्रदर्शनं च प्रचिकटिषितम् ।

महाग्रन्थस्यास्य रचयितारः श्री रघुनाथसूरिय-
ज्वनः सकलशास्त्रपारीणस्य तनूभवाः ग्रन्थकर्तृभिरेव
निर्दिष्टाः (चित्रस्तबके, श्लो. ९३५) । इमे च कवयः
अधुनातः सार्धत्रिशतवर्षेभ्यः प्राक् काञ्चीनगर्याः समीपे
दीपप्रकाश इति प्रसिद्धे अर्चामूर्तिमन्दिरानूपे लब्धजनि-
मन्तः अरिशाणफालनामक ग्रामीणाः इति च ज्ञायते ।

एषां पितृवर्याणां रघुनाथसूरीणां सर्वशास्त्रपारङ्गतत्त्वं विद्व-
न्मनोहारिश्लेषयमकादिक्लृष्ट-अलङ्कारवैदुष्य-प्रकाशक-
ग्रन्थनिर्माणं च प्रथितमस्ति । एषां विषये, "पञ्चमतभञ्जन
-निबन्धन-विख्यात-तातयज्व-भागिनेयवाजपेयादियाज्या-
त्रेय-वंश-मौक्तिकीभवदप्पार्यतनूभव-श्लेषयमक-चक्रवर्ति
रघुनाथाचार्यतनयैः श्रीनिवासकृपातिशय-संविदितनयैः
सीताम्बागर्भसम्भवैः श्रीमत्काञ्चीनगर-वास्तव्यैः वेङ्कट-
यज्वभिः (वेङ्कटाध्वरी) विरचितं लक्ष्मी-सहस्रम्" इति
'खर'संवत्सरस्य 'मीन'मासि (१८९१) कुम्भघोणस्थ-
श्रीविद्याक्षर-मुद्राशालायां मुद्रिते सव्याख्ये लक्ष्मीसहस्र-
पुस्तके दृश्यते । एते च कवयः दीपादुत्पन्नप्रदीपवत् कुले
महति यज्वनां सञ्जाताः अत्याश्चर्यकरं मेधाविलासं
अध्यतिष्ठन्ति नात्र किञ्चिदतिशयविषयम् । न च तिरो-
हितमेषां पाण्डित्यं न्याय, व्याकरण, मीमांसा, वेदान्त,
अलङ्कारादि शास्त्रेषु एतद्ग्रन्थाध्येतृणाम् । एभिरेवोक्तं निजे
सुप्रसिद्धे विश्वगुणादर्शनामके चम्पूग्रन्थे "तर्कव्याकृति-
मीमांसातन्त्र वेदान्तचिन्तकः । व्यक्तं विश्वगुणादर्शं
विधत्ते वेङ्कटाध्वरी ।।" इति ।

अस्मिन् ग्रन्थे विशिष्य एषां महालक्ष्म्याः श्रेष्ठ्य-
प्रतिपादने सर्वथा श्रुत्यर्थानुसारिता, तस्यां दृढा भक्तिः,
प्रतिपादन शैल्युत्कर्षः, लक्ष्म्याः गुणान् पुष्पवन्निरूप्य तान्
स्तबकरूपेण संग्रथ्य तत्पदयोरर्पण-मुखेन आविष्कृतः
आदरातिशयः इत्यादि श्रीमतः वेदान्तदेशिकाचार्यान्
कविकथकसिंहान् सर्वतन्त्रस्वतन्त्रान् संस्मारयति ।
कवयश्चैते, "यस्य देवे परा भक्तिः यथा देवे तथा गुरौ"
इतिवत् वेदान्ताचार्येष्वत्यन्तं भक्तिनम्राः इत्यप्यत्रैव
सुव्यक्तम् । अन्यदपि वक्तुं शक्यते यत् अस्य ग्रन्थस्य
वेदान्ताचार्याणां पादुकासहस्रसाम्यमस्तीति । उभावपि
ग्रन्थौ विषयवैलक्षण्ययुक्तौ, दुरूहबहु-श्रुत्यर्थ-गर्भितौ,
कविगर्वनिर्वापकौ, सहस्रश्लोकयुक्तौ, बहुपद्धतिस्तबक
विभक्तौ, अन्यादृशौ, आबालगोपालम् आदरपठितौ,
अथापि बहुचित्राद्यलङ्कार निर्भरौ भगवदानन्दजननाविति
सूपपादम् । अन्यञ्चैनयोस्सादृश्यं विस्मयावहं यत् एतौ
स्पर्धया ग्रथिताविति । वेदान्ताचार्यास्तु परमपुरुषप्रयेस्या

अनुगृहीतं कवितार्किकसिंहबिरुदं स्वस्मिन् अननुरूपं मन्वानैः मत्सरिभिः कैश्चित् श्रीरङ्गनाथपादुकावेव विषयीकृत्य अवलम्ब्य च रात्रवेकयाममिते समये अस्ताविषत असाविषत च ग्रन्थरत्नं पादुकासहस्रनामकं समस्त-वैष्णव-लोक-भाग्यफलम् । अत्रैव प्रारम्भस्तबके त्रयोविंशपद्ये ग्रन्थकृतः वेदान्ताचार्याणां साक्षात् श्रीहयवदना-परावतारत्वात् पादुकासहस्रग्रन्थं न कस्यचित् विस्मयावहम् इति वचनमुखेन स्वस्य लक्ष्मीसहस्रग्रन्थं श्रीकटाक्षमात्रनिर्वर्त्य विस्मयावहम् एवेति स्वनैच्यमनुसंदधते ।

वेङ्कटाध्वरिकवयस्तु स्वीये विश्वगुणादर्शनामके चम्पूग्रन्थे परमात्मानं नैर्घृण्ययुक्तं कृशानुवाक्येनापि प्रत्यपीपदन्निति निग्रहेच्छायुक्तेन भगवता एषां चक्षुरिन्द्रिय-पाटवेऽपहृते सति, 'तेन कौऽर्हति स्पर्धितुम्' (तै.ब्रा. २.८.८.१०), 'तेनार्हति ब्रह्मणा स्पर्धितुं कः ?' (तै.ब्रा. २.४.७.१०) इति श्रुत्युद्धृष्टेन अप्रतिमेन अद्वितीयेन च तेनैव स्पर्धमानाः विश्वावसुवचसा विश्वसित-भगवत्करुणाकरत्वप्रतीतियुक्ताः 'राघवाद्धि भयं घोरं राक्षसानामुपस्थितम्' इतिवत् सर्वलोकशरण्ये सर्वभूताभयदे राघवे स्वापचारात्कुद्धे सति 'अलमेषा परित्रातुं राघवाद्राक्षसीगणं' इति प्रथितविभवायाः सीतायाः शरण्यत्वे दृढमध्यवसन्नाः तामेव भगवतीं श्रियं नित्यम् अज्ञातनिग्रहं ग्रन्थरत्नेनानेन संस्तूय पुनरवापुः नष्टां दृष्टिमित्यस्त्याभाणकः कश्चित् । एतेनैव ग्रन्थस्यास्य सुपठितस्य नैत्रपाटवाविष्कृत्वप्रथा सञ्जाता इत्यपि । वस्तुतः बहुशः श्रीमन्त्रविस्तारणरूपत्वात् मातृवात्सल्ययुक्तायाः 'न कश्चिन्नापराध्यति' इति सदा गुणैकदृशः जगन्मातुः श्रोत्रमनोहारिश्लोकगुम्भरूपत्वात् तस्या उदाराया एव सकाशात् सर्वाभीष्टसिद्धिः विशिष्य नेत्रपाटवञ्चेत्यपि एतन्निर्वाहः सुशक एव । एवं वक्तृविषययोः उत्कर्षवैलक्षण्ये निरूपिते ।

अत्र विषयप्रतिपादनरीतिविषये किञ्चित्प्रस्तूयते । लक्ष्मीसहस्रञ्चैतत् त्रयोदशोत्तरसहस्रश्लोकपरिमितं पञ्चविंशतिस्तबकैः १ प्रारम्भ, २ प्रादुर्भाव, ३ वक्षस्स्थलावस्थान, ४ कारुण्य, ५ कटाक्ष, ६ यत्न, ७ मङ्गल, ८ सौन्दर्य, ९ शृङ्गार, १० ऐश्वर्य, ११ क्षान्ति, १२ उत्सव,

१३ वदान्य, १४ यमक, १५ नक्षत्रमाला, १६ चित्रचरित्र, १७ नामवैभव, १८ धामवैभव, १९ अभयप्रदान, २० देवतान्तरपरिसंख्या, २१ दशावतार, २२ चित्र, २३ सङ्कीर्ण, २४ निर्वेद, २५ शरणागतिनामकैः युक्तं लक्ष्म्याः वैभवं सम्यगवबोधयति । 'श्रीमिव रूपिणी,' 'तां देवमायामिव वीरमोहिनी,' 'तया... अभिरामया... विभुश्रिया...', 'वक्षः पीठीं मधुविजयिनो भूषयन्तीं स्वकान्त्या' इत्यादि प्रमाणैः रूपश्रिया अप्रतिमया विराजयन्तीं श्रियं पञ्चत्रिंशदुत्तरद्विशतैः (२३५) पद्यैः अत्र ग्रन्थकृत् स्तौति । अतः सौन्दर्यस्तबक एव अस्य ग्रन्थस्य पादभागमाक्रमते । श्रीसूक्तेऽपि लक्ष्म्याः रूपातिशयं बहुधा प्रस्तुतमिति अत्र तद्विस्तारः कृतः इति ज्ञेयम् । अन्यदप्यत्र शक्यते वक्तुं यत् - लक्ष्म्याः गुणवर्णने सर्वप्राचीनग्रन्थकर्तृणां उपपादनरीतिम् इह वेङ्कटाध्वरिकविरतिशेते - इति । अत्र कतिचनोदाहरणानि यथा -

प्रारम्भस्तबके मङ्गलप्रकरणे भगवतः, शेषिदम्पत्योः, लक्ष्म्याः, गुरुपरम्परायाः, वाल्मीकिमहर्षेः, पराशरमुनिवरस्य, श्रीमद्वेदान्ताचार्याणां च नमस्कारान् विदधाति ग्रन्थकृत् ।

प्रथमश्लोक एव ग्रन्थकर्तुः आशये लक्ष्मीनित्ययुक्तस्यैव ब्रह्मत्वमिति व्यक्तं प्रतीयते । यथा, 'ब्रह्मणि श्रीनिवासे' इति श्रीभाष्यकारोक्तदिशा वेङ्कटब्रह्मणे नमस्कारानाकलयद्भिः लक्ष्मीनित्ययोगः तथाभूतस्यैव विश्वसर्गादिलीलत्वप्रतिपादनं च स्पष्टमभिहितम् । 'स्वध्या तदेकं' (तै.ब्रा. २.८.९.४), 'युजे वां ब्रह्म पुर्व्यं नमोभिः' (तै.सं. ४.१.१.२), 'सुमज्जानये विष्णवे', 'बृहत्तै विष्णो सुमतिं भजामहे' (तै.ब्रा. २.४.३.९) (अत्र बृहच्छब्देन द्योतितं ब्रह्मत्वं सुमतिवाच्याया लक्ष्म्या एवेति स्वरसतः प्रतीयते ।) 'वाचस्पतिं विश्वकर्माणमृतयै' (तै.सं. ४.६.२.५), 'ह्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ । अहोरात्रे पार्श्वे' (तै.आ. ३.१३.२) इत्यादि श्रुतयः भगवतः सर्वदा लक्ष्मीयुक्तत्वमभिदधति । अत एवात्र लक्ष्मीयुक्तस्य ब्रह्मत्वोपपादनं सङ्गच्छते ।

अत्र द्वितीयश्लोकः बहुस्वरसार्थगर्भितः । अस-

दृशं - इति भगवतः 'न तत्समश्चाभ्यधिकश्च दृश्यते' इति श्रुतं समाधिकदरिद्रत्वं, लक्ष्म्याः 'अ'स्यैव सदृशं- सर्वथा अनुरूपं, 'तुल्यशीलवयोवृत्तां तुल्याभिजनलक्षणां', 'अस्येशाना जगतो विष्णुपत्नी', 'यथा सर्वगतो विष्णुस्तथैवेयं द्विजोत्तम', 'ईशाना देवी भुवन्स्याधिपत्नी', 'सा नो लोकममृतन्दधातु' इत्यादि श्रुति-शत-स्मृति-वचनादिसिद्धं भगवतः सर्वप्रकारं सादृश्यमभिदधाति । अरुणाब्जदृशम् इति भगवत्पक्षे 'तस्य यथा कप्यासं पुण्डरीकमेवमक्षिणी' इति श्रुतिसिद्धं पुण्डरीकाक्षत्वं, अरुण इति सूर्यस्य अब्ज इति चन्द्रस्य च ग्रहणात् 'चक्षुषी चन्द्रसूर्यौ' इति श्रुत्युक्तं सूर्यचन्द्रचक्षुष्ट्वं च व्यञ्जितम् । लक्ष्मीपक्षे च प्रातरम्बुजविडम्बिलोचनत्वं अवगम्यते । प्रस्विन्नपयोधर-स्फुरन्मूर्तिम् इति भगवत्पक्षे 'नीलतोयद' सङ्काशत्वं श्रुतं व्यज्यते । लक्ष्मीपक्षे च सङ्गमजनितस्वेदादियुक्तपयोधर-वत्स्वरूपश्रीर्व्यज्यते । मनसि दधीमहि सततमित्युभयत्रान्वेति । मातारम् इत्यत्र भगवत्पक्षे - 'विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजांसि', 'इदं विष्णुर्विचक्रमे', 'त्रीणि पदा विचक्रमे' इत्यादिश्रुतिषु बहुधा उक्तं मानं त्रिजगताम् अभिहितम् । अत्र केचित् लक्ष्म्या अपि जगद्धापित्वं न मृष्यन्ति । अत्र ग्रन्थकृदाशयः व्यक्तीक्रियते । मातारम् इत्यस्य 'माङ् माने' इति धातोः माति इति माता इति पुल्लिङ्गरूपनिष्पत्तेः इदं लक्ष्म्याः विशेषणं न भवितुमर्हतीति पूर्वपक्षिणामाशयः ।

यद्यप्येतदेवमेव, तथापि लक्ष्म्याः भगवन्नित्ययोगस्य बहुशः श्रुतत्वात् - कारणदशायां 'आनीदवातः स्वधया तदेकम् । तस्माद्धान्यत्र परः किञ्चनास' इति सृष्टेः प्राक् अव्याकृतनामरूपे सति जगति सूक्ष्मचेतना-चेतनविशिष्टब्रह्मणः (स्वधाशब्दवाच्यत्वेन) नित्ययुक्तत्वं, उपायदशायां यथा भगवतः मोक्षोपायत्वं 'यमेवैष वृणुते तेन लभ्यः', 'तमक्रतुं पश्यति वीतशोको धातुः प्रसादान्महिमानमीश', 'भिद्यते हृदयग्रन्थिश्छिद्यन्ते सर्वसंशयाः । क्षीयन्ते चास्य कर्माणि तस्मिन्दृष्टे परावरे' इत्यादिषु विशदम्; अत एव तस्य शरण्यत्वं 'मुमुक्षुर्वै शरणमहं प्रपद्ये', 'सर्वस्य शरणं सुहृत्', 'पिता माता भ्राता निवास-

शरणं सुहृद्वर्तिनारायणः' इत्यादिषु विहितं; एतादृशवैभवं लक्ष्म्या अपि श्रुतमवधेयमेव । यथा - श्रीसूक्ते - 'चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलन्तीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदाराम् । तां पद्मनेमीं शरणमहं प्रपद्येऽलक्ष्मीमै नश्यतां त्वां वृणे ।' इति लक्ष्म्याः शरण्यत्वं सुव्यक्तम् । अत्र शरणवरणमप्यमृतत्वायैवेति असङ्कुचितालक्ष्मीनाशप्रार्थनया द्योत्यते । अत्र 'ईश्वरीः सर्वभूतानां' इत्यस्याः सर्वभूतेश्वरीत्वं एतत्फलप्रदानसामर्थ्यं वक्ति । उत्तरत्र 'श्रियं वसाना अमृतत्वमायुर्भजन्ति सद्यस्सविधा वितद्वृन्' इत्युपसंहाराच्च अयमर्थः स्फुटः ।

श्रद्धासूक्ते च - 'श्रद्धया दैवो देवत्वमश्नुते । श्रद्धा प्रतिष्ठा लोकस्य देवी । सा नो जुषाणोप यज्ञमागात् । कामवत्सामृतं दुहाना । श्रद्धा देवी प्रथमजा ऋतस्य । विश्वस्य भर्त्री जगतः प्रतिष्ठा । ताः श्रद्धाः हविषा यजामहे । सा नो लोकममृतन्दधातु । ईशाना देवी भुवन्स्याधिपत्नी ।' इत्यादिषु बहुधा लक्ष्म्याः वैभवं वर्णितमस्ति । अत्र मोक्षोपायत्वं, जगच्छरीरत्वं, ऐश्वर्यम्, आधिपत्यं च स्पष्टमेवाभिहितम् ।

अन्यत्रापि अदितिसूक्ते लक्ष्मीपरे (अस्य सूक्तस्य लक्ष्मीपरत्वं 'अदित्यै विष्णुपत्न्यै' इत्यादि श्रुतिभिः अदितिशब्दस्य लक्ष्म्याः नामान्तरत्वप्रतीतेः व्यक्तं) - '... अदितिः पात्वहंसः । मुहीमूषु मातरः सुव्रतानां ऋतस्य पत्नीमवसे हुवेम । दैवीं नावः स्वरित्रामनागसमस्त्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्त्यै । इमाः सुनावमारुहः शतारित्राः शतस्फर्याम् । अच्छिद्रां पारयिष्णुम्' इत्यादिषु लक्ष्म्याः पापमोचकत्वं, महत्त्वं, जगन्मातृत्वं, सर्वकर्मसमाराध्यत्वं, तत्फलप्रदत्वं, ऋतशब्दितस्य ब्रह्मणः पत्नीत्वं, रक्षकत्वं, अप्राकृतत्वं, मोक्षोपायत्वं, भगवतः 'अमृतस्यैष सेतुः', 'एष सेतुर्विधरणः एषां लोकानामसंभेदाय' इत्यादौ श्रुतं सेतुरूपितसंसारसन्तारोपायत्वं लक्ष्मीयुक्तस्येत्यत्र लक्ष्म्याः 'नौ'रिति रूपणेन ज्ञायते । अशेषदोषप्रत्यनीकत्वं समस्तकल्याणगुणाकरत्वं इत्युभयलिङ्गत्वं ('दैवी', 'सुनावं' इत्याभ्यां कल्याणगुणवत्त्वं, 'अनागसं', 'अस्त्रवन्ती', 'अच्छिद्रां' इत्यादिभिः हेयप्रत्यनीकत्वञ्च व्यज्यते),

पारयिष्णुमिति च संसारसन्तारोपायत्वमित्येते उक्ताः गुणाः लक्ष्म्याः भगवत्सादृश्यं सर्वथा सर्वदा च निरूपयन्ति । उपेयत्वदशायां लक्ष्मीयुक्तत्वं भगवतः एकदेशिनामप्यभिमतमिति न तदिह प्रस्तूयते ।

वस्तुतस्तु - उपनिषत्सिद्धान्ते, तैत्तिरीये, "स वा एष पुरुषः पञ्चधा पञ्चात्मा येन सर्वमिदं प्रोतं पृथिवी चान्तरिक्षं च द्यौश्च दिशश्चावान्तरदिशाश्च स वै सर्वमिदं जगत्स च भूतं स भूयं ... ज्ञात्वा तमेवं मनसा हृदा च भूयो न मृत्युमुपयाहि विद्वान् तस्माद्भ्यासमेषां तपसा-मतिरिक्तमाहुः ... ब्रह्मणै त्वा महस ओमित्यात्मानं युञ्जीत" इत्यत्र 'महोपनिषदं', 'देवानां गुह्यं' इत्यादि विशेषितं परतत्त्वनिर्णायकं प्रकरणं संसारतारकत्वेन सर्वैः सावधानं अनुसन्धातव्यम् । अत्र भगवतः पुरुष-सूक्तप्रतिपादितजगत्कारणत्वं, पञ्चधा अवस्थितत्वं, परब्रह्मत्वं, मोक्षोपायभूतत्वं तस्य च उपायेषु बहुषु सत्स्वपि 'एषां तपसां अतिरिक्तम्' इत्यभिमतं न्यासाख्यमेव परमं प्रधानञ्चेत्याद्यनेके विषयाः सूपपादिताः ।

अत्र पञ्चस्वप्यवस्थासु भगवतः सलक्ष्मीकत्वमेव विशिष्य उपनिषत्स्वभिहितम् । यथा विवृतं बृहदारण्यके - 'इन्द्रो ह वै नामैष योऽयं दक्षिणेऽक्षन् पुरुषस्तं वा एतमिन्द्रं सन्तमिन्द्र इत्याचक्षते' इति आदित्यमण्डलान्तर्वर्तिनं पुरुषं दक्षिणेऽक्षिण स्थितं च एकमेवाभिधाय तस्य पुण्डरीकाक्षस्य नारायणस्यैव इन्द्रनामकत्वं तस्य इन्द्र इति व्यवहारं च प्रक्रम्य ('इन्द्रं निर्विक्रयः परमे व्योमन्', 'इन्द्रो मायाभिः पुरुरूप ईयते' इत्यादिश्रुतिषु इन्द्रशब्देन परमात्मा अभिहितः) "अथैतद्वामेक्षणि पुरुष-रूपमेषास्य पत्नी विराट् तयोरेष संस्तावो य एषोऽन्तर्हृदय आकाशोऽथैनयोरेतदन्नं य एषोऽन्तर्हृदये लोहित-पिण्डोऽथैनयोरेतत्प्रावरणं यदेतदन्तर्हृदये जालकमिवाथैनयोरेषा सृतिः सैषा सञ्चरणी यैषा हृदयादूर्ध्वा नाड्युञ्जरति .. हिता नाम नाड्यः अन्तर्हृदये प्रतिष्ठिता भवन्त्येताभिर्वा एतदास्रवति इत्याद्युक्तम्" । अत्र विराडिति श्रियो नाम, 'राडसि बृहती श्रीरसीन्द्रपत्नी', 'विराट् वाक्', 'विराड्वा इदमग्र आसीत्' इत्यादि श्रुत्यनुसारात् । तयोः संस्तावः

सहवसतिस्थानं 'स य एषोऽन्तर्हृदय आकाशः' इत्युक्तेः अन्तर्यामिदशायां सलक्ष्मीक एव भगवान् सन्निधत्ते ।

अत्र एनयोरेषा सञ्चरणी सृतिः मार्गः यैषा हृदयादूर्ध्वा नाडी मूर्धानमभिनिःसरति । तयोर्ध्वमायन् उपासकः अमृतत्वमेति । अत्र परमात्मनः आतिवाहिक-त्वेन उपासकं ब्रह्म [स्वं] गमयित्रवसरे तेन सह अनया सृत्या गच्छतः लक्ष्मी विशिष्टत्वमभिहितमिति पररूपेऽपि सलक्ष्मीक एव भगवान् आस्ते । 'ह्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ' । अहोरात्रे पार्श्वे' इति च नित्ययोगः अन्यत्र विश्रुतः । एवमेव व्यूहरूपेऽपि बोध्यम् । "अम्भस्यपारे भुवनस्य मध्ये नाकस्य पृष्ठे महतो महीयान् । शुक्रेण ज्योतींषि समनुप्रविष्टः" इति पञ्चधा अवस्थितिः ईश्वरे आप्नानात्, (अपारे अंभसि - व्यूहरूपं, भुवनस्य मध्ये - विभव, अर्चारूपे, महतो नाकस्य पृष्ठे महीयान् - पर-रूपं, शुक्रेण ज्योतींषि समनुप्रविष्टः - अन्तर्यामी (हार्दः) । एषु पररूपे, हार्दे च स्पष्टश्रुत्या शिष्टा अत्युपलक्षिता भ-ाव्याः । नित्ययोगश्रुतिबलात् स्मृतिश्च - 'राघवत्वेऽभ-वत्सीता रुक्मिणी कृष्णजन्मनि । अन्येषु चावतारेषु विष्णोरेषाऽनपायिनी'ति विभवरूपे सलक्ष्मीकत्वं, 'क्षीरा-म्भोनिधिरत्नमण्डपमहासौवर्णसिंहासने वामाङ्के स्थितया प्रसन्नवदनश्रीकान्तयालिङ्गितं' इति व्यूहरूपे तथा प्रत्यक्षत एव सर्वार्चारूपेषु सलक्ष्मीकत्वं ज्ञायते ।

एतेन महालक्ष्म्याः विभुत्वं चेतनाचेतनरूपसक-लजगत्सामानाधिकरण्यं, तमसः पारवर्तित्वं, (अप्राकृतदेशविशेषे अयोध्याख्ये विष्णोः परमे पदे), साक्षान्मोक्षो-पायत्वं, तदर्थम् उपेतृणां सर्वकर्मक्षयकारित्वं, तत्प्राप्युपा-यभूते न्यासाख्ये आत्मसमर्पणे उद्देश्यत्वं च कण्ठोक्तिः ज्ञायते । एतदेव वेदान्ताचार्यैः बहुत्र, बहुधा, बहुशः प्रत्यपादि सर्वथांग्यकारि च ग्रन्थकृद्भिरेतैरित्यलमति-विस्तरेण ।

अत्र 'मातारम्' इति भगवद्वाचकपदे लक्ष्म्या नित्ययुक्तस्यैव भगवतो निर्देशः । तथा च लक्ष्मीपरत्वे-नाऽपि वर्णने औचित्यं द्रष्टव्यम् । 'मातरम्' इति पदञ्च भगवति - 'स एव पुत्रस्स पिता स माता', 'पिता माता भ-

ग्राता ...' इत्यादौ श्रुतत्वात् अन्वेति । लक्ष्मीपक्षे स्पष्टमेव । अत्र च लक्ष्म्याः जगज्जननीत्वं औपचारिकं मन्वानैः उदाहृतश्रुत्यादिविरोधः दुस्तरः । अन्यश्चात्र विषयः स्वरसतः प्रतीयते - मातरम् इति पदस्य लक्ष्मीपर-त्वव्याख्याने, मातरम् इत्यस्य भगवत्परत्ववर्णने च लिङ्गव्यत्ययः सद्य इति । अनेन च अर्थपौष्कल्यावाप्तिरित्यपि । अत्र ग्रन्थकर्त्राशयः लक्ष्म्याः विभुत्वं, जगत्कारणत्वं, मोक्षोपायत्वं, मुक्तभोग्यत्वञ्चेति बहुशः स्वकण्ठोक्तिभिरेव विशदं ज्ञायते । अत्रैव प्रारम्भस्तबके सप्तमश्लोके वेदान्ताचार्याणां वैभव-प्रकाशनावसरे लक्ष्म्याः विभुत्वं सुष्ठु प्रतिष्ठापितमाचार्यैरित्युक्तम् । ऐश्वर्यस्तबकस्तु समग्रोऽपि लक्ष्मीविभुत्वप्रकाशनेदम्पर एवेत्यप्यतिरोहितमिदं सर्वेषाम् ।

स्तबकवाच्यार्थ संग्रहः

आरम्भस्तबके एते बहुधा उपोद्धाटितवन्तः - मङ्गलानन्तरं एतत्कृतिप्रारंभः वाक्छुध्यर्थं, वाक्साफलयाय, स्वपाण्डित्यप्रदर्शनाय वेति वदन्तः अत्र स्वस्य हास्यास्पदसाहसित्वं, मत्सरिणां उपेक्ष्यत्वं, स्ववाक्चापल्यं, निवृत्तनीचस्तुतित्वं, निर्लज्जं क्षमालम्बनत्वं, प्रकृष्टप्रज्ञ-सङ्गाननुप्रवेशः, कैमुत्येन स्वाशक्तिः, सर्वस्तोतृणामविशेषत्वं, फलपरिणतिसाधारण्यं, श्रियः प्रसादात्सुकरत्वं, वेदान्तदेशिककृत-‘पादुकासहस्रा’पेक्षया स्वकृतेः विस्मयनीयत्वं, उपादेयतमत्वं च, स्वसमानधर्मणः पण्डितस्य आगामिकाले संभवविश्वासः, अस्याः स्तुतेः परिग्राह्यत्वं, लक्ष्मीकटाक्षात् पूरणाशंसेत्येतादृशा विषयाः मनोज्ञं निरूपिताः । अत्र श्लोकानां ध्वन्यर्थोऽपि बहु स्वरसश्रुत्यर्थोपपादकः पण्डितान्तःकरणमावर्जयति । यथा दशमे श्लोके ‘स्वं वाग्ब्रह्म’ इति पदं प्रयुञ्जानैरेभिः ‘नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे बृहते’, ‘सर्वस्यै वाच ईशाना’, ‘वाचस्पतिं विश्वकर्माणं’ इत्यादिश्रुतिषु प्रसिद्धं लक्ष्म्याः वाक्शब्दनिर्देश्यत्वं, तस्याः ब्रह्मत्वञ्च स्वरसं ध्वनितम् । स्वमित्यनेन स्वान्तर्यामिभूता लक्ष्मीः एतत्स्तवकरणे आत्मानं नियोजयतीति एतेन स्वस्याः वाचः कुक्षितिभुजां मिथ्यास्तवनादिजनितदोषानपमृज्य तां

पावनीकरोति अनेन स्तुतिरूपेणेति द्योत्यते । एवम् अन्यत्रापि बहवोऽर्थाः यथामति ऊहनीयाः सन्ति ।

इतः परं अवशिष्टस्तबकेभ्यः ततस्ततः केचन श्लोकार्थाः स्थालीपुलाकन्यायेन सङ्गृह्यन्ते ।

२. प्रादुर्भावस्तबके तावत् क्षीरोदधिमन्थनावसरे भगवतः कूर्मावतारे अनेकमङ्गलद्रव्यान्तरैस्सह महालक्ष्म्याः आविर्भावः प्रपञ्चितः । अत्र एकोनपञ्चाशे श्लोके लक्ष्म्याः जगन्मातृत्वं सरसमभिहितम् । यथा ‘पश्यतां सर्वदेवानां ययौ वक्षस्थलं हरेः’ इत्युक्तप्रकारेण क्षीरोदधेरुद्धृता लक्ष्मीः सर्वसमक्षं भगद्वक्षस्थलमधिरुरोह । अत्र कुलीनानां सतीनां परपुरुषसन्निधौ स्वकान्तस्यापि अङ्गाद्यारोह-रूपस्वैरकेलिनं सङ्गच्छते इत्याक्षेपं समाधानैः ग्रन्थकृद्भिः ‘सह दयिततमेन स्वैरकेलौ सतीनां न खलु निज-शिशूनां सन्निधिर्ब्रीडहेतुः’ इति प्रत्युक्तम् । अत्र स्वापत्य-सन्निधिः शिशुदशायां न ब्रीडहेतुरित्युक्तेः लक्ष्म्याः मुख्यमेव जगन्मातृत्वं, तथा च तस्याः अत्र अवतारविशेषमात्रं च द्योत्यते ।

३. वक्षस्थलावस्थानस्तबके ‘नीलतौयदमध्यस्था विद्यु-ल्लेखेव भास्वरा’, मधुविजयिनः वक्षःपीठीं स्वकान्त्या भूषयन्ती प्रभासा यशसा ज्वलन्ती लक्ष्मीः स्तुता । स्तबकप्रथमश्लोके (५३) भगवतः वक्षस्थलावस्थितिं हृदय-ङ्गमामिति शब्देन निर्दिशता अयमर्थः हृदयङ्गमं वर्णितः । उत्तरत्र (५८) समुदयद्वजिनेषु जनेषु भगवतः हृदि प्रतिघः (निग्रहसङ्कल्पः) मा भूदित्येव अखिलजगद्धितं अवदधानया श्रिया भगवद्भूदयं अधिष्ठितम् इति वर्णितम् । सौकुमार्ययुक्तापि कठोरं भगवदुरःस्थानं शरण्या सती मृष्यतीति ६१तमे व्यञ्जितम् । ७७तमे पद्ये क्षमामयी लक्ष्मीः यदि भगवद्वक्षः क्षणमप्यत्यक्षत्, तदा अस्मान् भगवदपचारसन्ततिं सन्ततं तन्वानान् निग्रहोद्युक्तः नाथः नारक्षिष्यदिति स्पष्टं तस्या वात्सल्यप्राचुर्यं व्यञ्जितम् ।

४. कारुण्यस्तबके - लक्ष्म्याः दयासागरत्वं मनोज्ञं वर्णितम् । अत्र भगवतः राघवत्वे सीतात्वं भजन्त्या लक्ष्म्या काकासुरस्य, स्वस्मिन् अवाच्याहिंसां आरचितवतीनां

अशोवनिकाराक्षसीनां च रक्षा, हनूमतः वालाग्रेः शिशिरताकरणं च चमत्कारेण उपपादितम् । अत्र लक्ष्म्याः भगवद्वयोत्तम्भनञ्च कारुण्यकार्यमिति १७तमे श्लोके सुष्ठु-क्तम् । १०१तमे पद्ये ‘अनुकम्पामकम्पां, नावमवलम्बे’ इत्यनेन पूर्वोक्त-अदितिसूक्तार्थजातं सर्वं संस्मारितम् ।

५. कटाक्षस्तबके - ‘अपाङ्गा भूयांसो यदुपरि ..’ इत्यादि-श्लोके अभियुक्तैरभिहितः लक्ष्मीकटाक्षमहिमा चतुष्पष्टि-श्लोकैः सम्यग्विवृतः । लक्ष्मीसहस्रे सौन्दर्यस्तबकानन्तरं अयमेव स्तबकः बहुलश्लोकयुक्तः इत्यनेनैव एषां लक्ष्मी-कटाक्षविशेषः स्फुरति । अनेन स्वस्य तत्कटाक्षात् सु-कटाक्षप्राप्तिरपि (नेत्रपाटवप्राप्तिरपि) अभिव्यञ्जितेव । ‘तस्मिन्दृष्टे परावरे’ इति श्रुतेः ‘यश्च रामं न पश्येत्तु यं च रामो न पश्यति’, ‘दृष्ट एव हि नःशोकमपनेष्यति’, ‘यं पश्येन्मधुसूदनः’ इत्याद्यनुसारात् भगवत्कटाक्षादमृतत्व-प्राप्तिर्यथा सिद्धान्त्यते तथैव लक्ष्मीकटाक्षः भगवत्कटाक्ष-स्यापि कारणं भवतीत्यपि उपपादयितुं युक्तम् । लक्ष्म्याः अत्युदारत्वात् कारुण्यात् च स्वयमेव तत्कटाक्षः सर्वेषां सुलभः अपि । अत्र लक्ष्मीकटाक्षस्यान्वयव्यतिरेकाभ्यां दारिद्र्याधिराज्ये, अनालोचितविशेषं समत्वं सर्वदेहिनां, दुष्कृतविनाशकत्वं, देहिनां देहिशब्दहापकत्वं, भगवद्वशी-कारकारणत्वं, ‘ग्रीष्मे शीतमिव हृदं’ इतिवत् शीततटाक-त्वं इत्यादि विभवाः वर्णिताः । इष्टसिद्धिः कटाक्षात् प्रागेवापि लभ्यत इति हनूमतः सागरप्लवनं सीतादर्शन-पूर्वमेव सञ्जातमिति दृष्टान्तितं १४१ तमे । दुर्ग्रहदुष्कृ-तादिभिरतप्यत्वप्रापणं कटाक्षफलं विवृतं १४५ तमे । अल्पस्यापि कटाक्षस्य महत्तरफलप्रदत्वं १५२ तमे श्लोके चारु वर्णितम् । ‘धन्याः पश्यन्ति मे नाथं रामं’ इत्यादि-वत् लक्ष्मीकटाक्षविषय एव धन्यः लोके इति १५६ तमे पद्ये अभिहितम् ।

६. यत्नस्तबके - ‘यदर्थमम्भोधिरमन्थ्यबन्धि च’, ‘यान्त-हिंतेति’ इत्याद्युक्तप्रकारेण लक्ष्मीलाभार्थं भूयांसं यत्नं विदधतः भगवतः प्रियपत्नीत्वं वर्ण्यते । रामावतारे बला-तिबले मन्त्रे गृह्णंस्तानुपास्य विश्वामित्रयज्ञरक्षार्थं राक्षसान् विधमन् पुनः अहल्यां धूतपापां वितन्वंश्च मिथिलां गत्वा

शशिखण्डमण्डनमहादोर्दण्डकोदण्डमुन्नम्य तां प्रापेति श्रमभूयस्तोपन्यस्यते । एवमेवाग्रे जटायुमोक्ष, सुग्रीव-सहायार्थन, वालिवध, हनूमन्मुखेन लङ्कागमन, तदहन, समुद्रशरणवरण, सेतुबन्धन, सबान्धवरावणवधादि सर्वं यत्नं विदधे खलु । न केवलमेतावन्मात्रं, दशाऽप्यवताराः भगवता लक्ष्मीप्रीत्यर्थमेव विहिता इत्यपि प्रतिपादितम् । अत्र विशिष्य १७६, १७७ श्लोकौ अनुसन्धेयौ । एतौ निन्दास्तुतिरूपेण भगवदुत्कर्ष (भक्तवत्सलत्व) प्रकाश-कौ इति मन्तव्यम् ।

७. मङ्गलस्तबके मङ्गलदेवतायाः माङ्गल्यमहिमा वर्ण्यते । अत्र कवयः काव्यमुखे श्रीपदं लक्ष्मीवाचकं समस्त-दोषपरिहाराय प्रयुञ्जत इत्युक्तम् (२०७) । भगवतः मङ्ग-लमङ्गलत्वं लक्ष्म्यन्वारम्भादिति (२१४) प्रतिपादितम् । सर्वमङ्गलायाः सर्वमङ्गलवस्तूनां च श्रीसकाशादेव माङ्ग-ल्यमाप्तमिति न्यरूपि । अन्ते च (२१७) तत्क्रतुनयात् स्वपदभक्तानामपि स्वसमानश्रावहत्वमुक्तम् ।

८. अष्टमः सौन्दर्यस्तबकः लक्ष्मीं सौन्दर्यपर्याप्तिभूमित्वेन निरूपयति । एष एव मनोहरो महत्तरश्च स्तबकेष्वत्र ग्रन्थे । अत्र आनुलोम्येन दिव्यकेशप्रभृति चरणारविन्द-पर्यन्तं लक्ष्म्यास्सौन्दर्यं, प्रथमं द्वाविंशतिश्लोकैः केश-कलापं, ततः द्वाभ्यां मुखवर्णनोपेक्षकं, नवभिर्मुखं, त्रिभिः भ्रुवौ, एकादशभिर्नेत्रे, द्वाभ्यां ताटङ्कं, चतुर्भिस्सपरिकरं कर्णपूरं, षड्भिस्सताटङ्कं श्रोत्रं, पञ्चभिर्नासिकां, चतुर्भिः नासामौक्तिकं, षड्भिस्स्मितं, दशभिस्सूक्तिं, पञ्चभिर्दन्तान्, चतुर्भिर्जिह्वां, अष्टभिरधरोष्ठं, द्वाभ्यां कपोलौ, त्रिभिः कण्ठं, एकविंशत्या स्तनौ, पञ्चभिर्मुक्ताहारं, एकेन बाहू, नवदशभिः सकङ्कणं करद्वयं, चतुर्दशभी रोमरेखां, त्रिभिः वलित्रयं, चतुर्भिः नाभिं, नवभिः काञ्चीं, दशभिर्मध्यं, त्रिभिः श्रोणीबन्धं, षड्भिस्सक्थिनी, चतुर्भिर्जङ्घां तथा अष्टविंशत्या पदद्वयञ्चेति क्रमेण अत्र प्रत्यङ्ग-पूर्ण-सुषमा-सुभगं वपुः श्रियः वर्णितम् । अत्र लक्ष्मीसौन्दर्यस्य साक्षात् आदिशेषेणाऽपि कार्त्स्न्येन वर्णयितुमशक्यमिति सम्यगाविष्कृतं २१९ तमे । अत्र यद्यपि यं कञ्चिच्छ्लोकं पृथक्कृत्य तत्रत्यविशेषः शक्यो द्रष्टुम्, अथापि स्वात्म-

सार्धक्याय लक्ष्म्याः पदकमलनतिर्विधेयेत्यतः पादद्वय-
वर्णनविषयकौ द्वौ श्लोकौ उदाह्रियेते । ४२९ तमे श्लोके
वस्तूनां सामान्यतः गुणवदनुषङ्गे तद्गुणाधानं स्वाभाविकं
वितथीकृतं अत्यन्तरागिणि श्रीपादपद्मे रक्तमनसां मुनीनां
वैराग्यभजनेन अतिचित्रेणेति सरसमभिहितम् । ४४२
तमे च देव्याः चरणकमलयुग्मस्य संसृतिभयसन्तारकत्वं
तत्पदाश्रितानां नखानामपि तारकत्वा (नक्षत्रत्व) धानात्
स्फुटमिति सम्यगवधारितम् । अत्र मतिमान्द्याल्लेख-
विस्तरभिया च विरम्यत इति दिक् ।

९. शृङ्गारस्तबके लक्ष्म्याः भगवता सह सुरतकेल्यनुभवः
स्तूयते । ‘शृङ्गाराख्यं निधिमधिगता श्रेयसी देवतेव’
इत्याचार्य-श्रीसूक्तिवत् लक्ष्म्याः भगवच्छृङ्गार-रस-सर्वस्व-
भावः प्रपञ्चितः । ‘क्षणाणुवत्क्षिप्तपरादिकालया प्रहर्षयन्तं
महिषीं’ इति हि परमाचार्याणामनुभवः । अत्र भगवतः
रतिसमये पञ्चायुधान्विहाय चतुर्भिरपि करैः चातुर्येण
लक्ष्म्यङ्गेषु सञ्चारयताऽपि पञ्चायुधाजिरेव हर्षभरात्कृत-
मिति ४७० तमे विरोधालङ्कारः, भगवदुपासनात् लभ्यं
निरञ्जनत्वं, नीरागत्वं, बन्धमुक्तिः च रतिसमये
लक्ष्म्याऽपि लब्धमिति (नयनयुगे, अधरे, कचे च यथा-
संख्यमेषां प्राप्तिरभिप्रेता) अर्थान्तरन्यासालङ्कारः ४८२
तमे, मालोपमया शेषिदम्पतिवर्णनञ्च बहु हृद्यं ५०१ तमे
वर्णितम् ।

१०. ऐश्वर्यस्तबके महालक्ष्म्याः स्वरूपेणैव विभुत्वं प्रति-
पाद्यते । आरम्भ-श्लोक एव ‘विश्वंभर-समैश्वर्या विदुर्या
ब्रह्मवादिनः’ इति वदता ग्रन्थकृता स्वाशयस्स्फुटीकृतः ।
अत्र मित्रावरुणादि द्विदेवत्योद्देशकविधिवत् प्रपन्नरक्षाविधौ
उभयोरप्यविशिष्टं व्यासज्यस्थितं च शेषित्वमिति कण्ठो-
क्त्या निरूपितम् । प्रत्यक्त्वाच्छ्रियः भगवद्गुणत्वं (तद्वि-
शेषणत्वमिति यावत्) न युज्यते इति चोक्तम् । लक्ष्म्याः
जीवकोटिप्रवेशं मन्वानान्प्रति ‘त्वयैतत् विष्णुना चाम्ब
जगद्ध्याप्तं चराचरं’ इति विष्णुपुराणोक्तिं प्रमाणतया तन्म-
तमुद्धृतम् । ‘अस्येशाना जगतो विष्णुपत्नी’ इति श्रुतिमपि
श्लोके युनक्ति ग्रन्थकृत्प्रमाणप्रदर्शनार्थम् । श्रीसूक्तञ्च श्री-
स्वरूपज्ञाने प्रमाणोत्तमं वदंल्लक्ष्म्याः भगवत्समवैभवम-

मंस्त । यद्यप्युभयोश्शेषिदम्पत्योः विश्वव्याप्तिरुद्धृष्टा,
तथापि भगवतः स्वरूपेणैव, लक्ष्म्यास्तु ज्ञानमात्रेण तन्नि-
र्वाह्यमिति वदतां मतं च विधुनोति । पुनश्चोपबृंहण-
मुखेनापि लक्ष्म्याः वैभवं सुगममिति वदन् साङ्गप्रपदनं
अन्वतिष्ठदस्मिन्स्तबके ग्रन्थकृदिति संग्रहः ।

११. क्षान्तिस्तबके लक्ष्म्याः क्षमयैवास्माकं महतामागस्त-
तीनां प्रतीकारः प्रपञ्चितः । क्षमयैव मूर्ति-मती लक्ष्मीरत्र
बहुशः उपवर्णिता । काकासुरमपि क्षमया पालितवत्याः
किं वा किल्बिषं, कियदपि घोरं, अमर्षमादध्यादिति वि-
स्मयमुखेन श्रियः ‘अनुग्रहमयी वन्दे नित्यमज्ञातनिग्रहां’
इत्युक्तविभव आविष्कृतः । अस्मिन् स्तबके ग्रन्थकृतः
आर्जवं, दैन्यं तथा लक्ष्म्याः क्षमालाभविश्वासदार्ढ्यं च
सम्यगुपपादितं लक्ष्यते । हनूमन्तं सीताहिंसाकृद्राक्षसीनां
वधानुमतिवरं याचन्तं सूक्ष्मतरधर्मोपदेशेन तद्वधात् निवा-
रणमुखेन स्वीयं क्षान्तिसीमत्वं अभिव्यञ्जितमिति तत्क्षमा
नास्माभिः सामस्त्येन उन्नेतुमपि शक्यं इत्युच्यते । ५४४
तमे च श्लोके क्षमामयीं रमां हित्वा देवतान्तरं
कुतस्सेवतांतरां कोऽपि इति लक्ष्मीदेवतान्तरस्वरूपविम-
र्शपुरस्सरं उपपादितम् । क्षमासत्त्वात् अपचारकृतेरपि
धैर्यन्तदेव ददातीत्यपि व्यतिरेकेण देव्याः दयासान्द्रत्वं
वर्णितमस्ति । ५४८ तमे संग्रहेण मद्रक्षणे त्वत्क्षमैव
कारकं, न तु मञ्चेष्टितानीति सम्यगवधारितम् ।

१२. उत्सवस्तबके लक्ष्म्याः फणिपति-वाचस्पति-प्रभृति-
वर्ण्य उत्सववैभवः अल्पधिया स्वेन स्तूयत इति नैच्य-
मावेदयन् सर्वप्राणिवर्गाभिगम्यत्वं, पश्यतां मनोनयनहारि-
ता, सिसेविषा महिमा (५५९), प्रणिनंसूनां भक्त्यनुस-
न्धानं (५७२), सर्वसमाश्रयणीयत्वं (५७३), सर्वस्तुत्य-
त्वं (५७६), सुकरभजनत्वं (५८०), सर्वेष्टदायित्वं
(५९९) इत्यादि गुणजातं विस्तृतम् ।

१३. वदान्यस्तबके ‘उदारां’ इति श्रीसूक्तार्थं विस्तृणानः
श्रियः वदान्यतां अनन्य-जनसामान्यामाचष्ट । ६०४ तमे
भंग्यन्तरेण ‘देवि त्वन्महिमावर्धनं हरिणा नापि त्वया
ज्ञायते’ इत्युक्तार्थः स्मार्यते । ६०६ तमे औदार्यमपि
संक्रामयति श्रीः अर्थिभ्य इति मनोज्ञं प्रत्यपीपदत् ।

(‘प्रार्थिनः प्रथमे तस्य चरमान् पर्यपूरयन्’ इतिवत्) । ६१३ तमे प्रख्यातदात्रपेक्षया श्रियः उत्कर्षः निन्दास्तुत्या प्रकटीकृतः । प्रपदन, स्वदारिद्र्यनिवारणाद्यर्थाः ६२१ तमे प्रतिपादिताः ।

१४. यमकस्तबके - कवेः अलङ्कार-विद्यालङ्कारभूत-श्लाघनीयचमत्कृतिमत्त्वं स्फुटं व्यज्यते । एकषष्टिपद्य-मितेऽस्मिंस्तबके स्वरव्यञ्जनसमुदायपौनरुक्त्ये आवापो-द्वापादि-चित्ररूप-शब्दार्थालङ्कारसंसृष्टियुतयमकस्य बहुधा श्रीगुणवर्णनाय उपयोगः प्रदर्शितः । अस्य च दुरूहबह-र्थगर्भत्वात् पटुप्रज्ञानामेव स्वारस्यातिशयावहत्वाच्च नातः परं किञ्चित् उच्यते । अत्र श्रियामेव अनन्या भक्तिः अर्थिताऽस्ति (६२४) । तन्नामसहस्रसङ्कीर्तनात् योगिराज-त्वावाप्तिः (६३४) सूचिता । ६५३ तमे लक्ष्मीकटाक्षेण दिव्यधामप्राप्तिरुक्ता । ६८८ तमे च तद्दृष्टेः पावनत्वं व्यञ्जितम् । ६७१ तमे श्रीकटाक्षवतां नमस्या विहिता । मुक्तभोग्यत्वं ६७७ तमे अभिहितम् ।

१५. नक्षत्रमालास्तबके अश्विन्यादि-रेवत्यन्तनक्षत्रनामानि सन्दर्भवशात् प्रदर्शयन् प्रथमश्लोकप्रभृति त्रयोदशश्लोक-पर्यन्तं आरोहणक्रमेण एकैकाक्षराधिकपादतया, पञ्चदश-प्रभृति सप्तविंशतिश्लोकपर्यन्तमवरोहणक्रमेण एकैकाक्षर-न्यूनपादतया नायकरत्नस्थानीयचतुर्दशश्लोकेन च नक्षत्र-मालाख्यहारसन्निवेशमनुकुर्वता श्लोकसमुदायेन लक्ष्मीं वर्णितवान् । अत्र पूर्वफल्गुन्याः ‘आर्यमतारकं’ इति मञ्जु वर्णितम् । उत्तराणां अषाढानां च ‘विश्वदेवतारा’ पदेन निर्देशः कृतः । इतरत्सर्वं स्पष्टनक्षत्रनामकं विहितम् । ७०५ तमे लक्ष्मीप्रपदनं आचरितम् ।

१६. चित्रचरित्रस्तबके लौकिकनयापेक्षया लक्ष्म्याः अघ-टितघटनसामर्थ्यं बहुधा विवृतम् । यथा हनूमद्वालाग्रेः शीतीकरणं, मूकानां वाचालीकरणं, इत्यादि । तत्र ७२० तमे कवेर्नैच्यमनुसंहितम् ।

१७. नामवैभवस्तबके लक्ष्म्याः नाम्नां सर्ववेदेषु सादरं ब-हुशः पठितत्वं, (७२८, ७३४) कीर्तनसौलभ्यं भोग्यता च, भगवन्नामभिस्सह श्रीनामकीर्तनं (७४१), नाम्नः

सर्वाविशेषं पावकत्वं (७५३), मोक्षप्रदत्वं (७६१), इत्याद्यर्थाः प्रदर्शिताः ।

१८. धामवैभवस्तबके लक्ष्म्याः पद्मवासिनीत्वं बहुधा स्तुतम् । पद्मश्रैष्ठ्यं च आविष्कृतम् । उत्तरत्र षट्पदपद-त्वेन तस्यैव निर्देशः सचमत्कारं कृतः । द्वयमन्त्रगतत्वं (प्रतिपाद्यत्वं) लक्ष्म्याः अनेन स्मार्यते ।

१९. अभयप्रदानस्तबके श्रियः भीताभयप्रदत्वं काकासुरे, लङ्काराक्षसीषु च आविष्कृतं भृशं वर्ण्यते । अत्र अभयं सर्वभूतेभ्यो ददतः भगवतः सकाशात् प्राप्तं घोरं भयं ‘अलमेषा परित्रातुं राघवाद्राक्षसीगणं’ इतिवत् श्रीः शम-यति । अस्याः सकाशात् न कस्यापि भयसंभावनाऽपि, अनुग्रहमयीत्वनित्यमज्ञातनिग्रहत्वाभ्याम् । अत एव हि अस्याः जगन्मातृत्वं, पुरुषकारत्वञ्च युज्येते । ‘न कश्चि-न्नापराध्यती’ति ह्यस्याः अनुग्रहप्रकारसञ्चारः । अत एव ‘लघुतरा रामस्य गोष्ठी कृता’ इत्यभियुक्ताः । एतेऽशाः स्तबकेऽस्मिन् प्रपञ्चिताः । ८१७ तमे अभयं भयं इत्यु-भयमपि श्रीप्रसादान्वयविपर्ययादिति मनोज्ञमुपवर्णितम् । ८१९ तमे ‘भीषास्माद्वातः पवते’ इत्यादिश्रुत्युक्तविभव-स्यापि देवस्य प्रसादने श्रीप्रसादापेक्षा सम्यगुन्नीता । ८२२ तमे स्वरक्षणं श्रुतिरक्षणरूपणमुखेन प्रार्थितं चित्तरञ्जक-मस्ति ।

२०. देवतान्तरपरिसंख्यास्तबके लक्ष्म्या प्रसन्नया इन्द्रादी-नां कृतो महानुग्रहः तत एव त्रैलोक्यक्षेमलाभश्च विविधं वर्ण्यते । अतः देवतान्तरभजननैरर्थक्यं लक्ष्म्या एव सेव्यत्वञ्च फलतः । अतः कल्पद्रुकल्पे सुसंराधे सर्वफ-लप्रदे देवतायां सत्यां कुतः क्षुद्राणि देवतान्तराणि भजेत् इति ८४५, ८५१ तमयोः सम्यगुक्तम् । लक्ष्मीकटाक्षात् प्राप्तस्याप्यर्थस्य सन्मतिदायित्वं वैराग्यापादनद्वारा अपव-र्गाधिकारप्रापकत्वं क्रमेण अपवर्गदापनत्वञ्चास्तीति ८६० तमे उक्तम् ।

२१. दशावतारस्तबके भगवतः सर्वेष्वप्यवतारेषु लक्ष्म्याः अनपायिनीत्वं वर्ण्यते । न केवलमेतावन्मात्रम्, अपि तु लक्ष्म्याः योगादेव भगवतोऽवताराणि सफलानीत्युक्तम्

(८६५) । अत्र विशेषतः दशावतारानपि वर्णयित्वा अन्ते श्रियः अपाङ्गे दशावतारध्यानरूपाणां (८९८), लक्ष्म्याः एकैकेप्यङ्गे दशावतारेऽन्यतमस्मरणवर्णनेन दशावतारसमुदायं तदङ्गशोभायां रूपणं (८९९) च बहु स्वरसं वर्तते ।

२२. चित्रस्तबके 'स्वर, वर्ण, स्थानबन्ध, यतीनां नियम-स्तथा । प्रहेलिका च गूढं च च्युतकं चित्रमुच्यते ।।' इत्युक्तलक्षणेन अष्टविधशब्दचित्रप्रधान-अलङ्कार-विशेषेण श्रीविषयाः श्लोकाः ग्रथिताः । अत्रापि यमक-स्तबकवत् अर्थविशेषानुसन्धानं तु महाप्राज्ञानां अलङ्कार-विदां शब्द-ज्ञानामेवेति नास्माकमत्र प्रवेशः । एष स्तबक वेदान्ता-चार्याणां पादुकासहस्रयादवाभ्युदययोः चित्रपद्धत्यादिप्रक-रणस्थश्लोकैस्साकं पठितः कवीनामेषामपि महाकवित्वं सुलभमावेदयेदिति निश्चिनुमः ।

२३. सङ्कीर्णस्तबके श्रियः नियतं कञ्चिद्गुणमवलम्ब्य यथाकथञ्चिदुपस्थितानां तद्गुणानां वर्णनं क्रियते । सम-स्तगुणविस्तारसमावेशनिवेशनत्वेन श्रीरत्र स्तूयत इति । अत्र काव्य, नाटक, तर्क, व्याकरण, कर्म, ब्रह्ममीमांसा, श्रुति-प्रभृतिभिर्विद्यास्थानैः लक्ष्मीगुणवर्णनं तत्तद्रूपणमुखेन कृतं विद्यास्वरूपत्वाच्छ्रियः विद्येति नामधेयत्वाच्च । 'अर्थो विष्णुरियं वाणी'ति हि स्मर्यते । वाक्योद्भितत्वम-स्याः पूर्वमेवोपपादितञ्च । लक्ष्म्याः गुणप्रकाशकाः निरूपिताः । ९७० तमे श्रीकटाक्षात् अपवर्गप्राप्तिप्रार्थना सम्यक्कृता ।

२४. निर्वेदस्तबके 'अहो मे महती याता निष्फला जन्म-सन्ततिः' इत्याद्यनुसारेण कविः स्वीय-सर्वविधापचारान् अनादिकालात् आचरितान् स्मृत्वा भीतः भृशं दूयन् श्रियमेव तत्क्षान्त्यर्थं शरणयन्नभ्यर्थयते । अत्र ९९८ तमः श्लोकः अवश्यानुसन्धेयः ।

२५. शरणागतिस्तबके चाऽन्तिमे कविः साङ्गप्रपदनं लक्ष्मीलक्षितवक्षसि तत्पुरुषकारपूर्वकं अनुतिष्ठति । १०११ तमे श्लोके ग्रन्थोपसंहारे अस्य ग्रन्थस्य 'श्रेष्ठाः शिरःकम्पिनः' इतिवत् भगवतस्तत्पभूतः फणिराजः शेष

एव स्वयमामोदितेति उत्कर्षं व्यञ्जयति । अस्य सदृशं पारितोषिकं भगवतापि दातुमशक्यमिति १०१३ तमे निगमयति । इति स्तबकार्थसंग्रहः ।

अन्योऽप्यत्र ग्रन्थे श्लाघनीयोऽशः विद्यते यदेते कवयः श्लोकेषु बहुत्र लौकिकन्यायान् सुभाषितानि चो-त्प्रेक्षन्ते । अत्र निदर्शनार्थं केचित्प्रदर्शयन्ते । 'भ्रातृश्रियं सहभुवः परिविभ्रतीति (३७)', 'सह दयिततमेन स्वैर-केलौ सतीनां न खलु निजशिशूनां सन्निधिर्व्रीडहेतुः (४९)', 'तच्छेषत्वं कथमितरथा देवि तुल्येऽपि भूम्नि? (९४)', 'नीहारो न करस्थमम्बरमणेः लीलाम्बुजं बाधते (१४५)', १५६ तमे 'यस्यास्ति वित्तं' इत्यस्य रूपणं, 'सन्तोऽपि वेलामतियन्ति रागतः (१७६)', 'गणयति न फलार्थी गौरवं लाघवं वा (१७७)', 'नरः कुशलमश्रुते न खलु साहसिक्यादृते (१८३)', 'कार्यार्थिनो हि पुरुषस्य कुतोऽवलेपः? (२०२)', 'मलिनैकसङ्ख्यं प्रायेण देवि कुटिलप्रकृतेस्स्वभावः (२२०)', 'दध्यान्नमनेनसां हि कलुषं मिथ्याभिशंसज्जनः (२४१)', 'छन्दानुवर्तनकृतः कुटिलस्य सर्वे (२५३)', 'विपक्षाणां पक्ष्यीकृतिरपि विषादाय भवति (२५९)', 'तुष्ट्यै विशिष्य किल शिष्य-गिरो गुरोस्स्युः (३९३)', 'द्वयोरेकत्रेच्छा जनयति मिथो द्वेषमधिकं (४१६)', 'नापन्नपात्रार्पणतो हि नार्थः (४१९)', 'शतमन्थाः किमवेक्षितुं क्षमन्ते? (४२२)', 'प्रतिषेधन्ति हि बालसङ्ख्यमार्याः (४२८)', 'यद्वस्तु यद्गुणवता कलितानुषङ्गं तत्तद्गुणी (४२९)', 'वैरं हन्त विरोधिनोः किल मिथो जन्मान्तरेऽप्यक्षतं (४६७)', 'कर्तृत्वं क्रतुषु न केवलस्य पुंसः (५११)', 'मातृद्विषस्त्रि-भुवने महती हि गर्हा (५१५)', 'गुरुतरमयः पिण्डं गर्वा-न्निगीर्णमहो रमे किमु जरयितुं शक्तं शुण्ठीकषायनिषवणं? (५४९)', 'कार्योद्यमोऽपि महतां कमले शिवाय (७०३)', 'कान्तः प्रियां वहति कामवशात् दृशि (७१८)', 'रवेरुजमाप्रुयादिति न पूर्व-भाषा मृषा (८०१)', 'सति षालवदालम्बे स्यादुर्बलोऽप्यकुतोभयः (८१३)', 'लेढुं डाडिमकल्परत्नखचितं राज्ञः किरीटं रमे किं वा सर्वदुरा-सदस्य दयिताकेलीशुकस्त्रस्यति? (८२०)', 'देवतान्तरप-

रिसंख्यास्तबके विविधनयानाविष्कृत्य लक्ष्म्या एव सेव्य-
तमत्वं वज्जितं, 'शक्तिरुदेति कारणगता प्रायेण कार्येष्व-
पि (८७२)', 'नैराश्यमेव हि सुखं निगदन्ति सन्तः
(९७३)', 'बद्धः स्वयं किमु विमोचयिता बतान्यं?
(१००६)' इत्यादयः । एवं ग्रन्थस्यास्य अतिशयान्तराना-
विष्करणे मन्मतिमान्द्यमेव निदानमिति न तत्र ग्रन्थकृता-
ऽपराद्धं किमपि ।

श्रीमच्छ्री-नाम-भूमाद्यनघगुणगणाविष्कृतौ तत्परं यत्
हृद्यं श्रीवेङ्कटाध्वर्यभिध-कविवरोपज्ञ-लक्ष्मीसहस्रम् ।

नानाश्रुत्यन्तघुष्टं मधुरिपुमहिषीवैभवं द्योतयत्सु
ग्रन्थेष्वग्र्यां स्थितिं तत्प्रभजति जयतादार्कचन्द्रं निकामम्

विंशाः पञ्चोत्तरास्तु स्तबकमयविभागाः पुनश्च क्रमात्ते
प्रारम्भाविर्भवोरस्थल-वसति-दयायुक्कटाक्षप्रयत्नाः ।

सन्माङ्गल्यश्च सौन्दर्ययुतसरसशृङ्गारकैश्वर्यरूपाः
क्षान्त्याख्योत्सवश्च प्रथित इह तथासौ वदान्याभिधोऽपि

पश्चादेषां पुनस्ते यमक-रुचिर-नक्षत्रमालासमेताः
चारित्रं चित्रयुक्तं विभवविषयके नाम धाम्नोरथातः ।
भीताभीति-प्रदानन्त्ववर-सकल-देवान्तराणां प्रसंख्या
रूपादानं दशानां विविध-बहुल-सञ्चित्र-सङ्कीर्णकाश्च ॥

निर्वेदाख्यस्तथायं शरणवरण-नामान्तिमः पञ्चविंशः
युक्तश्चैतैः प्रबन्धः कमलवसति-सत्ख्यातमाहात्म्यवादी ।
पद्यानां मञ्जुलानां दशशत-सहितो योऽतिशेते गुणेद्धः
तात्पर्यं तस्य सूक्ष्मं रघुवरसहजो दास इत्थं विवरे ॥

यद्यप्यस्मिन्कैङ्कर्ये चापलात्केवलादुद्युक्तोऽहं,
तथाऽपि तस्य सदोषत्वे क्षमां, सगुणत्वे प्रसादञ्च सन्तः
कुर्युर्मयीति दृढं विश्वसिमि ।

'वक्ता श्रोता वचनविषयः प्रीयतां श्रीनिवासः ।'

॥ इति शम् ॥

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಅಸ್ತದ್ಗುರುಪರಮಗುರುನ್ಯತಿವರಪೂರ್ಣಾ ಸಯಾಮನಂ ರಾಮಂ |
ಪದ್ಮಾಕ್ಷನಾಥಶರಜಿತ್ತೇನೇಶ ರಮಾ ರಮಾಪತೀನ್ ವಂದೇ ||

ವಾರಾಹ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಮ್

ಸಂಗ್ರಹಕಾರ - ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇಶಿಕದಾಸ

"ಸ್ಥಿತೇ ಮನಸಿ ಸುಸ್ವಪ್ನೇ ಶರೀರೇ ಸತಿ ಯೋ ನರಃ |
ಧಾತುಸಾಮ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೇ ಸ್ಮರ್ತಾ ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಚ ಮಾಮಜಮ್ ||
ತತಸ್ತಂ ಮ್ರಿಯಮಾಣಂ ತು ಕಾಷ್ಠಪಾಷಾಣಸನ್ನಿಭಮ್ |
ಅಹಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ಮದ್ಭಕ್ತಂ ನಯಾಮಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ||"

ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವರಾಹಾವತಾರವು ಮೂರನೇಯದು. ಅವತಾರವೆಂದರೆ ಮೇಲಿರುವವನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಬರುವುದು. ಭಗವಂತನ ಅನೇಕ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾಮರರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತರ ಉಜ್ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಭಗವದವತಾರ. ಅವನು ಇಳಿದು ಬಂದು ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದಿರಲಿ. ಇಳಿದು ಬರುವಾಗಲೇ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಅವನ ಗುಣವು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಗುಣವೇ ಸೌಶೀಲ್ಯ. ಸೌಶೀಲ್ಯ ಎಂದರೆ "ಮಹತಃ ಮಂದೈಃ ಸಹ ನೀರಂಧ್ರೇಣ ಸಂಶ್ಲೇಷಃ ಸೌಶೀಲ್ಯಮ್" ಎಂದು ಈ ಗುಣದ ಲಕ್ಷಣ. ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪದವಿಯಲ್ಲಿರುವವನು ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯರೊಡನೆ ಪಾಮರರೊಡನೆ ಕಲೆತು ತನ್ನ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಈ ಗುಣ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿರುವುದು ವಿರಳ. ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವೆಲ್ಲಿ? ಅಲ್ಪರೂ, ಕ್ಷುದ್ರರೂ, ಸಾಪರಾಧಿಗಳೂ ವಾಸಮಾಡುವ ಈ ನಾವಿರುವ ಲೋಕವೆಲ್ಲಿ? ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಏನು? ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕೂರೇಶರು ಭಗವಂತನು ನಮಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರುವ ಈ ಗುಣವನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಕೊಂಡು ಕರಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಯಥಾ (ಅತಿಮಾನುಷಸ್ವರೂಪಂ) -

ಶೀಲಃ ಕ ಏಷ ತವ ಹಂತ ದಯೈಕಸಿಂಧೋ

ಕ್ಷುದ್ರೇ ಪೃಥಗ್ಗನಪದೇ ಜಗದಂಡಮಧ್ಯೇ |

ಕ್ಷೋದೀಯಸೋಽಪಿ ಹಿ ಜನಸ್ಯ ಕೃತೇ ಕೃತೀ ತ್ವಂ

ಅತ್ರಾವತಾರ್ಯ ನನು ಲೋಚನಗೋಚರೋಽಭೂಃ ||

ಅಂದರೆ, ಅಯ್ಯ! ದಯಾನಿಧಿಯೇ! ಕ್ಷುದ್ರರೂ, ಅಲ್ಪರೂ, ಇರುವ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತೆಯಲ್ಲ. ಪಾಮರರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಗೋಚರವಾದೆಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಈ ಶೀಲ (ಸೌಶೀಲ್ಯ) ಎಂತಹದು? ಅಯ್ಯೋ.

ಒಂದು ಬಾರಿ ಅಂದು ಕೃತಯುಗದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ಚಾಪೆಯಂತೆ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ

ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟನು. ಇವಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ವರಾಹಾವತಾರ. ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಪಾಚಿ ಬೆಳೆದು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಲು ಹೋದರೆ ಜಾರಿ ಮತ್ತೆ ನೀರಿನಲ್ಲೇ ಬೀಳುವುದು. ಅದನ್ನು ಎತ್ತಲು ವರಾಹಕ್ಕೇ (ಹಂದಿ) ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಂಡಾಳ್ ತನ್ನ ನಾಚ್ಚಿಯಾರ್ ತಿರುಮೋಝಿಯಲ್ಲಿ, "ಪಾಶಿ ತೂತ್ತುಕ್ಕಿಡಂದ ಪಾರ್ಮಗಳ್ಳುಪ್ ಪಂಡೊರುನಾಳ್ ಮಾಶುಡಂಬಿಲ್ ನೀರ್ ವಾರಾ ಮಾನಮಿಲಾಪ್ಪನಿಯಾಂ" (೧೧.೮) ಎಂಬ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ.

ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಎತ್ತಲು ನಾರಾಯಣನು ವರಾಹರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದನು. ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ನೀರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ-ದ್ದರೂ ಅದು (ಮಣ್ಣು) ಕರಗದಂತೆ ಮರಳನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಬಹಳ ಕಾಲ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ವೈಕುಂಠದ ವರಾಹವಲ್ಲವೆ. ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಇಂದೂ ನೀರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಭೂಮಿಯು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ನಾವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಪವೆ. ಭೂದೇವಿಯ ಮತ್ತು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ವಾಗ್ವಾದವೇ 'ವರಾಹಪುರಾಣಂ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಆರು ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವರಾಹಪುರಾಣವೂ ಒಂದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಅಂಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಪಾದೇಯವೇ.

ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ (ಪ್ರಜೆಗಳ) ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುವೆ. ಅವರನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಭಾರ ನಿನ್ನದಾಗಿದೆ. ಆ ರೀತಿ ನನಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಭೂದೇವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಭೂದೇವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ವರಾಹಚರಮಶ್ಲೋಕವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ಲೇಖನದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪದ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪದ್ಯಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ -

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವವರು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಇದಕ್ಕೆ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಬೇಕು. ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದ ಆತ್ಮ-ಅನಾತ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ತನಗೆ ಹಿತವಾವುದು? ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೆ. ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ರಕ್ಷ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಲಾಭದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಶರಣಾಗತನಾದ ಈ ಜೀವನ ಪೂರ್ವಾರ್ಥವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾರ್ಥವನ್ನೂ ನಾಶ ಮಾಡಲು ತಾನೇ ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶರಣಾ-

ಗತನ ಪ್ರಣತವೇಷವನ್ನು ಕಂಡು ಭಗವಂತನು ಶ್ರೀಭೂದೇವಿಯ-
ರೊಡನೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುವ ಚೇತನರನ್ನು
ಭಗವಂತನು ನಿತ್ಯವೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಈ ಜೀವನು ಅನೇಕ ಕೆಟ್ಟ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕರ್ಮ-ಅವಿದ್ಯೆ-ವಾಸನೆ-ರುಚಿಗಳೆಂಬ ಚಕ್ರ-
ದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಕರ್ಮಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಜನ್ಮ-
ಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಲೇ ಇರುವನು. ಈ ರೀತಿ ಜನ್ಮಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ
ಜೀವಿಯು ತನಗೇ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅಲ್ಪಸುಕೃತವನ್ನು ಮಾಡುವನು.
ಇದಕ್ಕೆ 'ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಸುಕೃತ'ವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ
ಯಾದೃಚ್ಛಿಕಸುಕೃತವನ್ನು ವ್ಯಾಜವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಜೀವಿಯನ್ನು
ಉದ್ಧರಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಗುರುಸಮಾಗಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಈ
ಜೀವಿಗೆ ಗುರೂಪದೇಶದ ಬಲದಿಂದ ತಾನು - ತನ್ನ ಶರೀರ - ತನ್ನ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ತನ್ನದೆನ್ನುವುದು ಯಾವುದೂ
ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ
ಶರೀರವೂ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿರಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯೂ
ಇರಬೇಕು. ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಸಪ್ತಧಾತುರಸಗಳು ಸ್ವಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ
ನಿರತವಾಗಿರಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದಾಗಲೇ ಈ ಜೀವಿಯು
ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲದವನೂ, ವಿಶ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶರಣು
ಹೋಗಿ ಪದೇ ಪದೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ
ವಾತಪಿತ್ತಗಳ ಅಧಿಕ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.
ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದಯಾಮಯನಾದ ಭಗವಂತನು ಹಿಂದೆ
ತನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವಿಯನ್ನು ತಾನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಆತನ ಶರೀರ ಕಾಷ್ಠ
ಪಾಷಾಣದಂತೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆತನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಒಯ್ಯುವನು. ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ
ಮಾಡುವನು. ಜೀವಿಯು ನಿತ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಗವತ್ಕೈಂಕ-
ರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗುವನು. ಇದೀಗ ಜೀವಿಯ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ.
ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಭೂದೇವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ
ಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇತರ ಅವತಾರಗಳಿಗಿಂತ ವರಾಹಾವತಾರವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ
ಅವತಾರವೆಂದು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅನುಭ-
ವಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡೆ
ಎಂದು "ನಾನ್ ಕಂಡ ನಲ್ಲದುವೇ" (ತಿರುವಿರುತ್ತಂ ೯೯) ಎಂದು
ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಮಹಿಮೆ

ಲೇಖಕರು - ವೇದಭೂಷಣ, ದೇಶಿಕದರ್ಶನಚೂಡಾಮಣಿ,
ವೈದಿಕಭೂಷಣ, ವೇದರತ್ನಮ್, ವೇದವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದ, ಸ್ವಚ್ಛಂದಮ್
ಡಾ. ಏ. ಅನಂತನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಎಮ್.ಎ, ಪಿಎಚ್.ಡಿ.
ಶ್ರೀಕಾರ್ಯಮ್, ಪೌಂಡರೀಕಪುರ ಶ್ರೀಮದಾಂಡವನ್
ಆಶ್ರಮಮ್, ಶ್ರೀರಂಗಮ್,
ಪ್ರೊಫೆಸರ್ & ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು,
ಎ.ಪಿ.ಎಸ್. ಸಂಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ .
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ.
ಭೂತಂ ಸರಶ್ಚ ಮಹದಾಹ್ವಯ ಭಟ್ಟನಾಥ
ಶ್ರೀಭಕ್ತಿಸಾರಕುಲಶೇಖರಯೋಗಿವಾಹನ್ .
ಭಕ್ತಾಂಘ್ರಿರೇಣುಪರಕಾಲಯತೀಂದ್ರಮಿಶ್ರಾನ್
ಶ್ರೀಮತ್ಪರಾಂಕುಶಮುನಿ ಪ್ರಣತೋಸ್ಥಿ ನಿತ್ಯಮ್ ..

ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಲೀಲೆಗಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಲೀಲಾ
ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಗ್ಲಾನಿ ಉಂಟಾಗಿ, ಅಧರ್ಮವು ಮೇಲೆ
ಮೇಲೆ ಏಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತಾದಾಗ, ಸಾಧುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ
ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು
ಅಳಿಸಿವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು
ಭಗವಂತನೇ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ:
'ಯದಾಯದಾ ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ |
ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಮ್ ||
ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ ಚ ದುಷ್ಕೃತಾಮ್ |
ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ಸಂಭವಾಮಿ ಯುಗೇಯುಗೇ ||'
(ಗೀತಾ. ೪.೭,೮). ಸಾಧುಪರಿತ್ರಾಣನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯೇ
ಅವತಾರಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಆದರೆ, ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ
ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ಲೀಲಾಚೇಷ್ಟಿತಗಳನ್ನೂ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅವರು
ಕೋರಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದಿಂದ ಬಂದಿರುವ
ದೇಹವು ಬಿದ್ದುಹೋದಕೂಡಲೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರನ್ನು ಅವರವರ
ಕರ್ಮಬಂಧದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಜನ್ಮಮರಣಚಕ್ರವೆಂಬ ಸಂಸಾರದಿಂದ
ಬಿಡಿಸಿ, ತಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ಬಂದು, ಶ್ರೀವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ

ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಶರಣಾಗತರ ಆಗಾಮಿ ಮತ್ತು ಸಂಚಿತಕರ್ಮಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಅವರನ್ನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಸುಹೃತ್ತುಗಳಿಗೂ, ಕೆಟ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನು ಅವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಳಿಗೂ ಹಂಚುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರೂ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ, ಅವರಿಗಾರೂ ಸುಹೃದ್ವೇಷಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, 'ಕರ್ಮಣಾಂ ಭೋಗಾದೇವ ಕ್ಷಯಃ' ಎಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನನು ಭವಿಸಿ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂಬ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ತಾನೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರು ದಯಾ ಶತಕದ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅವತರಣವಿಶೇಷೈಃ ಆತ್ಮಲೀಲಾಪದೇಶೈಃ

ಅವಮತಿಮನುಕಂಪೇ ಮಂದಚಿತ್ತೇಷು ವಿಂದನ್ |

ವೃಷಭಶಿಖರಿನಾಥಃ ತ್ವನ್ನಿದೇಶೇನ ನೂನಂ

ಭಜತಿ ಶರಣಭಾಜಾಂ ಭಾವಿನೋ ಜನ್ಮಭೇದಾನ್ || (೩೫)

ಎಲೈ! ದಯಾದೇವಿಯೇ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ, ತಿರುಮಲೈ ಅರಸನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ, ತನ್ನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೇ ವ್ಯಾಜವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಆಯಾಯಾ ಅವತಾರವಿಶೇಷಗಳಿಂದ, ಮಂದಬುದ್ಧಿ ಇರುವವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಅಪಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾ, ತನ್ನ ತಿರುವಡಿಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಶರಣಾಗತರ, (ಅವರವರ ಸಂಚಿತ ಮತ್ತು ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ) ಮುಂದೆ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ, ಆಯಾಯಾ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ!.

ಈ ಮೇಲಿನ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದವರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕಾದುದರಿಂದ, ಶರಣಾಗತರು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ, ಮೀನು, ಆಮೆ, ಹಂದಿ, ಸಿಂಹ, ಮನುಷ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಅವರು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅಪಮಾನಗಳನ್ನು, ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಕಂಸ, ಶಿಶುಪಾಲ, ರಾವಣ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ತಾನು ಪಡೆದು, ಗೋಪಿಕಾ-ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರೊಡನೆ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ, ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪ ಕರ್ಮಫಲಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು (compensation) ಕೊಟ್ಟು, ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅವತಾರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಾದ ಸಾಧುಪರಿತ್ಯಾಣನ ಮತ್ತು ಭಗವದ್ಗೀತಾದಿ ಉಪದೇಶಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಈ ರೀತಿ ಇರುವಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇಳೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ-ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನ, ಆದಿಶೇಷ, ಶಂಬ, ಚಕ್ರ, ನಂದಕ

(ಖಡ್ಗ) ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ತನ್ನ ಅವತಾರಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ರೀತಿ ಅವತರಿಸಿದವರೇ ನಮ್ಮ ಆಳ್ವಾರರುಗಳು ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು.

ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅವರೂ ನಾನಾತರಹದ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾದ ನೀಚವಾದ ಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೇಳೆ ಉತ್ತಮ ಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನಾ ರೀತಿಯಾದ ಸಂಸಾರ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಾನಾತರಹದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅವರೂ ಅನುಭವಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆ ಮಾತ್ರ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿತ್ಯಾತ್ಮರು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲಗಳಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಇವರ ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದ ಚೇತನರು ಮುಂದೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಭಾವಿಜನ್ಮಗಳ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಈ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ತೀರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವರುಗಳು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಂಸಾರತಾಪತ್ರಯಗಳೂ ನೀಚಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯೇ ಮೊದಲಾದವೂ ಕೇವಲತೋರಿಕೆ ಮಾತ್ರ.

ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಆಳ್ವಾರುಗಳೂ, ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಾದ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯ ರೂಪವಾದ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಳ್ವಾರರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವುದೇ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದರೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿಲ್ಲ. ಅದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಜವು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲು ಆಯಾಯಾ ವರ್ಣದವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದೂ ಇವು ಒಂದೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದೂ, ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವರಿಗೆ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ನೀಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾರಿರುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಹೇಳಿರುವ ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವ ಕೆಲ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವ.

ಚೇತನರಿಗೆ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳೂ ನಾನಾವಿಧದುಃಖಗಳೂ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ

ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬದ್ಧಚೇತನರನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರಿಗೂ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮರಂತೆ ನಿರಂತರವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಚೇತನರಿಗೆ ಅವರವರ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತವಾದ ಕರ್ಮಫಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರು ತಮ್ಮ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರುವ ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸ್ಮೃತಿ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಆಳ್ವಾರಾಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರವೂ ಎಲ್ಲ ಚೇತನರಿಗೂ ಎಟಕುವಂತೆ ಜ್ಞಾನದೀಪವನ್ನೂ ಹಚ್ಚಿಸಿದನು. ಇವುಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರವರ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗವನ್ನೋ, ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನೋ ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವರು ಕರ್ಮ ಬಂಧವನ್ನು ಕಳಚಿ ಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸದವರು ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ನಾನಾತರಹದ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾರೀತಿಯ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಭಗವಂತನ ಗದೆಯ ಅಂಶವಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಪೂದತ್ತಾಳ್ವಾರರು ಇರಂಡಾಂ ತಿರುವಂದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇರುಂತಣ್ ಕಮಲತ್ತು ಇರುಮಲರಿನ್ ಉಳ್ಳೇ
ತಿರುಂದು ತಿಶೈಮುಹನೈ ತಂದಾಯ್, - ಪೊರುಂದಿಯ ನಿನ್
ಪಾದಂಗಳ್ ಏತ್ತಿ ಪಣಿಯಾವೇಲ್, ಪಲ್ಲಿರಪ್ಪುಮ್
ಏದಂಗಳ್ ಎಲ್ಲಾಂ ಎಮಕ್ಕು. (೩೭)

ದೊಡ್ಡದೂ, ಶೀತಲವೂ ಆದ ನಾಭಿಕಮಲದ ವಿಶಾಲವಾದ ಹೂವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. (ಅವನ ಮುಖಾಂತರ ಚೇತನ ಮತ್ತು ಅಚೇತನರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಪ್ರಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ) ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಸೇವ್ಯನಾದ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ನಮಿಸದಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳೂ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಸಂಸಾರದ ದುಃಖಗಳೂ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿವೆ.

ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆರಾಧನೆ

ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ-

ವಾಗಿರಲು ಚೇತನರ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತಕರ್ಮಫಲಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಪುಣ್ಯ ಫಲ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದವರನ್ನು ದೇವತೆಗಳಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಮಿಶ್ರವಾಗಿರುವವರನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಕೇವಲ ಪಾಪಭೂಯಿಷ್ಠರಾದವರನ್ನು ನರಕಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಕಟ್ಟಳೆಯಿಟ್ಟು, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆರಾಧಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಕಟ್ಟಳೆಯಿಟ್ಟನು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕವಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ಇದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞೆ, ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲಿ, ಇದರಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವವನು ದೇವತೆಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಅದರಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಈ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಶ್ರೀವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವ ನಿತ್ಯಾತ್ಮರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

‘ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರವತಾ ಪುರುಷೇಣ ಪರಃ ಪುಮಾನ್ |
ವಿಷ್ಣುರಾಧ್ಯತೇ ಪಂಥಾಃ ನಾನ್ಯಸ್ತತ್ತೋಷಕಾರಕಃ ||’
(ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ ೩.೮.೯). ‘ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯುಚ್ಛೇದಿಸಿದ್ಧಿಂ ವಿಂದತಿ ಮಾನವಃ’ | (ಭಗವದ್ಗೀತಾ ೧೮-೪೬).

ಈ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿರುಮಂಗೈ ಆಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ಪೆರಿಯತಿರುಮೋಗ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

‘ನಾಲ್ವಹೈ ವೇದಂ ಐನ್ದು ವೇಳ್ಳಿ ಆರಬ್ಬಿಂ ವಲ್ಲಾರ್
ಮೇಲೈ ವಾನವರಿನ್ ಮಿಕ್ಕ ವೇದಿಯರಾದಿಕಾಲಮ್
ಶೇಲುಹಳ್ಳಯಲ್ ತಿರುಪ್ಪೇರ್ ಶೆಂಗಣ್ಣಾಲೋಡುಂ ವಾಱ್ವಾರ್
ಶೀಲಮಾತವತ್ತರ್ ಶಿಂದೈ ಆಳಿ ಎನ್ ಶಿಂದೈಯಾನೇ.’ (೫.೯.೯)

ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನೂ, ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ನಿತ್ಯವೂ ವೈಶ್ವದೇವ, ದೇವಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ, ಭೂತಯಜ್ಞ, ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವೆಂಬ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ (ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾಗಿ) ಅನುಷ್ಠಿಸುವ, ಮೇಲಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ (ಶ್ರೀವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿರುವ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾತ್ಮರಿಗಿಂತಲೂ) (ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರಿಂದ) ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದವರಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನುಳ್ಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಮೀನುಗಳು ಚಿಮ್ಮಿ ನಲಿಯುವ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ತಿರುಪ್ಪೇರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ಸುಂದರ

ವಾದ ನೇತ್ರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೊಡನೆ ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವವರಾಗಿರಲು, ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಸದಾಚಾರವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡು ಆಳುವವನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಂತನೆ

ಸಂಧ್ಯಾದಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಕೈಕರಣ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಜಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಂತನೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಭಗವದ್ವ್ಯಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಜಪ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಎಂದು ಪೊಯ್ಪ್ಪಿಮುನಿ ಆಳ್ವಾರರು ಮುದಲ್ ತಿರುವಂದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಹರಮರುಳ್ ಪುರಿಂದು ನಾನ್ಮಹಕು ಪೂಮೇಲ್ ಪಹರ ಮರೈ ಪಯಂದ ಪಣ್ಣನ್ - ಪೆಯರಿನೈಯೇ ಪುಂದಿಯಾಲ್ ಶಿಂದಿಯಾದು ಓದಿ ಉರುವೆಣ್ಣಂ ಅಂದಿಯಾಲ್ ಆಮ್ ಪಯನ್ ಅಂಗು ಎನ್? (೩೩)

ತನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ಕಮಲಪುಷ್ಪದ ಮೇಲೆ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ (ನಹರಂ) ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀಡಿ, (ಪಹರ) ಇತರರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲು (ಮರೈ ಪಯಂದ) ವೇದಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದ (ಪಣ್ಣನ್) ಗುಣಶಾಲಿಯಾದ ಸ್ವಾಮಿಯ, (ಪೆಯರಿನೈ) ಶ್ರೀನಾಮಗಳನ್ನು, (ಪುಂದಿಯಾಲ್) ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, (ಶಿಂದಿಯಾದು) ಚಿಂತಿಸದೆ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡದೆ, (ಓದಿ) ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪ ಮಾಡಿ (ಉರು ಎಣ್ಣಂ) ಉರು ಹೊಡೆದು ಎಣಿಸುವ, (ಅಂದಿಯಾಲ್) ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ ಕರ್ಮದಿಂದ (ಅಂಗು) ಅಲ್ಲಿ (ಅಂ) ಆಗುವ (ಪಯನ್ ಎನ್) ಫಲವೇನು?

ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ವೇದಪಾರಾಯಣದ ಮಹಿಮೆ

ಭಗವಂತನ ನಿಃಶ್ವಾಸರೂಪವಾದ ವೇದಗಳ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಪರಮಾತ್ಮವಾಚಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ 'ವೇದೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈರಹಮೇವ ವೇದ್ಯಃ' (೧೫.೧೫) ಎಂದೂ, ವೇದವ್ಯಾಸರು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ವೇದಾಕ್ಷರಾಣಿ ಯಾವಂತಿ ಪಠಿತಾನಿ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ | ತಾವಂತಿ ಹರಿನಾಮಾನಿ ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ನ ಸಂಶಯಃ ||' ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತೋತ್ರಪ್ರಿಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಈ ವೇದಪಾರಾಯಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ನಾರಾಯಣ, ಕೃಷ್ಣ, ದಾಮೋದರ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳು ಅನೇಕ ಅಕ್ಷರಗಳು ಕೂಡಿ

ಒಂದೊಂದು ನಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ವೇದದ ಒಂದೊಂದೇ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಒಂದೊಂದು ನಾಮವಾಗುತ್ತವೆ. ವೇದಪಾರಾಯಣಶ್ರವಣದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳವಾದ ಆನಂದವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉಳಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ಶ್ರೇವಣಿಕ ಪುರುಷರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕು ಎಂದು ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾರೂಪವಾದ ವೇದದಲ್ಲಿಯೇ 'ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋಽಧ್ಯೇತವ್ಯಃ' (ತೈ.ಆ. ೨.೧೫) ಎಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುಕ್ಷೇನರು ಶೂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ವೇದ ಪಾರಾಯಣವೆಂಬುದೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶರವಾಯುವಿನ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದ ಅವರಿಗೆ ವೇದಗಳೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಗೆಂದು ಅವತರಿಸಿದ ಅವರು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಟ್ಟಳೆಯಾದ ವರ್ಣಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರಿ ಶೂದ್ರ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ತನಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ತನಗಿಲ್ಲ ವೆಂದೂ, ಅದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವುದೆಂದೂ ತಮ್ಮ ತಿರುಮಿರುತ್ತಮ್ ಪ್ರಬಂಧದ ಕೆಳಕಂಡ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಗುತ್ತಾರೆ. 'ಇರುಕ್ಕಾಮೋಘ್ರಿಯಾಲ್ ನೆರಿ ಇಱ್ರುಕ್ಕಾಮೈ ಉಲಹಳಂದ ತಿರುತ್ತಾಳಿಣೈ ನಿಲತ್ತೇವರ್ ವಣಂಗುವರ್, ಯಾಮುಂ ಅವಾ ಒರುಕ್ಕಾ ವಿನೈಯೊಡುಂ ಎಮ್ಮೊಡುಂ ನೊಂದು ಕನಿಯಿನ್ನೈಯಿಲ್ ಕರುಕ್ಕಾಯ್ ಕಡಿಪ್ಪವರ್ಪೋಲ್ ತಿರುನಾಮಚ್ಚೊಲ್ ಕತ್ತನಮೇ.' (೬೪)

(ನಿಲತ್ತೇವರ್) ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನರಾದ ಭೂಸುರರೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು (ನೆರಿ ಇಱ್ರುಕ್ಕಾಮೈ) ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಲಿತ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ (ಇರುಕ್ಕಾರ್ ಮೋಘ್ರಿಯಾಲ್) ಋಗ್ವೇದವೇ ಮೊದಲಾದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ (ಉಲಹಳಂದ) ಲೋಕಗಳನ್ನಳಿದ (ತಿರುತ್ತಾಳಿಣೈ) ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಶ್ರೀಪಾದಗಳನ್ನು (ವಣಂಗುವರ್) ನಮಿಸುವರು - ಆಶ್ರಯಿಸುವರು. (ಯಾಮುಂ) ನಾವಾದರೋ, (ಅವಾ ಒರುಕ್ಕಾ) ಆ ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವ (ವಿನೈಯೊಡುಂ) ಪಾಪದೊಡನೆಯೂ, (ಎಮ್ಮೊಡುಂ) ಪಾಪಭೂಯಿಷ್ಠರಾದ ಈ ದೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೇತನನೊಡನೆಯೂ, (ನೊಂದು) (ವೇದ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು) ದುಃಖಿಸಿ (ಕನಿಯಿನ್ನೈಯಿಲ್)

ಯಿಲ್) ಪಕ್ಷವಾದ ಹಣ್ಣು ದೊರೆಯದ ಕಾರಣ, (ಕರುಕ್ಕಾಯ್) ಕಸುಗಾಯಿ ಅಥವಾ ದೋರುಗಾಯಿಯನ್ನು (ಕಡಿಪ್ಪವರ್ ಪೋಲ್) ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನುವವರಂತೆ, (ತಿರುನಾಮಚ್ಚೊಲ್) ಶ್ರಿಯಪತಿಯ ಶ್ರೀನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆಯನ್ನು (ಕತ್ತನಮೇ) ಕಲಿತುಕೊಂಡೆವು.

ಆದುದರಿಂದ ವೇದಾಧಿಕಾರವುಳ್ಳ ತ್ರೈವರ್ಣಿಕರಿಗೆ ವೇದಾ-ಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ವೇದಪಾರಾಯಣಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೆರಿಯಾಱ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ತಿರುಮೋಱಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪದ್ಯದಿಂದಲೂ ಅರಿಯಬಹುದು.

‘ಕಣ್ಣಾ ನಾನ್ಮಹನ್ನೈ ಪಡೈತ್ತಾನೇ ಕಾರಣಾ ಕರಿಯಾಯ್ ಅಡಿಯೇನ್ ನಾನ್, ಉಣ್ಣಾನಾಳ್ ಪತಿಯಾವದೊನ್ನಿಲ್ಲೈ ಓವಾದೇ ನಮೋನಾರಣಾ ವೆನ್ನು, ಎಣ್ಣಾನಾಳುಂ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮವೇದ ನಾಣ್ತುಲರ್ ಕೊಂಡು ಉನಪಾದಂ ನಣ್ಣಾನಾಳ್, ಅವೈ ತತ್ತರುಮಾಹಿಲ್ ಅನ್ನಿನಕ್ಕವೈ ಪಟ್ಟಿನಿ ನಾಳೇ.’ (೫.೧.೬)

ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ, ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃವಾದ, ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನಾದ ಎಲೈ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ! ನಿನ್ನ ದಾಸನಾದ ನಾನು ಊಟ ಮಾಡದಂದು ನನಗೆ ಹಸಿವು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಎಂದು ನಾನು ನಮೋನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಮಾಡದೆ, ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಧರ್ವಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂದೇ ನನಗೆ ಹಸಿವಿನ ದಿನವೆಂದು ತಿಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಇಂತಹ ಹಸಿವನ್ನು ನನಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಬೇಡ. ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿ ನನ್ನ ಮುಖಾಂತರ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಸರಸ್ವತಿದೇವಿಯಿಂದ ವೇದಪಾಠ

ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವೇದಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ ಆರಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ ಪಡುವ ಚೇತನರು, ತಾವು ಅಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸ್ಥಾತಿತ್ಯಗಳೂ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಲು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ತಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಬೇಕು. ಆಗ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣಾದಿಗಳು ಬರದಿರುವ ಅಥವಾ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದ ಮಕ್ಕಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮರುಕ

ಗೊಂಡ ಮಾತಾಪಿತ್ಯಗಳು ದಾದಿಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿ, ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಚುರುಕಾದ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಸುವಂತೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು, ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ತಾನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾಡಿದ ಚೇತನರಿಗೆ, ಉಚ್ಚಾರಣ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ತನ್ನ ವೃದ್ಧದಾಸಿಯಾದ ಶಿಷ್ಯೆಯೂ ಆದ (ನಾಮಂಗೈ) ವಾಗ್ಗೇವಿ ಅಥವಾ ಸರಸ್ವತಿದೇವಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಸರಸ್ವತಿಯು, ಆ ಚೇತನರ ಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆದರದಿಂದಿದ್ದು, ಮೇಲ್ಮೈ ನೋಟಕ್ಕೆ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದೆಂಬುದು, ಬೇವಿನ ಗಿಡದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವಭಾವದಂತೆ ಕಹಿಯಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಸುಸ್ವರವಾಗಿ ವೇದಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿ, ವೇದಪಾರಾಯಣದಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಚಕ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಗಾನಮಾಡ ಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿ, ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಆ ವೇದಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೂದತ್ತಾಱ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ಇರಂಡಾಂ ತಿರುವಂದಾದಿಯ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

‘ನಾಮ್ ಪೆತ್ತ ನನ್ನೈಯುಂ ನಾಮಂಗೈ ನಲೆನೆಂಜತ್ತು ಓಂಬಿಯಿರುಂದು ಎಮ್ಮೈ ಓದುವಿತ್ತು, ವೇಂಬಿನ್ ಪೊರುಳ್ ನೀಮೈ ಆಯಿನುಂ ಪೊನ್ ಆಱ್ಱಿ ಪಾಡು ಎನ್ನು ಅರುಳ್ ನೀಮೈ ತಂದ ಅರುಳ್.’ (೫೮)

ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ವೇದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದೆಂಬುದು (ವೆಂಬು) ಬೇವಿನ ಮರದ (ಪೊರುಳಿನ್) ಪದಾರ್ಥದ (ನೀಮೈ) ಸ್ವಭಾವದಂತೆ ಕಹಿಯಾಗಿ (ಆಯಿನುಂ) ತೋರಿದರೂ, (ಪೊನ್ ಆಱ್ಱಿ) ಸುಂದರ ವಾದ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನನ್ನು, (ಪಾಡು ಎನ್ನು) ಪಾರಾಯಣದಿಂದ ಗಾನಮಾಡು ಎಂದು, (ನಾಮಂಗೈ) ವಾಗ್ಗೇವಿ ಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯು, (ನಲೆ ನೆಂಜತ್ತು) ನಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, (ಓಂಬಿ ಇರುಂದು) ಆದರದಿಂದ ಇದ್ದು, (ಎಮ್ಮೈ) ನಮ್ಮನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು (ಓದುವಿತ್ತು) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಿದುದೋ (ನಾಮ್) ನಾವು, (ಪೆತ್ತ) ಪಡೆದ, (ನನ್ನೈಯುಂ) ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು (ಅರುಳ್) ಕೃಪೆ ಮಾಡುವ, (ನೀಮೈ) ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು (ತಂದ) ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ (ಅರುಳ್) ಕೃಪೆ.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸರ್ವಫಲಪ್ರದಾತಾ

ಪರಮಾತ್ಮನು ಚೇತನರ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತವಾದ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ವಾಸನೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕೆಲವರನ್ನು ತಾಮಸಿಕ ಸ್ವಭಾವದವರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವರನ್ನು ರಾಜಸಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವರನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕರನ್ನಾಗಿಯೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾಮಸಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ತುಚ್ಛವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅವರ ಅಲ್ಪವಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಕೆಲ ತುಚ್ಛವಾದ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜಸಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಐಹಿಕವಾದ ಪಶು, ಪುತ್ರ, ಧನ, ಕನಕ, ಗೃಹ, ಆರಾಮ, ಆಮುಷ್ಮಿಕವಾದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿರುವ ಕೆಲವು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ ತಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನು ಕೆಲ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಿತವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅದರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಸತ್ಯಗುಣಭೂಯಿಷ್ಠರಾದ ಸಾತ್ವಿಕರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವ-
ದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 'ಯೇ ತ್ವಸ್ಯದೇವತಾಭಕ್ತಾಃ ಯಜಂತೇ ಶ್ರದ್ಧಯಾನ್ವಿತಾಃ | ತೇಽಪಿ ಮಾಮೇವ ಕೌಂತೇಯ ಯಜಂತ್ಯವಿಧಿ-
ಪೂರ್ವಕಮ್ ||' ಯಾವ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರೋ, ಅವರೂ ಸಹ ಎಲೈ ಅರ್ಜುನನೇ, ವಿಧಿವಿಹಿತವಾದ ರೀತಿಯನ್ನನುಸರಿಸದೇ ನನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಅಹಂ ಹಿ ಸರ್ವಯಜ್ಞಾನಾಂ ಭೋಕ್ತಾ ಚ ಪ್ರಭುರೇವ ಚ | ನ ತು ಮಾಮಭಿಜಾನಂತಿ ತತ್ತ್ವೇನಾತಶ್ಚೈವಸ್ಯ ತೇ ||' (೯.೨೩,೨೪). ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಭೋಕ್ತೃವೂ, ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ ನಾನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಇಷ್ಟಾರ್ಥಕಾಮಿಗಳಾದರೋ ನನ್ನನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು (ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗದೆ, ಆ ಫಲಗಳಿಂದ) ಜಾರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತವರಾಗಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಎಲ್ಲ ಚೇತನರಿಗೂ ಅವರವರು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವವನು. ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಅವರವರ ಪುಣ್ಯಫಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಪವಾದ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವನು ಶ್ರೀಯಃ ಪತಿಯೇ, ಆದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು

ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಡಿದರೆ, ನಮಗೆ ಹಿತವಾದ ಮತ್ತು ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಐಹಿಕಫಲಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡುವುದರೊಡನೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಫಲವಾದ ತನ್ನನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಆರಾಧಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಅವನು ನಮಗೆ ಅನು-
ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು, ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣು ಹೋಗಿ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತೊಂಡರಡಿಪ್ಪೊಡಿ ಆಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ತಿರುಮಾಲೈ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧದ ಕೆಳಕಂಡ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

'ನಾಟ್ಟಿನಾನ್ ದೈವಮೆಂಗುಂ ನಲ್ಲದೋರ್ ಅರುಳ್ ತನ್ನಾಲೇ ಕಾಟ್ಟಿನಾನ್ ತಿರುವರಂಗಂ ಉಯ್ಯವರ್ಕು ಉಯ್ಯಂ ವಣ್ಣಂ,

ಕೇಟ್ಟಿರೇ ನಂಬಿಮೀರ್ಪಾಳ್! ಗರುಡವಾಹನನುಂ ನಿರ್ಕ,

ಶೇಟ್ಟಿಲ್ ತನ್ ಮಡಿಯಹತ್ತು ಶೆಲ್ವಂ ಪಾರ್ತಿರುಕ್ಕಿನೀರೇ.' (೧೦)

(ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲಪ್ರದನಾದ) ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯು ತನ್ನ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕೆಲ ದೇವತಾಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ತನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸಿ ಆತ್ಮೋ-
ಜ್ಜೀವನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಅವನ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂದಿರುವ ಚೇತನರಿಗೆ ತನ್ನ ಅರ್ಚಾಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾನು ಬಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿರುವ ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತೋರಿದನು. ಆದುದರಿಂದ, ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿರುವ ಎಲೈ ಚೇತನರೇ, ಕೇಳಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡಲು ಗರುಡವಾಹನನಾದ ಶ್ರೀಯಃಪತಿಯು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ-
ರೂ, (ಸರ್ವಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ-
ದಿರುವ) ಜ್ಯೇಷ್ಠಾದೇವಿ ಅಥವಾ ಮೂದೇವಿಯನ್ನು (ಅಥವಾ ಕ್ಷುದ್ರ-
ದೇವತೆಗಳನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವು ಕೊಡುವುವು ಎಂದು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುವರೆಲ್ಲಾ - ಎಂದು.

ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಸಾರ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ-
ಯಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು, ಅವನ ಅಂಗಾ-
ಂಗಗಳಂತೆ - 'ಅಂಗಾನ್ಯನ್ಯಾ ದೇವತಾಃ' (ತೈ.ಉ.), ಅವನ ವಿಭವ-
ಗಳು. ಅವನ ವೈಭವವನ್ನು ಮೆರೆಯಲು ಹೊರಟ ವೇದಗಳು ತಾಮ-
ಸಿಕ, ರಾಜಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರವರು

ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವೇದವಿಷಯಗಳು ತ್ರೈಗುಣ್ಯವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೇಲ್ಮೈನೋಟದ ತ್ರೈಗುಣ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, 'ವೇದೈಶ್ವ ಸರ್ವೈರಹಮೇವ ವೇದ್ಯಃ' ಎಂದೂ, 'ವೇದಾಕ್ಷರಾಣಿ ಯಾವಂತಿ ಪಠಿತಾನಿ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ | ತಾವಂತಿ ಹರಿನಾಮಾನಿ ಕೀರ್ತಿತಾನಿ ನ ಸಂಶಯಃ || ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ವೇದದ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಿತು ವೇದಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು ಎಂದ ವೇದಪಾರಾಯಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಾರ ಮತ್ತು ಕ್ರಮವನ್ನು ಪೂದತ್ತಾಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ ಇರಂಡಾಂ ತಿರುವಂದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

'ಓತ್ತಿನ್ ಪೊರುಳ್ ಮುಡಿವುಂ ಇತ್ತನೈಯೇ, ಉತ್ತಮನ್ ಪೇರ್

ಏತ್ತುಂ ತಿರಂ ಅರಿಮಿನ್ ಏಱ್ಱುಕಾಳ್ - ಓತ್ತು ಅದನೈ

ವಲ್ಲೀರೇಲ್ ನನ್ರು, ಅದನೈ ಮಾಟ್ಟೀರೇಲ್ ಮಾದವನ್ ಪೇರ್

ಶೊಲ್ಲುವದೇ ಓತ್ತಿನ್ ಶುರುಕ್ಕು.' (೩೯)

(ಏಱ್ಱುಕಾಳ್) ಕಂಡಕಂಡದೇವತೆಗಳ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೇ! (ಓತ್ತು ಅದನೈ) ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನೂ, (ವಲ್ಲೀರೇಲ್) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವವರಾದರೆ (ನನ್ರು) ಒಳ್ಳೆಯದು. (ಉತ್ತಮನ್) ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ (ಪೇರ್) ಶ್ರೀನಾಮಗಳನ್ನು (ಏತ್ತುಂ ತಿರಂ) ಸ್ತುತಿಸುವ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅದರಿಂದ ತಿಳಿಯಿರಿ. (ಓತ್ತಿನ್) ವೇದದ (ಪೊರುಳ್) ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ (ಮುಡಿವುಂ) ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ (ಇತ್ತನೈಯೇ) ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ಅರಿಯಿರಿ. (ಅದನೈ) ಆ ವೇದದ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು (ಮಾಟ್ಟೀರೇಲ್) ಈ ರೀತಿ (ಅದರ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಪರಮಾತ್ಮವಾಚಕವೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಪಾರಾಯಣ) ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ (ಮಾದವನ್ ಪೇರ್) ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಶ್ರೀನಾಮಗಳನ್ನು (ಶೊಲ್ಲುವದೇ) ಉಚ್ಚರಿಸುವುದೇ (ಓತ್ತಿನ್) ವೇದಗಳ (ಶುರುಕ್ಕು) ಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಎಂದು (ಅರಿಮಿನ್) ತಿಳಿಯಿರಿ.

ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ

ಪೇಯಾಳ್ವಾರರು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಯಾರು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಹುದೆಂದು ತಮ್ಮ ಮೂತ್ರಾಂ ತಿರುವಂದಾದಿಯ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

'ಅರಿವೆನ್ನುಂ ತಾಳ್ ಕೊಳುವಿ ಐಂಬುಲನುಂ ತಮ್ಮಿಲ್

ಶೆರಿವೆನ್ನುಂ ತಿಣ್ಣದವಂ ಶೆಮ್ಮಿ, - ಮುರೈ ಎನ್ನುಂ

ನನ್ನ ಓದಿ ನನ್ನ ಉಣರ್ವಾರ್ ಕಾಣ್ವರೇ, ನಾಡೋರುಂ

ಪೈಂಗೋದ ವಣ್ಣನ್ ಪಡಿ.' (೧೨)

(ಎನ್ನುಂ) ಯಾವಾಗಲೂ, (ಮುರೈ) ವೇದವನ್ನು (ನನ್ನ ಓದಿ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, (ಅರಿವೆನ್ನುಂ) ಆ ವೇದದ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಪರಮಾತ್ಮವಾಚಕವೆನ್ನುವ (ತಾಳ್ ಕೊಳುವಿ) ಚಿಲಕವನ್ನು ಹಾಕಿ, (ಐಂಬುಲನುಂ) ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ (ತಮ್ಮಿಲ್) ತಮ್ಮೊಳಗೇ (ಶೆರಿವು ಎನ್ನುಂ) ಅಡಗಿಸಿಡುವುದೆಂಬ (ತಿಣ್ಣದವಂ ಶೆಮ್ಮಿ) ದೃಢವಾದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ (ನನ್ನ ಉಣರ್ವಾರ್) ತಮ್ಮ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರು (ಪೈಂಗೋದವಣ್ಣನ್) ಸುಂದರವಾದ ಕಡಲಿನಂತೆ ಚೆಲುವಾದ ನೀಲದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ (ಪಡಿ) ಪ್ರಕಾರವನ್ನು (ನಾಳ್ವೊರುಂ) ಎಲ್ಲಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ (ಕಾಣ್ವಾರ್) ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಅಂದರೆ, ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು, ವೇದದ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಮಗಳೆಂದು ಅರಿತು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಹೃದಯದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಬಾಹ್ಯವಿಷಯಗಳ ಕಡೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆದು ವೇದಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಆಳ್ವಾರರು ವೇದದ ಮಹಿಮೆ, ಸಾರ, ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅವತಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಚೇತನೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಬಂಧೋಪಸಂಹಾರ

ದ್ರಾವಿಡವೇದವೆಂಬ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಗಳಾದರೋ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಾದ ರತ್ನಾಕರ ಸಮುದ್ರದಂತಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳೆಂಬ ರತ್ನಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಮಗಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ರತ್ನಗಳಂತಿರುವ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧದ ಪದ್ಯಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತ, ಶ್ರೀ.ಉ.ವೇ.ವೇದವಾರಿಧಿ ರಾಮಾನುಜಂರವರು, ತಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರವರಾಗಿದ್ದ ಉಭಯವೇದಾಂತಪ್ರವರ್ತಕಾಚಾರ್ಯ, ಘನಪಾಠಿ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಅನ್ವರ್ಥ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ

ಒಂದು ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತಾವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಆದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಹಾಕಲು ನಾನೂ ಪ್ರಬಂಧವೊಂದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡ ಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ತಿರುನಕ್ಷತ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆದು ಕೊಡಲು ಮೊದಲು ಒಪ್ಪಿದೆನು. ನಂತರ, ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಲು ಕೂತಾಗ, ಮೊದಲು ಆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮನಸಾ ನಮಿಸಿ, ಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಪ್ರೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆನು. ಆಗ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುದು, ಈಗ ಸುಮಾರು ೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಮುನ್ನ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ R. ತಾತಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಸಮಾರಂಭದ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಆಗ, ಅಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರವರಾದ ಘನಪಾಠಿ ಶ್ರೀ.ಉ. ವೇ. ಅನಂತಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ.ಉ.ವೇ. ಪಿ.ಜಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ.ಉ.ವೇ. ಕೃಷ್ಣತಾತಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ತಾತಾಚಾರ್, ಕೇ.ಸಿ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೇ ಮುಂತಾದವರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ಯಾರೋ - 'ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ. ಅವು ಕೇವಲ ಸ್ಮಾರ್ತರಿಗೆ. ನಮಗೆ ದಿವ್ಯ-ಪ್ರಬಂಧ ಮಾತ್ರವೇ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ನೊಂದ ನಮ್ಮ ಪಿತೃವರ್ಯರು, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ, ಅವರು, ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ದಾಸನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಪ್ರಬಂಧಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಳ್ವಾರರುಗಳ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ, ಆಗ ನನಗೆ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧದ ಪರಿಚಯ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವರು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಂದೂ ಅವರು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಈ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ, ಆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಅರಿತು ಕೊಂಡ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ಜನರಿಗೆ ಅರಿಯುವಂತೆ ತಿಳಿಸಲು ಇದು ಒಂದು ಸುಅವಸರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ.ಉ.ವೇ. ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೃಷ್ಣ-ಯಜುರ್ವೇದದ ತೈತ್ತಿರೀಯಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಘನಾಂತ ಪೂರ್ಣ

ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಘನಪಾಠಿ ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥವಾದ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಭಾಷ್ಯ, ಗೀತಾಭಾಷ್ಯ, ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ, ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಚತುಷ್ಟಯಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತಿತರ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ದರ್ಶನದ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಲ್ಲೈಸ್ಥಾನಂ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಬಹಳ ಉನ್ನತ ಪಂಡಿತರಾಗಿ, ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳಾಗಿ, 'ಯದೃಚ್ಛಾ ಲಾಭ-ಸಂತುಷ್ಟಃ' (ಗೀತಾ. ೪.೨೨), ಎಂಬಂತಿದ್ದು, ನಮ್ಮಂತಹ ಅಜ್ಞರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಯಾದ ಸೌಲಭ್ಯವಿಂದಿದ್ದರು. ಈ ಮಹಾತ್ಮರು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ನಿರ್ವಿದ್ಯಾ ಬಾಲ್ಯೇನ ತಿಷ್ಠಾಸೇತ್, ಬಾಲ್ಯಂ ಚ ಪಾಂಡಿತ್ಯಂ ಚ ನಿರ್ವಿದ್ಯಾಥ ಮುನಿಃ' (ಬೃ.ಉ. ೩.೫.೧, ಸು.ಉ. ೧.೧.೧೩) ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರೊಡನೆ ಕೆಲವಾರು ಸಲ ವೇದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಇವರು ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯಕವಾದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ದಾಸನಿಗೆ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಸಹಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರ ಅಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಗುರುಮುಖವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವೂ ಲಭಿಸಿತು.

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರು ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ 'ಏತ್ತಿ ಮನತ್ತೈಱ್ಲಿಲ್ ಜ್ಞಾನವಿಳಕ್ಕೈ ಇರುಳನ್ನೈತ್ತುಂ ಮಾತ್ತಿನವರ್ಕು ಒರು ಕೈಮ್ಮಾರು ಮಾಯನುಂ ಕಾಣಿಲ್ಲಾನ್, ಪೋತ್ತಿಯುಹಪ್ಪದುಂ ಪುಂದಿಯಿಲ್ ಕೊಳ್ಳದುಂ ಪೊಂಗು ಪುಹಳ್ಳಿ ಶಾತ್ತಿ ವಳರ್ಪದುಂ ಶತ್ತಲವೋ ಮುನ್ನಂ ಪೆತ್ತದರ್ಕೇ' ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ದಾಸನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನ ವೆಂಬ ಕತ್ತಲನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ ಈ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಸ್ಮರಣೆ, ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಅರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದೂ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬಹುದಾದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಅವರ ಕರಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಲೇಖನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅವರ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡಲು ಸದವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ, ಶ್ರೀ.ಉ.ವೇ. ರಾಮಾನುಜನ್ ರವರಿಗೂ ದಾಸನು ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ದ್ರವಿಡೋಪನಿಷತ್ ಮಹಿಮೆ

ಶ್ರೀಉ.ವೇ. H.R. ಶ್ರೀಧರ್

ಶ್ರೀಭಗವದ್ರಾಮಾನುಜರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಉಭಯವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಪೌರುಷೇಯವೂ, ಅನಂತವೂ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತ-ವೇದಾಂತದಷ್ಟೇ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿರುವ ಭಗವದನುಭವರಸ ಪರೀವಾಹವಾದ ದ್ರಾವಿಡಾಮ್ನಾಯವು ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಣಯವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. 'ಋಷಯೋ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟಾರಃ' ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆ ದ್ರಾವಿಡವೇದಗಳಿಗೂ ಉಂಟೆಂದು ಶ್ರೀಪಾದುಕಾಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಶತಕೋಪಮುನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರು. ಎರಡು ವೇದಗಳಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ ಕಥನವೇ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶ. ಅವನ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಗುಣಕಥನವೇ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿರುವ ಈ ಆಮ್ನಾಯಗಳಿಗೆ ಅವಧಿಯಿಲ್ಲ.

ವೇದಮಂತ್ರಗಳು ಭಗವಂತನಂತೆಯೇ ಅನಾದಿ. ಯಾರೂ ರಚಿಸಿದುದಲ್ಲ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನೋ ವದಂತಿ' (ತೈ.ಸಂ. ೧.೭.೧.೪), 'ಸ ಹೋವಾಚ ವ್ಯಾಸಃ ಪಾರಾಶರ್ಯಃ' (ತೈ.ಆ.೧.೯.೨), 'ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಪ್ರವಚನೇ ಏವೇತಿ ನಾಕೋ ಮೌಢ್ಯಃ' (ತೈ.ಆ. ೫.೯.೧) ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೆಲವು ಆಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧಕರು-ಗಳು ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಕಾಲದ ನಂತರ ವೇದಮಂತ್ರಗಳು ಉದ-ಯವಾದುವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ wave-lengthಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದತರಂಗಗಳನ್ನು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ರೇಡಿಯೋವನ್ನು ಆಯಾ frequencyಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ tune ಮಾಡಿದಾಗ ಆಯಾ ಕೇಂದ್ರದ ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನು ನಾವು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿರುವ valve ಎಂಬ ಪದಾರ್ಥವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು Electro-magnetic radiation ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಡೆ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ-ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ valve, Electro-magnetic radiationನನ್ನು Sound radiation ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ತಾನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಕೊಡದೆ ಇರುವಂತಹುದನ್ನೇ ತನ್ನ ವಿಶೇಷಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಂದು ಕೊಡುವ valveನಂತೆ, ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ತಪಃಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ತುಂಬಿದ್ದ ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾ-ತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು

ಅರಿಯಬಹುದು.

ಹಾಗೆ ಉಪಕರಿಸಿದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಆ ಮಂತ್ರದ ಉಪಾಸಕರುಗಳು ವಿಶೇಷ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ಶಿರಸಾ ಮಾನ್ಯಮಾಡಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ತುಂಗೈಃ ಆಕೃತಿಮಗಿರಃ' (೧೯) ಎಂದು ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರು ವೇದಗಳ ಅಪೌರುಷೇಯತ್ವವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗೋದಾಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯತಿರಾಜಸಪ್ತತಿಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರವಕ್ತಾ ಛಂದಸಾಂ' (೧) ಎಂದು ಆದಿಗುರುವಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಅಪೌರುಷೇಯವಾದ ವೇದಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವ-ನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಈ ಉಪದೇಶಪರಂಪರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮುಂದು-ವರೆಯಲು ಕಾರಣಭೂತನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಮಹತ್ವವು ದ್ರಾವಿಡವೇದಗಳಿಗೂ ಉಂಟೆಂದು, "ಅಮ್ನಾಯಾನಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಮಪ-ರಾಂ ಸಂಹಿತಾಂ ದೃಷ್ಟವಂತಂ" (೧.೩) ಎಂದು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ವರನ್ನು ದ್ರಾವಿಡಸಂಹಿತೆಯ ದ್ರಷ್ಟಾರರೆಂದು ಪಾದುಕಾಸಹಸ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಿ-ಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಅವನ ದಿವ್ಯ ಆಯುಧ ಭೂಷಣಾಂಶರಾಗಿ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೦ ಎಂದೂ, ೧೨ ಎಂದೂ ಹಿರಿಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಅಭಿನವಮಾಹ ಒರು ದಶಾವತಾರಂ ಪಣ್ಣಿ' ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿ ದೇಶಿಕರು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸು-ವಂತೆ 'ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ' (ಗೀತಾ.೪.೮) ಎಂಬ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಆಂಡಾಳ್ ದೇವಿಯನ್ನು ದಿವ್ಯಮಹಿಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಯೂ, ಶ್ರೀಮಧುರಕವಿ ಆಳ್ವಾರ್ವರನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ವರ ದಾಸರಂತೆಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಆಳ್ವಾರ್ವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸದೆ ಹತ್ತು ಜನರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಳ್ವಾರರುಗಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಆಳವಾಗಿ ಮುಳುಗಿದವರೆಂದು. ಭಗವದ್ಗುಣಾನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನರಾದವರಾದುದರಿಂದ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಈ ನಾಮ ಅನ್ವರ್ಥ. ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ದಿವ್ಯದಯಾಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಸರ್ವಜಂತುಗಳೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಧನ್ಯತೆ ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂಬುದೇ ಇವರುಗಳ ಆಶಯ. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಯಾನ್ ಪೆಟ್ಟಿ ಇನ್ಮಂ ಪೆರುಹ ಇವೈಯಂ' - ನಾನು ಪಡೆದ ಈ ದಿವ್ಯಾನಂದವನ್ನು ಅಂದರೆ ಭಗವದನುಭವಜನಿತ ಆನಂದವನ್ನು ಸಮಸ್ತಜೀವರಾಶಿಗಳೂ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಮಹದಾ-ಶಯ ಇವರ ಪಾಶುರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಿರುಮಂಗೈ ಆಳ್ವಾರ್ವರು ಪೆರಿಯ ತಿರುಮೋಱಿಯಲ್ಲಿ, "ಎನಕ್ಕು ತೇನುಂ ಪಾಲುಂ ಅಮುದುಮಾಯ ತಿರುಮಾಲ್ ತಿರು ನಾಮಂ ನಾನುಂ ಶೋನ್ನೇನ್ ನಮರುಂ ಉರೈಮಿನ್ ನಮೋನಾರಾ-ಯಣಮೇ" (೬.೧೦.೬) ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂರ್ ಎಂಬ

ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಶ್ರಮವಾರ್ಗಾದ ಪೊಯ್ಪಿಯಾಶ್ರಮವಾರ್, ಪೂದತ್ತಾಶ್ರಮವಾರ್ ಮತ್ತು ಪೇಯಾಶ್ರಮವಾರ್‌ಗಳನ್ನು ಸಮುದ್ದಿಸಿದ ದೇಹಳೀಶನನ್ನು, ಅವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಹೊತ್ತಿಸಿದ ದೀಪದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪೇಯಾಶ್ರಮವಾರ್‌ಗಳು ಕಂಡು ಅನುಭವಿಸಿದ ವೈಭವವನ್ನು ಮೂನ್ರಾಂ ತಿರುವಂದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ವೇದಾಂತದೇಶಿಕರು ದೇಹಳೀಶಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ, "ದೀಪೇನ ಕೇನಚಿದಶೀತರುಚಾ ನಿಶೀಘೇ ಸ್ನೇಹೋಪಪನ್ನ-ಪರಿಶುದ್ಧ-ಗುಣಾರ್ಪಿತೇನ | ದಹ್ರಾವಕಾಶನಿಬಿಡಂ ದದೃಶುರ್ಭವಂತಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಯೋಗನಯನಾಃ ಶುಚಯಃ ಕವೀನ್ರಾಃ || ಕಾಸಾರಪೂರ್ವ ಕವಿಮುಖ್ಯ ವಿಮರ್ದಜನ್ಯಾ ಪಣ್ಣಾತಟೇಕ್ಷು-ಸುಭಗಸ್ಯ ರಸೋ ಬಹುಸ್ತೇ | ತ್ವತ್ಪಾದಪದ್ಮಮಧುನಿ ತ್ವದನನ್ಯ-ಭೋಗ್ಯೇ ನೂನಂ ಸಮಾಶ್ರಯತಿ ನೂತನ ಶರ್ಕರಾತ್ಮಂ ||" (6.7) ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾಶ್ರಮವಾರ್‌ಗಳ ಪಾಶುರ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಪೂರ್ವವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಯ್ಪಿಯಾಶ್ರಮವಾರ್ ಮೊದಲಾದ ಮೂವರ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪಣ್ಣಾನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಕಬ್ಬಿನಂತೆ ಮಧುರವಾದ ದೇಹಳೀಶನೇ! ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಾರತಮವಾದ ಸೌಶೀಲ್ಯಗುಣವು ಪರಮೈಕಾಂತಿಗಳಾದ ನಿನ್ನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತರುಗಳು ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿನ್ನ ಪದಕಮಲದ ಜೇನಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾದ ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ದೇಹಳೀಶನನ್ನು ಮೊದಲಾಶ್ರಮವಾರ್‌ಗಳ ಸಂಮರ್ದದಿಂದ ಮೂರು ಅಂದಾದಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡ ದಿವ್ಯವಾದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವಾದ ಶರ್ಕರೆಯ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಆಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ.) ದೇಹಳೀಶನೇ ಕಬ್ಬು, ಮೊದಲಾಶ್ರಮವಾರ್‌ಗಳ ಸಮುದ್ದಿದಿಂದ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು ಸರ್ವರೂ ಅಧಿಕರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಯಿತು. ನೇರವಾಗಿ ಕಬ್ಬನ್ನು ಸಿಗಿದು ಜಗಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದನ್ನು ಸಾರವಾದ ಹಾಲಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟವರು ಈ ಮಹಾನುಭಾವರುಗಳು.

ಹನ್ನೆರಡು ಆಶ್ರಮವಾರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ತಿರುವರಂಗತ್ತಮುದನಾರ್‌ವರು ಹಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆ ನಾಲ್ಕು ಸಹಸ್ರ. ಈ ಪಾಶುರಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳ ಆಂತರ್ಯ ಭಗವದನುಭವದ ಪರೀವಾಹ. ಅನುಭವ-ಜನಿತ-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತರಾಗಿ ಲೋಕೋಜ್ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಪಾಶುರಗಳಿವು. ಇವುಗಳ ಭಾವ ಎಷ್ಟು ಆಳವೆಂದರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ-ಕಾರರುಗಳು ಅನ್ವೇಷಿಸಿ ಹೊರತಂದಿರುವ ಭಾಗ ಅತ್ಯಲ್ಪ, ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದು ಸಮುದ್ರದಷ್ಟಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಂತನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ದೇಶಿಕರು 'ಕಡಲೊಪ್ಪಾರ್ ಕಂಡಿಡಿನುಂ ಕಾಣಾಕ್ಕೂತ್ತಾರ್' (ಹಸ್ತಿಗಿರಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ.೨೨) ಕಂಡದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಾಣಬೇಕಾದುದು ಅಪಾರವಾದುದು-ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸದೃಶನಾದವನು ಎಂದು ಭಗವ-ಧ್ವನಾನುಭವದ ಆನಂದವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುವಾಯ್ಮೊಳಿಯ ತನಿಯನ್ ನಲ್ಲಿ 'ನಮಾಮ್ಯಹಂ ದ್ರಾವಿಡ ವೇದಸಾಗರಂ' ಎಂದು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲತತ್ವ ಉಳ್ಳ ಪರ್ಯಂತ ಸಂಶೋಧನ ಮಾಡಿದಾಗಲೂ ಈ

ಕವಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಭಗವಂತ ಕೊಟ್ಟು ಹಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಯೋ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ.

ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ಮತ್ತು ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ. ಇವರುಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೇಮವೋ ಎಲ್ಲಿ ದಾಟಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಅಪಮಾನವಾದರೂ ಇವರ ಹೃದಯ ನಡುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. 'ಕೊಂಡಾನ್ಯೆಯಲ್ಲಾಲ್ ಕೊಡುತ್ತಾರೈ ಯಾರ್ಪಳ್ಳಿಪ್ಪಾರ್' (ಮುದಲ್ಲಿ-ರುವಂದಾದಿ.೭೯) - ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆದವನಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟವನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಹಳಿಯುತ್ತಾರೆಯೇ? ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನಲ್ಲದೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಹಳಿಯುತ್ತಾರೆಯೇ? ಅವನನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠ-ದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಸಮಸ್ತಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಸ್ವಾಮಿಗೂ ದಾನ ನೀಡಿದ ಪ್ರಭು ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿ ನಿನಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಿತ್ತೇ? ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾದ ಇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಹೋಗಿ ದಾನ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲವೇ? ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಈ ಅಪಮಾನವನ್ನು ತಾಳ-ಲಾರದೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬಂದ ವೇದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸರೋ-ಮುನಿಗಳು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಲದೆಲೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಿ ಆಲದೆಲೆ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಆ ಆಲದೆಲೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತೋ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿತ್ತೋ, ಭೂಮಿ-ಯಲ್ಲಿತ್ತೋ, ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಿಯೇ! ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನುಂಗದೇ ಹೊರಗೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ತಿಳಿಯಪಡಿಸು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ (ಮುದಲ್ಲಿರುವಂದಾದಿ ೬೯).

ಇವರುಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇದೆ, ಇವರು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಪಾವಿ ನೀ ಎನ್ನು ಒನ್ನು ಶೊಲ್ಲಾಯ್ ಪಾವಿಯೇನ್ ಕಾಣವಂದೇ' (೪.೭.೩) ಎಂಬ ನಮಾಶ್ರಮವಾರ್‌ವರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಅವರಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ನಮಾಶ್ರಮವಾರ್‌ವರು "ಕಳ್ಳಾ ಎಮ್ಮೆಯುಂ ಏಗ್ರಲಹುಂ ನಿನ್ನುಳ್ಳೇ ತೋತ್ತಿಯ ಇರೈವ ಎನ್ನು, ವೆಳ್ಳೇರನ್ ನಾನ್ಮುಹನ್ ಇಂದಿರನ್ ವಾನವರ್ ಪುಳ್ಯಾರ್ ಕಳ್ಳಲ್ ಪಣೆಂದು ಏತ್ತುವರೇ" (೨.೨.೧೦). ವೃಷಭವಾಹನನಾದ ರುದ್ರದೇವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಇಂದ್ರನೂ ಗರುಡವಾಹನನಾದ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯ ಅಡಿಡಾವರೆಯನ್ನು ನಮಿಸಿ, ನಮ್ಮನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನೊಳಗೇ ಸೃಜಿಸಿ, ಹೊರಗಿಟ್ಟು ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಮರೆಮಾಡಿದ ಕಳ್ಳನೇ ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಗತ್ಕಾರಣವಸ್ತುವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅರಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿಯೂ, ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ನೇರೇ ಕಡಿಕ್ಕಮಲತ್ತುಳ್ಳಿ-ರುಂದುಂ ಕಾಣ್ಲೆಲಾನ್ ಕಣ್ಣನ್ ಅಡಿಕ್ಕಮಲಂ ತನ್ನೈ ಅಯನ್" (ಮುದಲ್ಲಿರುವಂದಾದಿ.೫೬) - ಭಗವಂತನ ನಾಭೀಕಮಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ವಾಸಿಸುವ ಚತುರ್ಮುಖನೂ ಸಹ ಕೃಷ್ಣನ ಅಡಿ ದಾವರೆಗಳನ್ನು

ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕಾಣಲಾರ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೃಜಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹಿರಿಮೆ ಪಡೆದವ ತಾನು ಎಂಬ ಗರ್ವದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ ಮೇಲೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಅಡಿದಾವರೆ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಕಂಡಿತು? ಎಂಬುದಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು ನಮ್ಮ ತಿರುಕ್ಕುಡಂದೈ ಆಂಡವನ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಅವನ ಅಡಿದಾವರೆಯನ್ನು ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಹಂಭಾವವನ್ನು ಅವನೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. 'ಕಡೈಯರ ಪಾಶಂಗಳ್ ವಿಟ್ಟ ಪಿನ್ನೈ ಅನ್ನಿ ಅವನ್ ಅವೈ ಕಾಣ್ತೊಡಾನೇ' (೮.೨.೮). 'ನೀರ್ ನುಮದು ಎನ್ನಿವೈ ವೇರ್ಮುದಲ್ ಮಾಯ್ತು ಇರೈ ಶೇರ್ಮಿನ್' (೧.೨.೩), ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವಾರ್ಥವರು ಕಣ್ಣಿನ ಅಡಿದಾವರೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ದಾರಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. 'ಪರಂದ ಶಿಂದೈ ಒನ್ನಿ ನಿನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾದಪಂಗಯಂ ನಿರಂತರಂ ನಿನ್ನೈಪ್ಪದಾಹ ನೀ ನಿನ್ನೈಕ್ಕ ವೇಂಡುಮೇ' (ತಿರುಚ್ಚಂದ ವಿರುತ್ತಂ. ೧೦೧) - ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಿಯುವ ನನ್ನ ಚಿಂತನೆಗಳು ನಿನ್ನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಅದನ್ನೇ ನೆನೆಯು-ವಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನೀನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿರುಮುಳ್ಳಿಶೈವರಾನ್ ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡರೂ ಅದಕ್ಕೂ, ಭಗವಂತ-ನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೇ ನೆನೆಸಿ ಕೊಂಡು ಹಾಡುವ ದಶಕ 'ಮಣ್ಣೈ ಇರುಂದು ತುಳ್ಳಾವಿ' (೪.೪) ಎಂಬ ದಶಕ. "ವಾಸುದೇವಃ ಸರ್ವಮಿತಿ ಸ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸುದುರ್ಲಭಃ" (೭.೧೯) ಎಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭರಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರವರನ್ನು ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣ ಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಣ್ಣನ್ನು ಸವರಿ ವಾಮನನ ಮಣ್ಣು ಎಂದೂ, ಆಕಾಶವು ಸ್ವಾಮಿಯ ವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದೂ, ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜೋ ರೂಪಿಯೆಂದೂ, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಆಹ್ಲಾದಕರನೆಂದೂ, ಪಂಚಭೂತಗಳಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೆಂದೂ, ಬೆಟ್ಟ, ಮಳೆಯೆಂದೂ, ಸರ್ಪವು ಅವನ ಹಾಸಿಗೆಯೆಂದೂ, ಕೊಡಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ನರ್ತಿಸುವವರು ಕೃಷ್ಣನೆಂದೂ, ವೇಣುಗಾನ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಮುರಳೀಲೋಲ ವೇಣು ಗೋಪಾಲನೆಂದೂ, ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಕರಸ್ಪರ್ಶ ಪಡೆದ ಬೆಣ್ಣೆ ಸ್ವಾಮಿ ಉಂಡ ಬೆಣ್ಣೆಯೆಂದೂ, ಉರ್ಧ್ವ-ಪುಂಡ್ರ-ಧಾರಿಗಳನ್ನು ಭಗವದ್ವಾಸರೆಂದೂ, ಪರಿಮಳಭರಿತ ತುಳಸಿಮಾಲೆಯು ಕೃಷ್ಣನ ಕಿರೀಟದ ಅಲಂಕಾರವೆಂದೂ, 'ನಾವಿಷ್ಟು ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ' ಎಂದಿರುವುದರಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯಭರಿತ ರಾಜರುಗಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೆಂದೂ, ಯಾವ ಆಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಚಾಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನು ಕಡಲಿನಂತೆ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿ ಎಂದೂ, ಗೋಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿದೆಯೆಂದೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಾ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅನುಭವಗಳು ಪಾಶುರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.

ತಿರುಮಂಗೈ ಅಭಿವಾರ್ಥವರ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ದಿವ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇವರು ೮೬ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರ-ನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದುಹೋಗಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕೃತೆ ಪಡೆದವರು. ಅರ್ಚಾಮೂರ್ತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅದ್ವಿತೀಯರಿವರು. ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರ, ಸಾಲಗ್ರಾಮ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಭಾವುಕರ ಕಣ್ಣಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇವರದು. ಪಾಶುರಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಹಿರಿಮೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕ ಅರ್ಧಭಾಗ ಅವನು ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡುವ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲು. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಿಸಿ ಭಗವಂತನಂತೆಯೇ ಉಪಾಸ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಪಮವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ತಾದು ಮಲ್ಲಿಯ ಪಿಂಡಿ ವಿಂಡು ಅಲಹಿನ್ಯ ತ್ತುಲ್ ಪುರೈ ಎಳ್ಳಿಲ್ ನೋಕ್ಕಿ ಪೇದೈ ವಂಡುಗಳ್ ಎರಿ ಎನ ವೆರುವರು ಪಿರಿದಿ ಶೆನ್ನಡೈ ನೆಂಜೇ' (೧. ೨.೯) - ಬದರೀಕಾಶ್ರಮದ ಬಳಿಯಿರುವ ಪ್ರೀತಿಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಜೋತಿಮಠದ ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಗಗಳು ತುಂಬಿರುವ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಗಾಳಿಯ ಕಾರಣ ಮೇಲೆದ್ದು ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪು ಪರಾಗಗಳನ್ನು ಕಂಡ ದುಂಬಿಗಳು ಬೆಂಕಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲು ಭಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಕುಂಜರವು ಅತ್ಯಂತಸ್ವಾದುವಾದ ಮೊಳಕೆಯಿರುವ ಎಳೆಬಿದುರನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಹೂವುಗಳ ಮಕರಂದದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅದ್ದಿ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪತ್ನಿಗೆ ಉಣಿಸುವಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರೀತಿಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ವರೈಶೆಯ್ ಮಾಕ್ಕಳಿರು ಇಳವೆದಿರ್ ವಳಮುಳ್ಳೈ ಅಳೈಮಿಹು ತೇನ್ ತೋಯ್ತು ಪಿರಶವಾರಿ ತನ್ನಿಳಂ ಪಿಡಕ್ಕು ಆರುಳ್ಳೈಯುಂ ಪಿರಿದಿ ಶೆನ್ನಡೈ ನೆಂಜೇ" (೧.೨.೫).

ಉಪಮಾನರಹಿತನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಸದಾ ಚಿಂತಿಸುವ ಈ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯಧಿಕನೂ ಸಮಾಧಿಕದರದ್ರನೂ ಆದ ಶ್ರಿಯಪತಿಗೆ ಕೊಡುವ ಯಾವ ಉಪಮೆಯೂ ಹೀನೋಪಮೆಯೇ. ಇದೇ ಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ತಿರುಮಂಗೈ ಅಭಿವಾರ್ಥವರು. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಆಹ್ಲಾದತೆ ನೀಡುವ ಮುಖವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಚಂದ್ರಮುಖಿ ಎಂದು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ-ಚಂದ್ರನ ಆಹ್ಲಾದತೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದರಿಂದ ಉಪಮಾ ಅಲಂಕಾರ ಲಕ್ಷಣದೊಂದಿಗೆ ಇದೆ. ತಿರುಮಂಗೈ ಅಭಿವಾರ್ಥವರು, 'ತಿಂಗಳ್ ಮುಹಂ ಪನಿ ಪಡೈಕ್ಕುಂ ಅಭಿಹಾರ್ ಕಾಳ್ಳಿಚ್ಚೇರಾಮವಿಣ್ಣಹರೇ ಶೇರ್ಮಿನ್ ನೀರೇ' (೩.೪.೬). ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಈ ಸುಂದರಿಯರ ಆಹ್ಲಾದತೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಚಂದ್ರನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರಿ-ಳುಸುವಂತಹ ಆಹ್ಲಾದಕರ ಲಲನಾಮಣಿಯರು ನಿತ್ಯ ವಾಸಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರ ಶೀರ್ಹಾಳ್ಳಿ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಪೆಡೈಯೋಡನ್ನಂ ಪೆಯ್ವಳ್ಳೆಯಾರ್ ತಂ ಪಿನಶೆನ್ನು ನಡೈಯೋಡಿಯಲಿ ನಾಣಿ ಒಳಿಕ್ಕುಂ ನರೈಯೂರೇ' (೬.೫.೫). ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ದಂಪತಿಗಳಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ನರೈಯೂರ್ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬಳೆಗಳುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದು

ತಮಗೆ ಅಂತಹ ಭವ್ಯ ನಡೆಯಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಲಜ್ಜಿಸಿ ಬಯಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮರೆಸಿಕೊಂಡವು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ನಡೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು 'ಅನ್ನನಡೈಯಾಳ್', ಹಂಸಗಮನೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಪಮಾನ ಉಪಮೇ-ಯಗಳು ಸ್ಥಾನ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯಧಿಕನೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ತಿರುಮಂಗೈ ಆಫ್ರವಾರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ತಾನೇ ನೀಡ ಬಲ್ಲರು? 'ರಮಣೀಯಂ ಪ್ರಸನ್ನಾಂಬು ಸನ್ಮನುಷ್ಯಮನೋ ಯಥಾ' (ರಾ. ಬಾಲಕಾಂಡ.೨.೫) ಎಂಬ ಉಪಮಾನವನ್ನು ಸನ್ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ತಿಳಿಯನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಲ್ಲದೇ ಬೇರಾವ ಕವಿ ತಾನೇ ಹಾಡಬಲ್ಲ?

ನಮ್ಮಾಫ್ರವಾರವರು 'ವೀತ್ತಿರುಂದು ಏಫ್ರಲಹುಂ' (೪.೫) ಎಂಬ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ವ್ರತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಫಲಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹಾಡಿನ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ತನ್ನನ್ನು ಅತಿಸುಂದರವಾಗಿ ಹೊಗಳಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವೇ-ಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ದೊರೆತದ್ದಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವೂ ಭಗವದನುಗ್ರಹ-ವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ. 'ಅದುವುಂ ಅವನದು ಇನ್ನರುಳೇ' (8.8.3). ಅದುವೂ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ಶೊಲ್ಲಾಲ್ಯೆಹಳ್ ನನ್ನು ಶೂಟ್ಟುಂ ವಿದಿ ಎಯ್ಲಿನಂ ಎನ್ನು ಕುರೈ ನಮಕ್ಕೇ (೪.೫.೭)'. ಮಾತುಗಳ ಹಾರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮುಡಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವನ್ನು ಅವನ ಅನು-ಗ್ರಹದಿಂದ ಪಡೆದವು, ನಮಗೆಲ್ಲಿಯ ಕೊರತೆ? 'ತನ್ ಶೊಲ್ಲಾಲ್ ತಾನ್ ತನ್ನೈ ಕೀರ್ತಿತ್ತ ಮಾಯನ್' (7.9.2). ತನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಾನೇ ತನ್ನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. "ಇನ್ ಕವಿ ಪಾಡುಂ ಪರಮಕವಿಗಳಾಲ್ ತನ್ ಕವಿ ತಾನ್ ತನ್ನೈ ಪಾಡುವಿಯಾದು, ಇನ್ನು ನನ್ನು ವಂದು ಎನ್ನುಡನಾಕ್ಕಿ ಎನ್ನಾಲ್ ತನ್ನೈ ವನ್ ಕವಿ ಪಾಡುಂ ಎನ್ ವೈಹುಂದ ನಾದನೇ" (7.9.6). ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸಾದಿ ಪರಮಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಇರುವಾಗ ಅವರ ಮೂಲಕ ಹಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವ ಕೊಟ್ಟು ಇಂಪಾದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ವೈಕುಂಠನಾಥನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಪೂಜ್ಯರೂ, ಪ್ರಾತಃಸ್ಥರಣೀಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮದುಭಯವೇದಾಂತಪ್ರವರ್ತಕ ಎಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಅಲಂ-ಕಾರಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಬೆಳಗಿದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯ-ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಮ್ಮಾಫ್ರವಾರವರ ದಿವ್ಯಾನುಭವ-ಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೀವಮಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಭವ್ಯವಾಗಿ ಕಳೆದ ಉತ್ತಮರು. 'ಮುಕುಂದನರುಳ್ ತಂದ ಪಯನ್ ಪೆತ್ತೇನ್ ನಾನೇ (ನವಮಣಿ ಮಾಲೈ.೧೦)'. ಮುಕ್ತಪ್ರದನ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದವನು ನಾನು ಎಂದೂ, 'ಸಫಲಂ ಮಮ ಜನ್ಮ

ತಾವದೇತತ್' (ಪಾ.ಸ.೩.೨. ೩೧). ಪಾದುಕಾಸಹಸ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪಾದುಕಾದೇವಿಯು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾನ್ತಮಹಾದೇಶಿಕರು ಹೆಮ್ಮೆ-ಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಪೂರ್ವಾಚಾ-ರ್ಯರುಗಳ ಮತ್ತು ಶ್ರೀವೇದಾಂತದೇಶಿಕರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಚಿಂತನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಿದವರು. ಭಗವಂತನ ನಿಶ್ಚಾಸವೇ ವೇದಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಣ. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಪ್ರವಚನ ಇವು ಕರ್ತವ್ಯಗಳೆಂದು ಭಗವಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಗವನ್ಯುಪೋಲ್ಲಾಸಾರ್ಥವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಭಂಗ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದಾಗ, 'ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ' ಎಂಬ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯ-ದಲ್ಲಿ ಆಚಲವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದ ಕಾರಣ ವೇದಪಾಠಪ್ರವರ್ತನದ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ನೀಡಿದ ಧೀರಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿವರು.

ಸ್ವರ ಅಥವಾ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ತಪ್ಪು ಬಾರದಂತೆ ತಿದ್ದುತ್ತಾ ಅವರು ತಿದ್ದಿಕೊಟ್ಟವುದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಹದಾಕಾಂಕ್ಷೆ-ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಪದೇಪದೇ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿರ್ದೇಶನ ಅಪೂರ್ವವಾದದ್ದು. ಶುದ್ಧ-ವಾದ ತೀರ್ಥವಿರುವ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಮರದಿಂದ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಉದುರಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದವಾಗ ಆಚಮನಕ್ಕೆಂದು ಇಳಿದವರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಸರಿಸಿ ಶುದ್ಧವಾದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಅಜ್ಞುತಾಯ ನಮಃ' ಎಂದು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ, 'ಓಂ ಅನಂತಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದರೊಳಗೆ ಮತ್ತೆ ಎಲೆಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ತಪ್ಪನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿದ್ದಬೇಕಾದುದು 'ಸ್ವಾತಿತ್ಯೇ ಶಾಸಿತಾರಂ' ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಆಚಾರ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. 'ಶಿಷ್ಯಾದಿಭೇತ್ ಪರಾಜಯಂ', 'ಪುತ್ರಾದಿಭೇತ್ ಪರಾಜಯಂ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಆತ್ಮಪೂರ್ವ ಆಚಾರ್ಯರಿವರು.

ಇಂತಹ ಉತ್ತಮರನ್ನು ವೇದಪುರುಷನ ಆಶೀರ್ವಚನದಂತೆ ಶತಸಂವತ್ಸರ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನಮ್ಮಂತಹ ನತದೃಷ್ಟರಿಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು. ಆದರೂ, ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಭವ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ, ಭಗವಂತ-ನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತಾಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಈ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯ ಉಪಕಾರ-ಗಳನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯಲು, 'ಪಿತುಃ ಶತಗುಣಂ ಪುತ್ರಃ' ಎಂಬ ನ್ಯಾಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ. ಉ.ವೇ. ಪರಾಂ-ಕುಶಾಚಾರ್ಯಸ್ವಾಮಿಯವರ ಪುತ್ರರತ್ನ ಶ್ರೀ. ಉ.ವೇ. ರಾಮಾನು-ಜಾಚಾರ್ಯರು ದಾಸನಂತಹ ಅಲ್ಪನಿಗೂ ಭವ್ಯವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಇಳೈಯ ಪುನ್ ಕವಿತ್ತೆಯೇಲುಂ ಎಂಬಿರಾರ್ಕು ಇನಿಯವಾರೇ' (ತಿರುಮಾಲ್ಯೆ ೪೫) ಎಂದು ತೊಂಡರಡಿಪ್ಪೊಡಿ ಆಫ್ರವಾರವರು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಈ ತೊದಲ್ಪುಡಿಗಳು ಭಗವದ್ಭಾ-ಗವತರಿಗೆ ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅನಂತ ನಮನಗ-ಳೊಂದಿಗೆ ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ: | ಋಗ್ವೇದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮ್

ವಿದ್ವಾನ್ ಎಸ್. ವಿ. ಶ್ಯಾಮಭಟ್ಟ, ನಂ. ೧೦೩, ಒಂದನೆ ಬ್ಲಾಕ್, ೧೩ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ೧೦. ೨೩೧೩೧೩೭೬.

ವೇದರಾಶಿಯು ಅಪೂರ್ವವಿಷಯದ ಭಂಡಾರ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ಞಾನನಿಧಿ. ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಮಗಾಗಿ ಹರಸಿ ನೀಡಿರುವ ಈ ವೇದರಾಶಿಗೆ ಸಮನಾದುದು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಅದ್ಭುತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೂ ಅನರ್ಥವೂ ಆದುದು. 'ಅನಾದಿನಿಧನಾ ವೇದಾಃ'. ವೇದಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳಿಲ್ಲ. ಅವು ಅಪೌರುಷೇಯವೂ ನಿತ್ಯವೂ ಆದ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ. ಅವುಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಎಂದರೆ - 'ಕಿಂ ಕಿಂ ನ ಸಾಧ್ಯತೇ ತೈಃ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಸದುತ್ತರ. ಅಸಾಧ್ಯವೂ, ದುರ್ಲಭವೂ ಆದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವೇದಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಿ ಸುಖಿಸಬಹುದು.

'ಋಗ್ವೇದಃ ಪದ್ಯಪತ್ರಾಕ್ಷಃ ಗಾಯತ್ರಃ ಸೋಮದೈವತಃ | ಅತ್ರಿಗೋತ್ರಸಮುತ್ಪನ್ನಃ ಭದ್ರಂ ಯಚ್ಚತು ಸರ್ವದಾ ||' ಋಗ್ವೇದಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯು ಅರಳಿದ ತಾವರೆಯಂತೆ ವಿಶಾಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನು. ಅವನ ಭದ್ರದಸ್ಸು ಗಾಯತ್ರೀ. ಸೋಮನೇ ದೇವತೆ. ಅತ್ರಿಗೋತ್ರದವನು. ಅವನು ನಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ.

ವಿದ ಜ್ಞಾನೇ, ವಿದ್ ಸತ್ತಾಯಾಂ, ವಿದ ವಿಚಾರಣೇ, ವಿದಲ್ಯ ಲಾಭೇ - ಈ ನಾಲ್ಕು ಧಾತುಗಳಿಂದಲೂ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದುದು ವೇದಶಬ್ದ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಲೋಕದ ದುರ್ಲಭವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಪರಲೋಕದ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸುಖಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಶೋಕಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ ವೇದವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧನವಾದುದೇ ವೇದಗಳ ಸಾರವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಾನ ಬಲದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು.

'ಪಿತೃದೇವಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ವೇದಶ್ಚಕ್ಷುಃ ಸನಾತನಮ್ | ಅಶಕ್ಯಂ ಚಾಪ್ರಮೇಯಂ ಚ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಮಿತಿ ಸ್ಥಿತಿಃ ||' 'ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಃ ಚತ್ವಾರಶ್ವಾಶ್ವಮಾಃ ಪೃಥಕ್ | ಭೂತಂ ಭವ್ಯಂ ಭವಿಷ್ಯಂ ಚ ಸರ್ವಂ ವೇದಾತ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧತಿ ||' (ಮನುಃ ೧೨.೯೪,೯೭). ವೇದಗಳೇ ಧರ್ಮಸರ್ವಸ್ವ. ಮಾನವರಾದ ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವೇದವೇ ಪುರಾತನವಾದ ಜ್ಞಾನಚಕ್ಷುಸ್ಸು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳು, ಮೂರು ಲೋಕಗಳು, ಹಿಂದೆ ನಡೆದದ್ದು, ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು, ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವುದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ವೇದಗಳಿಂದಲೇ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ವೇದಗಳು ಸಾಧನ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಚಕ್ಷುಸ್ಸು.

ಋಗ್ವೇದವು 'ಹೋತೃವೇದ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. 'ಆದ್ಯಾಯ ಋಗ್ವೇದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ' ಎಂದು ಇಂದಿಗೂ ಅಧ್ಯೇತ್ಯಗಳು ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ವೇದಪುರುಷನಿಗೆ ಮೊದಲು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಋಗ್ವೇದವೆಂಬುದು ಮಹಾಸಾಗರ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ತೊದಲು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವುದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೇ ಆದರೂ, 'ಸಾರಂ ಗೃಹ್ಣಂತು ಸುಧಿಯಃ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ

ಯಥಾಮತಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಗುರುಸ್ಥಾನೀಯರಾದ ಮೈಸೂರಿನ ದಿವಂಗತ ಋಗ್ವೇದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದ ವೇ.ಬ್ರ. ||ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ಅವರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಮೊದಲು 'ಋಕ್' ಎಂದರೇನು? ಎಂದರೆ, "ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ತ್ವದವಾಜ್ಯಂತ್ರಃ ಯುಕ್ತಶ್ಚಾಕ್ಷರಸಂಪದಾ | ಸ್ವರಯುಕ್ತೋವಸಾನೇನ ತಾಮೃಚಂ ಪ್ರತಿಜಾನತೇ ||". ಪಾದಯುಕ್ತವೂ ಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರದ ವರೆಗೂ ಉದಾತ್ತಾದಿ ಸ್ವರಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಋಕ್ ಎಂದು ಹೆಸರು. 'ಮನನಾತ್ರಾಣಾಚ್ಚ ಮಂತ್ರಃ'. ಮನನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಕವಾದ ಪೂಜ್ಯಶಬ್ದರಾಶಿಯೇ ಮಂತ್ರ. ಇಂತಹ ಋಕ್ಕುಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ವೇದಭಾಗಕ್ಕೆ ಋಗ್ವೇದವೆಂದು ಹೆಸರು. 'ಋಗ್ವೇ-ದೇ ತ್ವಂ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ' ಎಂದು ಜಗನ್ನೂಲಕಾರಣಳಾದ ಪರಾಶಕ್ತಿಗೆ ಋಗ್ವೇದವೇ ಮೂಲ. ಇಂತಹ ಋಗ್ವೇದವು ೨೧ ಶಾಖೆ ೨೪ ಶಾಖೆ-ಗಳುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವುಂಟು. ಇಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಷ್ಕಲ ಶಾಖೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಾಕಲಶಾಖೆಯು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಉಳಿದ ಶಾಖೆಗಳು ಉಪ್ಪವಾಗಿವೆ. ಐತರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆರಣ್ಯಕ ಹಾಗೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ, ಕೌಷೀತಕೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆರಣ್ಯಕ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ ಇಂದಿಗೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಶಾಕಲ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ೧೦,೫೫೨ ಮಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಮಂತ್ರರಾಶಿಯೇ ಸಂಹಿತಾ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಬಾಷ್ಕಲಶಾಖೆಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ೧೦,೭೦೮ ಮಂತ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಹೊತ್ವವರ್ಗದ ಋತ್ವಿಜರು ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಗಳೆನ್ನುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮಗಳಿಗೂ, ಶಾಂತಿಕ, ಪೌಷ್ಟಿಕ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಿಗೂ, ದುರಿತಪರಿಹಾರಗಳಿಗೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿರುವರು.

ಇಂತಹ ಮಂತ್ರಗಳ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಂತ್ರಗಳೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳೇ ಆರಣ್ಯಕಗಳು. ಅತ್ಯಂತರಹಸ್ಯವೂ, ದುರವಗಾಹ್ಯವೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು.

ಈ ವೇದದ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಮಂಡಲಗಳು, ೧೦೨೮ ಸೂಕ್ತಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ೮ ಅಷ್ಟಕಗಳು, ೬೪ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು, ೧೦೨೮ ಸೂಕ್ತಗಳು, ೨೦೨೪ ವರ್ಗಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಋಗ್ವೇದದ ಹತ್ತು ಮಂಡಲಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶತರ್ಚನ, ಮಾಧ್ಯಮ, ಗೃತ್ಸಮದ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ವಾಮದೇವ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಸಿಷ್ಠ, ಪ್ರಗಾಥ, ಪಾವಮಾನ್ಯ, ಕ್ವದ್ರಸೂಕ್ತ, ಮಹಾಸೂಕ್ತ ಎಂದು. ಮುಖ್ಯರಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದ ಋಷಿಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಗೋತ್ರಜರಾದ ಋಷಿಗಳೂ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟೃಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಅತೀಂದ್ರಿಯಸ್ಯ ವೇದಸ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರಾನುಗ್ರಹೇಣ ಪ್ರಥಮತೋ ದರ್ಶನಾತ್ ಋಷಿತ್ವಮ್' - ಅಂದರೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವರು ಋಷಿಗಳೆನಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಮೊದಲು ಪಡೆದ ಶಬ್ದರಾಶಿಗಳೇ ಆರ್ಷಸಂಹಿತಾ ಅಥವಾ ನಿರ್ಭುಜಸಂಹಿತೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಪದಸಂಹಿತೆ, ಕ್ರಮಸಂಹಿತೆಯೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆ ವಿಶೇಷಫಲದಾಯಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿ-
ದೆಯೋ ಅದೇ ದೇವತೆಯು. ಪರಿಮಿತವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಪಾದ
ಬದ್ಧವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಛಂದಸ್ಸೆಂದು ಹೆಸರು. ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ-
ಉಷ್ಣಿಕ್-ಅನುಷ್ಟುಪ್-ಬೃಹತೀ-ಪಂಕ್ತಿ-ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್-ಜಗತೀ ಎಂದು
ಏಳು ಛಂದಸ್ಸುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಇವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ
ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ.

ಈ ಮಂತ್ರಗಳು ಹೇಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದವು? ಎಂದರೆ,
ನಿಷ್ಕಾಮರೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರೂ ಆದ ಋಷಿಗಳು ತಪೋಮಗ್ನರಾಗಿ-
ದ್ದಾಗ್ಗೆ, 'ಅಸಂತೋಷಾದ್, ಭಯಾದ್, ದುಃಖಾತ್, ಸುಖಾತ್
ಶೋಕಾತ್ ಚ ಪಂಚಧಾ ||'. ಅಂದರೆ, ಉದಾಸೀನರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಗೆ,
ಭಯದಲ್ಲಿ, ದುಃಖಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಅತಿಯಾದ ಸುಖಸಮಯದಲ್ಲಿ,
ಶೋಕಕ್ಕೀಡಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೇತಾನಾಗಿ ಸ್ಫುರಿಸಿದ
ಮಂತ್ರರಾಶಿಗಳೆನ್ನುವರು.

ಅಧ್ಯಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಶೇಷಾನುಷ್ಠಾನ ಸಮಯ-
ದಲ್ಲಿಯೂ, ಋಷಿ, ದೇವತೆ, ಛಂದಸ್ಸು ಮತ್ತು ಆ ಮಂತ್ರದ ವಿನಿ-
ಯೋಗ ಇವನ್ನು ಪರಿಸದೆ ಮಾಡಿದ ಅನುಷ್ಠಾನವು ವೃಥಾ ಹಾಗೂ
ಅವನು ಪರಮಪಾಪಿ ಎನ್ನುವರು. "ಅವಿದಿತ್ವಾ ಋಷಿಂ ಛಂದಃ
ದೈವತಂ ಯೋಗಮೇವ ಚ | ಯೋಧ್ಯಾಪಯೇಜ್ಜಪೇದ್ವಾಪಿ ಪಾಪೀ-
ಯಾನ್ ಜಾಯತೇ ತು ಸಃ ||" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಋಗ್ವೇದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ,
ಮರೆವಿನಿಂದ, ಅಥವಾ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯ ಶಾಖೆಯ ಕ್ರಮ-
ದಂತೆ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಪುನಃಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ,
ಬೇರೆಯ ವೇದಶಾಖೆಯವರು ಋಕ್ಯಾಖೆಯಂತೆ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಪುನಃ-
ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಋಕ್ಯಾಖೇ ನೈವ ಕುರ್ವೀತ
ಸ್ವಕೀಯಂ ಪರಶಾಖಯಾ | ಅಜ್ಞಾನಾದ್ವಿಸ್ಮೃತೇಭ್ಯಾಂತ್ಯಾ ಪುನಃ
ಸಂಸ್ಕಾರಮರ್ಹತಿ || ಋಕ್ಯಾಖಾವಿಧಿನಾ ಕರ್ಮ ಯದಿ ಸ್ಯಾದನ್ಯ-
ಶಾಖಿನಾಮ್ | ನ ತತ್ಕರ್ಮ ಪುನಃ ಕಾರ್ಯಂ ಇತಿ ಯಜ್ಞವಿದಾಂ
ಮತಮ್ ||" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ವೇದರಕ್ಷಣೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ
ಉಸಿರಿನಂತೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮಂತ್ರರಾಶಿಯನ್ನು ಋಷಿಗಳು ಮೊದಲು
ಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಷ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ 'ಗುರು ಮುಖೋಚ್ಚಾರಣಾನೂ-
ಚ್ಚಾರಣಮ್'. ಗುರುವು ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಶಿಷ್ಯರು ಶ್ರದ್ಧಾ, ಭಕ್ತಿ,
ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು. ಶಿಷ್ಯನು ಮಂದಮತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ,
ಸ್ವರವು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದಂತೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಡಿಸಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿ, ಅವನ
ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿಸುವುದು.
'ಶತಧಾರಮುತ್ಸ' (೩.೨೬.೯) ಎಂಬ ಋಕ್ಯಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
ದೇವತೆ. ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ತಾಳ್ಮೆ, ಉತ್ಸಾಹ, ಅವರು ಕಷ್ಟ
ಪಟ್ಟು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ
ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವನ್ನು ತಂದೆಯಂತಲೇ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ
ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೇಳಿಯೇ ಕಂಠಪಾಠಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ
ಶ್ರುತಿಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಇಂತಹ ಸ್ವಶಾಖೆಯನ್ನು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೋದ್ಯೇತವ್ಯಃ-ಜ್ಞೇಯಶ್ಚ' - ಯಾವ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ನಿಮಿತ್ತವೂ

ಇಲ್ಲದೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು, ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿತು
ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪರನಾಗಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕು
ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಥಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಿಕ್ಷಾದಿಷಡಂಗಗಳು ಮೀಸಲಾ-
ಗಿವೆ. ದುರ್ಗಾಚಾರ್ಯರ ನಿರುಕ್ತವಂತೂ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದು-
ದು. ದೇವತಾನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ 'ಬೃಹದ್ದೇವತಾ' ಗ್ರಂಥ ಜಾಗೃತ-
ವಾಗಿದೆ. ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೃಥಿವೀಸ್ಥಾನ ದೇವತಾಃ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾನ
ದೇವತಾಃ ದ್ಯುಸ್ಥಾನದೇವತಾಃ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾವನಾತ್ಮ-
ಕವಾದ, ಮನ್ಯು, ಶ್ರದ್ಧಾ, ಭಾವವೃತ್ತ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳೂ
ಇದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಋಷಿ, ದೇವತೆಯೂ ಒಂದೇ
ಆಗಿರುವುದುಂಟು. ಋಗ್ವೇದ ಕ್ರಮಪಾಠದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕ್ರಮ, ಚತುಷ್ಟ್ರಮ,
ಪಂಚಕ್ರಮಗಳು ವಿಶೇಷವಾದುದು.

ಆಶ್ವಲಾಯನರು ನಮ್ಮ ಶಾಖಾಪ್ರವರ್ತಕರು. ಅವರ
ಗುರುಗಳು ಶೌನಕರು. ಅವರು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಅವರು ವೇದ-
ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅರುವತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.
ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಷಾನುಕ್ರಮಣೀ, ಛಂದೋನುಕ್ರಮಣೀ, ದೈವತಾನು
ಕ್ರಮಣೀ, ಅನುವಾಕಾನುಕ್ರಮಣೀ, ಸೂಕ್ತಾನುಕ್ರಮಣೀ, ಋಗ್ವಿಧಾನಂ,
ಪದವಿಧಾನಂ, ಬೃಹದ್ದೇವತಾ, ಪ್ರಾತಿಶಾಖ್ಯಂ, ಶೌನಕಸ್ಮೃತಿ, ಬೃಹ-
ಚೌನಕೀಯ ಇವು ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಋಗ್ವಿಧಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. ಅದರಲ್ಲಿ, 'ಅಗ್ನಿ-
ಮೀಳೇ' ಮಂತ್ರದಿಂದ 'ಸಮಾನೀ ವ' ಕೊನೆಯ ಮಂತ್ರದ ವರೆಗೂ
ವಿನಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಫಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸು-
ತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಳಿಶಿಕ್ಷೆಯು ಮೀಸಲಾದುದು.
ಅದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಿಕೃತಿಗಳಾದ, 'ಜಟಾ ಮಾಲಾ ಶಿಖಾ ರೇಖಾ,
ಧ್ವಜೋ ದಂಡೋ ರಥೋ ಘನಃ | ಅಷ್ಟಾ ವಿಕೃತಯಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ
ಕ್ರಮ-ಪೂರ್ವಾ ಮನೀಷಿಭಿಃ ||' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವುಗಳ
ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. "ಸಂಹಿತಾಪಾಠತಃ ಪುಣ್ಯಾದ್ವಿಗುಣಂ
ಪದಪಾಠತಃ | ತ್ರಿಗುಣಂ ಕ್ರಮಪಾಠೇನ ಜಟಾಪಾಠೇನ ಷಡ್ಗುಣಮ್
||" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವಿಕೃತಿಗಳ ಪಾಠದಿಂದ ವಿಶೇಷಪುಣ್ಯವು
ಲಭಿಸುವುದೆಂದು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಆಶ್ವಲಾಯನರ ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ, ಶೌತಸೂತ್ರ, ಲಘುಶ್ವ-
ಲಾಯನ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳುಳ್ಳ ಗೃಹ್ಯಪರಿಶಿಷ್ಟವೂ
ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ವೇದನಿಧಿ.
ಅವರನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದ ನಾನೇ ಧನ್ಯ. ಅವರ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ಅವರ
ಸುಪುತ್ರರು ಅಜ್ಞಾನಾದ ನನಗೆ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರಿಸಿ
ನನ್ನನ್ನು ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸುಪುತ್ರರನ್ನು
ವೇದಪುರುಷನು ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

'ವೇದೇಷು ಪ್ರಥಮೋ ವೇದಃ ಆಯುರ್ವೇದನಿಧಿಃ ಪ್ರಭುಃ |

ಆಯುರ್ಧನಂ ಯಶೋ ವಿದ್ಯಾಂ ಭದ್ರಂ ವಃ ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛತು ||'
ಋಗ್ವೇದವು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನದು. ಉಪವೇದವೆನಿಸಿದ ಆಯು-
ರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದುದು. ವೇದಪುರುಷನು ಆಯುಸ್ಸು, ಐಶ್ವರ್ಯ,
ಕೀರ್ತಿ, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ನೀಡಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ವಿರಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ: || ಶ್ರೀಗಣೇಶ-ಶಾರದಾ-ನೃಸಿಂಹ-ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ||

ವೇದವಿಚಾರ

ಧಾಳೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಭಟ್ಟ

ರಾಷ್ಟ್ರರಾಜ್ಯಪ್ರಶಸ್ತಿವಿಜೇತಾ, ಋಗ್ವೇದಸಲಕ್ಷಣಘನಪಾರೀ.

ವೇದವೆಂದರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನೋದಯ-ವೆಂದರ್ಥ. 'ವಿದ ಜ್ಞಾನೇ' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಉಂಟಾದುದು. 'ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಣ ಅನುಮಿತ್ಯಾ ವಾ ಯಸ್ತುಪಾಯೋ ನ ಬುಧ್ಯತೇ | ಏನಂ ವಿದಂತಿ ವೇದೇನ ತಸ್ಮಾದ್ವೇದಸ್ಯ ವೇದತಾ ||' ನಾವು ಯಾವುದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದ-ಲ್ಲಾಗಲೀ ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಾಗಲೀ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ವೇದ ಮತ್ತು ವೇದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಲು ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ವೇದವೊಂದೇ ಮಾರ್ಗವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ವೇದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. 'ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತೌರಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಕ-ಮುಪಾಯಂ ಯಃ ಬೋಧಯತಿ ಸ ವೇದಃ'. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗ-ಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಅರಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳ-ವುದಕ್ಕೂ ಯಾವುದೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ವೇದ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಾದ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು ವಿಶದಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವೇದಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಯಾರಿಸಿರುತ್ತಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಕಲ್ಪಿತವೇ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕಾರಣವಿದೆ. 'ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದೌ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ವೇದಾಃ ಮುಖೇಭ್ಯಶ್ಚ ವಿರ್ಗತಾಃ | ತತ್ರೈವ ಚ ಲಯಂ ಯಾನ್ತಿ ಪ್ರಳಯೇ ಸಮುಪಸ್ಥಿತೇ ||' ಎಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲವು ಆರಂಭವಾದೊಡನೆಯೇ ವೇದಪುರುಷನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ ಹೊರ ಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಳಯಕಾಲವು ಆರಂಭವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅದೇ ವೇದಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ವೇದಗಳು ಅಪೌರುಷೇಯವಾದವುಗಳು. ಮನುಷ್ಯಕೃತವಾದವುಗಳಲ್ಲ.

ಋಷಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ವೇದಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಶಾಶ್ವತ ಉಳಿಯುವ-ಂತೆ ಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಋಷಿಗಳ ಉಪಕಾರವು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಚತುರೋಪಾಯಗಳಾದ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ವೇದಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಾವು ಇಂದಿಗೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರು-ತ್ತೇವೆ.

ವೇದಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೂ ಅತ್ಯಲ್ಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಸಹಸ್ರಘನಿಯಾದ ಆದಿಶೇಷನಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ 'ಆದ್ಯಾಯ ಸರ್ವವೇದಾನಾಂ ಋಗ್ವೇದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ' ಎಂಬಂತೆ ಋಗ್ವೇದ ಮೊದಲನೆಯ ದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೦ ಮಂಡಲಗಳು, ೮ ಅಷ್ಟಕಗಳು, ಎಂದೂ, ಒಂದೊಂದು ಅಷ್ಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಕ್ತಗಳು, ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಋಗ್ವೇದವೆಲ್ಲವೂ ಋಜ್ಮಯ-ವಾಗಿ ೧೦೫೫೪ ಋಕ್ಕುಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತವೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ಋಷಿ, ದೇವತಾ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳದೇ ವೇದವನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ೬ ಅಥವಾ ೭ ದೇವತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ದೇವತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಋಗ್ವೇದವೆಂದರೆ ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಛಂದಸ್ಸುಗಳೆಂದರೆ ಗಾಯತ್ರೀ, ಉಷ್ಣಿಕ್, ಅಮುಷ್ಟುಪ್, ಬೃಹತೀ, ಪಂಕ್ತಿ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ಜಗತೀ.

"ಯದೇನಮೃಗ್ನಿತ್ಯಂಸಂತಿ" ಎಂಬ ನಿರುಕ್ತೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಋಗ್ವೇದವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ತುತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಋತ್ವಿಕ್ರಧಾನನಾದ ಋಗ್ವೇದವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಋತ್ವಿಜನನ್ನು ಯಜುರ್ವೇದಾಧ್ಯಾಯಿಯಾದ ಋತ್ವಿಕ್ರ-ಧಾನನಾದ ಅಧ್ವರ್ಯುವು, 'ಹೋತರೇಹಿ' ಎಂದು ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಋಕ್ರಧಾನನಾದ ಹೋತೃವು ಶಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅಧ್ವರ್ಯುವು ಆಯಾ ಮಂತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೋಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು

ವೇದಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಪರಾಂಕುಶಾಚಾರ್ಯರು ಇದೇ ಬೆಂಗಳೂರು ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರವೇದಮಹಾಪಾಠ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಜುರ್ವೇದಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ವೇದಾಧ್ಯಯನ-ವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀಯುತರು ನನಗೂ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವಾರು ವರ್ಷಗಳು ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಾದ ವೇದಮೂರ್ತಿ ಧಾಳೀ ಭೀಮಭಟ್ಟರಂತೆಯೇ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಶಾಲೆಯಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ-ಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು.

Vedic Insight

Dr. N.S. Anantharangachar

It is universally accepted by all scholars that Vedic literature is the most ancient of all available literatures in the world. Scholars have not been able to determine the date of the Vedas in spite of extensive study of the Vedas and allied factors in all their aspects. Fantastic dates have been suggested by various scholars. Bala Gangadhara Tilak and Jacobi have arrived at the date of 4500 B.C. as the date of the Rig-veda. The Vedic literature is a vast one with various branches and strata, that was handed over from generation to generation through oral instruction and it must have taken a long time for gaining this form. When the date of the Mahabharatha war itself is reckoned as the fourth millennium B.C., it need not be said that the Vedas belong to a period many many thousands of years earlier.

We have absolutely no evidences that give us an insight into the pre-Vedic times. The excavations conducted at Harappa and Mohanjodaro in the Indus Valley have shed abundant light on the civilization that prevailed there during the fourth millennium BC. It is learnt from these excavations that a very well advanced civilization flourished in that part. Who were the builders of this civilization? Were they the original dwellers of this country? Or did they migrate to this place from some other part of the world? It is difficult to answer these questions. Archaeologists have studied the characteristics of the urns, seals and implements found in Harappa and Mohanjodaro and have tried to distinguish the Aryan civilization from that which prevailed there. But it is not conclusively proved that it is non-Aryan. Many scholars are of the opinion that the Indus valley civilization is verily a part of the Aryan

civilization itself. Again, there is a strong view that Aryans migrated to India from Central Asia at some remote time and many conclusions are drawn on this hypothesis. But in the vast ancient literature of ours, there is absolutely no hint of such a migration anywhere in any form. Therefore, it is claimed that the Aryan migration is a myth and that it never took place. Recently scholars claim that the seals of Mohanjodaro reveal names of Aryan Gods and they are of the opinion that the history of India is to be rewritten. Anyhow, the truth is shrouded in mystery and we do not definitely know whether the civilization of Harappa and Mohanjodaro is earlier to the Vedic civilization or whether it was concurrent with it or later to it. But, this much is certain that the Vedas are most ancient in the world.

The Vedic literature comprises two broad divisions, the Mantras and the Brahmanas. The Mantras are mostly in verse form and the Brahmanas are prose texts that prescribe the 'viniyoga' or the usage of the Mantras. The Aranyakas and Upanishads are the later parts of the Brahmanas. Every Veda has its own Samhita, Brahmana, Aranyaka and Upanishads. Every Veda has a number of 'Shakhas' and many of those have become extinct now. We have now not obtained even one-thousandth part of the original Veda.

From a close study of the Vedas, we understand that they reflect the thought of a very highly civilized and advanced society of men. The literary form of the Veda is a very well perfected one and we cannot even once imagine that they were the very beginnings or the rudiments of any aborigin community. By the time of the Veda itself, the institution of sacrifice or 'yajna samstha' had taken a perfect shape and was being practiced devotedly. We

come to realise that the seers were mystics who gave expression to their thoughts in an enigmatic manner. We gather from the references found in the Veda that they had their own view of life here and hereafter. The attainment of earthly happiness through a disciplined and devoted life, attainment of the world of Gods and the manes, through various karmas, virtues that are to be cultivated, vices that ought to be avoided, pondering over the mystery of this universe, social practices, beliefs, cultural values, realization of the helplessness of man, the factor of evil or sin, the different classes in society, agriculture, trade, fine arts, music, dancing, navigation, funerals, marriages, political institutions like republics, the institution of Kingship, the council of ministers, cure of various diseases through medicine and surgery and a host of other significant factors can be known from the references found in the Vedic lore. The Rigveda Samhita, Atharva Veda Samhita, the Shatapatha Brahmana, the Aitereya Brahmana are verily mines of such information.

From all this, we get a picture of the society and people of those times. They were living a prosperous life using gold ornaments and beautiful garments. Fine arts had developed. They had recognised the value and importance of life here leading to a life hereafter.

A close study of the Vedas will reveal to us a marvelous philosophic vision in spite of its ritualistic character. Though there are innumerable references to the multisided secular aspects of life, we must note that a mystic wisdom is hidden and couched in the Riks of the ancient Veda. Sri Aurobindo points out, "even in the time of the Upanishads the spiritual seekers of the age had to resort to initiation and meditation to penetrate into their knowledge, while the scholars afterwards were at sea and had to resort

to conjecture and to concentrate on a mental interpretation or to explain the myths by the legends of the Brahmanas themselves often symbolic and obscure. But still to make this discovery will be the sole way of getting the true sense and the true value of the Veda. We must take seriously the hint of Yaska, accept the Rishis' description of the Veda's contents as seer wisdom and look for whatever clue we can find to this ancient wisdom. Otherwise, the Veda must remain forever a sealed book. Grammarians, etymologists and scholastic conjectures will not open to us the sealed chamber."

Yaska states that all mantras have three meanings as related to the three kinds of aspirants. The Adhiyajna or ritualistic meaning, the Adhidaivata the etymological meaning and the Adhyatma or the spiritualistic meaning. Plurality, trinity and unity of Reality relate to these three kinds of senses. Everything culminates, thus in realization of the spiritualistic sense which is symbolised in innumerable forms.

* * * * *

Some of the characteristic features of the Rig Veda Samhita may be noted as follows:

1. It is predominantly theistic in character and has unshakable faith in the guidance of God.
2. It affirms that one and the same divinity is praised through all that multiplicity. The plurality, Trinity and unity of Godhead are related to the varying abilities and aptitudes of the aspirants and are meant for the realization of the one and the secondless cosmic Reality.
3. It harmonises the two seemingly opposed paths of 'pravritti' and 'nivritti' without harming or over-doing either.
4. It enshrines a positive and optimistic outlook of life and never favours a passive and

pessimistic outlook.

5. The concept of 'sin' is already here and Divine grace is sought for its annihilation. This sin is mentioned as a formidable obstruction for man's emancipation and the possibility of its total destruction by the grace of God is definitely pronounced.

6. Prayer is assigned the most exalted place. The realization of the infinitesimal smallness of man before the omnipotent Supreme and the utter helplessness of man has urged him to approach the Supreme Lord suppliantly with a feeling of reverence and awe.

7. It exhorts man to develop the cardinal virtues of life to become qualified for an upward evolution.

8. It professes faith in the existence of two worlds - one here and another above and very clearly assigns due importance to life here as it is a necessary prelude for a life hereafter.

* * * * *

In the Veda, we find two important aspects reflected conspicuously. Of these the sacrificial aspect has become out of context for the present time. We find in the Upanishads themselves a clear denunciation of Karma Kanda. The Jnana Kanda emphasises the importance of the knowledge of the Atman and declares that it only through knowledge of the Atman that one attains immortality. The innumerable references that are traced in respect of secular matters may be of interest to us in as far as knowing their customs, faith, social institutions, progress in arts and sciences. Of all these, the spiritual aspect that is enshrined in the Vedas is of eternal value to humanity and they are relevant even to these modern times when man thinks he has gained unprecedented knowledge and power. The Vedic insights are gained by experimentation in a different domain. The

essence of their direct experience must not be overlooked.

We find in the Vedas innumerable references to 'human values' that are relevant for all time for all men. It is astounding that the Vedic seers had such a human insight even at such an ancient period. Humanity would attain peace and prosperity by imbibing these virtues sincerely. Though the human values are not new to us, we may note how our ancients had identified these values even at such an early time and how it is imperative on the part of man to practice them. We may note that all the ills of our society are only due to the non-implementation of these virtues. This must lead us to dedicate ourselves to an earnest practice of these values for attainment of happiness and peace. When viewed from this point of view, the teaching of the Veda has eternal relevance to humanity.

* * * * *

1. The Veda exhorts man to lead life here properly and perfectly without neglecting any aspect of it. Man should earn money by right means - 'Rita' - that should be used without any selfish interest. In addition to this, he should absorb himself in meditation and should finally hold fast to the most beneficent and the ultimate good. (RV X-31-2)

परि चिन्मर्तो द्रविणं ममन्याहृतस्य पृथा नमसा विवासेत्
उत स्वेन क्रतुना सं वदेत् श्रेयांसं दक्षं मर्नसा जगृभ्यात्

2. One should never fail in his duties nor shirk from his responsibilities. He should never seek release from the burden of his duty; with faith in God, he should carry it through. (RV X-46-1)

प्र होता जातो महात्रभोवित्रृषद्वा सीददुपामुपस्थे ।
दधिर्यो धायि स ते वयांसि युन्ता वसूनि विधृते तनूपाः॥

3. 'May we not live upon the labours of another man'. We must earn our livelihood by hard labour and never lead a parasitic life'. (RV II-28-9)
परंरुणा सावीरधु मत्कृतानि माहं राजन्नन्यकृतेन भोजम् |
अव्युष्टा इन्नुभूयसीरुषासु आ नो जीवान्वरुण तासुशाधि ||

4. 'Grant us wealth in thousands and together with it truth with word unmixed with deceit'. Acquisition of wealth should necessarily be associated with fair-mindedness, magnanimity, charity, honesty, generosity and a spirit of service to humanity. (RV III-14-6; X-47-3; VI-4-8).
त्वद्धि पुत्र सहस्रो वि पूर्वोदेवस्य यन्त्युतयो वि वाजाः |
त्वं देहि सहस्रिणं रयिं नोऽद्वोघेण वचसा सत्यमग्रे ||
सुब्रह्माणं देववन्तं बृहन्तमुनं गभीरं पृथुबुधमिन्द्र |
श्रुतंरुषिमुग्रमभिमातिषाहंमस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं दाः ||
नू नो अग्रेऽवृकेभिः स्वस्ति वेषि रायः पृथिभिः पर्वहः |
ता सूरिभ्यो गृणते रसि सुभ्रं मदम शतहिमाः सुवीराः ||

5. Realize that all wealth is given to us by the Lord to be shared with one and all. The universe around is indeed Thine alone. Thou art looking at this through the eye of Surya. You are the sole lord of all time. So do we share this wealth amongst us'. (RV VII-98-6; VII-32-16).
तवेदं विश्वमभितः पशव्यं यत्पश्यसि चक्षसा सूर्यस्य |
गवामसि गोपतिरेक इन्द्र भक्षीमहि ते प्रयतस्य वस्वः ||
तवेदिन्द्रावमं वसु त्वं पुष्यसि मध्यमम् |
सत्रा विश्वस्य परमस्य राजसि नकिष्टा गोषु वृण्वते ||

6. May we follow an auspicious, path of life (magnanimous, noble, beneficent and regular) like that of the Sun and the Moon. May we come together with the benevolent, the compassionate and the wise. (RV V-51-5; VI-51-16).
स्वस्ति पन्थामनु चरेम सूर्याचन्द्रमसाविव |
पुनर्ददताघ्नता जानुता सं गमेमहि ||
अपि पन्थामगन्महि स्वस्तिगामनेहसम् |
येन विश्वाः परि द्विषो वृणक्ति विन्दते वसु ||

7. One should give proper attention to the hea-

lth and strength of the body. The mind should be properly trained. One should be blessed with wonderful Wisdom. (RV V-4-9; VII-32-26).

विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदः सिन्धुं न नावा दुरितातिपर्षि
| अग्रे अत्रिवन्नमसा गृणानोऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम् ||
इन्द्र क्रतुं नू आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथा |
शिक्षा णो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा ज्योतिरशीमहि ||

8. 'O Lord, drive out completely from us hatred, weakness, animosity and sin and make us pure. (VI-74-2).

सोमारुद्रा वि वृहत् विषूचीममीवा या नो गयमाविवेश |
आरे बाधेशां निरृतिं पराचैरस्मे भद्रा सौश्रवसानि सन्तु |

9. One should be free from weakness and folly (RV VIII-18-10).
अपामीवामप सिधुमप सेधत दुर्मतिम् |
आदित्यासो युयोतना नो अंहसः ||

10. Sleep or vain talk should not conquer us (RV VIII-48-14).

त्रातारोदेवाअधिवोचता नो मानो निद्रा ईशतमोत जल्पिः |
वयं सोमस्य विश्वह प्रियासः सुवीरासो विदथुमा वदेम ||

11. Approach life with all humility. No one knows what happens today or tomorrow. Who can comprehend the mystery? (RV I-170-1).
न नूनमस्ति नो श्वः कस्तद्वैदु यदद्भुतम् |
अन्यस्य चित्तमभि संचरेण्यमुताधीतं वि नश्यति ||

12. Let there be unity of mind, unity of purpose and unity of action. Endeavor for the good of all. (RV X-191-2, 3,4).

सं गच्छध्वं सं वदध्वं सं वो मनांसि जानताम् |
देवा भागं यथा पूर्वं संजानाना उपासते ||
समानो मन्त्रः समितिः समानीसमानमनः सह चित्तमेषाम् |
समानं मन्त्रमभि मन्त्रये वः समानेन वो हविषा जुहोमि |
समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः |
समानमस्तु वो मनो यथा वः सुसहासति ||

13. Beware of the causes that promote sin and

the downfall of man. Beware of these four, namely, wine, anger, gambling and ignorance (RV VII-86-6).

नसस्वो दक्षो वरुणश्चुतिः सा सुरामन्युर्विभीदको अचिन्तिः
| अस्ति ज्यायान्कनीयस उपारे स्वप्नश्चनेदन्तस्य प्रयोता॥

14. Approach one another in such a way that produces love. Let there be love between one another. Let the son be of like mind following the father and mother. May the wife speak honeyed words to the husband. May not brother hate brother. Let one speak always good words to another, being of the same nature. (Atharva Veda Samhita III-30). सांमनस्यसूक्तम्

सहृदयं सांमनस्यमविद्वेषं कृणोमि वः ।
अन्यो अन्यमभि हर्षत वत्सं जातमिवाध्या ॥ 1 ॥
अनुव्रतः पितुः पुत्रो मात्रा भवतु संमनाः ।
जाया पत्ये मधुमतीं वाचं वदतु शन्तिवाम् ॥ 2 ॥
मा भ्राता भ्रातरं द्विक्षन्मा स्वसारमुत स्वसा ।
सम्यञ्चः सव्रता भूत्वा वाचं वदत भद्रया ॥ 3 ॥
येन देवा न वियन्ति नो च विद्विषते मिथः ।
तत्कृण्मो ब्रह्म वो गृहे संज्ञानं पुरुषेभ्यः ॥ 4 ॥
ज्यायस्वन्तश्चित्तिनो मा वियौष्ट संराधयन्तः सधुराश्चरन्तः ।
अन्योअन्यस्मै वल्गुवदन्त एतं सध्रीचीनान्वः संमनसस्कृ-
णोमि ॥ 5 ॥
समाना प्रपा सह वोऽन्नभागः समाने योक्त्रे सह वो
युनज्मि । सम्यञ्चोऽग्निं संपर्यतारा नाभिमिवाभितः । 6 ॥
सध्रीचीनान्वः संमनसस्कृणोम्येकश्रुष्टीन्त्संवननेन सर्वान् ।
देवा ईवाभूतं रक्षमाणाः सायंप्रातः सौमनसो वो अस्तु 7

15. Let us have right understanding of our people. Let us do right things always. May we not shout and yell at others on account of enmity. (Atharva VII-54).

संज्ञानं नः स्वेभिः संज्ञानमरणेभिः ।
संज्ञानमश्विना युवमिहास्मासु नि यच्छतम् ॥ 1 ॥
संज्ञानामहै मनसा संचिकित्वा मा युष्महि मनसा देव्येन ।
माघोषा उत्स्थुर्बहुलेविनिर्हते मेघुः पशुदिन्द्रस्याह्न्यागते ॥ 2 ॥

Are these not relevant to the man of the present age? As the seer Atharvan vows to sing

the ‘*Sammanasya Sukta*’, is it not timely that one should proclaim to the present day world tom by dissensions, this ‘*Sammanasya Sukta*’?

* * * * *

As regards the attainment of Godhead, the teaching of the Veda is most significant. Life here is a gift of God, and it is to be lived with gratitude and dedication towards God. The aspiration of the seers is reflected in the following - ‘O God, make us happy; decide to grant us the panacea of life. Sharpen my intellect as it were the blade of a sword. Pray accept what is uttered now by me, who is desirous of you. Do make me blessed with Thy realization’. (RV VI-47-10).

इन्द्रं मृळं मह्यं जीवातुमिच्छं चोदय धियमयसो न धाराम्
यत्किंचाहं त्वायुरिदं वदामि तज्जुषस्व कृधिमा देववन्तम्

Thirst has struck me, the worshipper, though standing in the midst of water. O Great Lord, be merciful and grant us happiness. (RV VII-89-4)

अपां मध्ये तस्थिवांसं तृष्णाविदज्जितारम् ।
मृळा सुक्षत्रं मृळय ॥

‘O Agni, as a friend comes with a goodwill unto his friend, and even as the parents help their children, be Thou pleased with us and help us’. (RV III-18-1)

भवा नो अग्रे सुमना उपेतौ सखेव सख्ये पितरैव साधुः ।
पुरुद्रुहो हि क्षितयो जनानां प्रति प्रतीचीर्दहतादरातीः ॥

The seers have realized that the ultimate goal of life is the attainment of Godhead and have prayed for it. The Vedas have this eternal message to humanity and man can work out his upward evolution by responding to it favourably.

Vedic Tradition of Revelation

N. S. Anantharangachar

The Vedas are declared to expound non-temporal means leading to the attainment of supreme Good! *Ishta Praptyanishtaparihaarayoh alaaukikam upaayam yo granthah vedayati sa vedah.*

Knowledge that we gain in this world is riddled with contradictions and the scriptures are free from self-contradiction and contradiction from the rest of assured knowledge. The nature of observation and reason *Pratyaksha* and *Anumana* is such that they cannot furnish satisfactory and conclusive answers to certain fundamental questions. The scriptures play their role here as they reveal what is not revealed by perception and inference. This is explained as "the scripture does not merely reiterate other modes of thought. If it did so it would be superfluous." If it is in conflict with the deliverances of perception and inference, when the latter are valid it would be false. The scriptures are neither re-iterative nor in opposition to the other sources of knowledge.

This is the characteristic feature of the scripture. If there is a conflict between *scripture* and *reason* or *scripture and perception* then the scripture is not always to be preferred *Srutopapattaye'pi anupapannam viruddham na kalpaneeyam.*

Its role as the revelation of the supreme

The Vedas are impersonal and eternal. They were intuited, no doubt, by the ancient seers. But the seers intuited *pre-existent* truths. The knowledge that they acquired was there eternal-

ly and the seers rediscovered this ancient treasure.

The definition of a *Rishi* is "The *Rishi* is a seer. They are *Rishis* because they had immediate perception of the truth". This eternity is attributed not only to the knowledge but also to the *actual words* and *the order of words* consisting Vedic composition.

The grammarians are of the opinion that the knowledge is eternal where as the order of words is not eternal.

Omniscience is there at the heart of existence and so the knowledge of reality is there from all eternity. The linguistic vehicle is also taken as eternal as this ever-existent knowledge must have an ideal mode of expression under the guidance of that supreme. In case of ordinary people like ourselves there will be fluctuation in self-expression. This does not happen in the case of the scriptures. Vedas therefore constitute eternal knowledge as embodied in an eternal form. Thus the form and the thought of the vedas are co-terminus with the supreme reality that they reveal.

There is an unbroken continuity of Vedic tradition and there is no memory of or reference to its author or authors. The speech of the scripture is primeval and original whereas ordinary discourse is derivative and secondary.

The scriptures have this non-temporal character in both their form and substance. The school of Vedanta does not take the scripture as springing from God whereas the school of Nyaya takes the scripture as originating from God. This is possible for the Nyaya school as they claim to

establish the existence of God on speculative grounds. On the other hand, schools of Vedanta base their idea of the supreme on the Vedas. Vedantins cannot admit that Vedas are revelations from God because there would be a logical seesaw.

‘God exists because that is the verdict of the scriptures. Scriptures are to be admitted because they form revelations from God’.

So it is important to insist that the validity of the Vedas rests on its impersonality or eternality from the theory of *Swataḥ Praamaanya* (not requiring any other proofs). This assures their freedom from the defects of human composition. When we consider the inadequacy of empirical thought and when we consider that it is unreasonable to reject knowledge that transcends empirical knowledge and is free from contradiction, their validity is supported.

To the Mimamsaka who is a realist but an atheist, the Veda has an impersonal and un-originated existence. But this supreme knowledge expressed in the supreme form can be spoken of as ever-existing properly in a theistic school. To the Mimamsaka the Veda teaches what is ‘Kaarya’ or something to be done or accomplished. This is not action. It is duty or *obligation commanding performance*. To Mimamsakas the Upanishads are of little significance. For these thinkers Veda is a source of knowledge about ‘what ought to be done’ and not about ‘what is’, so *they* do not take the Veda as a source of positive knowledge about reality. This view point is critically examined by the Vedantins and *the* decision that *the* Veda can reveal or inform about reality is arrived at.

The Veda conveys knowledge transcending empirical knowledge and is free from inconsistencies of all kinds. The earlier part teaches modes of worship whereas the latter part embodies knowledge about the supreme.

Sruthi or Revelation is strictly applicable to the Vedic lore and it is said that it is ever in such pure form. The lore that substantiates and adumbrates this is called *Smṛiti* and forms the personal expressions of those who realised these truths.

In effect, all spiritual apprehension is a revelation or communication. Divine knowledge reveals itself to *the* chosen one. The idea of *Antarvāni* (Inner voice) or *Bhagavadvāni* signifies this: *Yo antaḥ pravīṣya mama vāchamīmāṃsaṃ prasuptaṃ sanjeevayati.*

As Yaska Says : the truth that is realised by one becomes revelation in a secondary sense to posterity.

"The import of *the* Vedas is to be understood in this proper way. There is a wealth of symbols here and a secret wisdom is enshrined behind these symbols and that is to be searched and known. The one non-second cosmic principle is posited through all the wealth of symbols"

It is wholly devoted to the Intuiting of the supreme and it becomes a sealed book if we search for grammar, history, description of nature or poetry in it. The *adhyaatmaartha* is the supreme and it is to be known by a constant and devoted effort. The Veda itself says "what is the use of Rks if one has not known their meaning ? “

The Essence of The Veda-s

K.S. KANNAN,

Prof. & Head, Dept. of Sanskrit,
The National College, Jayanagar,
Bangalore - 560070.

e-mail:ks_kannan@yahoo.com

‘यज्ञेन यज्ञम् अयजन्त देवाः ।’ (RV 1.164.50)

‘अहं क्रतुरहं यज्ञः स्वधाऽहम् अहमौषधम् ।

मन्त्रोऽहम् अहमेवाज्यम् अहमग्निरहं हुतम् ॥’ (BG 9.16)

[*Abbreviations* : AB, AV, BG (or Gītā) = Bhagavadgītā, BU Bṛhadāraṇyakopaniṣad, JB, JUB, MBh - Mahābhārata, N, RV, ŚB, TA, TB, TS, TU Taittirīyopaniṣad, YV]

There is none among us who may claim that he/she is doing nothing for even a single moment: even the most passive of us are active in some fashion or the other, willy-nilly. A statement to this effect should appear but trite, were it not for the fact that even a text like the *Bhagavadgītā* takes note of it : (BG 3.5) न हि कश्चित् क्षणमपि जातु तिष्ठत्यकर्मकृत् । कार्यते ह्यवशः कर्म सर्वः प्रकृतिजैर्गुणैः ॥ (cf. BG 18.11).

WHAT MOTIVATES ACTION

Another truism of common sense is that no one acts to no purpose, which is tantamount to saying that our actions are all goal-driven : प्रयोजनम् अनुद्दिश्य न मन्दोऽपि प्रवर्तते ॥ Nevertheless, given the weaknesses of human whimsicality, it needs sometimes to be stressed that useless acts are not to be indulged in : न कुर्वीत वृथाचेष्टाम् । cf. *Dīpikā* on *Tarkasaṅgraha* (*Maṅgalavāda* section), opening verse : ‘न कुर्यान्निष्फलं कर्म’ - इति जलताडनादेरपि निषिद्धत्वात् । It was to the supreme credit of Cāṇakya that he would not, by his own

admission, stir even in a dream without some objective in view!: *Mudrārākṣasa* (3.19+) न प्रयोजनमन्तरा चाणक्यः स्वप्नेऽपि चेष्टते । For, how does a wise man act ? : He first reckons the fruit of his action and then works out details : the action(s) required, the instruments thereof, the procedure to be adopted, the costs and incidental gains, favourable and unfavourable factors etc. : इदं फलमियं क्रिया करणमेतदेष क्रमः / व्ययोऽयमनुषङ्गजं फलमिदं दर्शयं मम । अयं सुहृदयं द्विषत् प्रयतदेशकालाविमौ / इति प्रतिवितर्कयन् प्रयतते बुधो, नेतरः ॥

Apparently, diversity of actions should imply diversity of goals. Consider for example two actions - say, buying fruits, and catching a train; the former is for satisfying one's hunger, and the latter for travelling to a distant place. Their goals are not the same. But it is not impossible that two diverse actions can have a common goal : in the example above, the two actions can serve a common goal of visiting a dear friend who is ill and far away, for whose sake the fruits are to be carried. All actions can thus be complex, and intermediate goals will naturally be so set as to serve some final goal. Subgoals subserve hyper goals.

Purposive action characterises all living beings. Further, all actions of all living beings are commonly directed towards but one goal viz. survival - so say scientists. See, for example : JZ Young (1988, Oxford) *Philosophy and the Brain* (Oxford University Press) who asks us to appreciate "the intense and complex continuous internal activity that directs organisms to search for means of survival" (p.3). Indian scientists seem to have probed further deeper, discerning the prime goal as happiness : As *Aṣṭāṅgahṛdaya* (a famous text of Āyurveda, written by Vāgbh-

aṭa, former half of 5th Cent. AD) puts it aptly, 1.2.20 सुखार्थाः सर्वभूतानां मताः सर्वाः प्रवृत्तयः । (already discussed in the ānandamīmāṃsā section of TU 2.8 and BU 4.8.33). For, are not there instances when one willingly sacrifices one's very life for the sake of the individual/institution he adores, such as his beloved or his motherland ?

THE COMMENDED COMMON FOCUS OF ALL ACTIONS

That actions have invisible effects, too, is conceded by the wise. Statements are legion hinting at the consequences in the form of merit and demerit (punya and pāpa) springing from our actions. To cite but two maxims : शुभकृत् शुभमाप्नोति, पापकृत् पापमश्नुते ।; परोपकारः पुण्याय, पापाय परपीडनम् । Actions can bind ; actions can liberate.

It is taking full cognizance of such dimensions of causality that the Bhagavadgītā cautions us that our actions should all be directed towards a single, very final, liberating, goal alone ; or else, each action fetters us in some fashion. And the single supreme goal is none other than yajña : (BG 3.9) यज्ञार्थात् कर्मणोऽन्यत्र लोकोऽयं कर्मबन्धनः । The comment of Śaṅkara on this is also worth noting. 'यज्ञो वै विष्णुः' - इति श्रुतेः, यज्ञ ईश्वरः, तदर्थं यत् क्रियते तद् यज्ञार्थं कर्म etc.

The common design underlying the multitude of Vedic pronouncements is yajña, says the ancillary text of the Veda-s called Vedāṅgajyautiśa (placed 8th cent. BC): (verse 3) वेदा हि यज्ञार्थमभिवृत्ताः । Manu says that the trinity of Veda-s owes its creation towards the accomplishment of yajña : (Manusmṛti 1.23 - दुदोह यज्ञसिद्धयर्थम् ऋग्यजुस्सामलक्षणम् ।। Yajña is thus the *raison d'être* of the Veda.

Manu further states that all creatures are created for the sake of yajña : Manusmṛti (5.39) यज्ञार्थं पशवः सृष्टाः । It is the sacrifice that cleanses one of all sins, says the Gītā : 4.30 यज्ञक्षपितकल्मषाः । ; 3.13 यज्ञशिष्टाशिनः सन्तो मुच्यन्ते सर्वकिल्बिषैः । The remnants of the sacrifice are nectarean and lead one to the Brahman Eternal : 4.31 यज्ञशिष्टामृतभुजो यान्ति ब्रह्म सनातनम् ।

And equally, on the other hand, one who is not given to sacrifices not only has no place in the next world, but also fails to achieve one even in this : 4.31 नायं लोकोऽस्त्ययज्ञस्य कुतोऽन्यः (कुरुसत्तम) ? ।। Life bereft of yajña is as of a thief (3.21 स्तेन एव सः ।) - sinful all along, and hence one laid waste : (3.16) अघायुरिन्द्रियारामो मोघं पार्थ स जीवति ।

And what is more, the very topography of Jambūdvīpa is portrayed in the Padmapurāṇa as one where actions are yajñic ! : जम्बूद्वीपस्य संस्थानं यज्ञिया यत्र वै क्रियाः ।। Cf. Manusmṛti 13.23 which says Mlecchadeśa is one where yajña-s are not performed : तं विद्यात् यज्ञियं देशं म्लेच्छदेशस्ततोऽपरः ।

If such high encomia are showered on yajña, it surely deserves to be studied, in some detail at least.

YAJÑA : POPULAR CONCEPTIONS

The popular view of yajña, however, is that it is one tainted by merciless slaughter of animals in the name of religion. The allusion to the same is evident in even a devotional lyric like Gītāgo vinda (1.1.9): निन्दसि यज्ञविधेरहह श्रुतिजातं / सदयहृदय दर्शितपशुघातम् । A popular verse asks : वृक्षांश्चित्त्वा पशून् हत्वा कृत्वा रुधिरकर्दमम् । यद्येवं गम्यते

स्वर्गे नरके केन गम्यते ? ॥ (*Pañcatantra* 3.107) - If killers of animals could go to heaven, who then would go to hell ? We hear too that the *Upaniṣad*-s were opposed to all rituals : (*Mundako-paniṣad* 1.2.7) पुत्रा ह्येते ह्यहदा यज्ञरूपाः ।

It is against the context of such extremely opposed views that a fresh look at this theme becomes essential and profitable.

YAJÑA : LIGHT THROWN BY ETYMOLOGY AND LEXICA

We must first look into the etymology of the word *yajña*. Under *Nighantu* 3.17.1, we see it given as इज्यन्तेऽत्र देवताः । It is obviously from यज्, the meanings of which are given in the *Dhātupāṭha* : यज देवपूजा-सङ्गतिकरणदानेषु । The import of these statements is that *yaj* has the sense of worship, and the worship of various deities is *yajña*. Among its synonyms count *yāga*, *adhvara*, *sava*, *kratu* and *makha*. Cf. *Amarakośa* : यज्ञस्सवोऽध्वरो यागस्सप्ततन्तुर्मखः क्रतुः । Among its various senses are *Nārāyaṇa*, Agni, Ātman, and sacrifice. Cf. *Heṃakośa* : यज्ञस्याद् आत्मनि मखे नारायणहुताशयोः । Paradoxical as it may seem, *dhvara* means *himsā*, violence, and therefore, *adhvara* should mean abstinence from causing pain!: could there be a greater pain than killing ?

YAJÑA : A BUNDLE OF PARADOXES ?

But even more paradoxical should appear BG 9.16 (cited at the beginning) where Lord Kṛṣṇa identifies himself with all the components of a sacrifice at once!: I am the offering, I am the Fire, I am the chant etc. Of a class with this is BG 4.24 ब्रह्मार्पणं ब्रह्म हविर्ब्रह्माग्नौ ब्र-

ह्मणा हुतम् । ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्मसमाधिना ।, where the sacrificer and his goal are also equated to the single universal principle viz. *Brahman*. The "poetic" strain of the *Gītā* has its origin in the *Veda*, for the "early" *Veda* (the R̥gveda) speaks the same idiom : (RV 1.164.50) यज्ञेन यज्ञम् अयजन्त देवाः । - The deities sacrificed *yajña* by means of *yajña*!. Nor is this line to be construed as a stray formulation, for it finds itself repeated in a dozen Vedic texts as noted by Bloomfield : in RV 10.90.16; AV 7.5.1; TS 3.5.11.5; AB 1.16.35, ŚB 10.2.2.2; TA 3.12.7; N12.41 etc. The poetic and paradoxical approach is evident in the very opening chant of the RV ! (1.1.1) : अग्निमीळे पुरोहितम् । यज्ञस्य देवमृत्विजम् । होतारं रत्नधातमम् ॥ where Agni is eulogised as the Deity of the sacrifice, and identified with the Fore-man (*puro-hita*, as rendered by Coomaraswamy) and equated to the sacrificer. (Grammatically speaking, the senses of (a) karman, (b) karaṇa, and (c) adhikaraṇa i.e., the object, the instrument and the locus of action are equally possible : (a) इज्यते - इति यज्ञः ; (b) इज्यतेऽनेन - इति यज्ञः; and (c) इज्यतेऽत्र - इति यज्ञः ।). Identity, yet attended by relations, is what is clearly posited here.

THE VEDA ON THE YAJÑA

The resolution of the paradox can be possible only by looking into the principal nature of *yajña*. But before doing the same, it becomes pertinent to look into Vedic texts, particularly the *Brāhmaṇa*-literature; for it is this literature that delineates the nature and function of *yajña*. Too, the macrocosmic and microcosmic dimensions of *yajña* become apparent here.

The *yajña* is equated to the world itself

(TB 3.3.75 यज्ञो वै भुवनम् ।), or to the nave (= the centre) of the world more particularly (TB 3.9.5.5 यज्ञो वै भुवनस्य नाभिः ।), or the most superior therein (*Kauṣītaki Brāhmaṇa* 25.11 यज्ञो वै भुवनज्येष्ठः ।). It is considered as the very self of all beings and of all deities (ŚB 14.3.2.1 सर्वेषां वा एष भूतानां सर्वेषां देवानामात्मा यद् यज्ञः ।). *Yajña* is considered as the supreme activity (TB 3.2.14 यज्ञो हि श्रेष्ठतमं कर्म ।; ŚB 1.7.15 यज्ञो वै श्रेष्ठतमं कर्म । Notice the force of *śreṣṭhatama*, the superlative of the superlative, as *śreṣṭha* is already a superlative like *jyeṣṭha*).

The various implements of the sacrifice are also individually or collectively equated to *yajña* through the sacrificer. Thus the sacrificer is identified with the sacrificed animal (TB 2.1.5.2 यजमानः पशुः ।), and so are the sacrificial post (AB 2.3 यजमानो वै यूपः ।), the ladle (TB 3.3.6.3 यजमानः सुचः ।), or even the hymn (AB 6.9 यजमानो हि सूक्तम् ।). The sacrificer is himself the offering, *havis* (TS 6.1.4.5 हविर्वै दीक्षितः । cf AB 2.3). The offering, in turn, is either the *yajña* itself (ŚB 3.1.4.1 आहुतिर्हि यज्ञः ।) or its very self (ŚB 1.6.3.39 हवींषि ह वा आत्मा यज्ञस्य ।). The sacrifice and the life-principle itself are coeval. (ŚB 3.1.4.23 पुरुषसम्मितो यज्ञः । cf TB 3.7.115 पुरुषसम्मितो यज्ञः । यज्ञः पुरुषसम्मितः । TS 5.2.5.1 यज्ञेन वै पुरुषः सम्मितः ।).

There are two births : one is from the parents, and the other from the sacrifice (JB 1.2.56 द्विर्ह वै यजमानो जायते - मिथुनादन्यज्जायते, यज्ञादन्यत् ।). Of the two, the first is hardly a birth, the second is the true one (JUB 3.14.8 अजातो ह वै तावत् पुरुषो यावन्न जायते, स यज्ञेनैव जायते ।). Physical birth is no birth ; the (spi)ritual birth is the true birth.

The gods are all sacrifice-linked (ŚB 1.5.2.3 देवा यज्ञियाः ।). The sacrifice is their celebration (ŚB 1.9.1.11 यज्ञो वै देवानां महः ।), their chariot (*Kauṣītaki Brāhmaṇa* 7.7 देवस्थो वा एष यद् यज्ञः ।), or their very insuperable abode (TB 3.3.7.7 एतद्वै देवानामपराजितमायतनं यद् यज्ञः ।). And finally, *yajña* is Viṣṇu, verily (YV 22.20 यज्ञो वै विष्णुः ।) (cf. ŚB 5.2.3.6 यो वै विष्णुः स यज्ञः ।). Lord Viṣṇu in His triple aspects as the Vasu-s, Rudra-s and Āditya-s is the triadic sacrifice of dawn, midday and dusk (ŚB 14.1.1.15 अथेमं विष्णुं यज्ञं त्रेधा व्यभजन्त । वसवः प्रातःसवनं, रुद्रा माध्यन्दिनं सवनमदित्यास्तृतीयसवनम् ।). Verily, the all-encompassing nature of Viṣṇu and the similar nature of *yajña* are very evident here.

YAJÑA : CLASSIFICATIONS

Before looking into the very essence of *yajña*, it is desirable to catch a glimpse of the classification of the *yajña* in the *Gītā* and the *smṛti*-s. The *Gītā* mentions, in 4.28 and the surrounding verses, sacrifices such as *dravya-yajña*, *tapo-yajña*, *yo ga-yajña*, *svādhyāya-yajña*, *jñāna-yajña*, also *japa-yajña* (10.25). Elsewhere we hear of *re to-yajña* (cf. SB 7.3.2.1 रेतो वा अत्र यज्ञः ।), *pāka-yajña*, and many more. The drama is an ocular sacrifice, says Kālidāsa : *Mālavikāgnimitra* 1.4 देवानामिदमामनन्ति मुनयः कान्तं क्रतुं चाक्षुषम्) obviously following *Nāṭyaśāstra* 3.128 (इज्यया चानया नित्यं प्रीयन्तां देवता इति ।) of sage Bharata (5th century BC).

There is also the concept of *mahāyajña*-s, five in number : *brahmayajña*, *pitryajña*, *daivayajña*, *bhūtayajña*, and *nṛyajña* : (*Manu-smṛti* 3.70 अध्ययनं ब्रह्मयज्ञः, पितृयज्ञस्तु तर्पणम्, । होमो देवो, बलिर्भौतो, नृयत्रोऽतिथिपूजनम् ।।) standing for imparting the knowledge of the Veda-s, serving

libation to the manes, oblation unto the fire, offering food to creatures, and finally, honouring guests. Elsewhere, Manu says one's body be-comes brāhmic by means of mahā-yajña-s and yajña-s : (2.28 महायज्ञैश्च यज्ञैश्च ब्राह्मीयं क्रियते तनुः ।).

The classification that obtains in the Gītā is into sāttvika, rājasa, and tāmāsa : 17.11 अफलाकाक्षिभिर्यज्ञो विधिदृष्टो य इज्यते । यष्टव्यमेवेति मनः समाधाय स सात्त्विकः ॥ Adherence to prescribed procedure, tranquility of mind, and indifference to the fruit of action mark it as sāttvic. In the rājasic, the performer's eye is on the fruit and the key intent is show: 17.12 अभिसन्धाय तु फलं दम्भार्थमपि चैव यत् । इज्यते (भरतश्रेष्ठ) तं यज्ञं विद्धि राजसम् ॥ Lack of faith and non-adherence to procedure characterise the tāmasic. 17.13 विधिहीनमसृष्टान्नं मन्त्रहीनमदक्षिणम् । श्रद्धाविरहितं यज्ञं तामसं परिचक्षते ॥

YAJÑA : ITS GENESIS

When did the inditution of yajña begin ? The genesis of yajña as detailed in the Gītā needs to be taken note of : (3.10) सहयज्ञाः प्रजाः सृष्ट्वा पुरोवाच प्रजापतिः । अनेन प्रसविष्यध्वम् एष वोऽस्त्विष्टकामधुक् ॥ The key idea here is that the institution of yajña was created along with the creatures themselves. In other words, beings and yajña have a common and simultaneous origin. While this idea is stated in the first half of the verse, that the yajña can grant all our wishes is stated in the second. In other words, yajña constitutes the Instruction Manual for all mankind, capable of granting all that we may desire.

YAJÑA : THE INSTRUCTION MANUAL

The illuminating commentary of Rāmā-

nuja on this passage of the Gītā is worth perusal. The Lord is merciful which is why he created yajña !. He saw the sentient creatures in their pitiable state - of their helpless association with the insentient from time immemorial as also their inability to pursue any puruṣārtha, worthy goal, owing to their state not too different from the insentient (अनादिकालप्रवृत्त-अचित्संसर्ग-विवशाः ... सकलपुरुषार्थानर्हाः चेतनेतरकल्पाः प्रजाः समीक्ष्य परमकारुणिकः ...). He wanted to quicken them (तदुज्जिजीवयिष्या) so that they pursue the desires of their choice. The gloss on istakāma is revealing: परमपुरुषार्थलक्षणमोक्षाख्यस्य कामस्य, तदनुगुणानां च कामानाम् । Mokṣa, liberation, should be their primary kāma, object of desire, as also all such desires as alone fall in line with this desire. A sundering off of mundane attractions coupled with a tranquil beholding of the Self are the gifts of the greatest grace (अनादिकालप्रवृत्तकर्मवासनां समुच्छिद्य, अव्याकुलम् आत्मावलोकनं ददाति ।).

Commenting on the previous verse BG 3.9 यज्ञार्थात् कर्मणोऽन्यत्र लोकोऽयं कर्मबन्धनः, he notes that one ought to work and earn, yet only as promoting and augmenting the performance of sacred acts; else ensures bondage : यज्ञादिशास्त्रीय-कर्मशेषभूताद् द्रव्यार्जनादेः कर्मणः अन्यत्र, i.e, आत्मीयप्रयोजनशेषभूते कर्मणि क्रियमाणे). Rāmānuja's definition of caurya in his gloss on 3.12 is brilliant. Caurya is theft. There are things belonging to others, to be of service to their owner. To presume that they belong to myself and use them so is embezzlement. (चौर्यं हि नाम, अन्यदीये तत्प्रयोजनायैव परिकृप्ते वस्तुनि स्वकीयताबुद्धिं कृत्वा तेन स्वात्मपोषणम् ।). Going by this logic, not offering to gods what belongs to them constitutes caurya misappropriation; on the contrary, offering them what is their due is yajña : thus the two caurya and yajña are anti-thetical. Whatever is no yajña,

is plain thievery!

Gītā 3.13 says that ingesting yajñaśeṣa relieves one of kilbiṣa. The latter word is beautifully glossed as आत्मयाथात्म्यावलोकनविरोधि, 'block-ing a plain perception of the Self'. Aversion towards this Self-realisation is sure preparation to hell! : आत्मावलोकनविमुखाः नरकायैव पच्यन्ते । (The karmakartari or reflexive construction in पच्यन्ते is singularly beautiful). For a close parallel, see आत्मज्ञानविहीना मूढाः ते पच्यन्ते नरकनिगूढाः । (Moha-mudgara, Śl. 26), where the more apparent passive (karmani) construal weakens a possible reflexive construal; both these differ from the causal passive in BG 3.5 cited in the beginning.

DRAVYAYAJÑĀ & JÑĀNAYAJÑĀ

While dravyayajña may have its benefits, it is jñānayajña that confers the highest, says BG 4.33 श्रेयान् द्रव्यमयाद् यज्ञाज्ज्ञानयज्ञः (परंतप) । The true sacrifice is one at the stratum of knowledge, hence, internal. As detailed in Mahānārāyaṇa Upaniṣad (4.80) : तस्यैवं विदुषो यज्ञस्यात्मा यजमानः, श्रद्धा पत्नी, शरीरमिध्मम्, उरो वेदिः, लोमानि बर्हिः, वेद-शिखा, हृदयं यूपः, काम आज्यं, मन्युः पशुः etc. In other words, the Self is the dīkṣita; faith is the wife; the body is the fuel; the heart is the post; kāma is the offering and anger is the animal offered etc. All things belonging to the sacrificer are for the sake of the sacrifice : as are all actions towards the same goal, as the further portion, unquoted, of the citation goes on to state.

YAJÑĀ & HIMŚĀ

Now, as to the question of real himsā. Such a dravyayajña alone is best, as is done by a

jñānayajñin. The person who has first known the quintessence of the Veda, and only then embarks upon the sacrifice, renders both selves - his own and of the animal attain heaven : (Manusmṛti (5.42) : एष्वर्थेषु पशून् हिंसन् वेदतत्त्वार्थविद्विजः । आत्मानं च पशुं चैव गमयत्युत्तमां गतिम् ॥ Helping the other, and helping one's own self are thus attained and attained simultaneously. There will, of course, be scores of partakers of the yajñaśeṣa, laudatory verses stating the benefits accruing to whom have already been cited, BG 3.13, 4.30. Further, the immense importance attached to understanding and attitude is made evident by the ever recurrent refrain of the Veda viz. य एवं वेद, 'he who knows this', preceding every phalaśruti, declaration of fruit.

As to the damnation of the sacrifice as but an infirm boat, it is made bearing such idiotic people in mind as act without understanding. अनर्थायैव शब्दैकपरोऽशास्त्रविज्जडः । Right action is a springboard for right knowledge, and it is right knowledge that triggers right action. Each betters the other. Nominal yajña-s, on the other hand, fetch confirmed tickets to demoniac be(i)rths! (BG 16.15, 17-19).

ĀTMAYAJÑĀ : THE SUMMUM BONUM

Of all yajña-s, it is ātmayajña that is to be regarded as the most high a logical door to the metalogical. Says Manusmṛti (12.91) सर्वभूतेषु चात्मानं सर्वभूतानि चात्मनि । समं पश्यन्नात्मयाजी स्वाराज्यमधिगच्छति ॥ The ātmayājīn sees his own self in all creatures and simultaneously (samam) all creatures in his own self; (cf. BG 6.29). And so beholding, he attains svārājya, true autonomy; it is only such a person who would be capable of the greatest sacrifice - for the good of all.

BIBLIOGRAPHY

It is in advancing towards this exalted state, or even as its concomitant consequence, that one realises the truth of the statement of the *Gītā* (7.11) वासुदेवः सर्वम्, all is Vāsudeva (cf. BG 6.30). A Single Principle courses through all that is in the universe, but for which this would have been a multiverse !. This is first realised in the yājñic context as in BG 9.16 (अहं क्रतुः etc.) (cited at the outset) or 4.24 (ब्रह्मार्पणं etc.) (also quoted); and confirmed as in *Viṣṇusahasranāman* यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा यज्ञाङ्गो यज्ञवाहनः । यज्ञभृद् यज्ञकृद् यज्ञी यज्ञभुग् यज्ञसाधनः । यज्ञान्तकृद् यज्ञगुह्यम् अन्नमन्नाद एव च ॥ (cf. गीता 9.24) and as an entailment, extended to the entirety of the universe. Attunement with and the attendant hearty subservience to the Universal Principle alone can engender the attainment of the state of equanimity within, and what ensues as a corollary, an unerring attitude of equity without at once. Is there a better royal road to fulfilment ? (cf. BG 6.32).

Nor is it to be suspected that this *ātma-yājñ* business is only a *smṛti*-concoction obtaining in later tomes, not traceable to the Vedic. For, the *Śatapatha Brāhmaṇa* (Mādhyandina Recension) states explicitly (11.2.6.13) : तदाहुः - आत्मयाजी श्रेयान् देवयाजीति । आत्मयाजीति ह ब्रूयात् ॥

This Internal Sacrifice, then, constitutes the quintessence of the Veda-s, towards which universal and ultimate goal nonpareil of communion with the Universal Self that, all selves are finally beckoned through their *svadharma*.

॥ वाग्यज्ञेनार्चितो देवः प्रीयतां मे जगद्गुरुः ॥

=====

Aitareya Brāhmaṇa
Amarakośa
Aṣṭāṅgahṛdaya
Atharvaveda
Bhagavadgītā (MBh 6.25 etc.)
Bṛhadāraṇyakoṇiṣad
Dhātupāṭha
Dīpikā (on *Tarkasaṅgraha*)
Gītāgovinda
Heṃakośa
Jaiminiya Brāhmaṇa
Jaiminiya Upaniṣad Brāhmaṇa
Kauṣītaki Brāhmaṇa
Mahābhārata
Mahānārāyaṇoṇiṣad
Mālavikāgnimitra
Manusmṛti
Mohamudgara
Mudrārākṣasa
Muṇḍakoṇiṣad
Nāṭyaśāstra
Nighaṇṭu
Nirukta
Pañcatantra
Rāmānuja (on BG)
Ṛgveda
Śāṅkara (on BG)
Śatapatha Brāhmaṇa
Taittirīya Āraṇyaka
Taittirīya Brāhmaṇa
Taittirīya Saṃhitā
Taittirīya Upaniṣad
Ve dāṅga Jyautiṣa
Viṣṇusahasranāman (MBh 13.149)
Yajurveda

Parankushachar Institute of Vedic Studies :

An Institution in the memory of Late Sri
Ghanapathi, Vidvan, Sri. U. Ve. Sohattur
Tirumalai Nallan Chakravarthi S.
Parankushacharya Swamy

P. Ramanujan

Parankushachar Institute of Vedic Studies

(PIVS), Bangalore, a public registered Trust, was registered in September 1996, to imparting traditional Vedic knowledge in the *maukhik parampara* and also to engage in research on Vedic texts for bringing out the treasures hidden in them for the benefit of all.

Activities intended

Teaching Veda-s traditionally with detailed explanations to students at different levels. They learn Taittiriya Samhita and Brahmana, Pada-patha, krama-patha and lakshana granthas.

Teaching Nalayira Divya prabandham

Philosophical Discourse in the traditional Kalakshepa style of Vishishtadvaita Vedanta Grantha catushtaya, i.e, Sri Bhashyam, Gita Bhashyam, Bhagavad-vishayam and Rahasya Traya Saram, Cillarai Rahasyam, other texts.

Lectures on Valmiki Ramayana, Vishishtadvaita philosophy covering Vedic Suktas, Stotras, Nalayiram, Desika Prabandham, Sampradaya granthas etc

Arranging/Attending seminars, conferences on Vedic and shastraic topics etc.

Digital content creation work

Vishnu Sahasra nama stotra text, namavali, Sanskrit commentary by Sri Parasara Bhattar, English translation, nirukti, nirvacana etc.

Mahabharata database - text, word-split and lexical, syntactic tagging

Krishna Yajurveda Taittiriya Samhita (TS), Brahmana (TB), Aranyaka and pada-patha

Adhyatma Ramayana - text and Sanskrit commentary 'Setu'

Manava Srauta Sutra - text, word split, word index of sutra and mantra

Srauta prakriya explanation in Tamil with links to TS and TB

Sapta lakshanam, Shadvimsati Sutram, Jata darpanam, Ghana darpanam, Bharadvaja Shiksha with Sanskrit commentary, Laghu Siddhanta Kaumudi etc.

Sribhashyam, Sruta Prakasika, Bhava Prakasika text, proof-reading.

The Institute is located at 5DC 722, HRBR II Block, Kalyan Nagar, Bangalore 560043. A library of all the books and manuscripts of the Late Sri. S. Parankushachar is being set up. Necessary furniture is procured and books placed. Detailed cataloging is under progress. A computerized database of these also is being prepared. Lecture Hall and facility for resident scholars is being made.

The birth centenary of the Late Sri. S. Parankushachar, falling on 19.1.2005, is planned to be celebrated there appropriately through Vedic recitations, release of a commemorative souvenir containing scholarly articles contributed by eminent persons etc.

Future Proposal

In the quest for bringing out good editions of rare, unpublished Vedic works, we are embarking upon the publication of the following texts/research papers now.

Sapta lakshanam

Shadvimsati Sutram

Jata Darpana

Ghana Darpana

Taittireeya Samhita Tinanta Svava Vimarsa.

Taittireeya varṇa krama patha

Amredita in Veda-s

Vaidika śabdā-bodha vimarsa

Srauta prakriya

Descriptive catalogue of our Library holdings

Brief Description of the works proposed for publication

All these pertain to Taittireeya Shakha of Krishna YajurVeda and are in manuscript form being not available in Devanagari print so far. They all are invaluable for the study and proper understanding of the Vedic grammar and vikṛti generation.

1. The first work, i.e, *Sapta lakṣhaṇam*, is a must for Krama, Jata, Ghana pathas etc. of Taittireeya Samhita and has seven sections called Shamana prakaranam, Vilanghya prakaranam, Avarṇi prakaranam, Aavarṇi prakaranam, Napara prakaranam, Tapara prakaranam and Aṇingya prakaranam. This has a Sanskrit commentary also and both are published in Grantha script from Kumbakonam in 1930s. This was published in Telugu script in 1950s. These are now out of print and are not useful to a wide section of scholarship.

Copious source information is added and edited in Devanagari, which, we seek to publish now with computerized programming features in the Yajurveda application program. This would be in book form, CD-ROM (e-book) and on the web, as desired by the users. The size of the text is about 250 pages.

2. The second work, called *Shadvimsati Sutra*, is a work of great importance in sutra style, covering various aspects of clarification of possible doubts in the parayana of Taittireeya shakha and covers Samhita, Brahmana, Aranyaka and Upanishads. This also is available only in Grantha so far, from Kumbakonam in 1920s and needs explanation and source location etc. which has been done in Devanagari. We hence, seek to publish this also as above. The size of the text is about 100 pages.

3. The third work, called *Jata Darpana*, covers the special varṇa and svava sandhis in the jata mode of recitation of Taittireeya Samhita. This is a manuscript in Telugu characters and needs critical editing, which has been done in Devanagari. As this pertains to a vikṛti form of Vedic recitation, it needs to be available widely for scholars. The study of sandhis is helped greatly by this work. The size of the text is about 150 pages.

4. The fourth work, called *Ghana Darpana*, covers the special varṇa and svava sandhis in the ghana mode of recitation of Taittireeya Samhita. This is a manuscript in Telugu characters and needs critical editing, which I have done in Devanagari. As this pertains to a vikṛti form of Vedic recitation, it needs to be available widely for scholars. The study of sandhis is helped greatly by this work. The size of the text is about 200 pages.

5. The fifth work, called, *Taittireeya Samhita Tinanta Svava Vimarsa*, is a research thesis conducted in the 80's and is an authoritative and comprehensive study and documentation of all verbs occurring in Taittireeya Samhita (TS) along with their accent explanations in the light of Panini's grammar, Vaidika prakriya,

Taittireeya Pratishakhya, various shikshas like Vyasa shiksha, Bharadvaja Shiksha, Pari shiksha etc. This has about 30,000 verbs analysed and tabulated and is an exhaustive and complete description ever of TS verb accents. The size of the text is about 800 pages.

6. The sixth work, *Taittireeya varna krama patha*, deals with the 26 parameters of each Vedic syllable, eight for each vowel, eight for each consonant and ten for each accent and is a magnificent record and ultimate guarantee for DISTORTION-FREE propagation of Vedic texts in oral tradition. This is also the highest level of Vedic scholarship achievable, in recitational tradition. Since, this is not all printed so far, except in grantha manuscript form, it is highly desirable to bring out this. The actual varna krama form of texts can be fittingly generated by a computer program. The size of the text is about 100 pages.

7. The next is a technical paper on the issue of reduplication in Vedic texts, specifically Taittireeya Shakha of Krishna Yajur Veda, which clarifies a lot of grammatical points pertaining to native speech in Sanskrit language and will be invaluable in modeling natural language communication of human beings. This is about 30 pages.

8. The next work, is a research paper on verbal cognition arising out of Vedic mantras, as opposed to the schemes of Nyaya, Vyakarana and Mimamsa scholars on the subject. This was part of M.Sc. (Engg.) thesis at the department of Computer Science and Automation, Indian Institute of Science (IISc), Bangalore in 1999. This also needs to reach a wide spectrum of scholarship to create awareness about Vedic contents. The size of the text is about 100 pages.

9. 'Srautam' is a book written in Tamil, by Sri. VK Ramanujacharya, in 1929, on the complete procedures followed in performing Yajna-s (sacrifices) which lucidly explains and gives full references to Taittireeya Samhita and Brahmanam texts. The style is suited even for beginners and since this is not currently available, we wish to bring out an enlarged and hyperlinked edition with various indices. The size of the text is about 300 pages.

10. A detailed descriptive catalogue of all the books and manuscripts held in our library (about 1000) is to be published as a database for scholars and researchers. It is also intended to bring out in electronic form, the rare collections, for academic and research purposes.

Proposed process of preparation

The texts will be first data entered in an Indian language software and published with good indices, cross-references, hyperlinks etc. to be available as CD-ROM in all Indian scripts and Roman. Vedic portions will be accented properly in Devanagari or Grantha. Printed, CD-ROM and web versions of all these texts are planned.



विशिष्टाद्वैतसिद्धान्तः

वलयपट्टे घनपाठी, विद्वान् रामानुज ताताचार्यः,
नावल्पाक्रमम्

अशेषचिदचिद्वस्तुदेहिनं सद्गुणार्णवम् ।
प्रपन्नार्तिहरं वन्दे वेंकटाचलनायकम् ॥

इह तावल्लोके जन्म प्राप्तवद्भिः सर्वैरपि मानवैः जन्मसफलतायै तत्त्वहितपुरुषार्थविषयकं प्रमात्मकं ज्ञानं अवश्यं संपादनीयम् । तत्र च वेदान्तपदवाच्या उपनिषद एवासाधारणसाधनतामधिगच्छन्ति । उपनिषदामर्थाश्च समुचितन्यायसाहाय्यं विना न निर्णेतुं शक्या इति तदर्थ-निर्णयौपयिकन्यायनिबन्धनरूपाणि ब्रह्मसूत्राणि प्रणिनाय भगवान् बादरायणः । सत्यामप्यस्यां ब्रह्ममीमांसापरपर्यायायां ब्रह्मसूत्राख्यायामितिकर्तव्यतायां व्याख्यातृणां मतिगतिभेदेन मतभेदाः विविधाः प्रादुरभूवन् । तथा हि - केचित् चिदचिदीश्वरात्मकतया स्थिते तत्त्वत्रये चिदाख्यस्य जीवस्य ईश्वरेण अनन्यत्वं, अचितः जडप्रपञ्चस्य मिथ्यात्वं चातिष्ठमाना अद्वैतमेव शास्त्रप्रमेयमिति प्रतिपन्नाः शंकरादयः । अन्ये भास्करादयः इदं अद्वैतं बहुदोषमित्युदीरयन्तः भेदाभेदवादमातिष्ठन्ते । यादवप्रकाशादयस्तु परं ब्रह्मैव चिदचिदीश्वरात्मना परिणमतीति पक्षान्तरमुपक्षिपन्ति । अत्र सर्वत्र प्रमाणपदवीदविष्टतां प्रतिष्ठितामवधारयन्तो रामानुजीयाः जीव-जडप्रपञ्च-परमात्मरूपाणि चिदचिदीश्वरापराभिधानानि त्रीणि तत्त्वानि, तेषां परस्परभेदं च पारमार्थिकं अभ्युपगच्छन्तः, चिदचितोः नियमेन ईश्वरधार्यत्वं, ईश्वरनियाम्यत्वं, ईश्वरशेषत्वं, ईश्वरशरीरत्वं सप्रमाणं निरूपयन्तः । अत एव आभ्यां द्वाभ्यां चिदचिद्व्यां सर्वास्वप्यवस्थासु स्वापृथक्सिद्धत्वरूपस्वविशेषणत्वेनैव वर्तमानाभ्यां विशिष्ट ईश्वरः एकं तत्त्वं इत्युपपादयन्तः, एवं सत्यैवैकत्ववादिन्यः पृथक्त्ववादिन्य ईश्वरस्य सर्वात्मत्ववादिन्य इतीमाः सर्वाः श्रुतयः समञ्जसा भवन्तीति प्रदर्शयन्ति ।

श्रुतिप्रतिपन्नमेकत्वं यथा न हातुं शक्यं, तथैव तत्प्रतिपन्नं प्रत्यक्षादिप्रमाणान्तरप्रतिपन्नं पृथक्त्वमपि । न च विरुद्धमिदमुभयमेकत्र संभवति, तत्कथमिदं घटतामिति संदेहे भगवती श्रुतिरेव ईश्वरस्य आत्मत्वं तदतिरिक्तस्य चेतनाचेतनात्मकस्य सर्वस्य वस्तुनः तच्छरीरत्वं च बोधयन्ती निर्णयं संपादयति । चिदचिदीश्वराणां तत्त्वानां स्वरूपगतं पृथक्त्वं, चिदचिद्विशिष्टेश्वरगतं एकत्वमिति क्व विरोधः? । एकत्वमद्वैतमिति पर्यायशब्दौ; तेन विशिष्टैक्यमित्यर्थे विशिष्टाद्वैतमिति शब्दप्रयोगः । विशिष्टाद्वैतमित्यत्र विशिष्टस्य अद्वैतमिति षष्ठीतत्पुरुषः । अद्वैतमित्यस्य विशिष्टानन्तर्गतवस्त्वन्तरराहित्यं इत्यर्थः । तथा च चिदचिद्विशिष्टस्य ब्रह्मणः स्वाविशेषणीभूतवस्त्वन्तरराहित्यमिति विशिष्टाद्वैतशब्दार्थः । अथ वा विशिष्टं च तदद्वैतं च विशिष्टाद्वैतमिति कर्मधारयः । अद्वैतशब्दस्य न विद्यते द्विता - द्वैतं यस्य तत् इति व्युत्पत्त्या एकमित्यर्थः । एकमित्यस्यापि सजातीयद्वितीयरहितमिति विशिष्टाद्वैतमित्यस्यार्थः । सर्वमिदं मनसीकृत्यैव श्रीमद्वे-

दान्तदेशिकैः न्यायसिद्धाञ्जने "अशेषचदचित्प्रकारकं ब्रह्मैकमेव तत्त्वं" इत्यभाणि । तत्र अशेषचदचित्प्रकारकं ब्रह्मेत्यनेन विशिष्ट-शब्दार्थ उक्तः, एकमित्यनेन अद्वैतशब्दार्थ इति महान्तो व्याख्यातार उपपादयन्ति । एतेन विशिष्टं चेत् कथमेकं? एकञ्चेत् कथं विशिष्टम्? इत्यादि-कुचोद्यानां नावसरः । एकशब्दार्थाज्ञाननिबन्धनत्रत्तादृशचोद्यस्येति ।

विशिष्टाद्वैतनाम्नः औचित्यम्

यद्यपि विशिष्टाद्वैतिनोऽपि द्वैतिन एव, वेदार्थसंग्रह-व्याख्यायां सुदर्शन-सूरिभिः भेद एव सिद्धान्तः । अभेदश्रुतीनां विशिष्टैक्यविषयकतया निर्वाह इति प्रतिपादितत्वात् । तथाऽपि तार्किकादीनां बहूनां द्वैतवादिनां सद्भावात् तदपेक्षया रामानुजमते इतरद्वैतवाद्यनभ्युपगतं सिद्धान्तमादाय मतस्य नामकरणमुचितमिति मन्वानैः प्राक्तनैरेव रामानुजसिद्धान्तस्य विशिष्टाद्वैतमिति नाम कृतम् । तथाहि श्रीभाष्यकारसमकालिकश्रीवत्साङ्कमिश्र-पुत्रैः पराशरभट्टार्यैः सहस्रनामभाष्ये 'सः' इति नाम्नो विवरणावसरे "सिद्धान्तिते विशिष्टाद्वैते विभूतिभूतेष्वेषु आकुमारमखिलप्रसिद्ध्या स्वविषयं ज्ञानं स्यति अन्तर्याति निश्चयीकरोति इति सः" इति कथितम् । तथा सर्वतन्त्र-स्वतन्त्रैः वेदान्तदेशिकैः श्रीपाञ्चरात्ररक्षायां "यत्पुनरिह योगदशायां तादात्म्यभावनमुपदिश्यते .. अत्र न स्वरूपैक्यादिकं विवक्षितम् । शरीरशरीरिणोः जीवात्मपरमात्मनोः शारीरकसमर्थितप्रकारेणाविरुद्धस्य अनुकूलतर्कशालिनः 'तत्स्थत्वादनुपश्यन्ति ह्येक एवेति साधवः' इत्युप-बृंहणशतसुस्थितस्य 'अवस्थितेरिति काशकृत्स्नः' इति सूत्रितस्य विशिष्टाद्वैतस्य विवक्षितत्वात्" इत्यभिहितम् । एतेन यतीन्द्रमतदीपिकाकर्तुः प्राचीनैराचार्यैः विशिष्टाद्वैतनाम न निर्दिष्टमिति शंकाया नावसरः । अपि चाद्वैतमिति नामापि शांकरमतस्य न प्राचीनम्, इतरथा सर्वदर्शनसंग्रहे शांकरदर्शनमिति कुतो निरदिशन् इति प्रश्ने किं समाधानमिति आलोचनीयं विद्वद्भिः ।

ऐक्यवादस्य बहुप्रकारता

भेदाभेदवादः पापीयानिति मतान्तरं दूषयतां श्रीभाष्यकाराणां मते ययोः वस्तुनोर्भेदः तयोरेवाभेदोऽपि न कथमपि घटत इति जगत्पदेन जगन्मात्रग्रहणे ब्रह्मपदेन च परमात्ममात्रग्रहणे उभयोरैक्यं संभावितमेव । अतः 'सर्वं खल्विदं ब्रह्म' इत्यादावैक्योपदेशः कथमिति जिज्ञासायां भेदाविरोधेन बहुभिः प्रकारैरैक्यमुपपादयन्ति विशिष्टाद्वैतिनः । तथाहि - श्रुतिष्वैक्यवादो बहुप्रकारोऽस्ति - १. ब्रह्मैकमेवेति २. ब्रह्मैवास्ति नान्यदिति ३. जीवानामैक्यमिति ४. जगद्ब्रह्मैक्यमिति ५. जीवब्रह्मैक्यमिति च । तत्रादिमे अनेकब्रह्मव्यक्तिनिषेधमात्रम् । जन्माद्यधिकरणे ब्रह्मबहुत्वप्रसङ्गमुद्भाव्य, तदैक्यं स्थापितमत्र स्मर्तव्यम् । द्वितीये सर्वस्यापि वस्तुनो ब्रह्मविशेषणतया ब्रह्मान्तर्गतत्वेन 'चैत्र एक एवात्रास्ती'ति वाक्ये

चैत्रविशेषणीभूतवस्त्रयज्ञोपवीताद्यनिषेधेन चैत्रातिरिक्तमनु-
ष्यनिषेधवत् ब्रह्मातिरिक्तस्वतन्त्रवस्तुनिषेधमात्रमिति न
प्रामाणिकजगदपहवः संभवति । अन्यादिशब्दानां सट्ट-
शाख्यपरत्वं लोकव्याकरणमीमांसादिप्रसिद्धमत्र स्मर्तव्यम्
। तृतीये ज्ञानत्वरूपप्रकारस्य सर्वेषु जीवेष्वेकत्वादैक्य-
व्यवहारः । चतुर्थपञ्चमयोः ब्रह्मणः चेतनाचेतनैक्यप्रति-
पादकेषु 'सर्वं खल्विदं ब्रह्म', 'तत्त्वमसि' इत्यादिवाक्येषु
जगद्वाचिनां जीववाचिनां च शब्दानां तद्विशिष्टब्रह्माभिधा-
यकतया विशिष्टैक्यपरतया निर्वाहः ।

निर्णयः

अत्रेदं तत्त्वम् । "भोक्ता भोग्यं प्रेरितारं च म-
त्वा", "क्षरं प्रधानममृताक्षरं हरः क्षरात्मानावीशते देव
एकः", इत्यादिकानि बहूनि श्रुतिवाक्यानि जीवप्रपञ्चे-
राणां परस्परभेदं वदन्ति । 'सर्वं खल्विदं ब्रह्म', 'आका-
शो ब्रह्म', 'अयमात्मा ब्रह्म', 'तत्त्वमसि' इत्यादीनि वा-
क्यानि जीवब्रह्मणोः प्रपञ्चब्रह्मणोः च ऐक्यं प्रतिपादयन्ति
। तत्र भेदश्रुतयः प्रत्यक्षादिसिद्धं भेदं निषेधार्थमनुवदन्ति
। ऐक्यश्रुतयः निर्विशेषब्रह्मात्पर्यवत्य इत्यद्वैतिनः निर्व-
हन्ति । भेदश्रुतयः वास्तवभेदपराः, अभेदश्रुतयः 'राजा
राष्ट्र'मितिवदौपचारिक्यः इति द्वैतिनः । विशिष्टाद्वैतिनस्तु
भेदश्रुतयः वास्तवभेदपराः । अभेदश्रुतयस्तु विशिष्टैक्य-
पराः । तथा हि "यस्य पृथिवी शरीरं", "यस्यात्मा श-
रीरं" इत्यादिश्रुतिवचनैः चेतनानां अचेतनानां च परमा-
त्मानं प्रति शरीरत्वाभिधानात् शरीरवाचिनां च शब्दानां
'देवदत्तो जानाती'त्यादौ शरीर्यात्मपर्यन्तवाचकतायाः द-
र्शनात् 'सर्वं खल्विदं ब्रह्म' इत्यत्र सर्वपदस्य सर्वशरीर-
कमित्यर्थः (सर्वविशिष्टम्) । 'तत्त्वमसि' इत्यत्र 'त्वं' प-
दस्य जीवविशिष्टं - जीवशरीरकं इत्यर्थः । तथा च ब्रह्म
जीवशरीरकमथवा जीवविशिष्टं इति वाक्यार्थः । द्वैतिनां
मते तु जीवः ब्रह्माधीनः इत्यर्थः, 'राजा राष्ट्रमि'त्यत्र रा-
जाधीनं राष्ट्रमितिवत् । समानाधिकरणवाक्यस्थले विशि-
ष्टैक्यपरतया निर्वाहस्य इतरैः अनभ्युपगतस्य रामानुजी-
यैरङ्गीकारादेव विशिष्टाद्वैतमिति नाम सञ्जातम् । इदं
नाम प्राचीनं वाऽस्तु, नवीनं वा, तदर्थस्तु प्राक्तनग्रन्था-
रूढ इति का क्षतिः? स शब्दः श्रुतिषु स्मृत्यादिषु चा-
ऽस्तु, मा वा, तावता सिद्धान्तस्य का क्षतिः? विवर्त-
शब्दः श्रुतौ न दृश्यते, तावता विवर्तवादस्य न हि निर्मू-
लता । सर्वमेतदभिसन्धाय वेदान्तदेशिकैरुक्तं संकल्पसू-
र्योदये - "मिथो भेदं तत्त्वेष्वभिलषति भेदश्रुतिरहो वि-
शिष्टैक्यादैक्यश्रुतिरपि च सार्था भगवती । इमावर्थौ गोप्तुं
सकलजगदन्तर्यमयिता निरीशो लक्ष्मीशः श्रुतिभिरपराभिः
प्रणिदधे ॥" इति । इमावर्थौ - भेदाभेदरूपावर्थावविरो-
धेन रक्षितुमपराभिः श्रुतिभिः - "यस्य पृथिवी शरीरं, यः
पृथिवीमन्तरो यमयति एष त आत्मान्तर्याम्यमृतः" इ-

त्यादिभिः जगद्ब्रह्मणोः शरीरात्मभावप्रतिपादिकाभिः श्रु-
तिभिः सकलजगदन्तर्यन्ता लक्ष्मीशः नारायणः प्रणिदधे
- सावधानमभिहित इत्यर्थः ।

"नाथोपज्ञं प्रवृत्तम्" इति श्रीनिगमान्तमहादेशि-
कैः उक्तप्रकारेण श्रीमन्नाथमुनिभिः विशिष्टाद्वैतसिद्धान्तो-
ऽयं प्रवृत्तः इति विदितमेतत् समेषाम् । श्रीमन्नाथमुनीनां
भक्त्यतिशयश्च तेषां पौत्रैः यामुनमुनिभिः "तस्मै नमो
मधुजिदङ्गिग्रसरोजतत्त्व ..", "भूयो नमोऽपरिमिताच्युत-
भक्तितत्त्व ..." इत्यादिभिः विशेषेण प्रस्तावितः । ते च
नाथमुनयः 'जनित्वाऽहं वंशे ... गुणपुरुषतत्त्वस्थितिवि-
दः' इत्युत्तरीत्या मद्रंशीयाः । स्वाभाविकतया श्रीमन्नारा-
यणचरणकमलध्यानेन भक्तियोगेन श्रीमन्नारायणसाक्षा-
त्कारयुक्ताः इति च प्रथितवन्तः । तादृश विलक्षण आ-
चार्याणां श्रीमन्नाथमुनीनां प्रधानतमाः अष्टौ शिष्याः आ-
सन् । तेषु अन्यतमाः 'शोकतूराळवान्' इति विख्याताः
सात्त्विकाग्रसराः । प्रकृतशतमानोत्सव-विषय-स्वामिनः
आत्मगुणपरिपूर्णाः, सदाचारसंपन्नाः, श्रुतवृत्तशीलादिसंप-
न्नाः, वैदिककर्मानुष्ठाननिरताः, श्रीमत्पराङ्मुखाचार्यवर्याः
शोकतूराल्वान् वंशीयाः, तद्गामीणाश्च । एते स्वामिनः
"अविप्लवाय धर्माणां पालनाय कुलस्य च । संग्रहाय च
लोकस्य मर्यादास्थापनाय च ॥ प्रियाय मम विष्णोश्च
देवदेवस्य शार्ङ्गिणः । मनीषी वैदिकाचारं मनसाऽपि न
लङ्घयेत् ॥" इति लक्ष्मीतन्त्रोत्तरीत्या शास्त्रानतिलङ्घनाय
दारिद्र्येऽपि समये स्वपदमपि (वृत्तिमपि) तृणीकृत्य
"श्रुतिः स्मृतिः ममैवाज्ञा" इत्युत्तरीत्या भगवदाज्ञां पर्य-
पालयन् ।

एते निगमान्तमहादेशिकैः श्रीमति रहस्यत्रयसारे
स्वनिष्ठाभिज्ञानाधिकारे उक्तप्रकारेण स्वनिष्ठोपयुक्तचिह्न-
युक्ताः आसन् । यथा वा वेदे 'तस्मादेवं विद्वान्' इत्यार-
भ्य, 'उत मोषवदेयुः । उत मै पाप्मानमपहन्त्युरिति' (तै.
ब्रा. २-३-९) इत्युत्तरीत्या अनुष्ठितवन्तः । अस्यायं
अर्थः - यस्मात् अन्यैः स्वस्मिन् प्रयुक्ता निन्दा निन्दका-
नामेव प्रत्यवायोत्पत्तिहेतुः, तस्मादेवं विद्वान् उपासकः
निन्दां श्रुत्वा विशेषेण 'किं एते मा निन्देयुः, किं वा मे
पाप्मानं विनाशयेयुः' इति । अस्याश्च वाचः भङ्ग्या अयं
अर्थः । "नैते निन्दन्ति, किं तु पाप्मानमेव विनाशयन्ति"
। अयं च विषयः महीशूरपुरे यदाऽहं आसं, तदा बङ्ग-
लूरु नगरे एतेषां गृहागमनकालेषु स्वानुभवसिद्धः । एते
स्वपुत्रानपि वेदमार्गं संस्थाप्य वंशख्यातिं निरन्तरीकुर्वन् ।

एतादृशविलक्षणपुरुषाणां शतमानोत्सवसन्दर्भे
स्मारककुसुमाञ्जलिरूपग्रन्थं निबन्धलेखनलाभेन आवयोः
चिरकालपरिचयस्य प्रकाशनाय एषः अवसरः प्राप्तः इति
धन्यं मन्ये । एतद्वंशीयानां भूयांसि श्रेयांसि श्रीनिवासे
संप्रार्थ्य विरमामि ॥